UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sermones prestantissimi viri Ro||berti de Litio: ordinis Minoru[m] sacre theologie professo||ris: pontificis Aquinatis

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.cccccxiij. vi. no.Maij.

De aduentu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70607

Visual Library

¶ Tabula sermonū Roberti de Litio de aduentu dñi: natiuitate alijsq; festis subsequētib⁹ circūcisiōe ⁊ ephia.

¶ Dñica.j.aduentus.de lapsu hoīs: ⁊ de cognitione Ade: qua cognouit xp̄m esse incarnandū pro salute generis humani: que aliter haberi non poterat: nisi xp̄us incarnaretur. Sermo.j.

Feria.ij.eiusdē dñice.de ardēti desiderio sanctoꝝ patrū veteris testamēti auide cupiētiū xp̄m incarnari. Ser.ij.

Feria.iij.de reuelatiōib⁹ factis mētibus ꝓphaꝝ de incarnatiōis mysterijs: ⁊ qualr ꝓphe predixerunt multipliciter xp̄m fore venturū. Sermo.iij.

Feria.iiij.de electione virginis btē in matrē xp̄i ex qua sola nasci voluit: q̄ magis grata deo fuit q̄ quecunq; alie sancte mulieres. Sermo.iiij.

Feria.v.de ꝑpetua virginitate sancte marie virginis: que fuit vera mater dñi nostri iesu xp̄i. Sermo.v.

Feria.vj.de annunciatione dñi nr̄i iesu christi: facta per angeluz gloriose virgini marie: de stupendis mysterijs huius annunciationis: ⁊ preconijs dignissimis virginis benedicte. Ser.vj.

Sabbato. de mirabili cōceptiōe filij dei iesu xp̄i: ⁊ qualiter virgo gl̄iosa ipsum concepit in vtero suo verū deū ⁊ verū hoīem: ⁊ de his q̄ occurrunt circa hāc ꝯceptionē ꝯsiderāda. Sermo.vij.

¶ Dñica.ij.aduētus de diuinitate iesu xp̄i: qui sicut fuit verus ⁊ perfectus homo: ita fuit verus ⁊ perfectus de⁹. quod si quis nō crederet: absq; dubio periret: q: ita debem⁹ credere christuz deum vt etiam non negemus hoīem: ⁊ ita ipsum hoīem tenemur cōfiteri: vt etiā deum esse nō dubitem⁹. Ser.viij.

Feria.ij.dñice.ij.de gl̄ia ⁊ sublimitate vbi incarnati: cōtra hereticos qui xp̄m dei filiū ita cōfessi sunt: vt eū inferiorē p̄re: ac minorē dixerint. Ser.ix.

Feria.iij.de hūanitate xp̄i: ꝯ hereticos q̄ dicūt xp̄z nō fuisse hoīez. Ser.x.

Feria.iiij.q̄ solus filius dei carnez assumpsit: ⁊ non alie persone trinitatis. Sermo.xj.

Feria.v.ꝯtra iudeos qui dicūt xp̄m esse venturum. Sermo.xij.

Feria.vj.de fide firma qua debem⁹ christum cognoscere. Sermo.xiij.

Sabbato de sequela xp̄i: contra falsos xp̄ianos: qui dicūt se in xp̄m credere: quē tñ in operibus virtutū nolunt imitari: vnde in christo merito scandalizantur. Sermo.xiiij.

¶ Dñica.iij.aduentus de predicatiōe iohis baptiste: qua xp̄m dei filiuz publice predicauit. Sermo.xv.

Feria.ij.dñice.iij.aduēt⁹.de satisfactione per xp̄m facta. Sermo.xvj.

Feria.iij.de penalitatib⁹ ⁊ defectibus assumptis a xp̄o. Sermo.xvij.

Feria.iiij.de moribꝰ iesu xp̄i: ⁊ qualiter aīam suā benedictā cū passionib⁹ regulauit. Sermo.xviij.

Feria.v.de gr̄a capitis nostri: qualiter iesus gratia est caput omnium nostrum. Sermo.xix.

Feria.vj.de scīa iesu xp̄i. Ser.xx.

Sabbato de potētia xp̄i. Ser.xxj.

¶ Dñica.iiij.aduētus de clamore iohānis qualiter congruo tp̄e christū clamitat. Sermo.xxij.

In natiuitate dñi nr̄i iesu christi.de possibilitate qualitate ⁊ iocūditate incarnationis verbi dei. Sermo.xxiij.

In festo sancti stephani protomartyris.de eodem. Sermo.xxiiij.

In festo.s.Joh.euāg.d̄ eo. Ser.xxv

In festo īnocētū de eisd̄. Ser.xxvj.

In fes.scti siluestri.d̄ eo. Ser.xxvij.

In fes.circūci.dñi.d̄ ea. Ser.xxviij.

In fes.ephie dñi.de ead̄. Ser.xxix.

Alia tabula predicationū de aduentu xp̄i.eiusdē Magistri Roberti continēs ꝓpositiōes p̄ncipales circa quas versantur omnes sermones.

Jesus ab Adam cognitus. Fruct⁹.j.

Jesus desideratus. Fructus.ij.

Jesus prophetis cognit⁹. Fruct⁹.iij.

Jesu Maria mater. Fruct⁹.iiij.

Jesu matris virginitas. Fruct⁹.v.

Jesus annunciatus. Fructus.vj.
Jesus vtero clauditur. Fructꝰ.vij.
Jesus est filius dei. Fructꝰ.viij.
Jesus magnificatus. Fructus.ix.
Jesus homo perficitur. Fructus.x.
Jesus in mūdū mittit. Fructus.xj.
Jesus venisse visus est. Fructꝰ.xij.
Jesus fide cognoscitur. Fructus.xiij.
Jesus est imitandus. Fructꝰ.xiiij.
Jesum iohes predicat. Fructus.xv.
Jesus satisfactor. Fructus.xvj.
Jesus defectus sustinēs. Fructꝰ.xvij.
Jesus rectus moribus. Fructꝰ.xviij.
Jesus caput proponitur. Fructꝰ.xix.
Jesus est sciens oīa. Fructus.xx.
Jesus potenter operans. Fructꝰ.xxj.
Jesum Johes clamitat. Fructus.xxij.
Jesus letanter nascitur. Fructꝰ.xxiij.
Jesum stephanus videt, Fructꝰ.xxiiij.
Jesus Johem diligit. Fructꝰ.xxv.
Innocētes ꝓ xp̄o occidunt. Fru.xxvj.
Jesus sacerdotes appellat. Fru.xxvij.
Jesus est circuncisus. Fructꝰ.xxviij.
Jesum adorant reges. Fructus.xxix.

¶ Roberti de Litio ex ordine Minoꝝ in theologia peritissimi: v̄bi dei in hac etate oratoris eloquentissimi: predicationes a prima dn̄ica de aduentu quotidie inclusiue vsq; ad quartā: ⁊ de festiuitatibus a natiuitate domini vsq; ad epiphaniam feliciter incipiunt.

¶ Dominica prima aduētus. de lapsu hominis ⁊ de cognitione Ade: qua cognouit xp̄m esse incarnandum pro salute generis humani: que aliter haberi non poterat nisi christus incarnaretur. Sermo.j.

¶ Jesus ab Adā cognitꝰ. Fructus.j.

Nox p̄cessit: dies aūt appropinquauit Uerba sunt doctoris gētiuꝫ ad ro. xiij. c. et in epistola hodierna. Nihil vnicuiq; tam conueniens esse potest ad seipsum incitanduꝫ ad dilectionem summi dei: q̄ frequens cogitatio suorum beneficioruꝫ que ex munere liberalitatis sue cōcedere voluit rōnali creature. Inter q̄ illd̄ vnū ꝓfecto stupēdū ac memoria esse dignū censeo: q̄ seip̄m vestire forma mortalitatꝭ nr̄e voluit. Stupēdū q̄ppe est in carne visibili apparuisse deū ꝓ redēptiōe ⁊ salute hoīm. Quapropter statuit sctā mater eccl̄ia hoc tp̄e aduentus hmōi mysteria colēdissima deuotissime celebrare: vt fideles cūcti vigiles fiāt: ne q̄ppiaꝫ velint: desiderent amētq; preter dilectū Jesum oīm saluatorem. Ob qd̄ in sequētibꝰ sermonibꝰ equū esse arbitratus sum: aliq̄d dicere de aduētu dn̄i nostri Jesu xp̄i in carnē. Hodierna v̄o die mētē reuocabo ad īcarnatiōis noticiā quā intelligemꝰ sub vna tm̄ ꝓpositiōe que est: Jesus ab Adā cognitꝰ. In ipo em̄ pr̄e gn̄is hūani initiū cepit oīm ꝑditio: q̄ nox p̄cessit: ⁊ tn̄ ꝑ xp̄m inuēta est salus: ⁊ sibi in oībus electis q̄ ciues esse debēt in celesti hierl̄m. Qd̄ Paulꝰ declarat cū dicit: dies aūt. s. lumē gr̄e. ⁊ gaudiū resurrectionis appropinquauit. Ad qd̄ meliꝰ ītelligēdū in p̄nti sermone tres cōclusiōes erūt declarāde.

Prima dicitur veritatis.
Scd̄a dicitur qualitatis.
Tertia dicitur remissibilitatis.

¶ Qualiter verū est q̄ deꝰ nō condidit hoīeꝫ in his penalitatibꝰ ⁊ miseriis: q̄s videmus: sed ꝓpter pctm̄ in illas cecidit sic exigēte diuina iusticia. Cap.j.

Prima cõclusio dr veritatis.

P In qua philosophantiũ quorũdam impugnandus est error. Inter quos etsi plerique varia dixerũt: vel de mundi eternitate vt Aristoteles. viij. physicoꝝ. vl' de infinitate vt Anasarcus ⁊ Democritus qui prout valerius lib. viij. cõmemorat de cupiditate glie: infinitos mundos fore dixerũt: vl' de mũdi nouitate vt q̃dã alij: fuere tamẽ nõnulli q̃ professi sunt ex tpe a deo mundũ factũ fuisse: hoĩes ꝟo nequaq̃ per pctm̃ cecidisse: sed eos a principio generationis fuisse eiusdẽ cõditionis. cuiꝰ sunt in hoc tpe calamitatis ⁊ luctꝰ. Quod si verũ esset facillime sequeret̃ ꝙ ob nullã culpã necessariũ erat ex parte hoĩs incarnari filium dei. Dicũt ergo oẽs doctores catholici humanã naturã lapsaꝫ ab illo statu in quo fuit opifice summo cõdita. Quod probatur quadruplici ratione.

Primo rõne diuine clementie.
Secũdo rõne diuine sapientie.
Tertio rõne diuine iusticie.
Quarto rõne diuine condescentie.

¶ Prima rõ dicit̃ diuine clemẽtie. Nã nihil ꝓcedere debet a summa clementia ⁊ bonitate: qd̃ non sit magis inclinabile ad iusticiã ⁊ veritatẽ q̃ ad maliciã: ⁊ magis ꝓpinquũ ad bonuꝫ q̃ ad malũ. Sed sensus ⁊ cogitationes hominũ proni sunt ad malũ ab adolescẽtia ꝓut scribitur Gen̄. viij. c. ⁊ notatur xij. q. j. in. c. oĩs etas. Ergo in illa corruptiõe iniqua nõ fuit hũana natura a summa bonitate producta. Insuper nihil ꝓcedit a summa bonitate dignũ maledictiõe. Sed multe sunt in nobis passiones maledictiõe digne: sicut ptꝫ in Job. iij. c. ⁊ in lege maledicebantur steriles mulieres. Non apparet itaq̃ humanã naturã in hoc statu fuisse cõditã: sed in alio a quo cecidit ꝑ pctm̃.

¶ Secunda ratio dr diuine sapientie. Ubicũq̃ eñ est summa sapientia: ibi est summa pulchritudo: sicut Augu. exponit in li. de trini. Sed a summa pulchritudine nihil procedit fedũ aut turpe: nihil qd̃ rõnalem offendat intellectũ. Sed in hoĩe rõne vtente sunt defectus naturales: de quibus naturaliter erubescit: ⁊ multa detestabilia ꝟm rõnem: ergo talia non fuerunt conditã in humana natura. Relĩquit̃ itaq̃ ꝙ est lapsa.

¶ Tertia rõ dicitur diuine iusticie. Nã nullus affligitur pena nisi precedat culpa. Sed passio inuoluntaria in rõnali creatura est pena. ḡ nullo modo talis passio fuisset in hoĩe anteq̃ precessisset culpa.

¶ Quarta rõ dr diuine cõdecentie. Dicit eñ Ansel. in lib. Cur deꝰ hõ. c. ix. Deo aũt nequaq̃ estimat̃ cõuenire: vt creaturã quam fecit iustã ad beatitudineꝫ: sine peccato miseram esse cogat. Hominem autem inuitũ mori miserũ est. Si ergo deꝰ exigit mortem ab hoĩe sub statu sub quo est: ergo est sub culpa.

¶ Sed ꝯtra has ratiões arguũt philosophi. primo sic. Omne cõpositũ ex contrarijs est dissolubile. Dicit eñ Auicẽ. Cõtraria semꝑ appetũt ire in regiones diuersas. Sꝫ corpus Ade in statu prime cõditionis fuit cõpositũ ex cõtrarijs: ergo per naturã fuit dissolubile ⁊ corruptibile. Sꝫ tale est modo corpus humanũ: ergo ꝑ corruptibilitatẽ nõ ꝓbatur status nature lapse. Itẽ. Omne cõtinuũ est diuisibile. Corpus Ade in prima cõditione erat ꝯtinuũ: ergo erat diuisibile.

¶ Secũdo arguũt ꝙ corpus illud erat sanctificatũ: ergo erat sensitiuuꝫ doloris: qꝛ sicut dicit Aug̃. dolor est sensus diuisionis impatiens. Non ergo sensus doloris ⁊ pene probat statum nature lapse.

¶ Tertio arguunt. qꝛ dicit Aug̃. sup Gen̄. ad litterã. Adã nõ manducauit de pomo: eo ꝙ crederet esse deum: sed ne suas delitias contristaret. s. vxorem. sicut Salomõ adorauit idola. iij. Reg. xj. ne cõtristaret vxores suas. Ex his patet ꝙ Eua erat tristabilis in statu prime conditiõis. Sed tristicia est passio affligẽs animã. Relinquit̃ ergo ꝙ status prime conditionis est status

passibilitatis aīe ⁊ corporis. ¶ Quarto arguunt: quia sicut dicit Job. Damas. concedit deus iustos incidere in calamitates propter multas causas. Una est: vt eaꝫ que in ipso iusto latet virtutem alijs manifestā faciat: vt Job. j. c. Alia est vt nō ex recta consciētia eleuetur ꝑ superbiā: vt in Paulo. ij. ad Cor. xij. c. Alia propter eruditionē alioꝝ: vt alij erudiantur: vt in Lazaro Luc. xvj. Alia ꝓpter gloriā dei: nō propter propriū aut parētū pctm̄: vt in ceco a natiuitate Johānis. ix. Alia ꝓpter zelum alterius vite: vt in martyribꝰ. ad Heb. xj. Ergo nō esset incōueniens etiam si homo non peccasset habere penalitates que euꝫ ordinarent ad maiorē gloriā: ad maius meritū ⁊ ad maiorem coronā. Uerū hec oīa friuola sunt si cōsideremus illud qđ Hugo de sctō Uic. dicit in li. de sacris: vbi distinguit tres status humane nature.

Primus est nature a deo condite.
Secundus est nature lapse.
Tertius est nature beate.

¶ In primo statu habuit hō posse peccare: ⁊ posse non peccare: ⁊ in eodē statu habuit posse mori ⁊ posse non mori sicut posse peccare ⁊ posse non peccare: qm̄ in hoc statu non est peccandi ⁊ moriendi necessitas. Et hec fuit prima humani corporis īmortalitas. In secūdo statu habet posse mori: ⁊ nō posse non mori: sicut posse peccare ⁊ non posse non peccare: qm̄ in hoc statu est peccandi ⁊ moriēdi necessitas. In tertio v̄o statu habebit posse non mori: ⁊ non posse mori: sicut posse non peccare: ⁊ non posse peccare qm̄ ad hūc statū pertinet moriendi ⁊ peccandi īpossibilitas. ¶ Ad primū ergo obiectū dicendū est ꝑm Hug. prefatū ꝙ hō ante peccatuꝫ natura mortalis ⁊ passibilis fuit: que tamē ex beneficio creationis precedente: ⁊ proprio studio subsequēte facere potuisset vt non moreretur: adeo ꝙ in Adam erat possibilitas ad dissolutionem ⁊ corruptionē: tamē cū potentiā euitandi omnē defectuꝫ. In statu v̄o moderno est possibilitas cum necessitate ineuitabili. Hoc idem dicit Aug. in li. de questionibꝰ noui ⁊ veteris testamenti. Deus inq̄t hoīem fecit qui q̄diu non peccaret immortalitate vigeret vt ipe sibi autor esset aut ad vitā aut ad mortē. Et idē de baptismo paruuloꝝ ait: Fiebat ordo iusticie: vt sicut aīa dn̄o suo ita corpus ei obediret. Et iterū. xiij. li. de ciui. dei. c. iij. dicit: Fatendū est quideꝫ primos hoīes ita fuisse institutos: vt si nō peccassent nulluꝫ genꝰ mortis experirentur. Sed eosdē p̄mos peccatores ita fuisse mulctatos vt etiam quicquid ex eoruꝫ stirpe esset exortum: eadem pena teneretur obnoxium. Non enim aliud ex eis q̄ quod ipsi fuerant nasceretur. Pro magnitudine quippe culpe illius naturā dānatio mutauit in penis vt qđ penaliter precessit in peccantibus hominibꝰ primis: etiā naturaliter sequeretur in nascentibus ceteris. Et idē in hyponosticon. Uide mortē non a deo autore sed errore vite venisse hoībꝰ in paradiso delitiarū positꝫ. Idipsuꝫ cōfirmat autoritas sacre scripture. Un̄ Sap. j. dr: Deꝰ mortē nō fecit: sed impij manibꝰ ⁊ v̄bis accersierūt illam. Et in. ij. c. Gen. clara est snīa cōminantis dei. Quacūq; die comederꝫ ex eo morte morieris. i. morti obligatꝰ eris: vel moriēdi necessitatē īcurres: ꝑm Aug. sup Gen. ad litterā. Et idē. xiiij. lib. de ciui. dei. c. xxvj. Uiuebat itaq; homo in paradiso sicut volebat q̄diu hoc volebat quod deus iusserat. Bonus viuebat fruens deo ex quo bono bonus erat. Uiuebat sine vlla egestate: ita semper viuere habens in potestate. Cibus aderat ne esuriret: potus ne sitiret: lignū vite ne illum senecta dissolueret. Nihil corruptiōis in corpore: vel ex corpore vllas molestias vllis eius sensibꝰ ingerebat. Nullus intrinsecus morbꝰ. nullus ictus metuebatur extrinsecus. Sūma in carne sanitas tota in animo

tranquillitas.hec ille. Neq; hanc im-
passibilitatē innocentie dicimus vnaz
⁊ eādē impassibilitati gloriose. q; ꝑm
Sco.in.ij.dist.xix.q.vna.illa impassi-
bilitas gloriosa priuat actū ⁊ potentiā
patiendi. Hec ꝟo tm̄ actū ⁊ nō potentiā.
Hec magister in.ij. Neq; insup cre
dere debemus in eo statu impassibilez
hoīem omnino fuisse: q; vt sctūs Tho.
declarat.j.parte.q.xcvij. ar.ij. duplex
est passio. Una communiter dicta ꝑm
quācūq; īmutationē etiā si ꝑtineat ad
ꝑfectionē nature cōdite: ⁊ ꝑm hāc pas
sibilis erat hō ⁊ ꝑm aīam ⁊ ꝑm corp⁹.
Scda est passio ꝓprie dicta. Et sic pa-
ti d̄r qd̄ a sua naturali dispositiōe remo
uetur. Passio em̄ est effectus actiōis.
In reb⁹ aūt naturalib⁹ ꝯria agūt ⁊ pa
tiunt adinuicē: quoꝝ vnū remouet al-
terum a sua naturali dispositione. ⁊ de
hac passiōe dicit Damascen⁹ ꝙ passio
est motus preter naturam. Hoc mō in
statu innocētie īpassibilis fuit. Qd̄ etsi
videt īpossibile tm̄ oñdere possum⁹ ex
multis sctōꝝ exēplis qui dispēsatiue ⁊
etiā speciali priuilegio hoc impassibi-
litatꝫ donū diuinit⁹ acceperūt. Quid-
nā fuit illd̄ stupendū prodigiū de trib⁹
pueris in ardētē fornacē missis: quos
tm̄ flāma nedū nō cōbussit. sed cuz for-
nax esset accēsa nimis: nec in minimo
lesi plaudebāt deū in medio flāmaruz
positi bn̄dicentes. Daniel.iij. Quid de
Jona dicem⁹: q̄ in vētre ceti dieb⁹ tri-
bus ⁊ noctib⁹ habitauit. tandē post tri
duū illesus exiuit. Jone.ij.c. Quid de
moyse q̄.xl.dieb⁹ ⁊.xl.noctibus habita
uit in monte sine cibo: vt legē mereret
accipe. vt Exo.xxiiij.hr̄. Quid de Johe
euāgelista q̄ in dolio feruētis olei mis-
sus nocumētū vllū nec sensit: ⁊ venenū
fortissimū bibēs quo duo ante ipm bi-
bētes interēpti fuerūt sine detrimento
est inuēt⁹. His ⁊ alijs tā veteris q̄ no
ui testamēti ducimur vt credam⁹ non
esse impossibile: qd̄ de natura instituta
in scripturis narrat. Fuit ḡ prim⁹ hō
creat⁹ in statu īpassibilitatꝫ sicut visuz
est pri⁹: q̄ ꝑ pctm̄ se ⁊ oēs mortales fe-
cit ⁊ morti subiugauit. His visis ⁊ de-
claratis exeat in cāpū prim⁹ hūani ge
neris pr̄: ipeq; lamētabil'r dicat: O fi-
lij gn̄is hūani: o mortales cūcti passi-
biles: miseri: ignorātes: pleni luctu: ca
lamitatib⁹: laborib⁹: angustijs: amari-
tudinib⁹: īfirmitatib⁹: molestijs: curꝫ:
ꝑturbatiōib⁹: varijs feditatib⁹: ⁊ erube
scētia: q̄s vos mecū ad tot mala dāna-
uit: Quidnā expimini in hac vita erū-
nosa ꝑter gemit⁹ ⁊ suspiria: Un̄ tot in-
cōmoda venerūt vobꝫ: O de⁹ benigne:
o creator admirabilis: talia nō pertra
ctasses nobiscū nisi me pctōrē cū oī po
steritate mea iusticia tua punire voluis
ses. Heu me. Ego suz ille pctōr magn⁹.
Ego suz ille diuine maiestatꝫ ꝯtēptor.
Ego q̄ tātā ruinā sup oēs induri gn̄a-
tiones mūdi. Erā a deo mire cōditus:
sapiētia naturali illustrat⁹: collocatus
in paradiso delitiarū: dn̄s aīalium: pi-
sciū: ⁊ volatiliū: liber absq; om̄i serui-
tute: ad deū cōtēplādū habilis: ⁊ ido-
neus ad ꝓcreandū filios bn̄dictos. Et
ego quia deū meū deserui de paradiso
eiect⁹ sum in hāc vallē lachrymaruz: vt
cū sudore vescar pane meo: ego ⁊ oēs
q̄ a me descēsuri sunt. Quib⁹ oīb⁹ sicut
⁊ mihi clausa est porta celi: ⁊ nō possu
mus aliquo merito nr̄o videre faciem
filij dei. Cecidit ergo dignitas nr̄a: et
natura bn̄ īstituta corrupta est: nō tm̄
penal'r sz etiā culpaliter: qd̄ oēs īdubi-
tāter credere tenēt d̄ necessitate salutꝫ.
¶ De q̄litate pctī primoꝝ parētū: ⁊ ꝙ
principale pctm̄ hoīs est ꝙ lapsus fuit
in oīb⁹ licz alia pctā ꝯcurrerīt. Cap.ij.

Secūda ꝯclusio d̄r q̄litatis.
Nā solet quorūdā anim⁹ nō
sine rōne mirari quale fuit
illud primoꝝ parētū pctm̄:
ob qd̄ taz seue crudeliterq;
de⁹ humanū gen⁹ puniuit: de quo quat
tuor opiniōes inueniunt a doctorib⁹
sacre theologie assignate ⁊ denotate.
Prima est ꝙ fuit superbia.
Scda est ꝙ fuit auaricia.

Tertia est ꝙ fuit gula.
Quarta est ꝙ fuit inobedientia.
¶ Prima opinio q̄ est ꝙ fuit superbia
confirmat Eccl'i.x. Initiū oīs pcti est
superbia. ⁊ iterū Eccl'i. xxv. A muliere
initiū fctm̄ est pcti. ergo mulier ꝑpetra
uit pctm̄ superbie. Itē Aug. in lib. de
virginitate. Diabolus inq̄t in celo vo-
luit esse sicut deꝰ. cadēs aūt ꝑsuasit ho
mini sil'itudinē suevolūtatꝫ. Itē Aug.
ad Orosiū. Elatꝰ Adā suasiōi serpētis
obediēs p̄ceptū contēpsit. Et idē sup
Gen. Infuit mēti Ade amor q̄dā ꝓpe
potestatꝫ: ⁊ q̄dā de se supba p̄sumptio.
¶ Scd̄a opinio ꝓbat̄ p̄mo ꝑ tex. Gen.
iij. Eritis sicut dij ⁊c. Hoc p̄mo cecidit
in mētē mulieris. s. appetere multitu-
dinē sciētie plus q̄ op3 qd̄ est peccatū
auaricie ꝟm Greg. Ergo illd̄ fuit pctm̄
auaricie. ¶ Tertia opinio ꝯfirmat: q̄
vt dicit tex. Gen. iij. c. Uidit mulier li-
gnū ꝙ esset pulchrū visu ⁊ ad vescēdū
suaue. ⁊. xxxv. di. in. c. Sexto die. scribi
tur. Gula a paradiso regnātē expulit.
⁊ Hieronymꝰ ꝯ Jouinianū. Sollicite
ꝓuidēdū est: vt q̄s saturitas a paradi-
so expulit esuries reducat. ¶ Quarta
opinio hr̄ ex eo qd̄ dicit Pau. ad Ro.
v. ꝙ vniꝰ hoīs inobediētia pctōres cō-
stituti sunt multi. ⁊ Aug. in li. de vera
religiōe. Adā ꝓpter trāgressionē obe-
diētie de paradiso eiectꝰ ē. ⁊ sup Gen.
ad litterā iterū dicit: Nō potuit meliꝰ
⁊ diligētiꝰ cōmēdari quātū malum sit
inobediētia. cū ideo reus iniq̄tatis fa-
ctus est hō: q̄ eā rē tetigit cōtra ꝓhibi
tionē quā si nō ꝓhibitꝰ tetigisset non
vtiq̄ peccasset. ¶ Has opiniōes veras
cōcordat dn̄s Bon. in. xxij. di. ij. li. ar. j.
q. j. vbi on̄dit ꝙ principale pctm̄ hoīs
ꝑ qd̄ lapsus est fuit inobediētia Ade:
⁊ ad hanc conatꝰ est diabolꝰ adducere
hoīem. Sed qm̄ nemo operat̄ ad ma-
lū aspiciēs: nec appetit maluꝫ nisi sub
specie boni: ideo clare dep̄hendēs dia
bolus ꝙ non posset mulierē p̄cipitare
nisi apponeret aliqd̄ appetibile: illa tē
tando proposuit ad q̄ oīs hō naturali-
ter inclinat̄. Natural'r em̄ oīs hō incli
natur ad bt̄itudinē: que est bonū glo-
riosum: delitiosum: ⁊ copiosuꝫ. Un̄ hō
natural'r appetit excellētiā: sufficiētiā:
⁊ letitiā. Et inordinato appetitu taliū
cōsistit iusticia: in inordīato v̄o culpa.
Gula em̄ est inordinatꝰ appetitus cibi
suauiter reficientis. Auaricia est inor-
dinatus appetitꝰ sufficientie. Supbia
est inordinatꝰ amor excellētie. Diabo-
lus ergo p̄mo ꝓmisit mulieri dign'ta-
tis excellentiā: cū dixit Gen. iij. Eritis
sicut dij. Scd̄o subiunxit cognitionis
abūdātiā: sciētes bonū ⁊ malū. Postre
mo pretendit suauitatis experiētiam:
cū ostēdit lignū pulchrū visu: ⁊ ad ve-
scendū suaue. Q̄ ergo mulier diabolo
consensit in appetēdo p̄mo esse sicut
deus fuit superba. Deinde appetendo
scire bonū ⁊ malū. fuit auara. Postre-
mo experiendo suauitatē ligni vetiti:
fuit gulosa. Et in hoc fuit trasgressiōis
rea: ⁊ inobediētie culpa inuoluta. Nec
est incōueniens plura genera pctōruꝫ
v̄m ꝓgressum cōcurrere ad vnū flagi-
tiū ꝑpetrādū. hec Bon. Comedit itaq̄
Adā de ligno vetito ꝯtra imperiū diui
ne maiestatis. Paruipendit p̄ceptū
altissimi dei: q̄ ei mādauerat vt ei obe-
diret ⁊ cognosceret ip̄m regē celoruꝫ: ⁊
oīm creaturarū. Qd̄ equidē non mini-
mū: nō paruū: non deniq̄ leue crimen
putandū est. Un̄ Aug. xiiij. de ciui. dei
c. xij. ait: Non debet existimare quisq̄
leue ac paruū fuisse illud cōmissum: q̄
in esca factū est: non quidem mala nec
noxia: nisi q̄ ꝓhibita. Neq̄ em̄ quicq̄
mali deꝰ in illa tāte felicitatꝫ paradiso
crearet atq̄ plātaret. Sꝫ obediētia cō
mēdata est in p̄cepto: q̄ v̄tꝰ in creatura
rationali mr̄ est oīm custosq̄ virtutū.
Et. j. Hoc itaq̄ de vno cibi gn̄e nō edē
do vbi alioꝝ tāta copia subiacebat: tā
leue p̄ceptū ad obseruādū tā breue ad
memoria retinēdū vbi p̄sertim nondū
volūtati cupiditas resistebat: quod de
pena transgressionis postea subsecutū
est tanto maiori iniusticia violatū est:

quāto facilioꝝ posset obseruantia custodiri. hec ille. Cur itaq; miramur si indignatus est deus qui magnꝰ: immensus: gloꝛiosus: sapientissimꝰ: omnipotēs: colēdus: adoꝛādus: ⁊ timendus: tot beneficia indulserat pꝛothoplasto si ab ipso contemptus est. O repꝛobanda humana superbia quid fuit contēnere deū? O temeraria pꝛesumptio humane mentis quid: q̄d: quid: est calcare pꝛeceptū atq; mandatū regis eterni? Nōne lex ipsa nature clamat: q̄ diuinoꝝ mādatoꝝ pꝛeuaricatoꝛes digni sunt moꝛte. Pꝛeuaricatus est Adam ⁊ pꝛopter inobedientiam ad moꝛtem est condemnatus.

¶ Qualiter deꝰ remittere voluit pctā hoīs: ⁊ nō angeli: ⁊ qualiter mysteriū incarnatiōis fuit Ade reuelatū. Cp. iij.

Ertia cōclusio dicit remissibilitatis. Licz enim tam enoꝛme fuerit illud delictū: vt per illud diuina iustitia dānauerit totū genꝰ humanū: verūtn̄ noluit clementissimus deus in ira continere miserico:dias suas: qm̄ decreuit ac liberauit homini perdito ⁊ penitenti: per filij sui incarnationē succurrere. Sup quo dubiꝰ solet esse animꝰ cur magis humanū genꝰ saluū factū est: ⁊ remissionē accepit: q̄ angelica natura pꝛeuaricatrix. Quod ratiōabile esse demōstrant doctoꝛes dicentes: pctm̄ hominis fuisse remissibile: ãgeliꝰ ꝯo oīno irremissibile. Qd̄ ꝓbat q̄tuoꝛ ꝓuemētis

Prima est ꝓpꝛietas liberi arbitrij.
Secda cōditio nature.
Tertia oꝛdo diuine iustitie.
Quarta cōgruitas mīe.

¶ Prima cōuenientia dꝛ libertas arbitrij. In libero arbitrio ꝑm magistrum xxiiij. di. ij. est facultas volūtat ⁊ rōnis tam in hoīe q̄ in angelo: tn̄ differēter. Nā quātū ad volūtatē differt homo et angelus: qꝛ liberū arbitriuz hoīs ante electionē volūtatis ⁊ post electionem se hz mutabiliter. Angeli ꝯo etsi ante electionē se habet mutabiliter post electionē tn̄ se hz īmutabiliter. Et hac ratione in summo gradu est liberū arbitriū in deo: in infimo aūt gradu est in hoīe. Si ergo est liberum arbitrium in angelo necesse est vt sit medio modo se habēs: ⁊ ita dicitur liberum arbitrium in eo mutabiliter se habere ad bonū ante electionē: ⁊ īmutabiliter post: Pōt enim eligere ⁊ non eligere: sed q̄cquid illud sit siue bonū siue malū: non potest illud detestari postq̄ elegerit. Exquo ptz q̄ nō pōt penitere siue per penitētiā culpam delere q̄ est detestatio mali. Et ita relīquitur q̄ culpa eiꝰ non pōt deleri sicut culpa hoīs. Item quantū ad pꝛopꝛietatē rationis ptz qꝛ in libero arbitrio est iudiciuz de bono sed differenter in homine ⁊ angelo: qꝛ sicut dicit Dionysiꝰ. intellectus angeli deiformis est. ⁊ hoc est qꝛ supꝛa tēpus. ⁊ ita accipit totū simul ⁊ non post hoc illud: vel illud ex illo. Et iō dicitur angelus intellectualis substantia. Sed intellectus hoīs est in tpe: ⁊ ideo cōferēdo accipit: Unn̄ nō accipit totum simul: sed vnū post aliud ⁊ vnū ex alio: sicut ex pꝛemissis accipit cōclusionem. Et ideo homo dꝛ rōnalis substātia: qꝛ ratio est virtꝰ collectiua vnius ex alio. Qualis ergo comparatio est simplicis ad cōpositū: ⁊ puncti ad lineā in essendo: talis cōparatio est intellectus angelici ad intellectū hoīs in intelligendo ⁊ iudicando. Cū ergo iudicium fiat ab intellectu. patet q̄ angelus ꝑm statū sue conditionis iudicat de re nō in tempoꝛe: sed de re tota simul: ⁊ in iudicando de ipsa videt eā totā simul: ergo rectissime iudicat. Si ergo in iudicando peccat: patz q̄ peccat ex certissima malicia. Exquo nullo mō potest excusari. Non autem sic est de homine qui cum totam rem simul non videat pōt decipi in suo iudicio. Et ideo cū peccatum eius aliquo modo possit excusari non est irremediabile. Unde Geneb. vj. Non permanebit spiritus meus. idest indignatio mea in hoīe in eter-

num: q: caro est. ¶ Scda conuenientia est cōditio nature: quā tangit Anselmus in.ij.li. Cur deus hō. Homo p aliū hominē q̄ non esset sui generis nō debuit reparari. Et cū no sint oēs angeli eiusdē generis: patet ꝙ non fuit possibilis hec reparatio ī angelo sicut in homine. Insup ex cōditione peccati tā hoīs q̄ angeli variat pctm̄: ⁊ quātū ad genus: ⁊ quātū ad circūstantiam: ⁊ quātū ad occasiones. Quātum ad genus tā homo q̄ angelus peccauit per supbiā: sed differēter q: superbia hoīs fuit in appetitu om̄i scientie dei: superbia angeli in appetitu om̄ipotentie. Om̄ipotentiā aūt suā nūq̄ voluit deꝰ cōicare alicui creature: ideo angelus appetijt illud ad qd̄ nullo modo erat ordinatꝰ. Oēm sciētiam aūt suā voluit deꝰ cōicare creature: ad illā em̄ est homo ordinatꝰ in gloria: ideo pctm̄ hoīs est remissibile: pctm̄ v̄o āgeli nō. Quātū v̄o ad circunstantiā peccati est differentia q: in Adā fuit aliqua ignorātia q: pctm̄ qd̄ erat mortale credidit esse veniale ꝟm Aug̃. ⁊ habuit ꝓpositū penitēdi ⁊ petendi veniā de illo peccato Angeli v̄o nō. Quātū ad occasionē peccati est differētia: q: āgelus p se peccauit. Adā v̄o alio suggerēte. ¶ Tertia cōueniētia d̄r congruitas diuine iusticie Nam in homine vno erat tota species humana multiplicāda. Sed in angelo peccāte nō erat tota natura angelica. Et ꝓpter hoc diuine iusticie congruuꝫ fuit hoīeꝫ expiare ⁊ nō āgelū. ¶ Quarta cōuenientia est ex parte diuine mīe cui nō erat cōdecēs vt nihil beatificaretur in humana natura ad beatitudinem ordinatū. Datū ergo ē tp̄s ex dei liberalissima mīa homini lapso petēdi veniā de peccato ⁊ de eo agendi penitentiā. Puto em̄ ꝙ post expulsionē de paradiso Adā pater noster cōuertit se ad lamēta penitētie: ⁊ xp̄ꝫ vēturū summa deuotiōe excoluit: quē incarnāduꝫ cognoscebat. Nā eccl'ia sctā ponit eum in numero sanctoꝝ: qd̄ esse non posset sine fide mediatoris: qd̄ Aug̃. in li. de correptiōe ⁊ gr̄a testat̄ dicens: Illa fides sana est qua credimꝰ nullū hominem siue maioris siue parue etatis liberari a cōtagiōe mortis ⁊ obligatiōe pctī: nisi per vnū mediatorē dei ⁊ hominū iesum xp̄m. Scd̄m aūt doctrinā sancti Tho. ij.ij.q.ij. via hominibꝰ veniendi ad beatitudinē est mysteriū xp̄i incarnatiōis qd̄ ante statū peccati hō cognouit: sꝫ explicite ꝟm ꝙ ordinabatur ad cōsummationē glorie: nō autem ꝟm ꝙ ordinabat̄ ad liberationē a peccato p passionē ⁊ resurrectionē: q: hō nō fuit prescius pctī futuri. Uidet̄ aūt incarnatiōis xp̄i prescꝰ fuisse ex eo qd̄ dixit. Propter hoc relinquet hō patrē suū ⁊ matrē suā ⁊ adherebit vxori sue Gen̄. ij. Et hoc ab apl'o paulo ad ephe. v.c. d̄r sacramētū magnū esse in xp̄o et eccl'ia. Qd̄ quidē sacr̄m nō est credibile primū hoīem ignorasse. Post pctm̄ v̄o explicite illud mysteriū cognouisse nulli dubiū esse debet: ꝟm ꝙ ordinabatur ad salutē hoīs p passionē ⁊ resurrectionē. Uñ ⁊ habuit Adā cognitioneꝫ salutis sue in iesuꝫ nasciturū de carne sua. Quisnā explicet quāta deuotione om̄i tp̄e vite sue adā cū lachrymis ⁊ suspirijs deū incarnari expostulauerit? O adā cōis pr̄ q̄d fecisti? Cur peccasti? Cur offēdisti legē dei? Heu me (inq̄t) peccaui: erraui. Sed dei filius bonitate sua restituet vobis incarnatiōe sua bn̄dicta q̄cq̄d ego perdidi in p̄sumptione mea. O peccatores nō paueatis. Habemꝰ reparationē. Nō cōqueramꝰ amplꝰ de adā īmo cātemus cū Grego. O felix culpa q̄ talē ac tātū meruit habere redēptorē. Fuimꝰ in tenebris per pctm̄ ⁊ iā sumus in luce gr̄e p verbum incarnatū. Cuius beneficio consequi valeamꝰ splēdorē gl'ie: ī qua xp̄s viuit ⁊ regnat in secula seculoꝝ. Amē.

¶ Fer̄. ij. post dn̄icā. j. aduētꝰ de ardēti desiderio sctōꝝ patrū veteris testamēti auide cupiētiū xp̄m incarnari. Ser. ij.

¶ Jesus desideratus. Fructus. ij.

Nox precessit.

Iterū vbi. s̄. Cogimur ad cor nostrū inflāmandū in amorē bn̄dicti Jesu xp̄i in celo sedētis ad dexterā p̄ris: ex vehemēti desiderio illo quo sancti p̄res veteris testamēti p multa curricula annoꝝ succēsi ardētissimis suspirijs depcabant ipꝫ incarnādū. Qd̄ deuot⁹ Bern̄. ꝯsiderās sermōe ij. super cātica ait: Ardorē desiderij patrū suspirātiū xp̄i in carne p̄sentiā frequētissime cogitās: cōpūgor ⁊ confundor in memetipso ⁊ vix cōtineo lachrymas ita pudet torporis miserabiliū tēporū hoꝝ. Cui nāq; nr̄m tātū ingerat gaudiū gratie hui⁹ exhibitio: quātum sctis veterib⁹ accēderit desideriū ꝓmissorū: hec ille. Jccirco nr̄a īcitatiōe prosequi volētes incarnationis beneficiū in p̄nti sermone de ipsa dicturi sumus sub vno fructu q̄ est Jesus desiderat⁹. Pro cuius declaratiōe tres ꝯconclusiones occurrunt ꝓponēde.

Prima d̄r occasionis.
Scd̄a retardationis.
Tertia meritationis.

¶ Qualiter xp̄s voluit īcarnari: ⁊ si nō peccasset hō an fuisset īcarnat⁹. Ca.j.

Prima cōclusio d̄r occasiōis In qua vidēdū est si pctm̄ solū fuit incarnatiōis occasio ⁊ p̄cipua ratio: vel si adhuc hō nō peccasset: aliqua alia causa dei filius incarnasset. Et circa hoc tres sunt opiniones.

Prima d̄r sustentabilis.
Scd̄a probabilis.
Tertia cōmendabilis.

¶ Prima opinio d̄r sustentabilis. que est quorundam magistroꝝ dicentiū ꝙ de incarnatione est loq̄ dupliciter. Est em̄ incarnatio carnis assumptio. Pōt ergo eē sermo de carne assumpta. Aut quātū ad substantiā: aut quātū ad defectū passibilitatis ⁊ mortalitatis. Si loquamur de incarnatione quātuꝫ ad defectū passibilitatis et mortalitatis: dicūt ꝙ si hō nō peccasset xp̄s carnem mortalē nō assumpsisset. Sed si loquamur de incarnatiōe ꝟm ꝙ dicit assumptionē hūane nature simpliciter: etiaꝫ si hō non peccasset xp̄s incarnat⁹ esset Nā īcarnatio facit ad ꝑfectionē toti⁹ vniuersi in hoc ꝙ cōpletionē dat humano generi quātū ad tria.

Primo quātū ad illud quod respicit naturam.
Scd̄o quātū ad illd̄ qd̄ respicit gr̄aꝫ
Tertio quātum ad illud qd̄ respicit gloriam.

¶ Quātū ad primū in incarnatiōe est consummatio modoꝝ educēdi hoīem in esse. Quadruplex nāq; est mod⁹ educendi hoīem in esse.

Nec de viro nec de muliere. vt Adā.
De viro sine muliere: vt Eua.
De viro ⁊ muliere: vt ceteri hoīes.
De muliere sine viro: vt xp̄s.

¶ Ergo si hō stetisset: fuisset īcarnatio q: si nō eēt filij dei incarnatio: tūc vn⁹ modus ꝓductionis deficeret. ⁊ sic vniuersus esset imꝑfect⁹. Vn̄ dicit Augu. in lib. de li. ar. ꝙ vniuersus habet tantam ꝑfectionē ꝙ nemo pōt rōnabiliter aliquā imꝑfectionē inuenire in eo.

¶ Scd̄o incarnatio facit ad ꝑfectionē hoīs quātū ad illud qd̄ respicit gratiā Nam xp̄s est caput eccl'ie non solū ꝟm diuinā naturā: sed etiā ꝟm humanam vt ostēdit Aug. sup Job. Sed si homo nō peccasset adhuc xp̄s esset caput ecclesie. ergo aut filius dei se incarnasset aut ecclesia remāsisset acephala. Jnsuper si hō lapsus nō esset nihilominus fuisset sacr̄m matrimonij. Si igitur sacramentū matrimonij in cōiunctione seruū significat cōiūctionē xp̄i ⁊ ecclesie quātū ad naturarū vnionē ꝓpter inseparabilitatē. vt d̄r ad Ephe. v. Ergo si hō stetisset: aut sacr̄ꝫ matrimonij esset falsuꝫ signū: vel fili⁹ dei fuisset incarnatus. ¶ Tertio incarnatio facit ad cōplemētū hoīs quātū ad illnd qd̄ respicit gl'iam. Nā ꝟm Aug. de spū ⁊ aīa

totū hoīem assumpsit xp̄s vt totū beatificaret. Sed si hō nō eēt lapsus: erat totus beatificabilis. ergo xp̄us fuisset incarnat⁹. His rōnib⁹ adherētes dicūt quidā indubitāter ꝙ stāte adhuc natura in terminis sue ꝯditionis: etsi nūq̄ fuisset lapsa: ꝙ dei fili⁹ fuisset incarnatus: nō vt redēptor: sed vt glorificator. ¶ Scd̄a opinio d̄r ꝓbabilis: q̄ primaz oīno negat. Dic̄ em̄ ꝙ si hō nō peccasset nūq̄ xp̄s carnem sumpsisset: q: hec magis cōcordat pietati fidei. Nam p̄cedēs ꝯpinio q̄ dicit ꝙ deuz cōueniebat incarnari ꝓpter ꝑfectionē vniuersi: deum inter ꝑfectionē vniuersi concludit qd̄ incōueniētissimū ē: q: īcarnatiōis mysteriū est sup oēm vniuersum: siue quātū ad naturā: siue quātū ad gl̄iam Dicit nāq̄ philosoph⁹ ī. xj. p̄me ph̄ie. De⁹ sup oēm vniuersi ordinē ponēdus est. Et ad illud qd̄ adducit̄ de mō educēdi hoīem dicere possum⁹: ꝙ quartus ille modus q̄ educt⁹ est xp̄s nō est de ꝑfectiōe vniuersi: nec ex hoc sequit̄ ꝙ si talis mod⁹ nō fuisset ꝙ vniuersuz sua perfectiōe careret. Sicut em̄ nō potest argui imꝑfectio vniuersi quātū ad suscitationē mortui ꝙ de⁹ nō fecisset si hō nō peccasset. Posset etiā dici ꝙ de illo mō ꝓductiōis nō arguit̄ veritas īcarnatiōis: q: de⁹ potuisset ꝓducere hominē de muliere absq̄ viro: q̄ tñ nō esset de⁹. ¶ Ad illud qd̄ dicebat̄ ꝙ incarnatio facit ad ꝑfectionē hoīs quātū ad illud qd̄ respicit gr̄am: q: xp̄s est caput eccl̄ie dicere possum⁹ ꝙ duplex est capitis ꝓprietas. Una q̄ attēdit̄ ꝟm cōformitatē ad mēbra. Alia q̄ attēdit̄ ꝟz donoꝝ gratuitoꝝ influētiā. Rōne p̄me ꝓprietatis xp̄s est caput eccl̄ie inquātū de⁹. ⁊ rōne hui⁹ principaliter tenet rōnē capitis. Et iō dato ꝙ incarnat⁹ nō esset: eccl̄ia hoīz capite nō careret. Habuisset em̄ tūc caput deū: sicut nūc eccl̄ia angeloꝝ. De alio v̄o qd̄ adducebatur de matrimonio rñdere possum⁹ ꝙ matrimoniū duplicē hz significationē Significat em̄ coniūctionē dei ad ecclesiam ꝟm charitatē ⁊ significat cōiūctionē ꝟm vnionē in persone v̄nitate. Utrāq̄ harū significationū hz ꝟm statuz lapsum. Alterā v̄o habuisset si hō stetisset. Et ideo nō esset falsum signū. Sicut em̄ matrimoniū nūc est in officiū ⁊ in remediū. tunc aūt solū in officiū: sic hz duplex significatū nūc. tunc aūt vnū. De eo v̄o quod vltimo dicebatur. s. de gloria q: totū assumpsit. dicūt isti qui tenēt hāc opinionē secundā: ꝙ illa nō est ratio p̄cipua: sed ānexa principali: pro eo ꝙ si nūq̄ deus incarnatus esset homo glorificationē corporis sui ex visiōe dei perfecte ⁊ totaliter habuisset. Uisio em̄ christi corporalis spectat nō ad essentialē completionē beatitudinis: sed ad quoddam accidētale gaudiū. Et hoc patet q: alij sensus beatificant̄ vt visus ⁊ tñ obiecta sibi correspōdētia nō habebūt: sicut tact⁹: gustus ⁊c̄. Gloria nāq̄ sensuum exteriorum erit per redūdantiā delectatiōis veniētis ex parte superiori a visiōe dei cuius visio adeo reficit: vt nihil vltra necessariū sit aīe ad eius beatitudinē. Unde multum derogare videtur summo bono qui dicit ipsum non sufficere absq̄ bono creato sibi adiūcto ad hominē perfecte beatificādū. Hec Boñ. j. di. iij. lib. ar. ij. q. ij. ¶ Tertia opinio d̄r cōmendabilis: q̄ dicit xp̄m natum fuisse: vt hoīem ꝑditū redimeret: nec curat inuestigare ea q̄ potuissent euenire homine stāte. Sed gratias dat deo qui tā benigne voluit prouidere homini ꝑdito. Dicit nāq̄ Aug. in li. de verbis dñi. Uenit filius hominis querere ⁊ saluū facere quod perierat. Si homo non peccasset: filius hoīs nō venisset. Et idem super Joh. Nulla causa fuit veniendi xp̄o dño: nisi peccatores saluos facere. Tolle morbos: tolle vulnera: ⁊ nulla est causa medicine. Et idem super illo verbo Matthei. j. Ipse em̄ saluuz faciet populum ⁊c̄. Si ergo homo non peccasset: virgo nō peperisset. Et idem super illud Johā. xj. Dñe ecce

quez amas infirmat. Si pctōres dñs nō amaret: ad terrā de celo nō descēdisset. Et idem sup psalmo.lxviij. sup illo verbo. Infixus sum in limo profundi. dicit: Utinā maneret hō in eo qd deus fecit. Si enī maneret in eo qd deꝰ fecit nō in limo infixus esset quē deꝰ genuit Et leo papa in sermone. Si hō ad imaginē ⁊ similitudinē dei factꝰ in suo honore mānisset: creator mundi creatura nō fieret: neqz sempiternꝰ tēporalitatē subiret: aut eqlis deo pri dei filiꝰ formā serui assumeret. Et Paulꝰ.j. ad Timo. j. Xps iesus venit in mūdū pctōres salvos facere. Ista nobis cordi esse debēt qui dānato hūano gne ppter pctm voluit dei filiꝰ incarnari vt ipsum redimeret. O immēsa amplitudo diuine charitatis. O pfunda bonitas summi dei. Peccauimꝰ nos oēs cecidimusqz in captiuitatē inferni: ⁊ ipse vt nos redimeret misit: nō angelū: nō archāgelū: nō denicqz aliā creaturā: sed vnigenitū filium suū. Audiat terra: intelligat celum immo audiat. Job. iij. nouū iocundū: nouū felicissimū: nouū amorosissimū. Sic deꝰ dilexit mūdū: vt filiū suū vnigenitū daret: vt oīs q̄ credit in illū nō pereat: sed habeat vitam eternā. Et ad Ephe. ij. Propter nimiā suā charitatē: inqt aplꝰ: qua dilexit nos deꝰ: misit filiū suū in mūdū vt saluef mūdus p ipsum. Qd Greg. cōsiderās admirādo cātabat. O iestimabilis dilectio charitatis vt seruū redimeres: filiū tradidisti Quid suauiꝰ: qd dulciꝰ pōt audiri? O peccatores ingrati diligite xpm quos iam redemit quē patres ātiq illū redēpturū expectātes toto corde dilexerūt. ¶ Qualiter xps cōueniēti tpe incarnatus est: ⁊ q̄ rōnabiliter tm̄ distulit incarnari. Cap. ij.

Secūda cōclusio dr retardatiōis. Incarnari equidē volēs dei filiꝰ: nō id fecit ilico post pctm̄ nec paulo post: sz post sextū millenariū in sexta etate mūdi. Mirū certe quare hoc largū donū nō accelerauit. Verūtm̄ nō sine rōne credēdū est factū eē q: vt scribit Ecclīastes. iij. Oia tps habēt. Pnt aūt huiꝰ tarditatis rōnes tres assignari

Prima rō fuit ppter pctī punitionē

Scda ppter morbi curationē.

Tertia ppter christi incarnandi cōmendationem.

¶ Prima rō ⁊c. Nā in hoc manifestat diuine vltionis seueritas cōtra peccatū: q̄ clamores ⁊ luctꝰ hoīm tanto tēpore sustinuit: anteqz vellet descēdere. Fecit autē hoc q: diuina iusticia nihil inultum relinqt. ¶ Scda rō fuit ppter morbi curationē. Nā primus pctm̄ qd hō cōmiserat ex supbia puenerat: ideo per humilitatē liberādus erat. Qd fieri debuit vt hō se infirmū agnosceret: ⁊ liberatore īdigere. Vñ glo. sup epla ad Gal. iij. c. dicit: Magno consilio factū est: vt post hois casum nō ilico dei filius mitteret. Reliqt deꝰ hominē prius in libertate arbitrij in lege naturali vt sic vires suas cognosceret: vbi cuz deficeret legē accepit. Qua data inualuit morbꝰ: nō legis sed nature vitio: vt ita cognita īfirmitate sua clamaret ad medicū: ⁊ gratie quereret auxiliuz. ¶ Tertia rō fuit ppter xpī incarnandi cōmendationem. Debebat nāqz illud bñficiū cōmēdari qd necessariuz erat: debebat cōmēdari p multos prnūciatores. Ob qd debebāt precedere figure p phetie ⁊ alia q̄ in veteri testamēto relatu digna sunt: de q̄bus in sequētibꝰ diffusiꝰ dicemꝰ. Quibꝰ impletis misit deus filiū suum. ꝑm illud aplī ad Gal. iij. At vbi venit plenitudo tpis misit deus filiū suū. Et non īmerito tps incarnatiōis dr tēpus plenitudinis: qm̄ in incarnatione est facta plena participatio diuinitatis. Vñ ad Col. ij. In ipso habitat omnis plenitudo diuinitatis. In incarnatiōe reparata est angelorū ruina. In incarnatione homo plene a culpa liberatur ad Col. j. In ipso cōplacuit omnē plenitudinē inhabitare ⁊ per eū recōciliari. In incarnatiōe

facta est plena participatio boni necessarij: boni veritatis quātū ad intellectū: ⁊ boni gratie quātū ad affectum. Johā. j. De plenitudine eius oēs accepimus. O ꝗ felix ⁊ btā dici pōt hec etas nostra. O vere aureū seculū in quo experimur dulcedinē incarnati verbi filij dei: quā p multa annoꝝ milia expectantes petierūt adam pater nostre gētis. Noe vir iustus. Abraā per obedientiā placēs deo. Jsaac māsuetus. Jacob cōtemplator. Moyses rectus ⁊ dilectus deo. Dauid ꝓm cor dni electus. Esaias serra secatus. Daniel in lacū leonū missus aliq̄ amici dei patriarche ⁊ ꝓphete. Reges in populo dei diuinitus prefecti: aliq̄ ꝗplurimi illorum tpe. Vinc est ꝗ saluator dicebat loquēs discipulis suis Luce. x. Beati oculi q̄ vident q̄ vos videtis. Dico enim vobis: q̄ multi prophete ⁊ reges voluerūt videre ⁊ nō viderunt que vos videtis: et audire que vos auditis et nō audierūt. Sed heu inquam quia est somnolenta mēs humana ad talia contemplandū. Paucī equidem reperiuntur q̄ cogitare velint copiosuꝝ fructū quē susceperūt suscipiūt ⁊ suscipe possent ex bnficio īcarnati iesu. O mens dura: o creatura rōnalis: o negligens aīa: o aīa somnolēta: o aīa dormiēs: o aīa pigra: expgisce re queso ⁊ ꝓtēplare ꝗ adā vixit annis nongētis ⁊ triginta: vt scribit Beñ. v. ⁊ semp in sacrificijs: in orationibus: in diuino cultu clamabat: Veni iesu: ⁊ nō potuit ipsum videre: quinimo moriēs ad loca tenebrarū descendit. Jdipsum fecit Seth filius eius viuēs annis nōgētis. xij. in eadē fide ⁊ desiderio mediatoris. Hoc oēs alij iusti ab Adam vsq̄ Noe clamauerūt ⁊ nō potuerūt obtinere. Interficit Abel inocēs: ⁊ clamauit eius sanguis ad viuētē deum: ⁊ tū celū cōscēdere nō voluit: ⁊ detrusus est in limbo. Jndignatus est deus cōtra iniquitatē mundi tpe Noe ob quā oēs diluuio perdidit: ⁊ tamen Noe cum suis ob iusticiā mūdiciā ⁊ puritatē in arca saluatus est. Et cū omnibus diebus vite sue xpm desiderasset: videre nō potuit: ⁊ nonagēresimo ac quinquagesimo anno etatis sue moriens Beñ. ix. luce diuina priuatus est Abraā vt deo promptus obediat filiū ꝓpriū immolare satagit xpm incarnandū semp desiderās ⁊ qō voluit nō obtinuit: ⁊ cēresimo septuagesimoquinto anno moriēs in senectute bona. Beñ. xxv. descēdit ad inferos. Jbi Jsaac: ibi Jacob: ibiq̄ oēs illoꝝ tpoꝝ: vsq̄ ad mortē xpi. O felix peccator vis cognoscere serenitatē: tranquillitatē: ⁊ gratiā xpis nri: vide finem eoꝝ qui xpo volūt adherere. Lapidat stephanus ⁊ clamat: video celos aptos Lomburit Laurētius: ⁊ igne morit: et statim volat ad celū. Longū ꝓfecto satis esset aplorum omniū martyrū cōfessorū atq̄ virginū similia narrare. Sed illud vnū pretereundū nō est: qō oēs ad imitationē deuotionēq̄ gratiosissimi iesu xpi inducere pōt. Crucifigit latro qui multa flagitia ꝓpetrauerat: ⁊ xpo se cōmendās eadē die in paradiso recipitur. Currite peccatores ad fontē gratie iesuꝝ xpm: q̄ clamabat in tēplo Jo. vij. Si q̄s sitit veniat ad me et bibat. Nō obest nobis precedēs tarditas rōnalis incarnationis iesu xpi.

¶ De immēsitate bnficij incarnatiōis: ⁊ qualiter se habēt ad illud merita sanctoꝝ patrum. Capl'm. iij.

Ertia cōclusio de meritatiōis. In qua pie videre possumus an xpi incarnatio fuit ex mera gratia. ⁊ an illa impetrauerūt sanctoꝝ patrū ⁊ ecclie merita. Nā Paulus dicit ad Titū. iij. Apparuit benignitas ⁊ humanitas saluatoris nostri dei nō ex operib' iusticie q̄ fecimus nos. Verūtamen dicere possumus ꝓm doctrinā Boñ. in. iij. dis. iiij. ar. ij. q. j. de beneficio incarnationis tripliciter respondendo.

Primo quātū ad circūstantiā.
Scōo quātū ad efficaciā.
Tertio quātum ad substantiam vel

essentiam.

¶ Primo si loquamur quātū ad circū stantiā tpis: pōt ꝯcedi absq; calūnia ꝙ cadat sub merito p̄cedētis ecclesie. Scti eñ p̄res flagrātissimis desideriis meruerūt incarnatiōis accelerationē.

¶ Scdo si loquamur de bñficio incarnationis quātū ad efficaciā: sic cū eiꝰ efficacia esset duplex ſm ꝙ ordinabat ad liberationē a seruitute diaboli: ⁊ a reatu carētie visionis dei: ⁊ ad ereptionem de statu culpe: quodam mō cadit sub merito. quodā mō nō. Quātū ad liberationē a reatu carētie diuine visionis ⁊ captiuatiōis diaboli: hoc meruerūt sancti patres ⁊ cadit sub merito. Quātū ṽo ad ereptionē de statu culpe non cadit sub merito nisi q̄s large sumat meritū ꝯgrui: ⁊ nō cōdigni. ¶ Tertio si loquamur de illo bñficio quātū ad substātiā vel essentiā est dicendū ꝙ cadat supra sctōꝝ patrū merita. Propter qd̄ nō est iuste retributiōis sed dignatiōis eminētissime. Nā si cōgregeť in vnū hūilitas oīm sctōꝝ nunq̄ poterit in minimo comparari illi hūilitati qua dei filiꝰ apparere voluit in forma serui ⁊ habitu inuētꝰ vt hō. Si colligātur oīa suspiria: om̄s lachryme: oēs pene: oēs cruciatꝰ: om̄s penitētie: oīa genera mortis: etiā q̄cūq; passi sunt scti propter xp̄m: ⁊ collocenť ex vna pte ex altero ṽo latere ponatur vna lachryma xp̄i vel nascētis vel fugiētis ꝑ egypti nemora: vel orātis: vel patiētis: vl̄ moriētis: plus illa lachryma vna valet ex fornaceo illo corde ꝓueniēs q̄ oīa illa bona q̄ diximꝰ ⁊ cogitare possumꝰ in q̄buscūq; sctis ⁊ electis ⁊ amicis dei Hinc Hiero. ad Damasum papā de filio ꝓdigo ait: Que maior pōt esse clemētia q̄ vt dei filiꝰ: filiꝰ hoīs putareť nouē mēsiū fastidia sustineret: partus expectaret aduentū: ꝑ singulas adoleret etates: ⁊ post ꝯtumelias vocū: alapas: flagella: ⁊ crucis pro nobis fieret maledictum: vt nos a maledicto legis absolueret. hec ille. Juste ergo ⁊ rōnabiliter aīa nr̄a sitire dz ad iesum in gloria coronatū: quē scti p̄res in nocte legis desiderauerūt incarnandū: qꝛ dies gr̄e nobis appropinquauit: qua mediante facilis ē nobis accessus ad beatā eternāq; vitā: in qua xp̄s saluator seculi viuit ⁊ regnat in eternū. Amen.

¶ Feria tertia post primā dñicā aduentus de reuelationibꝰ factis mētibꝰ ꝓphetarū de incarnatiōis mysteriis: et qualiter ꝓphete p̄dixerunt multipliciter xp̄m fore vēturū. Sermo.iij.

¶ Jesus ꝓphetis cognitꝰ. Fructꝰ.iij.

Nox p̄cessit ⁊c.

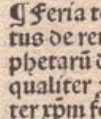

Placuit quondā altissimo deo celi incarnationis mysteria ꝓphetarū mētibus reuelare: vt ꝑ ipsoꝝ voces instrueret hūanū genꝰ de veritate incarnati verbi. Nullus eq̄dē excusare se pōt: si iesum nō credat: si eū non colat: si illū toto corde nō amplexeť. Cuiꝰ aduētū p̄cesserūt tot ꝓphetarū oracula ⁊ testimonia. Firmať enim vniuscuiusq; mēs in fundamēto veritatis cū senserit de xp̄o vēturo ꝓphetas clamare ac predicare. Quapropter in p̄nti ser. de incarnatione verbi loq̄ volētes ꝯsiderabimꝰ illas supnas reuelatiōes q̄s hūerūt ꝓphe: colligemusq; ea q̄ dicturi sumus sub vno fructu: qui est iesus ꝓphis cognitꝰ. Ad cuiꝰ declaratiōem tres cōclusiones occurrūt declarande: quarum.

Prima vocať diffinitio.
Scda vocať multiplicatio.
Tertia vocať testificatio.

¶ De ꝓphetia q̄d est: ⁊ q̄liter non pōt esse naturaliter ꝯtra opinionē illoꝝ q̄ dixerūt ꝙ hō posset naturaliter ꝓphetare: qd̄ si verū eēt ꝓpheticū testimoniū non esset ꝯueniens. Capl'm.j.

Prima ꝯclusio vocať diffinitio

p In qua ꝯueniēs est scire q̄d est ꝓphetia: qꝛ nisi hoc clare ītelligeret: nō satꝫ eēt īcarnationē xp̄i magnificare ex quo fuit a ꝓphetis

pronũciata. Scdm ergo Cassiodorum prophetia est diuina inspiratio: rerũq; euẽtꝰ mobili veritati demonstrãs. Ex qua diffinitione habemꝰ: ꝙ illa cognitio quã habuerũt ꝓphete est supnaturalis ⁊ diuinitꝰ inspirata. Unde ij. Petri j. Non enim voluntate hũana allata est aliqñ ꝓphetia: sed spũsctõ inspirati locuti sunt scti dei hoĩes. Et in hoc interimit error ipoꝝ q̃ dixerũt ꝓphetiã eẽ a natura. Nã vt Aug. dicit. ij. sup Gen. ad lr̃am: quidã voluerũt dicere ꝙ hũana natura haberet quãdã vim diuinationis ĩ seipa. Et hoc videt eẽ ꝟm opinionẽ Platonis: qui posuit ꝙ aĩe hñt oĩm rerũ cognitionẽ ꝑ participationẽ idearũ. Sed ista cognitio obũbrat in eis ꝑ ꝯiũctionẽ corporis: in q̃busdam plus: in q̃busdã ꝟo minꝰ ꝟm corporis puritatẽ diuersam. Et ꝟm hoc dicũt ꝙ corpora hñtia aĩas non multũ obtenebratas ex corporꝝ vnione possunt futura ꝑcognoscere ꝟm ꝑmã sciẽtiã. ¶ Sz contra hoc obijcit Aug. ꝙ non semper põt vim diuinationis habere aĩa cum semꝑ velit. Sed qꝛ veriꝰ videt ꝙ aĩa ex sensibꝰ cognitionẽ acq̃rat. Oĩs enim cognitio ortũ hz a sensu ꝟm Aristotelẽ Ideo meliꝰ est dicẽdũ ꝙ ꝑcognitionẽ futuroꝝ hoĩes non hñt: sz acq̃rere pñt per viã experimẽtalẽ in q̃ iuuant ꝑ naturalẽ dispositionẽ: ꝟm quã in hoĩe inuenit ꝑfectio virtutis imaginatiue: et claritatis intellectiue. Et tñ hmõi ꝑcognitio futuroꝝ differt a prima q̃ hr ex reuelatione diuina. Primo q̃dẽ qꝛ prima põt eẽ quorũcũq; euentuũ: hec aũt precognitio q̃ naturaliter haberi põt est circa quosdã effectꝰ ad q̃s se põt extẽdere hũana experiẽtia. Scdo qꝛ prima ꝓphetia est circa ĩmobilẽ veritatẽ: non aũt scda: sz põt subesse falsuz. Hic est ꝙ dicit Nico. de lyra supra ps. ĩ ꝑncipio. ꝙ ꝓpheta sermõis interꝑtatiõe dicit q̃si ꝓcul fans: qꝛ denũciat ea que sunt ꝓcul seu remota a naturali cognitione hũana. Isidorꝰ ꝟo lib. x. etymo. dicit ꝙ prophete in veteri testamento vocabant vidẽtes: qꝛ videbãt ea q̃ abscondita erãt. Et gẽtilitas appellabat eos vates a vi mẽtis. Scdm ꝟo Nico. de lyra triplex est gradus eoꝝ que excedũt cognitionẽ nostrã.

Primus propter rei cognoscẽde cõditionem.

Scds ꝓpter cognoscẽtis ꝯditionẽ.

Tertiꝰ ꝓpter modũ cognoscẽdi.

¶ Primus gradus eoꝝ q̃ sunt remota a naturali cognitione est ꝓpter rei cognoscẽde ꝯditionẽ: q̃ etiã ĩtriplici gradu subdistinguit. ¶ Primus gradus est ꝓpter rei cognoscẽde supeminẽtiã cuiusmodi sunt diuina maxime circa ꝑsonarũ ꝓpria. Jõ de talibꝰ facte sunt reuelatiões ꝓphetice Esaie ꝑ seraphĩ sanctꝰ clamãtia: ⁊ clarius in nouo testamẽto. j. Job. v. Tres sunt q̃ testimoniũ dãt ĩ celo. pater: ꝟbũ: ⁊ spũsctũs. ¶ Scds gradus est ꝓpter rei cognoscẽde latẽtia: cuiusmodi sunt cordiũ secreta soli deo cognita. Unde ⁊ cogitatio Simonis magi ꝑ reuelationẽ fuit cognita petro. Act. viij. c. Ideo dixit ei petrꝰ In felle amaritudinis et obligatione iniq̃tatis video te eẽ. Cogitabat nãq; gr̃am spũssancti vẽdere. ¶ Tertiꝰ gradus est ꝓpter rei cognoscẽde distãtiaz Que distãtia vno modo accipit ex parte loci: ⁊ sic Heliseus ꝑ spiritũ ꝓpheticũ distans ꝑ magnũ spaciũ: vidit giezi munera accipientẽ a Naaman. vt habetur. iiij. Reg. v. Alio modo accipitur distantia ex parte preteriti tꝑis vel futuri. Presens enim no distat a nobis. De distantibꝰ aũt ꝟm preteritũ facta fuit reuelatio moysi de creatiõe mũdi: vt dicit Greg. sup Ezechielẽ. De distãtibus ꝟm futurũ fuerũt alie reuelatiões prophetice. ¶ Scds gradus eoꝝ q̃ sunt a naturali nostra cognitione remota est propter conditionez cognoscentis. Et propter hoc aliqñ cognoscẽtis defectꝰ suppletur per spm̃ ꝓpheticum. Et hoc modo Abias solonites cognouit vxorem Hieroboam domũ suam ingrediẽtem q̃uis esset cecus. iiij. Regum. xiiij.

¶ Tertius gradus eoꝝ que sunt remota a cōditione humana est propter cognoscēdi modū sicut Salomō habuit cognitionē aīaliū ⁊ pisciū. Ut habetur iij. Regū. iiij. nō per exercitiū studij sꝫ per inspirationē spūssancti. Fuerūt ergo ꝓphetaꝝ reuelatiōes nō ex naturali ingenio: sed diuinitus inspirate. Qđ facile est inuestigare: qꝛ vt inqt scotus in ꝓlogo primi li. sen. q. ij. vbi dicit: ꝙ in nō euidētibus ex terminis nec principia sic euidētia ex terminis habentibus: nō cōsonarēt firmiter ⁊ infallibiliter diuersimode dispositi: nisi a causa superiori ipsorū intellectꝰ ducerēt ad assensum. Sed ꝓphete vario mō dispositi existētes in diuersis tpibꝰ in talibus nō euidētibus omnino consonabant. Hāc etiā materiā ꝑtractat Aug. xviij. de ciui. dei. c. xlj. vbi ait: Scriptores nostri pauci esse debuerūt: nec multitudine vilescerēt. Nec ita sunt pauci vt eoꝝ nō sit miranda cōscensio. Neqꝫ enim in multitudine pħoꝝ q̄s inuenit inter quos cūcta que senserūt conueniant. Nā resurrectionē carnis nullus probare posset ex terminoꝝ euidētia: ⁊ tn̄ prophete in diuersis locis ⁊ in diuersis tēporibus eā ꝓfessi sunt vno cōsensu sicut ⁊ de alijs fidei nr̄e mysterijs dicere possumus. Qđ nūq̄ esset nisi vnꝰ spūs fuisset in oībus. Qđ etiā Lact. firmianus in. j. li. diuinarū institutionuꝫ aduersus gētes. c. j. ait: Omissis terrene huiusce pħie autoribus nihil certi asserētibus: aggrediamur viā rectam. Quos equidē si putarē satis idoneos ad bene viuēdū duces esse: ⁊ ipse sequerer: ⁊ alios vt sequerent hortarer. Sꝫ cū magna īter se cōcertatiōe dissideāt secūqꝫ ipsi plerūqꝫ discordēt: apparet eoꝝ iter nequaq̄ esse directum. Siq̄dē sibi quiqꝫ vt est libitū ꝓprias vias impresserūt cōfusionēqꝫ magnā querentibus veritatē reliquerūt. Nobis aūt q̄ sacr̄m vere religionis accepimus: cū sit veritas reuelata diuinitꝰ: oēs sine vllo discrimine ad celeste pabulū conuocamus. hec ille. Mira ergo demētia est prophetarū testimonia vilipēdere: qui nihil locuti sunt de xp̄o: nisi qđ celitus acceperūt. O ꝑfida iudeoꝝ neq̄cia: qui xp̄o credere noluerūt. O stulta gētiliū scīa: q̄ xp̄m impugnāt. O reprobanda xp̄ianoꝝ malicia: q̄ xp̄ꝫ nō imitant: de quo vt patebit nihil legimꝰ: neqꝫ audiuimus: nihilqꝫ ꝯfitemur nisi qđ preuiderunt prophete.

¶ Qꝛ futura possunt multipliciter pronūciari: ⁊ qūo sit vera ꝓphetia accipiēda: ⁊ de ꝓphetie veritate. Capl'm. ij.

Secūda cōclusio đr multiplicatio. Pōt nāqꝫ multiplex prophetia ītelligi ⁊ accipi.

Prima đr apparēs.

Scđa đr impropria.

Tertia đr vera.

¶ Prima đr apparēs: q̄ est in precognitiōe futuroꝝ: q̄ pn̄t ex suis causis p̄cognosci: sicut medicus p̄cognoscit sanitatē aut mortē futurā: qꝛ ordo ē ad tales effectꝰ in cognoscēdo in aliq̄bꝰ causis. ¶ Scđa est ꝓphetia improprie dicta: qn̄ alicui cōicat aliq̄d ad ꝓphetiā pertinēs absqꝫ tn̄ tali intelligētia. Qꝛ ꝟm ꝙ habet Danielis. x. c. intelligētia opus est in visiōe. Hocip̄m tenet Hiero. sup Esa. in principio. Cōtingit aūt illud fieri tripliciter. Uno mō in visiōe sicut vidit Pharao spicas Gen̄. xlj. et Balthasar manū scribētē in piete. Daniel. v. ille dormiēs: iste vigilās. Neuter tn̄ eoꝝ fuit ꝓpheta: sꝫ Daniel ⁊ Joseph q̄ visiōes ītellexerūt. Scđo cōtingit in locutiōe: sicut Caiphas Johā. xj. dixit quid propheticū: intēdens soluꝫ dare consilium de morte christi ꝙ esset expediēs: q̄uis esset innocēs: ne occasiōe ipsiꝰ venirēt romani ⁊ tollerēt locū ⁊ gentē. Sed a spūsancto factuꝫ est ꝙ hoc cōsiliū sic ꝓtulit: qꝛ mors xp̄i futura pro salute foret spūali totiꝰ mūdi: ipso Caipha hoc ignorāte. Et ꝓpter hoc nō fuit ꝓpheta ꝓprie loquendo sicut nec asina Balaā fuit rōnale animal q̄uis ꝑ linguā eiꝰ fuerit ꝓlatū verbum

rationale: angelo linguā eius mouēte: absq; tñ cognitione asine. Tertio cōtingit hoc in opatione: qñ. s. spūssctūs impellit aliquem ad aliq̄d agendū: qđ habeat ꝓsperū euentū: q̄uis hō sic motꝰ hoc ignoret. Sicut Judic. xj. đr de Jepte: ꝙ irruit spūs dñi sup ipm. s. ad pugnandū ꝯ filios Amon: tñ nō fuit sibi reuelata victoria futura. Et talis motꝰ vocatur spūssctī instinctus: q̄ est casus ꝓphetie ꝟm doctores. i. aliq̄d deficiēs a rōne ꝓphetie. Et talis motus sil'is est motui bñ fortunati: q̄ mouet ad aliq̄d bene agendū: sine tñ rōne ⁊ cognitione preuia: vt hr̄ ī li. de bona fortuna. Differt tñ qꝛ motus bene fortunati est a cā naturali. s. ab influētia orbis: vel intelligētia motoris: vt dicūt aliqui: vel ab vtraq; simul vt dicūt alij. Motus autē Jepte ⁊ cōsimiliū est a causa supnaturali. s. ex motione spūs diuini. Iste tñ instinctꝰ magis appropinquat ad rationē ꝓphetie: q̄ alij duo modi predicti. ¶ Tertia est ꝓphetia ꝟa ⁊ ꝓprie dicta: in qua ꝓphetizās ītelligit quod ꝓphetizat. Que etiā in multiplici gradu reperit: quoꝝ ille altero est excellētior vbi ceteris paribus est intelligētia clarior. ¶ Primꝰ istiꝰ ꝓphetie gradus est qñ cū visione alicui cōicata dat visionis ītelligētia. Sicut Hieremias vidit ollā succēsam ⁊ faciē eiꝰ a facie aq̄lonis. Hiere. j. ⁊ ītellexit per hoc significari exercitū regis babylonis venturū ad cōburendū ciuitatē hierl'm. ¶ Secūdꝰ gradus est qñ nō fit talis visio seu apparitio: sꝫ auditur vox instruens de aliquo supnaturali. j. Reg. iij. Samuel audiuit vocē dñi loquētis: nec tñ vidit aliquā effigiē sibi apparētē. Qđ pꝫ ex hoc ꝙ credidit esse vocē Heli ipm vocātis: vt habetur ibidē. Et iste gradus ꝓphetie est excellētior predicto: qꝛ voces sunt signa magis expressiua veritatis q̄ figure. ¶ Tertius gradus est qñ nō auditur solū vox instruēs: sed etiā cū hoc apparet persona aliqua loquēs. Propter qđ iste gradus est excellētior duobꝰ p̄mis. Variat tñ tripliciter. Quia persona sic instruēs vel apparens in effigie aliqua aliqñ est hō sanctus: sicut. ij. Machab. vlt. c. hr̄: ꝙ Onias iam defunctꝰ apparuit Jude Machabeo dicēs ei de Hieremia propheta sibi apparēte. Hic est qui multuꝫ orat pro ppl'o ⁊ vniuersa sancta ciuitate Hierusalē. Aliqñ ꝑsona apparēs est angelus. Et sic cōiter leguntur facte reuelationes noui ⁊ veteris testamēti. Aliqñ est effigies representās ipm deuꝫ: sicut Esa. vj. đr: Vidi dñm sedentem sup soliū excelsum ⁊c. Et iste tertiꝰ gradus est excellentior scđo: ⁊ scđs primo: sicut deus est excellentior angelo: ⁊ angelus hoīe. Notandū autē ꝙ oēs isti gradus variantur dupliciter. Qꝛ tales apparitiones aliqñ fiunt per somnium: ⁊ vocant reuelatiōes per somnia. Aliqñ in vigilia: et tunc ꝓprie vocant visiones. Et iste secūdus modus q̄ vocatur visio est excellentior altero: qꝛ maior illustratio mentis requiritur ad hoc ꝙ ipa distracta per operationē sensuū exteriorū in vigilia capiat intelligibilē veritatem de supernaturalibꝰ: q̄ in somno in quo sensibus exterioribus quietatis: anima magis disponitur ad capiendum hmōi veritatē. E contrario est in cognitiōe accepta via naturali: q̄ accipit perviā sensus memorie ⁊ experimēti: vt đr. j. metaphysi. Et ideo talis cognitio nō pōt accipi in somno. Ad illū aūt modū ꝓphetie qui fit in somno reducit ille qui fit in raptu: vel in extasi: qꝛ protūc non est vsus sensuū exterioꝝ sicut nec ī somno. ¶ Quartus gradus ꝓphetie est qñ sine apparitione alicuiꝰ figure vel signi sensibilis veritas intelligibilis de occultꝫ per diuinam reuelationem manifestat. Et hoc modo facte sunt reuelatiōes ipi Dauid vt hr̄ in principio glo. super ps. Et iste gradus est excellentior p̄dictis. Sicut em̄ ille diceretur melioris ingenij ⁊ clarioris qui caperet veritatē conclusionum geometricalium sine descriptione figurarū sensibilium: q̄ ille qui capere non posset sine tali descriptiōe.

Sic etiã in cognitione prophetica illa mens dr̃ excellẽtius diuinitus illustrata: que veritatem intelligibilem capit absq; sensibilib⁹ signis: q̃ sunt figure et voces supradicte: q̃ illa q̃ capit sub talibus signis: hec Nicol. de lyra in ꝓlogo sup psalmistã. Vos aũt grad⁹ voluimus hic interserere: vt intelligam⁹ q̃ grande sit prophetie donũ: qd deus sapientissimus tã multipliciter cõicat rationali creature: vt sic mens humana edocta nullo modo de prophetarum dictis dubitare queat.

¶ De his q̃ ꝑ xp̃m ĩcarnatũ gesta sunt ⁊ qualr̃ ꝓphete illa p̃dixerũt. Cap̃.iij.

Tertia ꝯclusio dr̃ testificatio. Nihil em̃ legim⁹ de v̄bo incarnato in nouo testamẽto: qd testimonijs ꝓphetarum non fuerit prenũciatũ. Tria enim sunt illa que comprehendunt totam vitam benedicti Jesu.

Primum est incarnatio.
Secũdum est cõuersatio.
Tertiũ est consummatio.

¶ Primũ est eius incarnatio: in q̃ multa cõcurrũt: que distinguẽdo videam⁹. Legimus em̃ Matth.j. xp̃m ex genere Abrae ⁊ ex semĩe Dauid nasciturũ. Qd p̃dictũ fuit Gen̄.xxij. In semĩe tuo bñdicent̃ oẽs gentes. Et Dauid in ps̃.cxxxj. Jurauit dñs Dauid veritatẽ et nõ frustrabit̃ eũ: de fructu ventris tui ponam sup sedẽ tuã. ¶ Legim⁹ xp̃m de virgine natũ Luc̃.ij.c. Qd p̃dixit Esa.vij.c. Ecce v̄go ꝯcipiet ⁊ pariet filiũ. Et Hiere.xxxj.c. Creauit dñs nouũ.i.ĩcarnatiõis mysteriũ ꝟm Nico.de lyra. Et loquitur de futuro ꝑ modũ p̃teriti ꝓpter certitudinẽ ꝓphetie. Femina circũdabit virũ: qꝛ beata virgo xp̃m virũ ꝑfectũ sanctis virtutib⁹ ab instãti incarnatiõis in vtero suo circundedit. ¶ Legim⁹ de xp̃o q̃ sit in bethleẽ nat⁹ Luc̃.ij.c. Hoc p̃nunciatuz est a Michea.v.c. Tu bethleem effrata: alio noĩe sic noĩata. Gen̄.xxxvij. Paruulus es.s. locus: in milib⁹ Juda idest respectu ppl̃i tui ĩ dignitate ⁊ multitudine: qꝛ inde fuit trib⁹ regia. Inde em̃ fuit nat⁹ Dauid.j.Reg̃.xvj. Et quia nobilitas ciuitatis magis ꝯsistit in populo q̃ in spacio. Mat.ij.c. allegat istã autoritatẽ sic. Et tu bethleẽ terra iuda nequaq̃ minima es in p̃ricipib⁹ iuda. Ex te em̃ exiet dux q̃ regat ppl̃m meum israel. ¶ Legimus de xp̃o q̃ beata v̄go reclinauit puerũ iesum in p̃sepio. Luc̃.ij.c. Qd predixit Esa.j.c. Cognouit bos possessorẽ suum: et asin⁹ p̃sepe dñi sui. ¶ Legimus de xp̃o q̃ fuit adorat⁹ a magis. Mat.ij.c. Et hoc prenunciatuz est per ꝓphetã ps̃.lxxj. Adorabunt eũ oẽs reges terre oẽs gentes seruient ei. ⁊ ps̃ lxxxv. Omnes gentes quascunq; fecisti venient et adorabunt corã te domine. ¶ Legimus de xp̃o q̃ fugerit persecutionẽ herodis in egyptũ. Quod ꝓphetatuz erat Esa.xix. Ascendet dñs super nubem leuẽ.s. assumendo sibi carnẽ humanam ꝟm Nico.de lyra: que dicit̃ nubes: qꝛ formata fuit spũssancti virtute: sicut nubes sursum generat̃ in aere virtute solis. Et leuis qꝛ non fuit aggrauata pondere peccati originalis. Subditur. Et ingredietur egyptũ ⁊ mouebuntur simulacra egypti a facie eius. Quia ipso ingrediente egyptũ: simulacra corruerunt: vt scribitur in historia scholastica. ¶ Legimus de xp̃o quia.xij. anno etatis sedit in medio doctorũ in tẽplo. Hoc preostendit ꝓpheta ps̃.lxxxj. Deus stetit in synagoga deorũ: in medio aũt deos dijudicat. ¶ Secũdũ qd cõtinet̃ in vita xp̃i est eius conuersatio: de qua multa dicunt̃ ab euãgelistis de qua tñ prophete predixerunt. Quod aũt dicit̃ Matth.iiij. de tẽtatione Jesu: p̃nũciatum est a zacharia.iij.c. Vidi Jesum sacerdotẽ magnum. Et sequitur: Sathanas stabat aduersus euz vt aduersaret̃ ei. Qꝛ dicit̃ de xp̃o q̃.s. discipulos pauperes cõgregauit: hoc dicit̃ ab Esa.lxj.c. Spiritus dñi super me euangelizare pauperibus misit me.i.apl̃is. Qꝛ scribitur de xp̃o q̃ multa mirãda fecit hr̃ ab Esa.xxxv. Deus ipse veniet et saluabit

nos. Tunc aperientur oculi cecorꝫ: ⁊ aures surdorũ patebunt. Q̃ inuenitur de xpo de eius persecutionis pdixerũt pphete. Unde Dauid in pſ.ij. Astiterũt reges terre et principes conuenerũt in vnum: aduer. do. et aduer. xpm eiꝰ. De proditione eius predixit pphetaꝑ pſ.xl. Qui edebat panes meos magnificauit super me supplantationẽ. ¶ Tertiũ qd̃ inuenitur in vita xpi est eius cõsummatio. Ipsius nãq̃ mortem vituperosam predixit Esa.liij.c. et Daniel.ix.c. Ipsi descensuꝫ ad limbũ predixit Zacha.ix.c. Tu quoq̃ in sanguine testamẽti tui eduristi vinctos de lacu. Et vt breuiter cõcludã ipsius resurrectionem: ascẽsionẽ in celũ: ⁊ missionẽ spũssancti: aliaq̃ gesta per prophetas veteris testamenti predicta fuere. Et quo nescio cur ita hebetat quorũdam animus vt in xpm incarnatum credere nolint. Quidnam verius esse potest q̃ qd̃ a deo reuelatũ est ipsis prophetis: ⁊ a prophetis pdicatũ est nobis? Non fuerunt certe vane voces eoꝫ. Incarnatus est dei filiꝰ vt oẽs saluet: omnes inuitat ad paradisi delitias: sed nõ omnes ad ipm aspicere volũt. Quinimmo qui humano generi tã larga cõtulit beneficia: contẽnitur: vilipẽdit ac blasphemat: O mũde nequã: o mũde peruerse: o munde pessime: q̃s explicare posset q̃ grandis est numerꝰ inimicoꝫ xpi? Inimici eiꝰ sunt omnes idolatre: heretici: pagani: infideles: iudei: etiam tot falsi christiani. Tamẽ velint nolint christus ipse qui ĩcarnatus est inimicos suos crudeliꝫ puniet: amicos vero qui in eum crediderunt corde ⁊ opere illi seruiẽdo: merito sue incarnationis adducet in vitam eternam et lucem future glorie: in qua viuit ⁊ regnat per infinita secula seculoꝫ. Amen.

¶ Feria quarta post pmã dñicã aduentus de electione virginis btẽ in matrẽ xpi: ex qua sola nasci voluit: que magis grata deo fuit: q̃ quecunq̃ alie sancte mulieres. Sermo.iiij.

¶ Jesu Maria mater. Fructus.iiij.

Qꝛ pcessit ꝛc.

Qui vbi.s. Excelsus conditor orbis: qui mundũ ineffabili sapientia sua disposuit et ordinauit: voluit incarnationem sui filij dilecti in oibus ordinatam esse: vt in tã mirabili ope nihil reprehensibile: nihil irrõnabile: nihilq̃ cõfusibile inueniret. Si eñ quispiã aures animi strinxerit ⁊ intelligere voluerit tãti mysterij pfunditatẽ: inueniet pfecto vñ merito admirari possit. Iccirco in presenti sermone incarnationem xpi volẽtes magnificare: q̃ in oib̃ ornatissima fuit: dicem̃ de ipius ordine quãtũ ad matrẽ cõcipiẽtẽ: q̃ est gloriosa virgo Maria. Firmabim̃ autem oia q̃ dicturi sum̃ in vno fructu qui est Jesu maria mater. Ad qd̃ meliꝰ intelligendũ tres conclusiones ponemus.

Prima pclusio de pformitatis.
Secunda dicit congruitatis.
Tertia dicit singularitatis.

¶ Qualiter xpus assumpsit carnem de massa nostre perditionis et de genere Adam: ⁊ qualiter noluit illam aliunde formatam suscipere. Capl'm.j.

Prima conclusio de cõformitatis. In qua ꝑm doctores catholicos pfitemur christũ assumpsisse humanã naturã de massa nobis pformi: siue de gñe Adã ⁊ non alterius gñis vel qualitatis. ꝑm illud apli ad Heb.ij. Qui eñ sctificat ⁊ qui sctificãtur ex vno oẽs. Summit aũt cõuenientia hui̇ assumptiõis ex triplici rõne ꝑm Boñ. dist.xij.iij.li. sentẽtiarum. ar.j.q.j.

Prima rõ de iustificatiõis.
Secũda dicit ostensionis.
Tertia dicitur ordinatiõis.

¶ Prima rõ de iustificatiõis. Nã q̃ vis dei filius potuisset carnẽ aliunde q̃ de massa Ade assumere: voluit tñ illã assumere de Adam ad seruandã rectitudinẽ iusticie: vt videlicꝫ eiusdem generis esset satisfactor et preuaricator. Nam

si alteri⁹ generis esset ꝟm Anselmū non attribueret eidē generi satisfactio: cui ⁊ offensio: ac per hoc nō recte seruaret iusticie rectitudo: que ab illo genere requirit emēdā in quo repperit offensaꝫ precedentē. Insup deus cōdidit humanaꝫ naturam in tāta altitudine: vt nulli alij creature eēt obnoxia: si ergo nō modicū est obnoxia redēptori. Decens ergo fuit vt redēptor aut solū esset deus aut si haberet in se genus nature create hoc esset de genere illi⁹ masse: que ortū habet de lūbis Ade. Si aūt diceret: ꝙ improperium parentū redūdat in prolem: ⁊ xp̄s debuit esse mūdus ab omī improperio: ergo non debuit esse de genere seruili? Rñdere possum⁹ ꝙ est verū: qñ fili⁹ est imitator paterni sceleris. Cū aūt est contrarius quoad mores: non dꝫ in eū p̄ris improperiū iuste redūdare: nisi ipse fili⁹ mera sua benignitate portare velit ⁊ sustinere: vt ponitur. lvj. di. c. vndecūq̄. c. nunq̄. c. nasci. ⁊. c. spōsus. Uñ xp̄s non ex merito vel ex necessitate sustinuit improperiū Ade: sed ex mera sua benignitate: vt dū ip̄e sustineret ꝑ alio qđ ex se nō meruit: ali⁹ liberaret ab improperio qđ ipse ꝓmeruit. Hoc est qđ Hiero. in homel. sup Mattheū dicit. Notāduꝫ in genealogia saluatoris nullā sanctarum assumi mulierū: sed eas quas scriptura reprehēdit: vt q̄ ꝓpter pctōres venerat de peccatricib⁹ nascēs oīm pctā deleret.

¶ Scđa rō quare fuit conueniens xp̄m assumere carnē đr ostēsionis: vt ostēderetur nobis dulcedinē misericordie dei: vt videlꝫ ipse de⁹ qui ab hoīe cōtēptus fuerat tanq̄ ab aduersario et inimico: ipse ideꝫ generi humano vniret in xp̄o in vnitate ꝑsone. In quo manifestatur mira diuine pietatis condescēsio in hoc ꝙ ipsum genus humanū sibi inimicum sibi cōiūgere voluit ꝑ indissolubile vinculū. Si aūt obijciat: ꝙ alterius nature ⁊ qualitatis est morbus et medicina: ergo si xp̄us rōne assumpte nature fuit hūani generis medicina: videt ꝙ ei⁹ caro non debuit formari de massa corrupta. Dicere possum⁹ ꝙ verū est qñ medicina sentit corruptionē morbi: qđ nullo mō fuit in xp̄o: qꝛ nō erat infect⁹ corruptione cōcupiscētie: sed erat replet⁹ plenitudine gr̄e. Uñ ⁊ Paulus. j. ad Coꝝ. xv. c. ait: Fact⁹ est primus hō Adam in aīam viuentē: nouissim⁹ autē Adam in spiritū viuificantē. Et. j. Primus hō de terra terrenus: scđs hō de celo celestis. Qđ intelligit nō quātū ad diuersitateꝫ nature: sed ꝓpter differentiā quātū ad qualitatē v̄tutis ⁊ vitij: culpe ⁊ gratie.

¶ Tertia aūt rō vocat ordinationis. Ordinauit em̄ de⁹ vt genus humanū totū multiplicaret ex vno: ꝓpter representationē illius vniuersalis principij qđ de⁹ est: nec ꝓpter pctm̄ infringi debuit. Et ideo xp̄s mediator dei ⁊ hoīm homo verus nō aliūde: sed de massa humani generis debuit formari. Ita tamen debemus sentire de carne christi ꝙ fuerit de massa nostri generis: vt semp sentiam⁹ carnē illā benedictā ab omni corruptione ⁊ feditate cōcupiscentie alienā ꝑ virtutem spūssancti: vt plenius in sequentibus declarabitur. hec Boñ.

¶ Qualiter xp̄s noluit assumere adam in vnione persone: quia nō cōueniebat sibi: nec adā erat ad hoc dignus: nec humano generi erat expediēs. Cap̄m. ij.

Secūda cōclusio dicit cōgruitatis. Appetit em̄ mens intelligere: cur ipse Adā nō est assumptus a verbo. Qđ declarāt doct. Alexā. in. iij. q. ij. mem. ix. ⁊ Bona. prefata. xij. dist. ar. j. q. ij. nō fuisse congruū triplici ratione.

Prima respicit deum.
Secunda Adam.
Tertia humanū genus.

¶ Prima respicit deū. Nō em̄ cōpetebat creatori omniū vt persona dei hominē peccatorē assumeret: cum ipse in forma assumpta debuit peccatores ceteros iudicare: et de peccato nullo modo deberet argui: siue ꝟm naturā assumētem: siue ꝟm naturam assumptā: ꝟm quarum vtraq̄ sibi cōpetebat potestas iudicia-

ria.sicut patet Job.vij.c.⁊ Matth.xxv. Ideo phariseis loquēdo xps Job. viij. dicebat: Quis ex vobis arguet me de peccato: quasi dicat nullus. ¶ Scōa rō respicit ipsum Adā. Nō eñ cōueniebat vt ille q̄ tantū se deiecerat p culpā: tātuz exaltaret vt esset deus. Sufficiebat eñ sibi: vt tñ deo recōciliaret. ¶ Tertia rō respicit humanum genus. Nō eñ expediebat humano generi adam assumi: qz cum esset ille homo pene debitor: vtpote qui reus erat oīm aiarū nostrarū: nō esset eius passio adeo grata: sicut si oīno esset innocēs: ⁊ vir etiaz sufficeret ad satisfaciendū pro se: nedū ꝙ posset suā satisfactionē alijs cōicare.

¶ Qz xps voluit vir de muliere nasci: vt ostēderet muliebrē sexū fore saluandum: se verū hominē: redderet ac vniuersum perfectum. Capm.iij.

Tertia cōclusio ō: singularitatis. Cū eñ xps carnē assumere deberet voluit illā nō incōueniēter de muliere tātū accipere. Cur nā rpm credimus sic facere voluisse? Certe nō sine rōnabili causa. Nā vt dicit sctūs Thoñ.in.iij.parte.q.xxxj. ar.iij.in corpore questionis. ⁊ in solutione.iij.ar. Xps benedictus voluit tñ de femina nasci trib? rōnibus.

Prima propter muliebrē sexū cōmendandū.

Scōa ppter veritatē astruendā.

Tertia ppter vniuersalitatē generationis implēdam.

¶ Prima rō est ppter muliebrē sexū cōmendandū: quā tāgit Aug. in li.lxxxiij. questionū di. ꝙ hois liberatio ī vtroq̄ sexu debuit apparere. Nam qz sexus masculinus est nobilior q̄ feminin?: iō humanā naturā in sexu masculino assumpsit. Qz ⁊o sexus femininus liberādus erat: hinc apparet ꝙ vir ille de femina nat? est. Et idē Aug.lib.de agone xpiano. Nolite inq̄t vosipsos contēnere viri filius dei virū suscepit. Nolite vosipsas contēnere femine: qñ ex vobis filj? dei nat? est. hec ille. Nec indignētur mulieres: si sentiant se non esse tante dignitatis quante est vir: quia vt dicit Bon. in iij.dist.xij. ar.iij.q.j. Virilis sexus excedit muliebrē in tribus.

Prio quātū ad dignitatē ī pncipiādo

Scōo quātū ad virtutē in agēdo.

Tertio quātū ad autoritatē ī psidēdo

¶ Primo ergo quātum ad dignitatē in principiādo: qz oēs taz viri q̄ mulieres ex vno viro fuerūt. In quo expressa representatio apparet egressus rerum ab illo vnico principio et summo. ¶ Scōo excedit quātū ad virtutē in agēdo: qz viri est agere ⁊ mulieris est pati. Uñ plus habere de virtute actiua sexus virilis ꝓpter qō Pbs in li.de aīalib? dicit: ꝙ femina est vir occasionatus.i.imperfect?. ¶ Tertio p̄cedit sexus virilis quātuz ad autoritatē in presidēdo. Nā ꝑm ordinez rectum non mulier viro: sed vir mulieri preficit sicut caput corpori. Uñ apls.j. Cor.xj. Caput aūt mulieris est vir. Cū hec ita sint: simpliciter loquēdo nobilioris cōditionis est vir q̄ mulier. Uñ propter hoc nō auferet ab ipsis mulieribus in esse suo nobilitatis ppie cōditio. Est eñ muliebris sexus valde honorabilis: cū ex femina nat? est xps. ¶ Scōa ratio quare xps voluit de femina nasci est ꝓpter veritatē astruendā: vt videlz veritas incarnationis ostēderetur. Quā tāgit Augu.in epla ad volusianum di. Si omnipotēs de? hoīem vtcūq̄ formatuz nō ex materno vtero crearet: et repentinum inferret aspectibus: nōne opinionem cōfirmaret erroris: vt hoīem verū nullo mō suscepisse crederet: ⁊ dum oīa mirabiliter facit auferret qō misericoriter fecit? Nunc aūt ita inter deū ⁊ hominem mediator apparuit: vt in vnitate persone copulās vtrāq̄ naturā ⁊ solita sublimaret insolitis: ⁊ insolita solitis tēperaret. hec ille. ¶ Tertia rō quare xps voluit de femīa nasci ō: ppter vniuersitatē gnationis adimplendā: vt impleatur quart? modus educēdi hoīem in esse. De quo dictū est in sermone.ij.cōsideratione.ij.⁊.j. opinione. Quid igit

dicere sufficiemus de illius laudib⁹ que electa est vt de ea filius dei nasceretur? Deficit sensus ꝓsternit animus: ⁊ intellectus obnubilatur. Quisnā colliget vllis v̄bis ⁊ enarrabit: quāta fuit illi⁹ virginis singularis excellētia que placuit deo magis q̄ꝫ oīs alia creatura? Multe em̄ fuerūt in hoc mūdo mulieres digne sancte: virtutibus adornate: ⁊ sempiternis seculis gl̄iose. Omitto eas quas pagani laudāt ⁊ de eis dico quas scriptura sacra cōmendat. Nōne magna fuit fides mulieris sareptane credētis verbis Helie prophete.iij.Reg̃.xvij.q̄ persuasit ei multiplicationē farine in hydria ⁊ olei in lechito tp̄e quo clausum est celuꝫ ⁊ penuria terrā inuasit. Quid dicemus de prudētia Sare: que intellexit ludum inter Jsaac et Hismaelē nō esse bonum neq̄ꝫ v̄m dñi volūtatem. dixiq̄ꝫ Abrae: Eijce ancillā ⁊ filiū eius: nō em̄ erit heres filius ancille cum filio meo Jsaac. Geñ.xxj. Quid de Rebecca sollicita ad ꝓcurandū quō Jacob benedictionez a patre que debebatur primogenito obtineret. Geñ.xxvij. Quid de autoritate del bore: q̄ dei populuꝫ iudicauit: docuitq̄ꝫ filiū barach qualiter populū dei de manu sysare liberaret? Judicum.iiij. Quid de Bersabee matris Salomonis prouidētia que ad regē Dauid senescentē nimis tam pulchra oratione expetiuit vt filius ei⁹ Salomō regnaret post ipsum iij.Regū.j. Quid de Sare filie Raguelis deuotione: que tam deuote dñm orauit vt eā liberaret de improperio qd̄ audierat ab ancilla dicēs: Ad te dñe faciez meaꝫ cōuerto: ad te oculos meos erigo. Peto dñe vt de vinculo improperij huius absoluas me: aut certe desup̄ terraꝫ eripias me. Tobie.iij. Quid de Judith que populū cōfortauit: ⁊ Holofernē tyrannū interfecit? Quid de Hester regine cautela: que regem placauit eo tēpore quo illum senserat fore letum in conuiuio. Quid de Abigail ingenio siue industria: que cum vidisset virum suū Nabal dure respōdisse nūcijs Dauid: festinauit et tulit diuersa enxenia: ⁊ Dauid iratum placauit.j.Reg̃.xxv. Multe nēpe fuerunt mulieres prestātes fide: prudentia: sollicitudine: autoritate: prouidentia: deuotione: constantia: cautela: ingenio: pietate: benignitate: liberalitate: humanitate: pudicitia: sobrietate: cōtinentia: mansuetudine: hospitalitate: charitate: ⁊ religione: quas scriptura cōmemorat tam veteris q̄ꝫ noui testamenti: ⁊ tamen nulla eligitur vt xp̄m concipiat nisi sola Maria. O igitur virgo in eternum benedicta. O gloriosa domina benedicta excelsa super sydera: tibi conuenit illud Prouerb̄. vlti. Multe filie congregauerūt diuitias: tu supergressa es vniuersas: q̄r in te incarnatus est saluator mūdi: qui sit benedictus per infinita secula seculoꝝ. Amen.

¶ Feria quinta post primā dñicam aduentus: de perpetua virginitate sancte marie virginis: que fuit vera mater dñi nostri iesu christi. Sermo.v.

¶ Jesu matris virginitas. Fructus.v.

Nox precessit dies autē appropinquauit. Jterū vbi.s. Admirabile incarnationis mysteriū ex om̄i parte cōuertit animū in stuporē: et potissimū cū nobis occurrit xp̄m dei filiū esse de virgine natū. Quis audiuit vnq̄ꝫ tale: aut q̄s vidit vnq̄ꝫ huic sile? Certū em̄ est ꝙ natura talem effectū ꝓducere nō potuit: nec pōt. Deus ipse illud fecit potentia sua inestimabili. Et qm̄ matris priuilegia in filij honorē deueniūt: iccirco in presenti sermone de incarnatiōe loqui volētes: stilum dirigemus ad eā que digna fuit: vt ex ipsa dei filius nasceretur. Dicemusq̄ꝫ de ipsius virginitate perpetua sub vno fructu qui est Jesu matris virginitas. Pro cuius declaratione tres conclusiones preponimus declarādas.

Primo d̄r ꝓbationis.
Scd̄a d̄r rationis.
Tertia d̄r decorationis.

¶ Qz ex testimonio ꝓphetico: angelico ⁊ ecclesiastico apparet matrez xp̄i fuisse v̄ginem ⁊ qualiter confundunt iudei ⁊ heretici cōtrariū sentiētes. Cap̄m.j.

Prima cōclusio d̄r ꝓbatiōis. In qua fundamētaliter probandū est Jesu xp̄i matrem fuisse virginē. Qd̄ quidē triplex autoritas manifestat.

Prima est autoritas ꝓphetica.
Scd̄a est angelica.
Tertia est catholica.

¶ Pr̄ia autoritas v̄ginitatē marie manifestās d̄r ꝓphetica. Dicit nāq; Esaie vij. Ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet filium. Sed hāc autoritatē iudei dicūt nō posse intelligi de xp̄o. Dicūt em̄. Primo ꝙ ibi dicitur: Dabit dn̄s vobis signū. s. libertatis Achaz: ⁊ populi sui a duob⁹ regib⁹ regnū eius destruere volētibus. Jesus autē nazarenus natus est post tempus Achaz ꝑ quingētos annos et amplius: ergo cōceptio vel natiuitas Jesu nazareni nullo mō fuit signū dicte liberationis. ¶ Scd̄o arguūt: qr in hebreo dicit: Ecce halma: qd̄ nomē nō significat virginē: sed adolescētulā ⁊ indifferenter sumitur pro virgine ⁊ corrupta. ¶ Tertio arguūt: qr in dicta prophetia ponitur. Et vocabitur nomē eius emanuel: et in hebreo habetur: ⁊ vocabitur ipsa. s. halma nomē eius emanuel. Jesus aūt non fuit vocatus a matre sua emanuel: sed Jesus vt ptz in euangelio: ergo hoc ꝑm litterā nō pōt intelligi de xp̄o. ¶ Quarto arguūt: ex hoc qd̄ subdit in Esa. viij. Anteq̄ sciat puer vocare patrē ⁊ matrē Ex quo ptz ꝙ in puero de quo hic est sermo fuit ignorantia: qd̄ christiani negāt de Jesu nazareno: in quo fuit plenitudo scientie ab instanti sue cōceptionis. Ideo dicunt iudei ꝙ hec scriptura exponitur de Ezechia filio regis Achaz: qui post dictum prophete natus est. Sed hoc dictum impugnat rabbi Salomon per hoc ꝙ Ezechias erat. xxv. annorum quando cepit regere post Achaz patrez suum immediate; vt habetur. iiij. Regū xviij. Achaz regnauit tm̄. xvj. annis: vt habetur. iiij. Reg. xvj. ergo in principio regni Achaz anteq̄ diceretur prophetia Ezechias erat natus ⁊ erat. ix. annorum. Et propter hoc dicit rabbi Salomon ꝙ hec prophetia intelligenda est de filio Esaie. Acceperat em̄ Esaias in vxorē quēdam iuuenculā: ⁊ iam cōceperat de eo. Et quia de puero existente in matris vtero nescit̄ si sit masculus vel femina: ideo qn̄ certitudinaliter predicitur signuz est credibile ꝙ illud qd̄ promittitur ad tale signū sit futurū: est ergo sensus Pariet filiū: ⁊ qn̄ in natiuitate eius videbis verbum meum verificatum: scias te a duobus regibus te inuadere disponētibus cito liberandum. Et ita fuit: qr post ad petitionez Achaz rex assyrioꝝ venit in Damascum cōtra Rasim regem syrie ⁊ eū interfecit: et populum eius trāstulit in cyrenē: vt habetur iiij. Reg. xvj. Et eodē anno vt ibidē d̄r: Osee filius hela coniurauit contra phacee filiū Romelie regem israel: et eū interfecit. Sed ista expositio nō pōt stare qr in pretacto. c. viij. d̄r de puero nato. Et erit extēsio alarū ei⁹. s. regis assyriorum: implēs latitudinē terre tue o emanuel. Et loquit̄ ibi de terra regni iudee: cuius nunq̄ dn̄s fuit Esaias nec filius ei⁹. Et sic emanuel de quo fit sermo: non fuit filius Esaie. Insuper eodē. c. viij. d̄r Anteq̄ sciat puer vocare patrem et matrem auferet̄ fortitudo damasci: et spolia samarie corā rege assyrioꝝ. Sed ante nonū annū regis Osee nō fuit capta Samaria a Salmanasar rege assyrioꝝ vt habetur. iiij. Regū. xviij. licz Osee ante fuerit tributarius regis assyriorū. Et sic a natiuitate pueri de quo hic est sermo: si fuit filius Esaie vsq; ad captionem Samarie fluxerunt anni. xvij. scilz viij. de regno Achaz ⁊. ix. de Osee quia puer fuit natus. iiij. anno Achaz. Ante v̄o. xvij. annos puer scit vocare patrem et matrem. Et propterea nos confitemur ꝙ hec scriptura loquitur de domino nostro iesu christo: vt patet Mat. j.

et exponit̄ a docto.catholicis. Ecce vir
go cōcipiet ⁊ pariet filiū.i. beata ṽgo.
Et vocabitur nomē eiꝰ emanuel: qd̄ est
interpretatū nobiscū deus. ¶ Ad p̄mū
aūt qd̄ iudei opponebāt dicendum est
ꝑm Nicol̄.de lyra: ꝙ in sacra scriptura
ponit̄ duplex significatū respectu alicu
ius euētus. Unū p̄nosticū qd̄ est īdica
tiuū effectus futuri: vt pz Judicū.vj.c.
vbi datū fuit signū Gedeoni in vellere:
qd̄ indicatiuū sue victorie future fuit.
Aliud est signū rememoratiuū effectus
preteriti: sicut Exod̄.iij.dixit dñs Moy
si. Hoc habebis signū ꝙ miserim te. Cū
tu eduxeris ppl'm meū de egypto īmo
labis deo sup montē istū. Istud signuz
qd̄ est rememoratiuū respicit p̄teritum
in magna distātia sicut ī parua: vt etiā
signū prenosticū respectu futuri. ¶ Di
cēdū ergo ꝙ liberatio regni iudee a p
secutionibus fuit signū saluatiōis mū
di fiende p xp̄m. Et qꝛ Achaz erat incre
dulus verbo ꝓphetie conueniens fuit
vt sibi daretur signū rememoratiuū fu
turi in longinquū: vt ipe in ꝓpria ꝑso
na nō videret sicut ī mēte nō credebat.
Illud tñ qui descenderūt ab eo viderūt
vt Maria ⁊ Joseph. Et ideo signanter
prophetia nō dixerit ṽbū ad Achaz di.
audi Achaz: sz ad domū Dauid di.audi
te ergo domꝰ Dauid: de qua domo fuit
Joseph ⁊ maria: nō tñ ad eos refert̄: qd̄
ibi d̄r: Nunq̄d parū vobis est ⁊c. sed qd̄
subditur dabit dñs ipe vobis signum.
¶ Ad scd̄m dicēdū ꝙ halma in hebreo
significat absconsionē: ⁊ inde halma di
citur absconsa: que significat iuuēculā
aspectibꝰ hominū absconditā: ita ꝙ de
eius pudicitia ⁊ integritate non dubi
tatur: maxime qñ ponitur littera h. et
tunc sonat sicut haalma. Et sic nō inue
niunt̄ in tota scriptura scripte: nisi tm̄
tres: scz Rebecca. Gen̄.xxiiij. vbi dicit̄
de ea. Puella decora nimis virgoqz pul
cherrima ⁊c. ⁊ sequit̄: Puella al's virgo
que egredietur. In hebreo habetur ha
alma que egredietur. Scd̄a fuit maria
soror moysi: de qua Exodi.ij.dicit̄: Juit
puella. In hebreo dicit̄: Juit haalma.
Et iste due fuerunt due virgines puris
sime qm̄ fuerunt sic nominate. Tertia
fuit beata virgo Maria in hac prophe
tia Esaie. ¶ Ad tertiū dicendum: ꝙ du
plex est nomen alicuius.s. impositiōis
⁊ nature: sicut petrus est nomē alicuiꝰ
scz impositionis: hō autē vel hic homo
est nomē nature. Jesus ergo fuit nomē
impositū ipi xp̄o: vt pz Luce.ij. Emanu
el aūt est nomē nature seu ꝓprietatis:
significat em̄ nobiscū deus: vt dictū est
s̄. Et hoc est ꝓprium xp̄i in quo diuina
natura ⁊ humana sunt cōiuncte in eo
dē supposito. Et hoc modo vocatus est
pluribus alijs noībus ꝓprietates natu
ra significantibus: sicut vocatus est la
pis Daniel̄.ij. ¶ Ad quartū dicēdū ꝙ lz
in xp̄o nō fuit aliqua ignorantia: fuit tñ
hō in tēpore: ⁊ sic habuit sciētiam infu
sam in tēpore ⁊ anteq̄ illā haberet libe
ratio populi ꝓmissa per Esaiā cōpleta
fuit. ¶ Scd̄a autoritas manifestās vir
ginitatē marie d̄r angelica. Nā Luce.ij.
cū beata ṽgo dixisset: qūo fiet istud ⁊c.
Angelus rn̄dit. Spūssanctꝰ supueniet
in te: et virtus altissimi obūbrabit tibi:
ideoqz ⁊ qd̄ nascet̄ ex te sanctū vocabit̄
filiꝰ dei. ¶ Sed cōtra istā veritatē insur
gūt heretici dicētes beatā virginē non
fuisse ṽginē. Et arguūt primo qꝛ Deut̄.
vij.c.d̄r: Nō erit apud te sterilis vtriusqz
sexus tam in hoībus q̄z in gregibꝰ tuis.
Sed beata ṽgo nihil debuit facere qd̄
esset contrariū legi: ergo beata ṽgo vir
ginitate non debuit acceptare. ¶ Scd̄o
arguūt: qꝛ Matth̄.j.d̄r: Joseph nō co
gnouit eā donec peperit filiū suum pri
mogenitū: ergo post cognouit eā. ¶ Ter
tio arguūt: qꝛ Johan.ij. dicitur de xp̄o
ꝙ descēdit in carphanauz ipse et mater
eius et fratres eius ⁊ discipuli eiꝰ: ergo
habuit fratres carnales: qꝛ aliter nō po
neretur copula inter fratres et discipu
los. ¶ Quarto arguunt: qꝛ Luce.ij.dici
tur: Dixit mater eius ad illum. Ecce pa
ter tuus ⁊ ego dolētes querebamus te:
ergo Joseph fuit pater xp̄i. ¶ Ista do

gmatizauit Heluidius hereticus pessimus: quē validissime deijcit Hieronymus in quodā libello quē edidit contra eum. Ueruntñ ne nos per multa vagemur: rñdemus ad prima obiecta ꝟm doctrinā magistri sentētiaruz dist. xxx. iiij. lib. ꝙ beata ꝟgo maria ex instinctu spiritussancti ꝓposuit se seruaturā virginitatem si deo placeret. Cū aūt volūtatem dei cognouit votū expressit: hoc cōfirmatur. xxvij. q. ij. c. sufficiat. ⁊. c. Beata Maria. ¶ Ad scdm dicēdū ꝟm Rich. in. iiij. di. xxx. ꝙ in illa autoritate Mat. donec accipitur sicut in ps. cix. Sede a dextris meis donec ⁊c. qd nō intelligit ꝙ postea non sedeat: sed ꝙ vsqꝫ tunc et postea. Naz sicut dicit Nico. de lyra. sup Mattheū donec significat aliqñ tēpus determinatū quo transacto fit aliquid. Aliquādo ponit ꝓ semp. Et sic accipit hic: ⁊ in autoritate psalmiste preallegata. Primogenitus etiā in scriptura non solum dr post quē alij: sed etiā ante quē nullus etiam si nullus alius sequatur. ¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ fratres nō solum dicūtur qui eisdē parētibus nascuntur: sed etiā cōsanguinei germani. Uñ Paulus ad Gal. j. dicit: Alium apl'orum vidi neminē: nisi Jacobū fratrē dñi. Erat em̄ Jacobus cōsanguineus Jesu xp̄i filius sororis beate Marie: sicut ⁊ alij: vt Johānes ⁊ Simon chananeus: de quibus loco suo dicemus. ¶ Ad quartū dicēduz est ꝙ Joseph ibi intelligit pr̄ xp̄i putatiue. Uñ Hiero. sup Mat. in illo verbo Genuit Joseph virū Marie. Cū virum inquit audieris suspitio tibi nō subeat nuptiarum: sed recordaret ꝯsuetudinis scripturarū: qr spōsi viri ⁊ spōse vocant vxores. Uoluit nāqꝫ xp̄s suā mr̄em ꝟginē fuisse despōsatā. Tū vt eius genealogia ꝯsueto mō texeret ꝑ virū: vt Amb. dicit sup Lu. Tū vt puer natus a ioseph nutriret. Tum vt ꝟgo liberaret ab infamia: ⁊ sic ne tāqꝫ adultera lapidaretur. Tū etiā vt dicit Amb. sup Lu. vt ab ipso ioseph testimoniū haberemus de sua spōsa vxore virgine p̄gnāte. Ut em̄ dicit Mat. postqꝫ vidit ioseph virginē filiuz dei in vtero tenētem volebat dimittere eā: nō ꝙ aliqd mali de ea suspicaret ꝟm Chryꝟ. sed qr ignorabat mysteriū. Et eo sic cogitante: angelus dñi apparuit sibi in somnis di. Mat. j. Joseph fili dauid noli timere accipe Mariā ꝯiugē tuā: scz ad habitationē tecū: qd em̄ in ea natuz est: de spūsctō est ⁊c. Pz ergo ex testimonio angeli tā ꝟgini qꝫ ioseph apparentis: ipsam ꝟginez gl'iosam intactā oīno ꝑmāsisse. ¶ Tertia autoritas dr catholica. In simbolo. fides eqdē immaculata dixit xp̄m conceptuz de spūsctō: natū ex Maria ꝟgine. Et ecclesia cātat. Sancta ꝟgo ꝟginū: ora ꝓ nobis.

¶ Q̄ conueniēs fuit xp̄i mr̄em ꝟginem esse ꝓpter ꝯseruationē paterne dignitatis ⁊ puritatis filij ac ꝓpter finē incarnationis. Cap. ij.

Secūda cōclusio dr rōnis. In qua videre debemus quare xp̄s debuit ꝟginē mr̄em hr̄e. Ad qd adducim⁹ tres rōnes q̄s allegat sctūs Tho. in. iij. parte. q. xxviij. arti. j.

Prima est ꝓpter dignitatē pr̄is.
Scda est ꝓpter puritatē filij.
Tertia est ꝓpter incarnationis finē.

¶ Prima rō est ꝓpter dignitatē patris scz conseruādā. Cuz em̄ xp̄s sit verus deus: nō debuit habere alium patrem qꝫ deuz. Nā filius alicuius nobilissimi patris: nō debet attribui alteri patri ignobili ⁊ indigno. Cum ergo christus esset eterni patris dei verus naturalis ⁊ consubstantialis filius: non fuit cōueniēs aliuz patrem habere. ¶ Secunda ratio est propter puritatez filij. Nā videmus ꝙ flos a radice oritur sine radicis corruptione: ⁊ splendor a luce vel sole sine lucis vel solis lesione: ⁊ verbū a corde vel mente absqꝫ mentis contagione. Cum ergo christus sit flos a radice patris descendens ⁊ candor lucis eterne ⁊ dei patris verbum: consequens fuit ꝙ sine corruptione matris conciperetur. Nā conceptio si verbi nostri: qd est imperfectuz

corruptionē nō patiť multomagis cōceptio verbi perfecti. Q: igitur caro sic fuit a verbo dei assumpta: vt esset caro verbi dei: cōueniēs fuit ꝙ ipa caro sine corruptione matris conciperetur. ¶ Tertia rō est ꝓpter īcarnatiōis finē. Nā ad hoc facta fuit incarnatio: vt homines renascerentur in filios dei: vt ō: Job.j. Dedit eis potestatē filios dei fieri his q̄ credūt in noīe eius: q̄ nō ex sanguinibus neqz ex volūtate carnis neqz ex volūtate viri: sz ex deo nati sunt. Per carnē ꝑm Nicol. de lyra intelligēda est hic mulier Beñ.ij. Hoc nūc os ex ossibz meis ⁊ caro de carne mea assumpta est. Filij ergo dei nō debebāt nasci volūtate carnis ⁊ viri. i. cōiūctione maris ⁊ femine. Ob quā causam xps debebat nasci de virgine. Ñ Aug. li. de virginitate ait: Oportebat caput nostrū ī signū miraculoz ꝑm corpus nasci de virgine: vt significaret sua membra ꝑm spiñ de virgine ecclesia nascitura. Sed cur vitamus ista predicare de virginitate marie: quam Ezech. xliij. preuidit in porta clausa: de qua dicit: Porta hec clausa erit ⁊ nō aperiet ⁊ vir nō trāsibit per eā: qm̄ dñs deus israel īgressus est per eā. Qd exponēs Aug. in quodā sermone dicit: Quid est porta in domo domini clausa: nisi ꝙ virgo maria semp erit intacta? Et quid est: hō nō trāsibit ꝑ eā nisi ꝙ Joseph nō cognouit eā? Et quid est: dñs solus intrat ⁊ egredit per eam: nisi ꝙ spūsctūs impregnauit eā: ⁊ dñs angelorū nascit per eā? Et q̄d est: clausa erit in eternuz: nisi ꝙ Maria virgo est ante partum ⁊ virgo post partum.

¶ Q: sola virgo maria fuit mater ⁊ ꝗgo: ⁊ qualiter fuit vera ⁊ propria mater: vt ptz ex dictis sacre scripture: et rōnibus doctorum. Capl'm. ij.

Tertia ꝓclusio ō: decoratiōis. Fuit nāqz beata virgo in sua virginitate decorata priuilegio quodaz singulari vt esset virgo simul et mater. Qd aūt ipsa vera fuerit mater iesu xpi atqz realis declaratur tripliciter.

Primo autoritate.
Secundo ratione.
Tertio inuocatiōe.

¶ Primo declarať ꝙ beata virgo fuerit vera mater Jesu xpi autoritate. Nam Luc. j. dixit ei angelus. Paries filiū. Et iterū ibidē beata virgo audiuit beatam Elizabeth dicentē: Ñ hoc mihi vt veniat mater dñi mei ad me. ⁊ Luc. ij. Peperit filiū suū ꝓmogenitū. Et eodez. c. Dixit mater eiꝰ ad illū. ⁊ Mat. ij. Et intrantes domū inuenerūt puerū cū Maria matre eius. Et eodē. c. Angelus apparens Joseph dixit ei: Surge ⁊ accipe puerum: et matrem eius. et Job. ij. Nuptie facte sunt in chana galilee: et erat mater iesu ibi. ⁊ Job. xix. Stabant aūt iuxta crucem Jesu mater eiꝰ ⁊ soror matris eiꝰ ⁊c. ¶ Scō ꝓbatur rōne ꝙ btā ꝗgo fuerit vera mater iesu xpi. Naz vt colligiť ex dictis scti Tho. in. iij. pte q. xxxij. ar. iij. ⁊ pte. j. q. xxvij. ar. ij. ad hoc ꝙ aliqs sit pater: vel aliqua sit mater: vel aliqs sit filius: quatuo: requiruntť: scz vite generatio: substātie collatio: materie preparate administratio: et nature specifice assimilatio. ¶ Primo em̄ requiritur vite generatio. Nā nō ex quacūqz generatione sequiť paternitas vel maternitas vel filiatio: sed ex generatione viuentium. Et iō si aliqua mata ex aliqua materia fiāt: non ꝓpter hoc sequtur in eis rō paternitatis: vel maternitatis vel filiationis. Sicut si ex ligno fiat scānū: nō ꝓpter hoc lignū dicit pater scanni. Siliť nō ō: ꝙ ignis generatꝰ ex igne sit filiꝰ ignis generātis. ¶ Scō requiritur collatio substantie. Nā si aliqs facit aliquid non cōferendo de sua substātia: non ō: pater vel mater. Sicut artifer q̄ facit scānum nō ō: pater scāni nec scānū filius eiꝰ. ¶ Tertio requiriť materie preparate administratio. Nō em̄ simpliciter prebere materiā ad generationē alicuius facit patrē vel matrē: sed prebere materiā sic preparatā. Sicut terra non ō: ꝓprie mater hoīs: nec hō pater ver-

mis vñ format. Quarto requirit materie specifice assimilatio. Nā si genitū nō assimiletur generāti in natura specifica generās nō dr pater nec genitū dr filius. Sicut capillus q̄ ab hoīe generat nō dr filius. Cū ergo he quattuor conditiones fuerint in btā v̄gine: pz ꝙ fuit vera mater xp̄i. Primo nāq̄ genuit xp̄m viuuz. Vñ Damascen⁹ li.iij. Filius dei ꝯxit ex castissimis ⁊ purissimis sanguinib⁹ virginis marie carnē aīatā aīa rōnali. Scdo beata v̄go xp̄o de sua substantia p̄buit. Nā vt dicit sctūs Tho.in.iij.di.iiij.beata v̄go in generatiōe xp̄i cōtulit q̄cquid alia mater cōferre dz ad gn̄ationez filij. Si ergo alie mulieres vere dicūtur matres ⁊ beata v̄go v̄o poterit dici mater. ¶ Tertio btā v̄go nō solū materiā prebuit ad conceptionē xp̄i: sed materiā sic p̄paratā. Quarto produxit sibi simile in specie suū. s. speciosissimū filiū. ¶ Terrio ꝓbat ꝙ btā v̄go fuerit vera mater xp̄i inuocatione. Nā eccl̄ia sctā dicit ip̄az reginā mīe esse matrē xp̄i cū eā inuocat: vt ibi: Aue maris stella dei mater alma. et Alma redēptoris mater. Et profecto est valde gratissimuz hoc v̄bū mater v̄gini gl̄iose cuz sibi dr: qr in hoc exprimit oīs sua ꝑfectio: laus ⁊ gl̄ia. Hinc est ꝙ Ecc̄i xxiiij. de seipsa dicit: Ego mater: scz singulari mō: mater virgo: mater intacta: mater inuiolata: mr̄ pulchre dilectiōis timoris: magnitudinis ⁊ sctē spei. In me gr̄a om̄is vie ⁊ veritatis. In me oīs spes vite ⁊ virtutis. Trāsite ad me oēs q̄ cōcupiscitis me: ⁊ a generationibus meis implemini. Spūs em̄ meus super mel dulcis: ⁊ hereditas mea sup̄ mel et fauū. O q̄dulce vocabulū ad dicēdum mr̄ xp̄i: o q̄fructuosum ꝓ oībus ad allegādū. Jō ī aduersitatibus: ⁊ angustijs: in periculis: ⁊ oī tribulatione ad virginē tā decorā recurramus: q̄ hr̄e meruit in vtero suo regē celoꝝ ⁊ dn̄m: a quo vt a filio impetrat nobis gr̄am quā nobis cōcedat ipse iesus xp̄s pijssimus: qui est bn̄dictus ⁊ laudabilis per infinita scl̄a seculorum. Amen.

¶ Feria sexta post primā dn̄icam aduētus de annūciatione dn̄i nostri iesu xp̄i facta per angelū gloriose virgini Marie: de stupēdis mysterijs huius annunciationis ⁊ preconijs dignissimis virginis bn̄dicte. Sermo.vj.

¶ Jesus annūciatus. Fructus.vj.

NOx p̄cessit dies aūt appropinquauit. Iterū vbi.s. Sacramētum ineffabile incarnationis filij dei ita solēniter celebratum est: vt oēs angelici chori conuertentur ad leticiaz ⁊ exultationē: eo scilz tempore quo per sanctam trinitatem facto consilio angelicus nuncius est deputatus: vt mitteretur ad virginē ad annunciandum sibi desponsationez eterni regis ex qua seq̄ debebat par humani generis: ⁊ salus totius mundi. Et qm̄ tale mysteriū est satis efficacissimū corda dura mollire ac liquefacere ī amorem dilecti iesu: iccirco ī presenti sermone de ipsius annūciatione dicemus sub vno fructu qui est iesus annunciatus. Pro cuius declaratione tres conclusiones erunt notande.

Prima cōclusio dr cōgruitatis.
Scda cōclusio dr qualitatis.
Tertia ꝯclusio dr virtuositatis.

¶ Qr angelus debuit annunciare virgini conceptionez filij dei: vt ex hoc seruaretur ordo ex parte dei ⁊ cōformitas reparationis cuz lapsu: ⁊ virgo purissima ardentius se disponeret ad xp̄m suo vtero recipiendum. Cap̄.j.

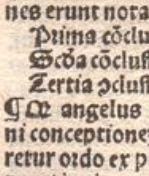

PRima ꝯclusio dr ꝯgruitatis In qua videbimus qualiter angelus ꝯgruenter ad virginem missus est ad annunciādū dei filij cōceptū triplici rōne.

Prima rō sumit ex parte dei.
Scda rō ex parte angeli.
Tertia rō ex parte virginis.

¶ Prima rō sumit ex parte dei: vt seruaret ordo quē ip̄e statuit: ꝙ mediātibus angelis diuina hoībus nūciant. Et hec

est regula Diony.lib.de angeli. hierar. vbi ait:Dñicū benignitatis mysterium ãgeli prīo edocti sunt:postea ꝑ ipos ad nos cognitiōis gr̄a trāsiuit.Si aūt obij ceret ꝙ btā virgo supior erat angelis: ergo nō debebat sibi tale mysterium ab angelo reuelari:qꝛ vt dicit Diony.supremis angelis fit reuelatio immediate a deo.Ad hoc rñdere possumus ꝟm Tho. in.iij.parte.q.xxx.arti.ij.ad.j.ar.ꝙ btā virgo superior erat angelis quātū ad dignitatē ad quā diuinitus eligebat: sed quātū ad statū pñtis vite erat inferior: qꝛ ⁊ ipse xp̄s rōne passibilis vite modico ab angelis minoratus est.vt dicit ad Heb.ij.c.⁊ notat in.j.sen.di.xvj.Uerū tñ qꝛ xp̄s fuit simul viator ⁊ cōprehēsor quātū ad cognitionē diuinoꝝ:nō indigebat ab angelis īstrui.Sed mr̄ dei nō erat in statu comprehēsoꝝ:iō de diuino cōceptu ꝑ angelos instruēda erat.Et si adhuc obijciatur ꝙ btā v̄go ex lumīe fidei cognoscebat dei filiū incarnādū:qꝛ tāta copia gr̄e inhabitabat in aīa eius: ergo videt ꝙ nō debebat instrui de eo qd iā sciebat.Ego dico ꝙ lꝫ fidē de mediatore habuerit añ annunciationē: tñ ex humilitate cordis sui nūq̄ cognouit seipsam fore in matrē eligēdā tāti filij. Et ex hoc angelus debuit sibi annūciare ꝙ filius dei erat in suo vtero venturus:⁊ suscepturus carnez ex purissimis sanguinibus suis ꝑ operationem spiritussctī:qd ⁊ fecit:sicut ptꝫ Luc.j.Scda rō sumit ex parte angeli.vt.s. seruaret ordo in reparatiōe q̄ seruatus fuerat in lapsu.Cecidit nāq̄ homo angelo malo Euā tentante:releuari aūt debebat angelo bono marie nūciāte.Et hoc inquit Beda in homel.Aptū humane restaurationis principiū:vt angelus a deo mitteret ad virginē partu cōsecrandā diuino:qꝛ prima ꝑditiōis humane causa fuit cū serpēs a diabolo mittebat ad mulierē suꝑbie spū decipiendā.¶ Tertia rō sumit ex parte virginis.Et primo vt ex tali nūcio mēs eius eleuaret in deuꝫ:vt sic ardēti charitate flāmesceret; vt p̄us xp̄m cōciperet ꝑ amorē mēte q̄ corpore Nā vt Aug.li.de virginitate ait: Materna ꝓpinquitas nihil marie ꝓfuisset nisi feliciꝰ xp̄m corde q̄ carne gestasset. Scdo vt eius puritas ostenderet.Hinc Hiero.ad Pau.⁊ Eusto.Bene angelus ad virginez mittit:qꝛ est semꝑ angelis cognata virginitas.Tertio vt esset certior testis huius sacramēti qñ suꝑ hoc diuinitus esset īstructa.Sic itaq̄ ordinatum fuit vt angelus ad virginē mitteretur.Quis excogitare posset:quāta tunc fuerit leticia in celesti hierarchia: quantum gaudiū:quāta exultatio:cū ordinabat legatio tā solēnis ⁊ grata fiēda per angelū.Fluxerunt tot annoꝝ milia q̄bꝰ nō soluꝫ hoīes:sed etiā ipsi angeli expectauerāt videre diē illū.O benignitas: o pietas ⁊ magna dulcedo summi dei: ecce apta est vena misericordie tue.Angelꝰ vocat a tota trinitate ⁊ ambasiata sibi imponit.Uade inq̄t pr̄ vade ad virginem illā Mariā ⁊ dic ei:qꝛ illā in meā spōsam vnicā eligo:ipsam diligo super oēs creaturas:ipsius amore vulneratū est cor meuꝫ.Uade ait filius:⁊ dic ei: qꝛ ego ipsam in matrem eligo:⁊ passibilē carnē de ipa suscipiā eroq̄ ei amorosus filius:ipsaq̄ dulcissima mea mr̄.Spūs sanctus subiunxit.Uade ⁊ dic ei:qꝛ ego secū ero:⁊ operatione mea virgo ꝯcipiet:virgo parturiet:⁊ virgo in eternum manebit.O quāta fuere tūc cantica.O quot laudes:quodve tripudia in regno celoꝝ.Multa pōt humana mēs de ipsis pie cōtēplari:q̄ nos breuitatis causa dimittimus.Diximus tñ ista vt intelligeremus q̄cōgruum fuerit ꝙ angelus xp̄m incarnādū virgini annūciaret.

¶ Qꝛ Angelus annuncians virgini ꝯceptum filij fuit de ordine archangeloruꝫ Gabriel vocatus qui virgini apparuit visione corporali. Cap.ij.

Secunda cōclusio d̄r qualitatis.In qua videre debemꝰ qualitatē angeli nūciantis: etsi nō in oībus saltē quantum ad tria;videlꝫ

Primo quantū ad ordinē.
Scdo quātū ad nomen.
Tertio quantū ad apparitionē.

¶ Primo inquā cōsideremus cuius conditiōis fuerit angelus q̄ nūciauit incarnationē xp̄i. Et colligit ex dictis sancti Tho. iij. di. iij. lib. q. iij. ar. ij. q. ij. ⁊ in. iij. parte sum. q. iij. ar. ij. ad. iiij. ar. ille angelus fuit de medio ordine infime hierarchie q̄ est ordo archāgeloꝝ. Qd̄ conueniens videt esse ⁊ verū: vt saluaret ꝓprietas ordinū: qꝛ ad angelos ꝑtinet dirigere actus alicuius hoīs q̄ ad ipsuꝫ tm̄ ꝑtinet: vñ dicunt mysteria nunciare. Ad archāgelos v̄o ꝑtinet dirigere actus hominis q̄ in totā multitudinē redūdant. vñ ⁊ medij. s. archāgeli dicunt quasi p̄ncipes angeli. Qꝛ ergo ꝯsensus btē v̄ginis q̄ ꝑ angelū req̄rebat erat actus singularis ꝑsone redūdās in vtilitatē multitudinis: immo totius humani generis: iō angelus ille debuit esse de ordine archangeloruꝫ. Et credibile est ꝙ fuerit summus ī illo ordine. Aliq̄ v̄o alij dicūt illū fuisse de summo ordine sup̄me hierarchie: qꝛ ꝓprietas illoꝝ est in dei amore ardere. Et qꝛ in incarnatione succendēda erit amoris flāma in tota eccl̄ia et singulariter in aīa virginis: iō angelus ille debebat eē de ordine seraphin. Nec ꝓpter hoc ꝑuertit ordo: qꝛ sicut singulare erat opus incarnationis cōplēdum in virgine: nullo mō possibile ꝟm ordinem create nature: ita singularis debebat esse nūcius ille q̄ mittebat ad talia nūciādū. Quicq̄d aūt sit satis est nobis ꝙ de summis celoꝝ angelus missus est siue fuerit de scdo: siue de sup̄mo ordine prime celestis hierarchie. ¶ Scdo consideremus cuius cōditionis fuerit angelus quātū ad nomen: qꝛ vocat Gabriel: qd̄ suo officio cōgruit. Naꝫ ꝟm Grego. Gabriel fortitudo dei interpretat. Ad ostendēdū ꝙ incarnationis mysterium esset ꝑ dei fortitudinē nunciādū. Et sil̄r ad ostēdēdū ꝙ dn̄s virtutum veniebat ad debellādū aereas ptātes. Ita ꝙ Gabriel annūciauit virgini: ꝙ fortis deus veniebat ad fortē mulierem. De qua d̄r Prouer. vl. Mulierē fortē q̄s inueniet.

¶ Tertio cōsideremus in angelo nūciāte cuius cōditionis fuerit quantū ad visionē ⁊ apparitionē. Et ad h̄ dicit Chryso. sup Mat. ꝙ angelus apparuit virgini visione corporali: qd̄ conueniens fuit triplici ratione.

Primo rōne similitudinis.
Scdo rōne celsitudinis.
Tertio rōne certitudinis.

¶ Prima rō fuit sil̄itudinis: qꝛ illud qd̄ annūciabat erat incarnatio inuisibilis dei. Vñ cōueniēs fuit vt ad hmōi rei declarationē inuisibilis creatura formam assumeret in qua visibiliter appareret. ¶ Scda rō d̄r celsitudinis. Cōueniebat em̄ mr̄i dei q̄ nō solū in mēte: sed etiā in corporeo vētre erat filiuꝫ dei receptura vt angelū corporaliter videret. ¶ Sed si aliq̄s obijceret ꝙ magis faceret ad dignitatē virginis: si angelus apparuisset ei visiōe intellectuali: qꝛ vt Aug. di. xij. sup Gen̄. ad lr̄am: dignior est intellectualis visio q̄ꝫ corporalis: qꝛ visione intellectuali videt in sui substātia: visione v̄o corporali videt in assumpta figura: ergo dignius fuisset apparere visiōe intellectuali. Respōdere possumus ꝙ intellectualis visio est potior q̄ꝫ sit imaginaria vel corporalis si sit sola. Sed ipse Aug. dicit ꝙ excellentior est ꝓphetia q̄ hꝫ intellectualē ⁊ imaginariā visionez: q̄ꝫ illa q̄ hꝫ alterā tm̄. Iō btā virgo non solū ꝑcepit visionē corporalez in angeli apparitiōe: sed etiā intellectualē illuminationē. Vñ apparitio nobilior fuit. Fuisset tn̄ nobilior si ip̄m angelum intellectuali visione in ꝓpria specie vidisset siue in sui sub̄a. Sed hoc nō patit status viatoris vt angelum ꝑ essentiā videat. ¶ Tertia rō q̄re angelus appuit corꝑali visione d̄r certitudīs. Ea em̄ q̄ sunt oculis subiecta certius cōprehēdim⁹ q̄ꝫ ea q̄ imaginamur. Propter hec oīa Augu. in quodā ser. virginē introducēs loquētē ait: Venit ad me q̄dā magnus paranymphus xp̄i: nō p̄riarcha primus: aut

ꝓpheta egregius: sed Gabriel archāgelus facie rutilās: veste coruscans: gressu mirabilis: ⁊ aspectu terribilis: q̄ visitauit ⁊ ꝓturbauit me. Hec ille. Felix illa apparitio ⁊ locūda nimis in qua nūciabat ab angelo nouus letissimū: nouum gratissimū: nouū ꝓpinquissimū: de salute humani gēris. Quid audisti o puella formosa? O mulier sctā: o virgo ꝓtuosa. Quid audisti: q̄d angelus tibi retulit? Certe nulla vnq̄ creatura fuit q̄ habuerit talē reuelationē: qualē tu habuisti. Tibi dicitur: Aue: idest fine vhe. Tibi dicitur plena grā. Tibi bnēdictio datur: in mulieribus. Tibi ꝓnūciat angelus ex tuo vtero in mūdū dei filiū egressurus. O btā femina longū esset narrare cūcta q̄ angelus dixit: Que virgo respōdit illa de q̄bus plene suo loco dicem⁹. Nunc aūt veniamus ad qd̄ erat videndū in tertia cōclusione ꝓposita.

¶ Qz gloriosa virgo etsi non merito cōdigni: tamē merito congrui ⁊ digni meruit esse mater filij dei. Capitulum. iij.

Tertia ꝓclusio ōr: virtuositatis. In qua contēplari libet si ex virtutibus meruit virgo cōcipe xpm. Et ne ꝑ multa vagemur dicim⁹ ad hoc ꝑm doctrinā dñi Bon. in. iij. di. iiij. ar. ij. q. ij. q̄ triplex est meritum.

Primū ōr: cōdigni.
Scōm ōr: cōgrui.
Tertiū ōr: digni.

¶ Primū est meritū cōdigni: quo q̄s ex tāta charitate merek tātā gloriā. Et hoc merito virgo nō potuit mereri cōcipere filiū dei: ꝑ eo q̄ hoc excedit oē meritū. Et qz erat ipsius meriti gloriose virginis fundamētū. Siue em̄ dicamus deū fieri hoīem: siue dicamus mulierē fieri matrem dei vtrūq̄z est supra statū q̄ debek creature. Et iō tā hoc q̄ illud fuit benignitatis ⁊ gratie. ¶ Scōm est meritum cōgrui: quo pctō: ōr: gratiaz sibi mereri eū ad grāz se disponit. Et btā virgo meruit ān incarnationē cōcipere filiū dei: qm̄ p: e nimia sua puritate: benignitate ⁊ humilitate idonea erat vt efficeretur mr̄ dei. ¶ Tertiū est meritū digni: quo scz vir iustus orat ꝑ alio vt mereat exaudiri. Et hoc merito meruit btā virgo cōcipere xpm post annūciationē: qz spiritussctūs in eā copiosissime descēdit nō indispositā. Si em̄ bn̄ ꝓsiderem⁹ q̄d cōtineat in verbis illis q̄ virgo sacratissima cōcludēdo angelo dixit: ecce ancilla dñi: certe eā dignā iudicabim⁹ ꝓceptione filij dei. Nā cū dixit: Ecce ꝓptitudinē obedientie ostēdit q̄ tāta fuit q̄ nūq̄z deo gratior acceptiorq̄z in aliqua alia creatura siue hoīe siue angelo inueniri poterit. Cū subiunxit ancilla dñi: ꝓfundū humilitatis sue ostēdit siue manifestauit. Non em̄ potuit ea q̄ eligebat vt esset mr̄ dei efficacius sibijpsi vilescere: deūq̄z magnificare: q̄z se ancillā dñi nūcupādo. Cū dixit: Fiat mihi: fidē suā declarauit. Cum lumine adeo fuit illustrata: vt nihil de xpo incarnādo sentiret diminutū. Cū tādē dixit: ꝑm verbū tuum: charitatē suam aperuit: qua ad deū diligēdū ita cū illo ardēter ꝓiuncta fuit: vt creatura non sufficiat illud cogitare. Nūq̄z in hac vita inuētus est nec inueniet q̄ tāto feruore amoris cor suū dederit deo: quātū tribuit tūc ipsa virgo btā. Nullus etem̄ eoz q̄ dilexerunt deū fuit in eo excessu dilectionis in quo ipsa feruebat: adeo q̄ illis verbis plaris merito digni meruit esse mr̄ dei. O armariū diuine grē: o armariū diuine misericordie: o fons pietatis: o fons castitatis: o puteus humilitatis: o plenitudo prudētie: o plenitudo grē q̄ tm̄ meruisti. Propter q̄ impetra nobis grām filij tui: vt valeamus illius amoris recolere qd̄ ipse ꝑ nobis dignatus est facere: q̄ est bn̄dictus ⁊ laudabilis per infinita secula seculorum. Amen.

¶ Sabbato post primā dñicā aduētus de mirabili ꝓceptione filij dei iesu xpi: ⁊ qualiter virgo gloriosa ipm concepit in vtero suo verū deū ⁊ verus hoīem: ⁊ de his que occurrunt circa hanc conceptionem consideranda.

Sermo. vij.

¶ Jesus vtero claudit. Fructus.vij.

Nox p̄cessit dies autē appropinquabit Iterū vbi.s. Letat aīa supra modū in cognitione veritatis eius potissimū q̄ ingenij ꝓprij vires ad facultatē excedit: nec haberi pōt nisi aliq̄ lumine diuine gr̄e interueniēte siue illud sit lumen apparitiōis siue visiōis: siue fidei. Et q: hec nobis veritas p̄dicat mōstraturq; fidei rō.s. ꝙ xp̄s filius dei ꝯceptus fuerit de spūsctō in vētre virginali. Iccirco in p̄nti sermone ꝓ tāte veritatis claritate intelligēda: ac deuotione dicem⁹ de cōceptiōe mirifica ac stipēda.d.n.iesu xp̄i. Et more solito proponimus fructū suauissimū ⁊ dulcissimū huius sermonis q̄ est. Jesus vtero claudit. In q̄ tres cōclusiones principales declarabimus: videlz

Prima ꝯclusio d̄r spūsscti suꝑuētio.
Scd̄a ꝯclusio d̄r xp̄i ꝯceptio.
Tertia ꝯclusio d̄r corporis cōditio.

¶ Q: virgo sacratissima cōcepit xp̄m superueniēte in ea spūsctō: ⁊ quare talis ꝯceptio attribuit spūisctō cuius filius nullo mō dictus est xp̄s atq; quō exponitur illud angelicū dictum: spūsctō superueniet in te. Cap̄.j.

Prima cōclusio d̄r spūsscti superuētio. Q: em̄ ꝑm angelicū ꝓmissum in xp̄i ꝯceptiōe spūsscti̅us suꝑuenit in virgine videtur attribui spūisctō spāliter corꝑis xp̄i ꝯceptio. Qd̄ cōueniens ostēdit.s. Tho.di.iiij.ij.li.q.j.ar.j.q.iij.⁊.iij.parte sum.q.xxxij.ar.j.triplici ratione.

Primo rōne charitatis.
Scd̄o rōne liberalitatis.
Tertio rōne sctitatis.

¶ Primo cōueniēter attribuit spūisctō talis conceptio rōne charitatis. Spūs em̄ sctūs est charitas vel amor dei p̄ris ⁊ filij. Ex maximo aūt amore dei prouenit vt filius dei sibi carnē assumeret in vtero virginali: vt d̄r Jo h.iij. ¶ Scd̄o cōueniēter d̄r xp̄s cōceptus de spūsctō rōne liberalitatis. Ut em̄ dictum est.s. fructu.ij.⁊ ꝯclu.iij.nō aliq̄bus meritis sed sola liberalitate gr̄a dei filius carnē assumpsit. Jō spūisctō q̄ est ipsa gr̄a cōceptio xp̄i attribuit: vt dicit Aug.in enchiridiō. ¶ Tertio ꝯceptio xp̄i attribuit spūisctō rōne sctitatis. Q: em̄ spūsscti̅us est spūs sctificationis: vt d̄r Roma.j.iō sicut alij ꝑ spm̄sctm̄ sctificant spūalr vt sint filij dei adoptiui: ita xp̄s ꝑ spm̄sanctū est in sctitate ꝯceptus: vt esset filius dei naturalis. Et ꝓpter hoc angelus dixit btē virgini. Jō ⁊ qd̄ nascet ex te sanctū vocabit filius dei. Neq; tn̄ xp̄s q: de spūsctō ꝯceptus d̄r: fili⁹ est spūsscti putādus: q: vt inq̄t Aug.in ench. Natus est de spūsctō xp̄s non sicut filius: ⁊ de Maria virgine sicut filius. Doctor aūt seraphicus dn̄s Bon̄.in.iij.dist.iiij.ar.j.q.ij.dicit: ꝙ hec locutio xp̄us est filius spūsscti: nullo mō est admittēda. Tū ꝓpter vitandū errorē circa generationez tēporalē. Tū circa generationē eternā. ¶ Circa generationez tēporalem debet vitari error: q: cū ꝑm illā si diceret xp̄s conceptus de virgine ⁊ spūsctō: ac si spiritusscti̅us eius esset pater: ⁊ virgo eius mater: iam videretur ex hoc ꝙ xp̄s natus esset de maria ⁊ spiritusancto: sicut nascitur proles de viro ⁊ muliere: quod falsum est: q: ꝓles partē accipit a patre ⁊ partē accipit a matre: in qua assimilatur patri ⁊ matri in eadē forma ⁊ natura. Qd̄ nullo modo est reperire in christo: qui soli matri assimilatur in natura assumpta. ¶ Circa generationez eternā vitandus est error ne fiat confusio eternarum relationum ⁊ proprietatuz. Unde cum ꝓprium sit persone patris generare respectu persone filij: nullatenus admittitur xp̄m esse filiū spūssancti. In quo nō est alia ꝑsona vel hypostasis: q̄z illa quam pater ab eterno genuit. Hinc Augu.vt dicit magister in.iij.distin.iij.art: Quis dicere audebit xp̄m esse filiuz spūsscti: cū hoc ita sit absurduz vt nulle

fideliū aures valeāt sustinere. Ideo catholice inferenda est autoritas illa angeli: videlz Spūssanctus supueniet in te. Non em̄ supuenient in virginē spiritussctūs vt esset pater xp̄i: sed vt dicit Tho. in. iij. sen. dist. iij. hec supuētio potest multiplr̄ ītelligi. Primo spūssctūs superueniet in te. i. sup possibilitatē et cursum nature veniet in te: dando fecūditatē ⁊ ꝯseruando virginitatē. Scdo spūssctūs superueniet in te. i. supra illd̄ qd̄ habes de plenitudine ei⁹ in te. Qr sicut olim impleuit mentē: nunc presentia filij sui implebit ventrē: operādo filij dei conceptionē. Tertio exponit̄ spiritussctūs supueniet in te. i. desuper celis veniet in te. Qr omne datū optimū ⁊ oē donū perfectū desursuz est. Jac. j. Quarto exponit̄ spūssctūs supueniet ī te. i. supra merita tua: et supra merita oīm creaturarū. Quinto exponit̄ spiritussctūs supueniet in te. i. sup oēs qui ante te fuerūt ⁊ erūt vt sis ei⁹ tabernaculū: tēplū: ⁊ sacrariū. Ex his cū audimus spm̄sctm̄ superuenisse statim operis magnitudinem admiremur venere-murqz in v̄gine fecūda amplissimū munus plenitudinis gr̄e sibi ꝯcesse: q̄ tāta fuit: vt sola esset illius mater in terris: qui solū habet patrē in celis.

¶ Qr xp̄i ꝯceptio fuit admirabilis valde: tū ꝓpter tp̄s qr facta est in instanti: tū ꝓpter virginez in qua est facta: tum ꝓpter gl̄iam aīe xp̄i. Capl̄m. ij.

Secunda conclusio dicitur cōceptionis. Fuit quidem christi conceptio admirabilis valde triplici ratione.

Prima ratio d̄r tp̄is.
Scda ratio d̄r v̄ginis.
Tertia ratio d̄r gr̄e.

¶ Primo fuit admirabilis cōceptio xp̄i rōne tp̄is: qr fuit subitanea ⁊ in instāti: nr̄a aūt est successiua et in tp̄e: vt dicit Jobes Damas. Qd̄ si fuerit talis cōceptio declarat sctūs Tho. in. iij. sen. dist. iij. q. ij. ⁊ in. ij. p̄te sum. q. xxiij. ar. j. tali rōne. Cōceptio xp̄i facta fuit virtute diuina. Uirt⁹ aūt diuina cum sit infinita effectū suū subito ⁊ in instāti producere pōt. Ideo in ꝯceptione xp̄i quattuor eodem instanti fuerunt.

Primo scz conuersio sanguis purissimi beate v̄ginis in carnem ⁊ alias partes corporis christi.

Scdo formatio mēbroꝝ organicoꝝ.
Tertio aīatio corporis organici.
Quarto assumptio corporis animati in vnitatē diuine persone.

¶ In nobis aūt ꝓpter v̄tutis finitā: et defectū agētis: ⁊ ꝓpter dispositionē patiētz hec successiue ꝯtingūt. Ita ꝙ maris cōceptio nō p̄ficit̄ nisi vsqz ad certā diē: vt pb̄s dicit. ix. de aīalib⁹. ⁊ sil̄r femine. In xp̄i aūt conceptione materia quā virgo ministrauit statim formā ⁊ figurā humani corp̄is accepit. ¶ Secundo xp̄i ꝯceptio fuit mirabilis rōne virginis. Magnū nāqz aliqd̄ miraculū cōtingit esse duob⁹ modis. Uno modo qn̄ agens nec est naturale: nec materia est naturalr̄ ꝓportionata ad talē formā: vt formatio hoīs de limo terre q̄ est miraculosa tā ex parte agētis q̄ ex p̄te materie patiētis. Alio mō ꝯtingit miraculū qn̄ materia est naturalis: agens aūt est supernaturale: sicut qn̄ aliqs a febre sanat̄. Qr ergo materia quā v̄go administrauit ad formationem corp̄is xp̄i fuit naturalis: ex qua corp⁹ hoīs naturalr̄ formari pōt: ⁊ ꝓpter hāc materiā naturalē quā virgo p̄parauit ad cōceptionē corporis xp̄i: xp̄s d̄r naturalis fili⁹ virginis: sz virtus formās fuit diuina scilz virt⁹ spūssancti. Et qr vnūqd̄qz magis iudicat̄ b̄m formā q̄ b̄m materiam: magis b̄m agēs q̄ b̄m patiens: inde est ꝙ cōceptio corp̄is xp̄i dz dici simplr̄ miraculosa ⁊ supnaturalis. Scdm qd̄ v̄o. s. ex parte materie quam virgo p̄parauit pōt dici naturalis. Sz forte aliquis arguet ꝙ ꝯceptio xp̄i etiā ex parte virtutis actiue fuit naturalis tali rōne. In illuminatiōe ceci q̄uis potentia visiua miraculose detur: tn̄ post acceptā potētiā cecus naturalr̄ videt. Sz spūssctūs

virgini potētiā generatiuā dedit eā. ergo postea naturalr generauit. Ad hoc respōdet sctūs Tho. in. iij. dist. iij. q. ij. ar. ij. q. j. ad. iij. ar. duobus modis. Primo ꝙ nō est sile exēplū: eo ꝙ ceco illuminato datur potētia visiua sine omni dispositione ꝯtrariū visioni. Et iō operatio seu visio sequēs est naturalis. Sz potētia generandi data est virgini manente virginitate: q̄ est dispositio ꝯria ad ꝯceptū. Alio mō pōt dici ꝙ exēplum non est simile: eo ꝙ ceco illuminato datur potētia passiua cuius opatio est ꝓpter hoc ꝙ mouetur ab agēte naturali scilz colore: ⁊ ideo illa visio est naturalis. Sed virgini datur potētia generādi per hoc ꝙ mota est eiꝰ potētia passiua ad generādū ab agēte supnaturali. ideo ꝯceptio corpis xpi est miraculosa. Hinc anselmꝰ ait li. de ꝯceptu virginali. Spūssanctus virtus altissimi virum virginē de muliere virgine mirabiliter propagauit. ¶ Tertio xpi cōceptio fuit mirabilis ratione gr̄e: qꝛ vt dicit Alex. in. iij. q. xij. mē. iij. xps ab instāti sue cōceptionis fuit ita plenꝰ gr̄a: ꝙ eiꝰ gr̄a augeri nō potuit. Nā augmentū nō cōpetit rei ꝟm ꝙ res est ī termino: sz ꝟm ꝙ est ī vna ad terminū: qꝛ ꝟm ꝙ res est in termino: tota potentialitas capacitatis eius est impleta ex fine implēte: ⁊ ideo nō habet vlteriꝰ quo crescat. Et qꝛ anima xpi ab initio conceptionis fini vltimo est vnita: non solum per fruitionem vt esset perfectus comprehensor: sed etiam per verbi vnionem: ideo gratia eius augeri non potuit.

¶ Qꝛ corpus dn̄i nr̄i iesu xpi fuit in instāti formatū ⁊ assumptū: ⁊ q̄re illd̄ nō fuit ꝓductū ī ꝑfecta quātitate. Cap. iij.

Tertia ꝯclusio d̄r corpis cōditio. Fuit em̄ corpꝰ dn̄i nr̄i iesu xpi vtero virginis clausuz in ꝯceptione triplici cōditione sociatum: videlicz

Prima d̄r formatio.
Scd̄a d̄r animatio.
Tertia d̄r assumptio.

¶ Prima ꝯditio d̄r formatio: qꝛ corpus xpi in instanti conceptionis fuit ꝑfecte formatū: quātū ad ꝑfectā organizationem ⁊ dispositionē membroꝝ. Qd̄ ꝓbatur ꝑ Aug. li. de fide ad Petrū dicētē: Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites nō carnē xpi sine diuinitate ī vtero virginis fuisse ꝯceptā priusq̄ susciperet a v̄bo. Ex hoc dicimꝰ ꝟm magr̄m in. iij. ꝙ verbū nō suscepit nisi carnez formatā. Dn̄s aūt Bon̄. supra p̄fatā di. iij. ꝑte. ij. ar. iij. q. ij. di. h̄ fuisse ꝯuēiēs triplici rōe

Primo ex ꝑte v̄bi assumētis.
Scd̄o ex ꝑte v̄tutꝫ operātis.
Tertio ex ꝑte v̄ginis ꝯcipiētꝫ.

¶ Prima rō sumit̄ ex parte v̄bi assumētis: qꝛ nō debebat v̄bū assumere partez humane nature: vt esset hō ꝟm quid: sz ꝟm totā humanā naturā: ⁊ ita carnem ⁊ animā: maxime cū aīa det carni cōueniētiā: vt vniat̄ cum diuina natura. Et qm̄ aīa nō est nata vniri nisi carni formate ⁊ organizate: ideo in p̄mo instāti conceptiōis necesse fuit corpus xpi ad perfectā organizationez adduci. Unde Aug. lib. de trini. Nō in vtero virginis prius caro concepta est: ⁊ postea diuinitas venit in carne: sed mox vt deiverbū in vterū venit factum est caro seruata ꝓprietate nature: ⁊ ꝑfectus homo ⁊ inveritate carnis ⁊ aīe natꝰ est. ¶ Scd̄a ratio sumitur ex parte virtutis operantis: qꝛ virtus diuina operat̄ mirabilr. Hoc aūt est miraculū miraculoꝝ: ꝙ femina ꝯcipiat deum: ideo ad sue mirabilis potentie ostēsionē subito formauit illud corpus: qd̄ formare natura nō poterat nisi successiue. ¶ Tertia rō sumit̄ ex parte virginis concipientis: que statim vt consensit: repleta fuit spiritusancto ⁊ mater dei effecta. Et qm̄ mat̄ dei non erat: nisi deus vnitꝰ esset carni quā conceperat: ⁊ caro nec deo nec aīe deberet vniri: nisi haberet membroꝝ distinctionē conueniētem. Hinc est ꝙ ab instanti cōceptionis in membroꝝ distinctione corpus xpi debuit esse ꝑfectum. Sed tamen hic remanet mens dubia:

cur corpus illud perfectū quātū ad organizationē non fuit productū siue formatū in perfectione quātū ad quātitatem. Non em̄ fuit corpus Ade nobilioris ꝯditionis q̄ corpus xp̄i: et tn̄ illud in instanti creationis fuit ꝑfecte a deo formatū quantū ad quantitatē molis. Et hoc dicit dn̄s Bon̄. vbi. s̄. q. j. Rn̄detur ꝙ perfectio quātitatis illius corporis fuit operatiōe nature: cui⁹ est operari s̄m tp̄is successionē. Et licꝫ deus aliter de illo corpore facere potuisset: voluit tn̄ sic esse triplici ratione.

Primo ꝓpter legis vniuersitatis cōseruationem.

Scd̄o ꝓpter fidei cōfirmationē.

Tertio propter humilitatis xp̄i commendationem.

¶ Prima ergo rō fuit ꝓpter legis vniuersitatis ꝯseruationē. Nam deus vnicuiqꝫ nature ꝯcessit ꝓpriā opationem: nec vtitur miraculo vbi natura ꝑ se pōt sufficienter opari. Et qꝛ natura in xp̄o satis sufficiēter poterat corpus xp̄i ad ꝑfectā quātitatē deducere ita ꝙ i nullo derogabat̄ eius dignitati: noluit de⁹ tp̄s anticipare tanq̄ iustus vniuersitatis administrator: vt vnūqd̄qꝫ iuxta virtutē sibi cōuenientē operari sineret. Et hoc quidē conueniebat: qꝛ naturaꝫ nolebat perdere sed reparare. ¶ Scd̄a rō fuit ꝓpter fidei cōfirmationē. In hoc em̄ veritas fidei confirmat̄ ad firmiter credendū ꝙ xp̄s nō fantasticā: sed verā carnē assumpsit. ¶ Tertia rō fuit ꝓpter humilitatis xp̄i cōmēdationē. Cōmendatur nāqꝫ sua humilitas: qn̄ nō soluꝫ dei filius factus est hō: sed nat⁹ est paruulus materno lacte nutritus in cuna vagiens intra matris brachia gestat⁹: ⁊ officia queqꝫ suscipiens q̄bus infantuli indigere solent. ¶ Scd̄a conditio corporis xp̄i d̄r animatio. Fuit nēpe illud corpus p̄ter morē alioꝝ: vt dictum est in instanti animatū. De qua aīatione diffusius dicturi sumus in sequentibus. ¶ Tertia conditio illius corporis fuit assumptio: qꝛ in eodem etiā instāti fuit a verbo assumptū. Vn̄ Greg. xviij. li. moral. Angelo annunciāte ⁊ spūsctō aduēniente: mox verbū in vtero: ⁊ mox intra vterū verbū caro. Quib⁹ diligenter ꝯsideratis: si xp̄m inspicere voluerimus in vtero virginis reclusum deducemur ad ingētes gr̄as ei ꝑsoluēdas: q̄ pro nobis pctōribus ꝑ nobis miseris ⁊ vilissimis vermiculis ꝑ nobis īimicis eterni patris. ix. mensibus habitare voluit in thalamo virginali. Sed q̄d dicemus de virgine illa gratiosissima q̄ talē filiū tenebat inventre? O res digna miratu? O stupendū ꝓdigiū? O ineffabile sacr̄m? Stat in sua cellula virgo deuota inventre suo bainlat quē celi ⁊ terra capere nō possunt. Sciebat se in v̄ginē esse. Experiebatur se iā ꝯcepisse. Certissima erat ex angelica instructione de nouitate tanti miraculi: qꝛ cōceperat filiū dei humani generis redēptorē. Multa erat in eius corde suauitatis repletio: multa in mente dulcedo ⁊ copia iocunditatis. Leue pondus letumqꝫ sustinebat. O quot lachryme fluebant ex oculis illi⁹ virginis humilis in tali gestione tanti filij iubilantis? O q̄d dicebat? Quid loquebat̄? Quid cogitabat? Certe humana mēs secreta hm̄ōi plene excogitare non valet. Possum⁹ tn̄ pie credere puellam illam deo dilectā die noctuqꝫ in semetip̄a dixisse. Filium dei inventre habeo. Ip̄m teneo quem ꝓphete predixerunt: quē patriarche prenunciauerunt: quē sancti patres desiderauerunt: qui mūdū saluare debet: q̄ īfernuꝫ expoliabit: qui paradisuꝫ aperiet: qui āgelos letificabit. Ip̄e est dei fili⁹. Ipse est me⁹ filius. O fili mi pijssime: quem corde credo: corpore teneo: quādo te oculis proprijs aspiciaꝫ? Quādo te infantulum natum lacte depascam? Vn̄ hoc mihi vt tu me in tuā matrē elegeris? Gratias tibi ago deus meus qui sis in eternum benedictus. Hec ⁊ sil̄ia poterat virgo mēte reuoluere. Nos autem debiles ⁊ infirmi eā precemur humilibus precibus: vt pro nobis īterce-

dere velit apud suum dilectū filium regnantem in celis : quem ipsa tenuit in vtero incarnatum in terris: qui est bñdictus ꝛc. Amen.

¶ Dñica scda aduentus : de diuinitate Jesu xpi: qui sicut fuit verus ꝛ pfectus homo: ita fuit verus ꝛ perfectus deus: qd si quis nō crederet absq; dubio peri ret: q: ita debemus credere xpm deum: vt etiā non negemus hominem : et ita ipsum hominem tenemur confiteri vt etiam deum esse non dubitemus.

Sermo. viij.

¶ Jesus est filius dei. Fructus. viij.

Beatus qui nō fuerit scandalizat? ī me. Verba sunt redēptoris nri originalr Mat. xj. et in euāgelio psentis dñice. Conat antiquus hostis quātuz pōt mentē euertere a luce veritatis: vt errore disseminato in animā sibi credentez: eā facile decipiat: atq; deducat p semitā vitioz. Et iter cetera conat suggerere his qui curiosi vel iertes fuerint: opiniones varias falsas ꝛ impias circa incarnationis sacratissime mysteria. De quibus qui male sentit de xpo redēptore vere scādalizatur: ꝛ a sua salute pcul dubio efficitur alienus. Jccirco redemptor noster discipulos Johānis instruxit dicens eos fore beatos qui non scādalizantur in ipo. i. qui bene sapiūt de diuinitate ꝛ humanitate. Et quoniam xpm incarnatum ita confiteri debem? hominem vt non negemus deum: ideo in presenti sermone de Jesu xpi diuinitate dicturi sum?. De qua null? in xpo scandalizari debet: quia omnes ipsum credere tenemur verū hominē ꝛ verum deum. Ad quod plenius intelligendum veritatem hanc curabimus declarare sub vno fructu: scz Jesus est filius dei. Pro quo notabimus tres conclusiones principales.

Prima ꝛclusio ō: testificationis.
Scda conclusio ō: attributiōis.
Tertia cōclusio ō: operationis.

¶ Qz xps deus sit: q: hoc habet ex testimonio humano angelico et diuino: ita q tam scripture iudeoz q̄ gētiliū siue etiam xpianorum clamant christum esse verum deum. Lapl'm. j.

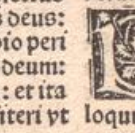

Prima ꝛclusio ō: testificationis. Colligim? nāq; xpm esse filium dei ex multiplici testimonio scripturarū q̄ de ipo loquunt: de qb? aliq̄s adducam?. Pro quarū ordinatiōe annotabim? triplex testimoniū in scriptura inuentū siue repertum de dño iesu xpo.

Primū ō: humanū.
Scōm ō: angelicū.
Tertium ō: diuinū.

¶ Primum testimoniū ō: humanū: qd proferunt iudei: ꝛ testificantur gētiles: ꝛ inimici xpi manifestant. Primo nāq; iudei testificantur diuinitatē xpi. Ecce iam Esaias incipit loq. Dicit enī. ix. c. Paruulus natus est nobis: ꝛ filius datus est nobis. Ecce humanitas. ꝛ sequitur: Et vocabit nomen eius admirabilis ꝛ filiarius: deus fortis: pater futuri seculi: princeps pacis. Ecce diuinitas. Quia vt dicit Nicol'. de lyra. super hoc passu Translatio. lxx. interpretum hz. Et vocabitur nomen eius magni cōsilij angelus. Jn translatione vo chaldaica habetur. Vocabitur nomen ei? pmanens in secula messias. Jtem Jerem. xxiij. Ecce dies veniunt dicit dominus: et suscitabo Dauid germen iustū. Trāslatio chaldaica habet statuam messiaz iustum. Et subditur: Et hoc est nomen qd vocabunt eū dñs iustus nr. Jn hebreo vo ponitur nomen dei tetragrammaton: vt dicit Nicol'. de lyra: qd est nomen solā essentiam dei significans put dicit Rabbi Salomō. Jtē Baruch. iij. Hic est deus noster et non estimabitur alius aduersus eum. Ecce diuinitas. et j. Post hec in terris visus est ꝛ cum hominibus cōuersatus est. Ecce humanitas. Jtē Jobes bap. q̄ xpm baptizauit di. Job. j. Vidi spm̄ descēdētē q̄si colū-

ba de celo: ⁊ mãsit sup eum ⁊ ego nescie
bã eũ: sed q̃ me misit baptizare in aqua
ille mihi dixit: Sup quẽ videris spm̃ de
scendẽtẽ ⁊ manentẽ sup eũ hic est q̃ ba-
ptizat ĩ spũsctõ. Et ego vidi et testĩoniũ
perhibui: qꝛ hic est filiꝰ dei. Itez Natha
nael dixit xp̃o Johan.j. Tu es filius dei
et Petrꝰ apl̃oꝝ princeps Matth̃.xvj.a
xp̃o interrogatꝰ rñdit. Tu es xp̃s filius
dei viui. ⁊ sctã Martha Johã.xj.dixit
xp̃o: Ego credidi qꝛ tu es xp̃s filius dei
viui q̃ in hũc mũdum venisti. ⁊ Cẽturio
Matthei. xxvij.c.dixit de xp̃o: Vere fi-
lius dei erat iste. Et Josephus iudeus
de xp̃o loquẽs in.xviij. lib̃. antiquitatũ
ait: Fuit predictis temporibus sapiens
vir: si tñ eũ virũ nominare fas est. Erat
em̃ mirabilium operũ effector: ⁊ doctor
omniũ eoꝝ qui libẽter ea que vera sunt
audiũt: ⁊ multos quidẽ iudeoꝝ multos
quoq̃ ex gentibus sibi adiunxit: xp̃s hic
erat: hũc accusatione primoꝝ nostre gẽ-
tis viroꝝ cũ Pilatus eum in cruce agen
dũ decreuisset: nõ deseruerũt hi qui ab
initio dilexerũt eũ. Apparuit em̃ eis ter
tia die iteruz viuẽs ꝟm ꝙ diuinitus in-
spirati ꝓphete vel hec vel alia de eo in-
numera miracula predixerunt: sed et in
hodiernũ diẽ xp̃ianoꝝ q̃ ab ipso nomi-
nati sunt ⁊ nomen ꝑseuerat ⁊ gens: hic
Josephus. Itẽ Rabbi moyses in li.de
iudicibꝰ: de xp̃o loquẽs idicit: Jesus na-
zarenus visus est esse messias. ⁊ Paulꝰ
apl̃s ad Heb̃.j.inq̃t: Multiphariã mul
tisq̃ modis olim deus loquens patribꝰ
in ꝓphetis: nouissime diebꝰ istis locutꝰ
est nobis in filio quẽ cõstituit heredem
vniuersoꝝ: ꝑ quẽ fecit ⁊ secula. ⁊ ad Ro
ma.j. Qd̃ ante ꝓmiserat per ꝓphetas
suos ĩ scripturis sanctis de filio suo ⁊c.
⁊ ad Titũ.ij. Apparuit gr̃a dei et salua-
toris nostri. Insup testimoniũ asserunt
de xp̃i diuinitate gẽtiles et pagani. Nã
Calcidius sup.ij. Thimei Platonis po-
nit de stella creata in xp̃i natiuitate: ⁊ di
cit ꝙ stella illa nõ fuit morbos ⁊ mortẽ
denũcians: sed aduẽtũ dei venerabilis
ad hũane cõsummationis rerũq̃ mor-
talium gratiam. Quã stellã cũ nocturno
tẽpore inspexissent chaldeoꝝ ꝓfecto vi-
ri sapiẽtes: ⁊ in cõsideratione rerũ cele-
stiũ satis exercitati significasse dicũt re-
centẽ ortũ dei. Itẽ in lib̃. quodã reperto
apud Toletũ in quodã saxo tp̃e Ferdi-
nãdi regis castelle q̃ scriptus erat litte-
ra hebraica: greca: et latina loquens de
triplici mũdo: ponẽs xp̃m in tertio mũ-
do dicebat̃: In tertio mũdo filiꝰ dei na-
scetur ex virgine maria: ⁊ pro salute om
niũ patietur. Et erat ibi scriptũ ꝙ liber
ille tẽpore dicti regis deberet inueniri.
Item Sibylla erythrea. vt Augu. dicit
xviij.li.de ciui.dei.c.xxiij.versus quosdã
cõposuit de fine mũdi: quoꝝ prime litte
re iuncte sonant. Jesus xp̃s theryos so-
ther: qd̃ est latine. Jesus xp̃s filius dei
saluator. De alijs autem sibyllis que de
xp̃o ꝓphetarũt dicẽtes ipsum esse filiũ
dei: ad presens taceo: qm̃ ipsarum dicta
nõ potui autẽtice inuenire: licz de ipsis
inueniat̃. Isidorus.viij. Etymol̃.lib̃.lo-
quẽs: quas decẽ fuisse cõmemorat. Pri-
mo persica: que fuit de persis. Secũda li
byca. Tertia delphica in tẽplo delphici
Apollinis genita que ante troiana bel-
la vaticinata est: cuius plurimos ver-
sus operi suo Homerus inseruit. Quar
ta chimeria in italia. Quinta Erythrea
noĩe Herophila in babylone orta: que
grecis ylion petentibus vaticinata est
perituram esse troiam et Homerum mẽ
dacia scripturuz. Dicta autem erythrea
quia in eadem insula est inuenta sunt
carmina. Sexta Samia a samo insula
vnde fuit cognominata. Septima Cu-
mana noĩe Amaltea: que.ix. libros attu
lit tarquinio prisco: in quibꝰ erãt decre-
ta romana conscripta. Ipsa em̃ Cumea
est de qua Vergilius dixit: Vltima cu-
mei venit iam carminis etas. Dicta aũt
fuit Cumana a cuma ciuitate: que est in
cãpania: cuius sepulcrũ in sicilia adhuc
manet. Octaua hellespõtia in agro tro-
iano nata: que scribitur Solonis: ⁊ Cy-
ri fuisse tẽporibus. Nona phrygia. Deci
ma tyburtina. De his fertur ꝙ in suis

carminib⁹ de xp̄o deo ⁊ hoīe multa pre-
dixerūt. Itē in historijs romanoꝝ inue-
nitur ꝙ tēpore Cōstātini imperatoris ⁊
Helene matris ei⁹ inuentū fuit quoddā
sepulcrū Cōstātinopoli: in quo iacebat
homo aureā laminā habēs: in qua scri-
ptuz erat. Xp̄s nascetur de virgine. Cre
do in eū. O sol ⁊ luna: sub Helene ⁊ Cō
stantini tēporibus iteruz me videbitis.
Postremo xp̄i diuinitatē testant inimi-
ci sui. Si loquamur de iudeis: ecce ꝙ
dispersi sunt per vniuersum mūdum da
ti in opprobriū cunctis gentibus. Si di
camus de romanis imperatoribus xp̄m
persequētibus in martyribus suis: nō-
ne oēs perierunt crudeli morte? Patet
de Nerone: qui ab imperio deposit⁹ ex-
tra vrbē miserabiliter mortuus est. Do-
mitianus a senatu Romano interfect⁹
est. Decius a diabolo eiectus decessit.
Diocletian⁹ primo ab imperio deposit⁹
inde strāgulatus est. Maximianus occi
sus est. Sic ⁊ alij vt. Maxētius: Gallus
Ualerius: Seruius: Uolusianus: Con-
stans: Julianus: Theodoricus: ⁊ ceteri
qui xp̄m male impugnātes: male finie-
runt. Si hereticos attendamus inueni
mus de ipsis ꝙ manu dei fuerunt per-
cussi. Et ceteris dimissis: ne prolixitas
tediū generet: cōtra Arriū illū maledi-
ctum dirigamus sermonē: qui ob impie
tatem suam dānatus est in generali cō-
cilio Niceno: vt notat. xv. di. c. canones
Iste fuit ille maledict⁹ nequā: q̄ multa
falsa de xp̄i diuinitate pessime dogma-
tizauit. Ut em̄ dicit Cassiodorus lib. j.
historie tripartite. ⁊ Eusebius in. x. lib.
historie ecclesiastice, Arrius fuit presby-
ter alexādrinus in sacris litteris erudi-
tissimus: cupidus glorie: et hypocrita
magnus. Qui vidēs Alexandrū ordina
tum in episcopū alexandrinum: qd̄ ipse
cupiebat: eidē inuidit: ⁊ cum Alexander
filium equalē patri esse diceret: vt ipsuz
impugnaret cepit contrariū asserere: di
cebatq̄ filiū creaturā a substātia patris
separatū. Hoc tēpore Siluester rome ⁊
Cōstantinus magnus imperator in cō-
stantinopolitana vrbe cōcilium ordina-
ri fecit in Nicea. In quo concilio vt di-
ctum est reprobati sunt Arrius ⁊ sequa-
ces eius. Mortuo v̄o Cōstantino Con-
stātini filius imperium oriētis tenuit:
qui Arriū in gratiā recepit deceptus ab
eo: qm̄ fatebat se credere symbolū apo-
stoloꝝ: ⁊ maliciose hoc iureiurādo cōfir
mauit. Reuersusq̄ est hoc modo cōstan
tinopolim cum complicibus suis: ⁊ vo-
lebant conciliū celebrare. Qd̄ sentiens
Alexāder conatus est impedire: sed ne-
quiēs aperte dixit Arriū nō esse catholi
cum: nec licere infringi sententiā episco-
porū. Tūc Eusebius quidā fauēs Arrio
dixit Alexādro iureiurādo ꝙ nisi publi
ca cōione Arriū cū vniuersis apud se su-
sciperet; tertia die ipse ad exiliū mittere
tur. Discedēs ergo mestus alexāder ora-
bat ne Eusebij verba sortirētur effectū.
Igit̄ vna die sub altare pronus iacuit
tota nocte rogās deū vt impediret ma-
liciam inimicoꝝ suoꝝ. Post hec ad pala
tium imperator vocauit Arriū petēs an
cōcilij decreta seruaret. Cui m̄dit. Ita:
Credēs ergo v̄bis Arrij suscipi eum ab
Alexādro in cōione precepit. Erat enim
tūc sabbatū ante pascha resurrectionis.
Itaq̄ dū Arrius egressus esset impera-
toris aulā: ⁊ honoraret̄ obsequijs satel-
litū Eusebij ac populi: sicq̄ magnificus
incederet ꝑ vrbē: tandē ad locum venit:
cui nomē est forū Cōstātini. Ibi tot⁹ tre
mefact⁹ est ⁊ vētris sui solutio facta eū
coegit secessum querere. Et nō tm̄ feces
sed etiā fluxū sanguinis cū itestinis emi
sit: splen etiā fluxit ⁊ iecur. Et in tā feti-
do actu mors subsecuta est. Audiuimus
ergo ex hmōi exēplis quāta sit potētia
huius crucifixi q̄ nisi de⁹ fuisset nō fecis
set talia. ¶ Scd̄m testimonium manife
stās xp̄i diuinitatē d̄r angelicū. Ab ipsis
nāq̄ angelis habemus ꝙ xp̄s fuerit fi-
lius dei; scz ab angelo Gabriele dicente
virgini Marie. Cōcipies ⁊c̄. Qd̄ nascet̄
ex te sanctū vocabit̄ filius dei. Et ab an
lo permanēte Joseph Matth. j. Et ab
angelis q̄ post ieiuniū. xl. dierū accesse-

rūt ⁊ ministrabāt ei. Mat.iiij.c. ¶ Tertium testimoniū ad cōprobandā xp̄i diuinitatē d̄r diuinum. Nam Matth.xv.c. Audita est vox de celo a petro Jacobo ⁊ Johāne. Hic est filius meus dilect⁹ in quo mihi bene cōplacui. Et iterū instāte tēpore passionis Johā.xij.c. ipso iesu dicente patri. Pater clarifica filiū tuū: vox patris audita est. Et clarificaui et iterū clarificabo. Sufficiant igitur tot testimonia: licz possum⁹ dicere ꝙ quecūqz martyrū gesta doctoꝝ ⁊ sanctoruz exēpla xp̄m deū esse declarant. De quib⁹ al's dicturi diffusius erim⁹ donante deo oīpotēte ī tractatu de doctrina xp̄iana. ¶ Qr xp̄s deus sit: qr sibi attribuūtur in scriptura diuina que soli deo cōueniunt scz sanctificatio animarū: remissio peccatorū: ꝓductio mundi. Capm.ij.

Secūda conclusio d̄r attributionis. Attribuūtur nāqz in scriptura dño iesu xp̄o quedam que soli deo cōueniūt.

Primū d̄r aīaꝝ sctificatio
Scd̄m d̄r peccatoꝝ remissio.
Tertiū d̄r mūdi ꝓductio.

¶ Primū qd̄ deo cōuenit d̄r aīaꝝ sctificatio: vt pz Leuit.xxj.c. vbi d̄r: Ego dñs qui sanctifico vos. ⁊ hoc d̄r ad Heb.ij. Qui sanctificat ⁊ q̄ sanctificātur ex vno oēs ⁊c. ⁊ ad Heb.vlti. Jesus vt sanctificaret ꝑ suū sanguinē populū extra portam passus est. ¶ Scd̄m qd̄ deo conuenit d̄r peccatorū remissio. Vñ Esa.xliij. Ego sum q̄ deleo iniquitates vestras. Vñ Matth.j. angelus dixit Joseph. Ipse saluū faciet populū suū a pctīs eorum. ⁊ Matth.ix. cū quidam ex scribis intra se murmurauerūt: qr xp̄s dixit paralytico. Cōfide filij remittūtur tibi peccata tua. xp̄s dixit: Ut q̄d cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius dicere remittunt̄ tibi pctā tua: an dicere surge et ambula? Ut aūt sciatis qr filius hoīs habet potestatem in terra dimittendi peccata: tunc ait paralytico. Surge tolle lectū tuū: ⁊ vade in domū tuā. ¶ Tertiū qd̄ deo cōuenit est mundi productio, iuxta illud Esa.xlviij. Ego ipse primus et ego nouissimus. Manus q̄qz mea fundauit terrā: et dextera mea mēsa est celos: ⁊ hoc attribuit̄ xp̄o Johā.j. cū d̄r: In principio erat verbuz ⁊c. Oīa per ipsum facta sunt. ⁊ j. Mūdus per ipsum factus est. Qd̄ de filio dei domino iesu xp̄o dicitur: sicut postea dicit̄ in cōclusione. Et verbū caro factū est: et habitauit in nobis ⁊c.

¶ Qr xp̄s sit de⁹: qr fecit mirabilia: que fuerūt sufficiēs testimoniū diuinitatis sue ꝓpter speciē operū: ꝓpter modum: ⁊ ꝓpter documentū. Capitulū.iij.

Tertia cōclusio d̄r operatiōis. Mōstrant xp̄m esse deū opera miraculosa ꝑ ipsum facta. De q̄bus dicebat Johā. v.c. Opera que ego facio in noīe patris mei ipsa testimoniū perhibēt de me. Miracula quoqz xp̄i s̄m Tho. iij.pte. q.xliij. ar.iij. fuerunt testimonium diuinitatis sue maxime ꝓpter tria.

Primo ꝓpter speciē operū.
Scd̄o propter modū.
Tertio propter documentū.

¶ Primo ꝓpter speciē operū: qr trāscēdebant oēm ptātem create nature propterea fieri nō poterāt nisi diuina v̄tute. Vñ cecus dicebat: A seculo nō est auditū: ꝙ aperuit q̄s oculos ceci nati. Nisi esset hic homo a deo: nō posset facere quicq̄. Johā.ix.c. ¶ Secūdo ꝓpter modum: qr xp̄s faciebat miracula propria virtute ⁊ autoritate. Vñ Luce.vj. scriptum est: Virtus de illo exibat et sanabat oēs. ⁊ Matth.viij.c. Imperauit vētis ⁊ mari ⁊ facta est tranquillitas magna. ⁊ Luce.vij.c. Resuscitās adolescentulū dixit: Adolescens tibi dico surge. ⁊ Joh.xj.c. in resurrectione Lazari dixit: Lazare veni foras: ⁊ sic de alijs miraculis eius. Alij v̄o qui miracula fecerūt: fecerūt ipsa nō virtute ꝓpria sed virtute diuina vel virtute ipsius xp̄i incarnati. Vñ Petrus vt scribitur in actibus apostolorum. Act.iij.c. dixit ei qui.xl. annis per seipsum nō poterat ambulare: ⁊ se-

debat ad portā templi. In noīe iesu xpi nazareni surge et ambula. Et si dicatur ꝙ in resurrectiōe Lazari xps egerit gratias deo patri. Rñdet aliud est grās referre ⁊ aliud est grās impetrare. Primū nō psupponit scōm: sed bene ecōuerso. Insup quare xps grās egerit: habet ibi Job.xi. Ego em sciebam ꝙ semp me audis: sed ꝓpter populū qui circūstat dixi vt credat qꝫ tu me misisti: ⁊ si dicatur ꝙ deus orauit: dicit Beda ꝙ nō orauit ad petēdū suffragiū: sed ad dandū exēplū.

¶ Tertio miracula eius fuerūt testimoniū sufficiēs diuinitatis sue ꝓpter documentū qꝫ se filius dei predicabat: qd nisi verū fuisset: nequaq̄ ei astitisset diuina virtus in miraculoꝝ operatione. Nā impossibile est tam scelesto mēdacio quātū est illud si nō esset verū: ipsuꝫ deū ferre testimoniū per opera infinite ꝗtutis que sunt miracula vera: ⁊ ꝓpter hoc cōueniens fuit xpi rñsio: quā fecit his q̄ a Johāne incarcerato fuerūt missi: q̄s iohānes misit ad xpm vt interrogarēt eū. Tu es q̄ vēturus es: an aliū expectam⁹. Qd ꝯm Grego. Johānes fecit nō dubitās ipsum esse mūdi saluatorē: sed ignorās an ad infernū esset in ꝓpria persona descēsurus. Sciebat em ꝙ ꝗtus passionis exrēdenda erat vsqꝫ ad eos q̄ in limbo erāt. Vel ꝯm Ambro. sup Lucā ꝙ nō fuit ex ignorantia: sed ex quadā pietate. Vel sicut Chryso. voluit vt satisfaceret in hac questione discipulis suis: quibꝰ durū videbat melius de xpo credere q̄ꝫ de iohāne. Ideo xps se deū cōtestās eūtes inquit renūciate Johanni que audistis ⁊ vidistis. Ceci vident: claudi ambulāt: leprosi mūdantur: surdi audiūt: mortui resurgunt: pauperes euāgelizātur. In quibꝰ oībus se deū declarabat. Non dedignet ergo gētilis nec idolatra nec infidelis quisqꝫ xpo se subdere: qꝫ videt eū vel vagientē in cuna: vel lachryman tem in brachys matris: vel fascia precinctum: vel famescentē: vel sudantem: vel cōtumelias patientē: vel in cruce pendēte: vel morientē in medio latronū: qꝫ hecoia in ipso fuerunt ꝯm assumptā naturam: seruata tū in eodē suppofito ꝓprietate nature diuine. O mūdi supbia detestāda: o temeraria mētis humane curiositas. Certe ille qui cū hoibus visus est: videbit in gloria maiestatis sue: qm̄ cōgregabūtur ante eum oēs gētes. Et qui eū deriserūt: ⁊ qui ei nō credideruntet qui eū nō adorauerūt condēnabūtur in ignē eternū. Qui aūt amici eiꝰ esse voluerunt accipient benedictionem seu beatitudinem eternā promissam: ad quā nos perducat qui est benedictus in secula seculorū. Amen.

¶ Feria secūda post dñicam secūdā aduētus: de gloria ⁊ sublimitate verbi incarnati: cōtra hereticos qui xpm dei filium ita confessi sunt vt eū inferiorē patre ac minorē dixerint. Sermo.ix.

¶ Jesus magnificatus. Fructus.ix.

Eatus qui nō fuerit ⁊c. Insurrexerunt quidā spū maligno inflati qui verbi incarnati gloriam ⁊ honorē parnifacere studuerūt. Nam cū audierūt christuꝫ dei filiū nominari per varias errorū opiniones hāc in xpo filiationē cōtempserūt. Ob qd in xpo scādalizati sunt ita vt cū talibus erroribus nullo pacto potuerint incarnationis beneficiū participare. Cōtra quos dirigemus stilū: et dicemus de magnitudine incarnationis iesu xpi: que tanta est vt nihil sibi maius accōmodari possit. Idem em filium dei esse deum verum ⁊ dñm omniū creaturarū ostēdemus: ⁊ iccirco fructū nostrū cōponemus: qui est Jesus magnificatus. Pro cuius declaratione tres cōclusiones occurrūt declarāde.

Prima cōclusio ōr singularitatis.
Scda cōclusio ōr eternitatis.
Tertia cōclusio ōr equalitatis.

¶ Qꝫ xps filius dei fuit verus ⁊ naturalis contra opinionem Cherinti: Fotini: Ebionis: Pauli samotani: qui dixerunt xpm esse filiū dei p adoptionē. Capm.i.

Prima ꝯclusio dr singularitatis. In qua magnificam⁹ dñz iesuz xp̄m: qꝛ ipsum ꝯfitemur verū ⁊ naturalem dei filiū. Contra quā opinionē veniunt heretici vz Cherinthus Ebion. Paulus samotan⁹. Fotinus ⁊ alij ſm Tho.in.iiij.sum.ꝯ gentiles.c.iiij. qui dixerūt xp̄m non esse verum filiū dei. Quod probatur tripl'r.

Primo ratione adoptionis.
Scdo rōne inhabitationis.
Tertio rōne deprecatiōis.

¶ Prima rō dr adoptiōis. Nā q̄ ꝑ adoptionē filij sunt: dicunt̄ filij nō vere sed nūcupatiue. Si ergo de xp̄o inuenitur ꝙ vocet̄ fili⁹ dei: hoc dz intelligi ꝑ adoptionē vel nūcupationē sicut in scriptura de hoīb⁹ sanctis hr̄. Nā Job.j.scribit̄: Dedit eis ptātē filios dei fieri: his qui credūt in noīe ei⁹.⁊.j. Job.iij. Uidete qualē charitatē dedit nobis pat̄: vt filij dei noīemur ⁊ sim⁹. Et idē eodē loco. Oīs q̄ natus est ex deo pctm̄ non facit.⁊ Jo.x. Illos dixit deos ad quos sermo dei fact⁹ est.⁊ ad Rom̄.viij. Ipe em̄ spūs testimoniū reddit spūi nr̄o ꝙ sumus filij dei.⁊ Jac̄.j. Uoluntarie em̄ genuit nos ꝟbo veritatis. Ecce ꝙ ī his autoritatib⁹ nos filij dei nūcupamur: nō quidē ꝑ naturā sed ꝑ adoptionem. Sic etiā de xp̄o infertur: ita ꝙ non sit naturalis dei fili⁹. Sed hoc falsissimū et hereticū esse constat. Inq̄t em̄ Aug. lib. de eccl'iasticis dogmatibus. Natus est ſm veritatē nature ex deo dei filius ſm ꝟitatē nature ex hoīe hoīs filius: ⁊ nō adoptione nō appellatione sed natura in vtraq̄ natiuitate nascēdo: vt filij nomen haberet. Exquo dicit domin⁹ Boñ. ꝙ hec locutio.s.xp̄m esse filiū dei per adoptionē nō admittit̄ siue ꝓferat̄ cū determinatione: vtpote si addat̄ inquātū siue nō: qꝛ filiatio respicit personā: adoptio aūt presupponit quādā extraneitatē. Hec Boñ.x. dist.iij.ar.ij.q.j. Sctūs aūt Tho. vbi.s̄. īpugnat fundamētū per hereticos ītroductū: quia aliter loquit̄ scriptura de filio dei xp̄o: ⁊ aliter de nobis. De ipo em̄ dr ꝙ descēdit de celo Job.iij.⁊.vj. q̄ erat anteq̄ de celo descēdisset. Dixit etiā eū missuz vt per eū adoptionē filioꝝ reciperem⁹. ad Gal'.iiij. Dicit etiā eum vnigenitum Job.j. Dicit etiā eū equalē patri Paulus apl's ad Phil'.ij.c. Insup eū diuina scriptura xp̄m dei filiū ⁊ āgelos dei filios noīat: tñ alia ⁊ alia ratiōe. Uñ apostolus ad Heb.j. Cui aliquādo angeloruz dixit: Filius meus es tu: ego hodie genui te. Itē inter ceteros qui dei gratiam habuerunt. Moyses habuit eam copiose: de quo Exo.xxxiij.c. dicitur: ꝙ loquebatur ei dñs facie ad faciez: sicut loqui solet homo ad amicuz suum. Si ergo xp̄s iesus nō diceretur dei filius nisi per gratiā adoptionis sicut et alij sancti: eadē rōne Moyses filius dei et xp̄s diceretur: lz etiā abūdātiori mō gr̄a xp̄s fuerit dotatus. Nam et inter alios sanctos vnus alio maiori gratia repletur: ⁊ tamē eadem ratione oēs filij dicuntur. Moyses aūt nō eadē ratione dicitur filius qua xp̄s: qꝛ distinguit apl's xp̄m a Moyse sicut filiū a seruo. Unde dicitur ad Heb.iij. Moyses quidē fidelis erat in tota domo eius tanq̄ famulus in testimonium eoꝝ que dicenda erant. Xp̄s ꝟo tāq̄ filius in domo sua. Unde dictū hereticorū ex scripturis conuincitur nullam habere firmitatem. ¶ Secundo arguunt heretici rōne inhabitationis: dicunt em̄ ꝙ aīa humana ⁊ corpus humanum naturali vnione cōuenerūt in xp̄o ad cōstitutionē vnius hoīs eiusdem speciei ⁊ nature cū alijs hominibus ⁊ ꝙ in hoc hoīe deus inhabitauit sicut in templo suo: scz per gratiā sicut in alijs sanctis hoībus. Unde dicit apl'us ad Col'.j. In ipso complacuit inhabitare oēm plenitudinem diuinitatis. Et ex hoc consecuta est vlterius quedā affectualis vnio inter hoīem et deum: dum et homo ille bona sua voluntate inhesit: et deus suā voluntatē acceptauit: ſm illud Johan. viij. Qui me misit mecum est: et non re-

liquit me solus: qz ego que placita sunt ei facio semper: vt sic intelligatur talis vnio esse hoīs illius ad deus: qualis est vnio: de qua apls.j.Cor.vj.dicit.Qui adheret deo vnus spiritus est cum eo. Sed si qs diligēter consideret predicta positio veritatē incarnationis excludit. Nam vt dicit sanctus Tho.in.iiij. summe cōtra gētiles.c.xxxiiij. ꝑm predictam positionē nō fuit verbū dei homini illi vnitū:nisi ꝑm inhabitationē per gratiā ex qua cōsequitur vnio volūtatū. Inhabitatio aūt ꝟbi dei in hoīe nō est verbū dei incarnari:habitauit em ꝟbum dei ⁊ de⁹ ipse in sctis suis a cōstitutiōe mūdi Que tñ inhabitatio incarnatio dici nō pōt:alioq̄n ab initio mūdi de⁹ incarnatus fuisset ꝓpter inhabitationē ꝟbi diuini in sctis hoībus. Cōsueuit itaq̄ sacra scriptura his modis significare talē inhabitationē dei in hoīb⁹ sanctis. Locutus est dñs ad Moysen. Dixit dominus ad moysen factū est ꝟbū dñi ad hieremiā vel ad alios ꝓphetas. Nunq̄ tñ legit q̄ verbū dñi factus sit moyses vel Dieremias vel aliq̄s alius. Et tñ de xpo singulariter hoc mō vnionem verbi dei ad carnē ei⁹ designat euāgelista dicens Johā.j.Verbū caro factū est. ¶ Insuper ꝓnomina demōstratiua ad personā referūtur vel hypostasim: vel suppositus. Nemo em diceret: ego curro alio currente: nisi figuratiue vtpote qz ali⁹ loco ei⁹ curreret. Sed ille hō q̄ ōz iesus dicit de se. Anteqū Abraas fieret ego sum. Job. viij. ⁊ Job.x. Ego ⁊ pr̄ vnū sumus ⁊ plura alia que maxime ad diuinitatē pertinent: ergo manifestum est q̄ persona illius hoīs loquētis est persona filij dei. Tertio arguūt heretici rōne deprecationis: qz xps orans ad patrē Job.xvij. dicebat: Ego claritatē quā tu dedisti mihi dedi eis vt sint vnū: sicut ⁊ nos vnus sumus: sicut ergo pater ⁊ filius vnum sunt: ita discipulos vnum esse volebat. Sed si volebat eos esse vnū cum patre: ergo qualis est vnio discipulorū ⁊ aliorū sctōrū ad ipsum patrē: talis fuit vnio ipsius filij: ergo xpus dictus est filius per quandā vnionē ⁊ amicitiā cū deo. ¶ Ad hoc respōdet sctus Tho. vbi.s. cōtra gētiles.c.viij.in fine. q̄ argumentū nō cōcludit: qz esse vnum pōt intelligi dupliciter. Aut in essentia: aut in amore. Cum em xps dicebat: vt sint vnus sicut ⁊ nos vnum sumus: loquebat de vnione amoris: qz vt ps in textu p̄cedenti sctī euangelij.xv.c. multiplicatis vicibus cōmendauerat xps discipulis suis amorem et charitatē. Remanet igit catholicum documentū q̄ christus singulariter est dei filius verus: vt ps: perfectus ciusdem nature cum patre.

¶ Qz xps est dei filius nō ex tpe sed ab eterno a patre genitus. Cap.ij.

Secūda conclusio ōz eternitatis. Apparet quidem q̄ magnus sit filius dei: qui nō ex tpe: sed ab eterno a patre genitus est. Vñ Aug.li.de tri. ⁊ ponit a magistro.ix.lib.dis.j. Si post erat deus ⁊ postea pater fuit vtiq̄ generationis accessiōe mutatus est. Auertat deus hāc dementiā. ⁊ Vilarius. Inter gignere ⁊ gigni nullū est medium.s. durationis. Unde si patri est proprium semper genuisse: filio ꝓprium est semp fuisse genitum. Sed eunomius hereticus aliter male sentit.s. q̄ filius añ incarnationis mysterium extiterit: ⁊ etiam ante mundi constitutionem. Ponebat nāq̄ ꝑm dicta platonicorū summū deus patrem creatorem oīm rerum. A quo primitus effluxisse dicebant quandā mentem: in qua essent oīm rerū forme superiorē oībus alijs rebus: quam paternū intellectū noīabant. Et post hanc dicebant esse aīam mundi nō localiter sed intelligibiliter extensam a centro terre vsq̄ ad summa celi: vt testat Grego. Nisenus li.de natura hoīs. ⁊ de hac dicebat Macrobius super somniū Scipi. Anima mundi nihil post autorem deus potest esse perfectius. Deinde ponebāt alias creaturas. Qō aūt in scripturis sacris de filio dei ōz: hoc de mēte predicta

ennomius volebat intelligi. Et precipue qꝛ sacra scriptura dei filiū dei sapientiā nominat ⁊ verbū dei. Cui opinioni ꝯsonat positio Auicēne: q̄ supra animā primi celi ponit intelligētiā primā mouentē primū celū: supra quā vlteriꝰ deū in summo ponebat. Quos oēs catholica fides ꝓsternit: qꝛ nō intellexerunt illius generationis ineffabilis sacramētū: qđ Joh. ꝑdicauit in euā. suo. Jo. j. c. In ꝑncipio erat v̄bū ⁊ v̄bū erat apud deū ⁊ deꝰ erat v̄bū. hoc erat ī ꝑncipio apud deū. Ubi coeternitas p̄ris ⁊ filij declarat̄. Nā vt dicit Nicol. de lyra sup hoc passu: tripl'r ꝯtingit vt ꝓcedēs sit posterius duratione eo a q̄ ꝓcedit.

Primo rōne liberatioris potētie.
Scđo ratione modi producendi.
Tertio ratione libertatis.

¶ Primo rōne liberatioris potētie: qñ ꝓducēs nō hꝫ a principio sue durationis potentiā ꝓductiuā perfectaꝫ: sicut hō a principio puericie nō hꝫ potentiā generandi perfectā: ⁊ ideo eius filiꝰ necessario posterior est duratiōe. ¶ Scđo cōtingit ꝓpter modū ꝓducēdi: quia qñ aliquid ꝓducitur per motū; qui motꝰ est in tp̄e: opꝫ ꝙ productū sit posteriꝰ producente duratione: qꝛ ꝓductum hꝫ primo esse in illo instanti in quo terminatur motus. ¶ Tertio ꝯtingit rōne libertatis: qñ aliq̄d ꝓducit̄ libere ⁊ non de necessitate nature: qꝛ tale agēs pōt expectare ad ꝓducendū suū effectū: sicut creare: licꝫ ꝓcedat a deo cuiꝰ potentia est perfectissima: ⁊ sine trāsmutatione ⁊ motu: tñ creatura nō est sibi coeterna: qꝛ si ab eterno potuit ꝓducere creaturā: tñ noluit. Nullo aūt istoꝝ modoꝝ pōt poni in diuinis ꝙ filiꝰ siue v̄bū sit posterior patre: qꝛ in diuinis nulla pōt esse potentia ꝓductiua imperfecta: vt de se ptꝫ: nec verbū in diuinis ꝓcedit ꝑ mutationem ⁊ motū: qꝛ in diuinis non hꝫ locū: ꝟm illud Jacobi. j. Apud quez non est transmutatio. Et filius ꝓcedit a patre de necessitate nature: quia deꝰ necessario intelligit se. Sic ergo relinquitur ꝙ filiꝰ sit equalis patri in duratione. Et hoc expressit Jobes: hoc scilꝫ verbū erat apud deū a principio eternitatis. Cōcordat his Scotus ⁊ Boñ. et Tho. dis. ix. j. libri sententiarum.

¶ Qꝛ filiꝰ est equalis p̄ri ꝯ hereticos q̄ dicūt xp̄m p̄re esse minorem. Cap. iij.

Tertia ꝯclusio đr equalitatis. Ex dictis em̄ in prima ⁊ in secunda ꝯclusione deducimur filium dei magnificare: qꝛ est equalis patri. Hoc tñ quidam heretici negant dicentes: xp̄m patre esse minorem. Adducunt autē in fulcimentā erroris sui primo illud dictuꝫ Joh. xiiij. Pater maior me est. Et illud. j. ad Coꝝ. xv. Cū oīa subiecta illi fuerint: tūc ⁊ ipse filius subiectꝰ illi erit: scꝫ patri. Scđo dicūt ꝙ natura p̄ris nō patit̄ indigentiā neqꝫ defectū neqꝫ ignorantiam. Sed in in filio hec reperiūtur: qꝛ a patre recipit iuxta illud Mat. xj. Oīa tradita sunt a patre meo. Et nō pōt ea que pōt pater, iuxta illud Matth. xx. Sedere ad dexteram meā vel ad sinistrā nō est meū dare vobis ⁊c. Uñ nō est eiusdē nature cū patre: vñ nec equalis patri. Tertio arguūt qꝛ preceptum recipere: obedire: orare: et mitti: inferioris esse videt̄. De obediētia xp̄i đr Johā. xiiij. Sicut mandatū dedit mihi pater: sic facio. Et ad Phil. ij. Factus est obediēs ⁊c. De oratione habet̄ Joh. xiiij. Ego rogabo patrē. De missione ad Gal. iiij. Igitur filiꝰ minor est patre ⁊ ei subiectꝰ. Et ad hoc rñdet Athanasius dicēs: Equalis patri ꝟm diuinitatē: minor patre ꝟm humanitatez. Sic em̄ xp̄s quātum ad humanitatē passus est: mortuus est: orauit et alia fecit: fuit obediēs et similia. Uñ de seipso loquēs dñs iesus xp̄s Johan. x. dicebat: Oues mee vocē meā audiūt: ⁊ vitā eternaꝫ do eis. Ubi ostēdit se equalē autoritatē habere cum ipso patre. Hoc idem expressit per hoc: Philippe qui videt me videt et patrem meū. Creditis in deum et in me credite, Johā. xiiij. Uñ ꝟm orthodoxe fidei documēta ecclesia sancta catholica

cōfitetur xp̄m verū et naturalē dei filiū eternū: equalē patri ⁊ verū deuz eiusdē essentie et nature cū patre: nō factū nec creatū: sed genitū. Mirū est certe quāta sit in quorūdā mētib⁹ pertinacia: quāta duricies: quāta malicia: q̄ potius volūt cū proprio sensu perire: q̄ se sapientioribus credētes per luminosam veritatis viā ambulare. Optimum salubreq̄ est vnicuiq̄ remediū: vt semp̄ que magna: que alta sunt ita sapiat: sicut sapientes tradūt. Hoc est qd̄ scribit ex̄ de cōsti. c.j. scz Canonū. ⁊.c.innitaris. ⁊.viij.q.j.c.sciendū. ⁊.iij.q.ix.c.pura. Ne innitaris prudētie tue. Prudētie sue innititur: qui ea que sibi agēda vel dicēda videntur: patrum decretis preponit. Inq̄t etiā Salomon Prouerb̄.xxviij. Qui confidit in corde suo: stultus est. Nō debemus ergo cōfidere in nobis: sed vocib⁹ credere p̄phetarum: predicationes audire apl̄or̄: saluberrimāq̄ doctrinā intelligere multorū sanctorū: qui oēs vna voce proclamāt xp̄m dei filiū: magnū: excelsum: gloriosum: qui licz ꝑm diuinā naturā esset impassibilis ⁊ immortalis ⁊ infinit⁹: voluit tn̄ in assumpta natura infirm⁹ mortalis ⁊ subditus apparere vt nos redimeret quos deiecerat et captiuauerat primorū parentū superbia. Iccirco nullus scandalizetur in xp̄o: qui est benedictus in eternū. Amen.

¶ Feria.iij.post scd̄am dn̄icā aduētus. de humanitate xp̄i ꝯ hereticos q̄ dicūt xp̄m nō fuisse hoīem. Sermo.x.

¶ Jesus hō p̄ficit. Fructus.x.

b Eatus vir qui nō ⁊c. vbi.s̄. Exaltata est magnopere dignitas humani gn̄is in incarnatiōe filij dei: qn̄ ille q̄ impat vētis ⁊ mari: germinare facit terraz: solis ac lune gressum disponit: syderūq̄ cursum miro ordine ordinat: dignatus est hoīem assumere in vnionē p̄sone verbi. Sed ꝯ hoc amplissimū mun⁹ insurgūt maledicti q̄dā asserētes de xp̄i humanitate q̄dā nō sana: nō vera: nō deniq̄ ad credēdū vtilia. Cōtra quos in p̄nti ser. dicturi sumus de xp̄i humanitate: explicabimusq̄ rē istā in vno fructu q̄ est: Jesus hō perficit. Pro cuius declaratione tres cōclusiones erūt notāde.

Prima conclusio dicitur corporis veri assumptio.

Scd̄a ꝯclusio d̄r aīatio.

Tertia cōclusio d̄r p̄prietatis nature conseruatio.

¶ Q̄ xp̄s assumpsit verā carnē: ⁊ fuit verus homo contra manicheos ⁊ valentinianos. Cap̄.j.

Prima ꝯclusio d̄r corp̄is veri assumptio. In q̄ notandū est ꝑm catholicā veritatē q̄ dn̄s nr̄ iesus xp̄s assumpsit hoīez cū vero corpore ⁊ cū vera carne. Verūtn̄ circa hoc ꝯtingit tripl̄r sentire.

Primo ꝑm manicheos.

Scd̄o ꝑm valētinianos.

Tertio ꝑm catholicos.

¶ Prīo nāq̄ fuere manichei q̄ dixerunt xp̄m assumpsisse corpus fantasticū ⁊ apparēs: ⁊ ea q̄ ꝑm hoīem gessit. s. q̄ nat⁹ est: q̄ comedit: q̄ mortuus est: in v̄itate nō fuerūt: sed in q̄dā apparētia. Et hec opi. bestialis ⁊ irrōnabilis totū īcarnationis mysteriū ad quādā fictionē deducit. Jō hūc errorē sacre scripture euacuant autoritates. Nā Job. j. d̄r: Verbū caro factū est. Et nō dicit ꝑm apparētiaz: sz ꝑm existētiā. ⁊ iterū Lu. vlt̄. dixit xp̄s apparēs discipulis. Palpate ⁊ videte: q̄ spūs carnē ⁊ ossa nō hz sicut me videtis hr̄e. Nō em̄ carnis silitudo caro est: neq̄ ambulationis silitudo ambulatio est. Ergo si xp̄s nō ābulauit: nō comedit nō passus est: nō v̄e redemit nos: ꝯ illd̄ Apoc̄.j. Dilexit nos ⁊ lauit nos a pctis nr̄is ī sanguine suo. ⁊ Apoc̄.v. Redemisti nos deo ī sanguine tuo. ⁊.j. Pe.j. Nō corruptibilib⁹ auro vel argēto redēpti estis: sed p̄cioso sanguine q̄si agni īmaculati ⁊ incōtaminati dn̄i nr̄i iesu xp̄i. ⁊ ad Rom̄.iij. Justificati in sanguine ipsius. Sequeretur em̄ q̄ xp̄s nō v̄e resur-

rexerit: ⁊ ꝙ oēs apl̄i ⁊ euāgeliste fuerūt mēdaces testes: q̄ virtute magna reddebāt testimoniū resurrectionis iesu xp̄i: vt scribit̄ Act̄.iiij. Seq̄ret̄ etiā ꝙ xp̄us fuerit deceptor ⁊ seductor eoruꝫ q̄ ei regratiant̄ de tot laboribus quos dignatus est sustinere: ⁊ sic nihil esset nr̄a redēptio. Sed heretici seipsos roborāt ꝑ illud qd̄ Pau. ait ad Ro. viij. Misit deꝰ filiū suū ī sil̄itudinez carnis pc̄ī. Et iterū ad Phil̄.ij. In sil̄itudinē hoīm factꝰ: ergo videt̄ ꝙ xp̄s nō fuit hō: sed in sil̄itudinē ꝟm apparētiā. Ad hoc respōdet sctūs Tho. in. iiij. sum. ꝯ gētiles. xxix. c. ꝙ quantū spectat ad ꝓpositū q̄dā est similitudo apparētie: vt qn̄ aliq̄d apparet esse aliq̄d qd̄ nō est: q̄dā est sil̄itudo specifica: sicut oēs hoīes sil̄es spē dicuntur. Et hoc mō sumit̄ hec sil̄itudo in autoritatibus allegatis. Nā vt dicit Vilarius. ⁊ ponit̄ ex̄ de v̄bo. sig. c. intelligentia. Intelligētia dictoꝝ. i. v̄boꝝ ex causis est assumēda dicēdi. Paulus loq̄bat̄ de xp̄o hoīe ꝟm veritatē. Qd̄ pꝫ: qꝛ subiūxit ꝙ fuit factꝰ obediēs vsq̄ ad mortē crucis. ¶ Scd̄a opinio fuit valētinianorū: q̄ dixerūt ⁊ male: ꝙ xp̄s habuit corpus verū: nō tn̄ terrenū: qꝛ portauit illud de celo: ⁊ nihil de mr̄e virgine accepit. ⁊ ꝑ eā quasi ꝑ aq̄ductū trāsiuit. Occasionē sui erroris accipiebāt ex q̄busdā verbis sacre scripture male intellectis. Nā scribit̄ Job. iij. Nemo ascēdit in celū nisi q̄ descēdit de celo: filius hoīs qui est in celo. Et Job. vj. Descendi de celo. Et. j. ad Coꝝ. xv. Primꝰ hō de terra terrenus: scd̄s hō de celo celestis. Hec oīa sic volebant intelligi: vt xp̄s de celo ꝟm corpus descēdisse etiā crederet̄. Sed talis veritatē carnis excludit a xp̄o: qꝛ carovera nō format̄ ex celesti materia: sed ex elemētis. Insuꝑ apl̄s dicit ad Rom̄. j. Factus est ex semine dauid ꝟm carnez. Et Mat. j. scribitur eius genealogia. ⁊ btā virgo d̄r eius mr̄: qꝛ ex ipsa natꝰ est: vt in superioribus diximus. Autoritates ergo intelligēde sunt qꝛ xp̄m de celo descēdisse nō intelligit̄ ꝟm carnem aut aīam: sed ꝟm ꝙ deus. Et hoc ex his verbis intelligi pōt: qꝛ dixit: filius hoīs q̄ est in celo: ostēdens ita se descendisse de celo: ꝙ tn̄ in celo esse nō desierit. Qd̄ ꝓpriū diuinitatis est vt ita in terris sit ꝙ celū repleat. Viere. xxiij. Nunq̄d nō celū ⁊ terrā ego implebo. Nec etiam filio dei inquātū deus est descēdere de celo competit ꝟm motū localē. Naꝫ qd̄ localiter mouet̄: sic ad vnū locū accedit ꝙ ab altero recedit. Jō filius dei d̄r descēdisse ꝟm hoc ꝙ terrenā substātiā sibi copulauit. Sicut ⁊ apl̄s eū exinanitū dicit inquantū formā serui accepit: ita tn̄ ꝙ diuinitatis naturam nō ꝑdidit. ¶ Tertia est positio catholicoꝝ q̄ dicūt ꝙ xp̄s naturā carnis habuit cōsimilē nr̄e nature Nō em̄ decebat in ipsa veritate inueniri deceptionē ⁊ oculoꝝ ludificationē: qꝛ veritas non nouit fallere. Nec decebat in ꝑfectissimo dei filio īueniri īꝑfectionem: qꝛ ꝑfectissimus nō nouit deficere. Et iō sicut apparebat: sic verū corpus ⁊ ꝑfectū de nr̄o gn̄e: ⁊ de vtero btē virginis assumpsit verissime.

¶ Qꝛ xp̄s fuit verus hō ꝟm aīam cōtra Arriū ⁊ Apollinarē. Cap̄.ij.

Secūda conclusio d̄r aīatio. Voluit nāq̄ xp̄s aīam rōnalē assumere: vt esset verꝰ hō: ꝟm illud Mat. xxvj. Tristis est aīa mea vsq̄ ad mortem. Circa quā cōclusionē occurrit triplex modus dicendi.

Primus ꝟm Arriū.
Scd̄s ꝟm apollinarem.
Tertius ꝟm doctrinā eccl̄ie.

¶ Primus modus dicēdi fuit ꝟm Arriū q̄ dixit ꝙ in xp̄o nō fuit aīa: sed loco aīe fuit eius diuinitas. Sed hec positio firmitatē nō hꝫ: qm̄ deus forma corporis esse nō pōt. Manifestū est aūt aīam p̄ncipaliter de rōne hoīs esse: cum sit eius forma. Si ergo xp̄s aīam nō habuit: verus hō nō fuit: cū tn̄ eū apl̄s hoīem esse asserat. j. ad Tim̄. ij. Unus est mediator dei ⁊ hoīm hō xp̄s iesus. Adhuc amplius. Tristicia: ira: ⁊ hmōi passiones sunt

aīe sensitiue: vt pz p pbm. ij. de aīa. Hoc aūt in xp̄o fuisse euāgelijs approbatur. Opz ergo in xp̄o fuisse aīam sensitiuaz: de qua planū est ꝙ differt a natura diuina filij dei. Hec Tho. xv. di. in. iij. sen. Uerūtñ q̄ hāc opinionē hereticā sustinere volūt: arguūt cōtra veritatē eo ꝙ scribit Job. j. Uerbū caro factū est. Ubi iohānes sufficiēter exprimit mysteriū incarnationis: ⁊ tñ nihil dicit de aīa. Itē vnio diuine nature ad humanā dr̄ incarnatio. Sed denoīatio semp dz fieri a digniori. Et cū aīa sit dignior q̄ caro: ⁊ incarnatio nō dicat aīatio: videt ꝙ aīa nō sit assumpta a verbo. Itē natura nō facit p plura q̄ pōt facere p pauciora: sed in xp̄o psona diuina potēs erat in actū intelligēdi ⁊ amādi ⁊ viuificādi: cū ipse filius dei nō careat volūtate nec intelligentia nec vita: ergo videt ꝙ rōnalem aīam xp̄s nō habuit. ¶ Ad primū respōdet sm Boñ. di. ij. iij. lib. ar. ij. q. ij. ꝙ dictuz iohis est p sinecdochē ⁊ accipit ibi caro p tota natura. Usus est aūt iohes tali locutione: qr natura assumpta notior est nobis ex parte sube corporalis q̄ spūalis: ⁊ cognitio nr̄a incipit ab his q̄ sunt nobis magis nota: ⁊ etiā in assumptione carnis includit assumptio aīe rōnalis: qr si assumpsit carnem multo magis ⁊ aīam. ¶ Ad scdm respōdet ꝙ denoīatio dz fieri a digniori: nisi alia rō īterueniat. Et qr rōnabiliter dat nobis noticia p ea q̄ sunt nobis magis nota: iō potius dicimus incarnationē q̄ aīationem. ¶ Ad tertiū respōdet: ꝙ psona verbi viuificat p modū efficiētis: nō tñ cōuenit sibi viuificare p modū pficientis forme. Et hoc rōne summe pfectiōis q̄ est in deo ppter quā nō pōt esse alicuius pars constitutiua. ¶ Scds modus dicēdi fuit Apollinaris: q̄ dixit ꝙ xp̄us habuit aīam sensitiuā: tñ sine mēte ⁊ intellectu: ita ꝙ verbū dei fuit illi aīe loco intellectus ⁊ mētis. Sed hoc nō sufficit: nec verū est: qr hō spēm sortit humanam ex hoc ꝙ mentem humanam ⁊ rationem habet, Si ergo xp̄s hoc non habuit: verus hō nō fuit nec eiusdē speciei nobiscū: qr aīa rōne carēs ad aliam spēm ptinet q̄ aīa rōnē habēs. Scdm em̄ pbm. viij. Meta. in diffinitionibus ⁊ spēbus q̄libet differentia essentialis addita vel subtracta variat spēm: sicut in numeris vnitas. Rōnale aūt est differētia specifica. Si ergo in xp̄o fuit aīa sensitiua sine rōne: non fuit eiusdē spēi cū aīa nr̄a: q̄ est rōnē habens. hec Tho. ¶ Tertius modus dicēdi est sm doctrinā ecclie: ꝙ xp̄s assumpsit aīam rōnalē de nouo creatā. Uñ Athanasius. Perfectus deus pfectus hō: ex aīa rōnali ⁊ humana carne subsistens.

¶ Qr in xp̄o seruata est proprietas vtriusq̄ nature cōtra hereticū Apollinarez cōtrariū asserentem. Cap. iij.

Tertia cōclusio dr̄ cōseruationis. Nā ita xp̄m deū ⁊ hoīez cōfitemur vnā tm̄ psonā: vt nullo mō confundat pprietas vtriusq̄ nature. Quod Leo papa testificat in sermone de natiuitate dñi. Inq̄t em̄. Uerbū dei deus filius dei: q̄ in principio erat apud deum p quē oīa facta sunt: ⁊ sine quo factum est nihil: ppter liberādū ab eterna morte hoīem fact⁹ est hō: ita se ad susceptionē humilitatis nr̄e sine mutatione sue maiestatis inclinās vt manēs qd̄ erat: assumēsq̄ qd̄ nō erat: verā formaz serui forme in qua deo pr̄i equalis est vniret: ⁊ tāto federe naturaz vtrāq̄ cōsereret: vt nec inferiorē cōsumeret glificatio: nec superiorez minueret assumptio. Salua igit pprietate vtriusq̄ substantie: ⁊ in vnā coeunte psonā suscipit a maiestate humilitas: a virtute infirmitas: ab eternitate mortalitas: ⁊ ad deponendū nr̄e cōditionis debitū: natura inuiolabilis nature est infusa passibili. hec ille. Sed apollinaris male cōtra hāc veritatē locutus est: dicēs ipsum verbū in carnem conuersum: sicut cū dr̄ Job. ij. Ut gustauit architriclinus aquā vinū factū. Qd̄ ea rōne dr̄: qr est conuersa in vinū. Sed hic error impossibilitatez habet sm do

ctrinam sancti Tho.in.iiij. sum.contra gētiles.c.xxvij.triplici rōne.

Primo rōne immutabilitatis.
Scdo rōne simplicitatis.
Tertio rōne incōicabilitatis.

¶ Primo rōne immutabilitatis. Nā deus est īmutabilis. Oē qd in aliud ꝯuertit:mutat.Cū ergo verbū dei sit verus deus:impossibile est ꝙ verbū dei fuerit in carnē mutatū. ¶ Scdo rōne simplicitatis.Cū em̄ verbū dei sit deus:simplex est ⁊ nulla in ipso cōpositio esse pōt. Si ergo aliqd verbi sit cōuersum in carnē: opꝫ totū verbū esse cōuersum. Qd autē in aliud conuertit:desinit esse illud qd prius fuit:sicut aqua cōuersa in vinum iā nō est aqua sed vinū:ergo post incarnationē:ꝑm rōnē p̄dictā verbū dei penitus non erit:qd falsissimū est: tū ex hoc ꝙ verbū dei in eternū sit:tū qꝛ post incarnationē xp̄us verbū dei d̄r:ꝑm illud Apoca.xix. Uestitus erat veste aspersa sanguine:⁊ vocabit nomē eius verbuꝫ dei. ¶ Tertio rōne incōicabilitatis. Eoꝝ em̄ q̄ nō cōueniūt in materia ⁊ in genere vno:impossibile est fieri cōuersionez ⁊ vniri inuicē:vt ex linea nō fit albedo: qꝛ sunt diuersoꝝ generum:neqꝫ corpus elemētale pōt ꝯuerti in aliqd corpus celeste:vel in aliquā incorpoream sub̄am: vel ecōuerso:qꝛ nō ꝯueniūt in materia. Uerbū aūt dei cū sit deus:nō conuenit: nec in materia nec in genere cū quocūqꝫ alio eo ꝙ deus nec in genere est nec materiā hꝫ:impossibile igit̄ est verbū in carnē fuisse cōuersum:vel in qdcūqꝫ aliud Diximus q̄d de xp̄o sentimus ꝑm traditiones patrū:⁊ expugnauimus rōnib⁹ manifestis hereticoꝝ oīum obiecta nefanda. Satis ergo est clara xp̄i noticia. Jō nullus ꝑ ignorantiā volūtariā ⁊ affectataꝫ(si ei nō credit)excusare pōt se. Tñ q̄buslibet doctrina suscipiēda est:vt de verbo incarnato fide credat:qd verbum explicare nō pōt. Hoc dicit elegantissime Leo papa in sermone de natiuitate dñi. Excedit q̄dem dilectissimi:multūqꝫ supeminet humani eloquij facultatē diuini opis magnitudo.⁊ inde oritur difficultas fandi:vñ adest rō nō tacēdi. Qꝛ in iesu xp̄o filio dei nō solū ad diuinā essentiā:sed etiā ad humanā spectat naturā:qd dictū est ꝑ ꝓphetā Esa. liij. Generationez eius quis enarrabit? Utrāqꝫ em̄ sub̄am in vnā cōuenisse ꝑsonā:nisi fides credat sermo nō explicat. Et iō nūqꝫ materia deficit laudis: quia nūqꝫ sufficit copia laudatoris. Gaudeamus igit̄ ꝙ ad loquēdū tāte misericordie sacr̄m impares sumus ⁊ cuꝫ salutis nr̄e altitudinē vincere nō valemus: sentiamus nobis bonum esse ꝙ vincimur. Nemo em̄ ad cognitionē veritatis magis ꝓpinquat:qꝫ q̄ intelligit in rebus diuinis etiā si multuꝫ ꝓficiat semꝑ sibi supesse qd q̄rat. Nā q̄ se ad qd tēdit ꝑuenisse p̄sumit:nō q̄sita repit:sed in inquisitione deficit. Ne aūt infirmitatis nr̄e ꝑturbemur āgustijs: euāgelice nos ⁊ ꝓphetice adiuuāt voces.hec ille. Inherētes igit̄ nos dictis sctōꝝ xp̄m deuꝫ ⁊ hoīem adoremus:qui viuit ⁊ regnat in scl̄a scl̄oꝝ. Amen.

¶ Feria.iiij.post scdam dñicā aduētus ꝙ solus filius dei carnē assumpsit:⁊ nō alie ꝑsone trinitatis. Sermo.xj.

¶ Jesus in mūdū mittit. Fructus.xj.

Eatus qui nō fuerit ⁊c. vbi.s̄. Cupientes q̄dā mysteriuꝫ incarnationis incōsiderate inuestigare confundunt̄ in mēte: qm̄ credūt totā trinitatez fore incarnatā:nesciētes distinguere diuinarū ꝑsonarū pluralitatem. Et qꝛ hoc tenere falsum est ⁊ impiū:iccirco in p̄nti ser. videbimus qualr̄ sola ꝑsona verbi carnē assumpsit. Colligemusqꝫ ea q̄ dicturi sumus sub vno fructu.s.iesus in mūdum mittit. Pro cuius declaratione tres cōclusiones erūt notāde.

Prima ꝯclusio d̄r exp̄ssionis.
Scda ꝯclusio d̄r terminationis.
Tertia cōclusio d̄r extensionis.

¶ Qꝛ persona incarnatiōis nominatur

verbum. Cap. j.

Prima ꝯclusio d̄r exp̄ssionis. Nā ꝑsona incarnata exprimitur: ⁊ noīat noīe verbi. Joh. j. Jō vt aliqualiter hui⁹ verbi habeamus noticiam: tria sunt notāda.

Primun qualiter verbum inuenitur in nobis.

Scd̄m qual'r verbū in deo ponit.

Tertiū qual'r ꝓprietas filiationis in verbo diuino reperitur.

¶ Primū vidēdū est qual'r verbū inuenit in nobis. Circa h̄ dicit Nico. de ly. sup Johem: ꝙ vox significatiua d̄r verbū: sed hoc tm̄mō large ⁊ denoīatiue inquātū significat īterior ē mētis cōceptū sicut vrina d̄r sana inquātū est sanitatis indicatiua. Et iō sicut illud ꝓprie d̄r sanitas qd̄ ꝑ vrinā designat: ita illud proprie d̄r verbū qd̄ ꝑ vocē significat. s. interior mētis ꝯcept⁹: ꝟm qd̄ dic̄ ph̄s. s. peri her. Voces sūt note. i. signa earū q̄ sunt in aīa passionū. Et iō ꝯcept⁹ mētis interior etiā añq̄ꝫ ꝑ vocē designet ꝓprie verbū d̄r. Et h̄ est qd̄ dicit Aug. xv. de tri. c. x. Quisq̄s pōt intelligere verbū nō solū añq̄ꝫ sonet: verū etiā añq̄ꝫ sonoꝝ ei⁹ imagines cogitatione voluant: pōt videre aliquā illi⁹ v̄bi sil'itudinē: de quo dictuꝫ est. In p̄ncipio erat verbū. Verū tn̄ duplex est ī nobis īterior mētis cōceptus. Un⁹ imꝑfectus ⁊ informis. Ali⁹ format⁹ ⁊ ꝑfectus. Cuius rō est: qꝛ cognitio nr̄a ꝓcedit de imꝑfecto ad ꝑfectū. Et iō de re p̄mo habem⁹ ꝯceptū ꝯfusum ⁊ imꝑfectū: vt d̄r. j. physi. Et talis ꝯcept⁹ non d̄r ꝓprie verbū: sed cogitatio. Procedēdo aūt ꝑuenimus ad habēdū ꝯceptū rei determinatū: q̄ a ph̄is vocat diffinitio: ⁊ a sctis vocat verbū. ¶ Scd̄m vidēduꝫ est qual'r verbuꝫ ponit in deo. Circa qd̄ est ꝯsiderādū ꝙ deus est intellectualis nature: vt ab oībus tā sctis q̄ꝫ ph̄is supponit manifestū. Jō in ipso ponit verbū: nō tn̄ ad sil'itudinē verbi large dicti: qd̄ est ipsa vox significatiua vel cōcept⁹ rei imꝑfect⁹: qꝛ ī deo nihil est sensibile: nec est aliq̄d imꝑfectū. Et ꝓpter hoc vox significatiua q̄ est sensibilis: ⁊ ip̄a cogitatio q̄ lꝫ sit ītellectualis: tn̄ importat imperfectionē: nō hꝫ ibi locū: sed ibi ponit verbū inquātū importat ꝯceptū rei ꝑfectū: qꝛ deus vnico actu intelligēdi seipsum ⁊ alia oīa cōcipit ꝑfecte. Ex quo ptꝫ differētia verbi nr̄i ad verbū diuinū: qꝛ verbū nr̄m in mēte multiplicat. Quot em̄ sunt ibi ꝯceptus imꝑfecti vel formati: tot sunt ibi verba. In deo aūt vnicū est verbuꝫ: qꝛ nō pōt esse ibi nisi vnicus ꝯceptus ꝑfectissimus. Itē verbuꝫ in nobis est accidēs ⁊ q̄d trāsiēs: qꝛ nō semꝑ actu intelligimus. Sed in deo est quedā sub̄a diuina: q̄ nō patit admixtionēꝫ alicuius accidentis seu cuiuscūq̄ꝫ extranee nature: ⁊ est verbū qd̄ semꝑ actu ꝑmanet ⁊ eternū. ¶ Tertiū vidēdū est q̄liter ꝓprietas filiatiōis in verbo diuino reperit. Ad qd̄ sciēdum est ꝙ de rōne filiationis ꝓprie dicte est ꝙ sit ibi ꝓcessus viuētꝫ a viuēte ꝟm rōnē sil'itudinis in idētitate nature saltē specifica: vel in aliquo ꝓpinquo gn̄e: vt declaratum est fructu. v. c. iij. p̄ntis opis. Et qꝛ verbuꝫ in diuinis ponit distinctū ꝑsonal'r a p̄ncipio a quo ꝓcedit: ꝯn̄ter opꝫ dicere ꝙ in ipso ꝑfecte inueniat rō filiationis: qꝛ necessario ꝓcedit sicut viuēs a viuēte: ⁊ in idētitate nature nō solū specifica: sed etiā numerali: ⁊ ꝓcedit etiā ꝟm rōnē sil'itudinis: qꝛ de rōne verbi est ꝙ sit ꝑfecta sil'itudo illius cuius est v̄bū: ⁊ iō verbū in diuinis ⁊ filius idē sunt ꝑ oēm modū. Jō Aug. in. vij. li. de tri. ait: Verbū solus fili⁹ accipit: ⁊ in eo loco d̄r v̄bū quo filius. De quo verbo idē dicit Aug. xij. li. de tri. ꝙ ipsa ꝓprietas filij ꝑsonalis diuersis noībus significat ad exprimēdā diuersimode ꝑfectionēꝫ eius. Ut em̄ ostendat p̄ri naturalis: d̄r filius. Ut ostēdat p̄ri ꝑ oīa similis: d̄r splēdor. Ut ostēdat immaterialiter genitus: d̄r verbū. Nā verbū est scd̄a persona in sctissima trinitate.

¶ Qꝛ incarnatio terminat ad solā personam verbi. Cap. ij.

Secūda ꝓclusio ꝺ: terminatio Incarnatio nanq; terminat ad solā psonā ꝟbi: q: psona verbi ad incarnationē inter ceteras psonas diuinas fuit magis idonea: siue loquamur de ipa incarnatiōe in se: siue ꝓut ordinata est ad humani generis redēptionē. Si ēm loquamur de ipa īcarnatiōe ī se: magis ꝓgruū fuit psonā filij īcarnari ex triplici ꝓueniētia

Primo inquātū est imago.

Scōo inquantū est verbū.

Tertio inquantū est filius.

¶ Primo ꝓueniens fuit vt sola persona verbi incarnaretur inquātū est imago: q: homo assumptibilis erat rōne dignitatis imaginis. Et q: filius est imago patris: magis conueniens erat psonā filij assumere creaturā. ¶ Scōo fuit magis ꝓueniēs inquātū est ꝟbū. Nā q: filius dei est verbū prīs: sic ꝓcedit ab ipo vt pr̄ se manifestet p ipm. Et iō sicut ad intētionis manifestationē ꝟbū intellectuale copulat voci sensibili: sic ad diuinitatis reuelationē ꝟbū prīs ꝓgruū fuit vniri carni. ¶ Tertio fuit ꝓueniēs: q: filius. Nā filius solus est genitus ab eterno. Et sic ꝓgruebat eū carnem assumere: vt esset de genere hoīm ⁊ ita filij hoīs. Jō decebat ipm magis incarnari q̄ pr̄em vel spūsctūm. Et hoc est qō dicit Aug. lib. de trini. quē allegat magr̄ sen. di. j. lib. iij. Dei filius nō q̄siuit nisi matrē in terris: q: iā habebat pr̄em in celis. Insup si loquamur de īcarnatione p cōparationem ad humani gēris redēptionē: magis ꝓueniēs fuit filiū īcarnari q̄ patrē ⁊ spūm sctūm. Et hoc apparet si ꝓsideremus hominis lapsum: reparandi modū: ⁊ reparationis fructū. ¶ Primo si cōsideremus hoīs lapsum. Videmus q̄ lapsus fuit appetēdo dei similitudinē ⁊ equalitatē: que ꝓpr̄ie filio attribuitur: ideo quasi directe ꝺ filium peccauit. Hoc est qō dicit Anselm⁹ lib. Cur deus homo. Homo ꝓ quo erat oratur ⁊ diabolus quē erat expugnaturus: ambo falsam dei similitudinē psumpserūt. Vñ speciali⁹ aduersus filiū peccauerūt. Scōo si ꝓsideremus modū reparationis filio incarnari ꝓueniens fuit. Reparati ēm sumus p mediatoris obedientiā ⁊ supplicationē: qō magis filio q̄ alij cōpetit. Vñ Anselm⁹ li. Cur deus hō. Cōueniētius sonat filiū supplicare patri q̄ aliā psonā. ¶ Tertio si ꝓsideremus reparatiōis fructū: incarnatio ad hoc facta est vt fim⁹ dei filij. Si ergo posterius p illud ꝯ reduci qō est prius in eodē genere: ꝓgruū fuit vt filij efficeremur p illū q̄ est fili⁹ natural. Vñ Aug. iij. lib. de trini. ait: Ut hō ex deo nasceret: primo ex ipo natus est deus. Oportuit ēm vt p eū efficeremur filij adoptiui: q̄ est fili⁹ naturalis. Vec Bon. dist. j. iij. libri ar. ij. q. iij. Alex. ī. iij. q. ij. mē. v. ar. j. ⁊ Tho. ī. iij. pte sum. q. iij. ar. viij.

¶ Qz nulla psona incarnari potuit nisi persona filij. Cap. iij.

Tertia ꝓclusio ꝺ: extensionis. In qua nō īmerito querunt doctores si alia persona a filio. s. pr̄is vel spūsctī potuit se extēdere ad possibilitatē incarnationis? Et ad hoc ꝟm doctrinā Bon. dis. j. iij. libri. ar. j. q. iiij. direruūt q̄dā q̄ nulla persona incarnari potuit nisi persona verbi. Qō probant triplici ratione.

Pr̄ia rō est pp psonaꝝ ordinationē.

Scōa rō est pp psonarū cōditionē.

Tertia rō ē pp oppositoꝝ distictionē

¶ Prima rō est ꝓpter psonaꝝ ordinationē. Ita ēm ordinate sunt psone diuine: vt nulla ī eis sit admixta ꝓfusio. Sz si alia psona īcarnaret nasceret q̄dā cōfusio trinitatis: q: plres filij ī trinitate dicerent. ¶ Scōa ratio est ꝓpter psonarū diuinarū cōditionē: q̄ talis est: vt vna persona sit alteri similis ⁊ equalis. Si ergo incarnaretur vel pater vel spūsanctus: nasceret. s. quedam equalitatis diminutio: dum duo filij essent in diuinitate: quoꝝ vnus haberet excellentiorem natiuitatē altero. ¶ Tertia ratio est ꝓpter oppositorum distinctionem. Debent nanq; opposita esse distincta. Si

autē alia ꝑsona a filio īcarnaretur: nasceretur quedā oppositoꝝ indistinctio: qꝛ tunc ibi essent due ꝑsone: quarū q̄libet genita ⁊ filius diceret: vel vnus et idē filius genitus ⁊ ingenitus diceret: si pater incarnaret. Et ideo q̄ volūt hāc positionē tenere dixerunt ꝙ nulla alia persona nisi filij poterat incarnari: nō propter defectū sed ꝓpter dignitatē potētie: que nō admittit aliqd̄ indecēs circa opus suū. Sed dn̄s Bon̄. dicit ꝙ pater et spūssanctus potuissent incarnari absq̄ aliqua repugnantia. Potuissent em̄ formare corpus quod sibi vnirēt de genere humano nō perviā generatiōis sicut formauit corpus Eue: q̄ nō d̄r esse filia Ade. Propterea dato ꝙ alia ꝑsona assumpsisset carnē de v̄gine sicut assumpsit verbū: adhuc ibi non esset confusio nec equalitatis diminutio s̄m rē: qꝛ ex hoc nulla fieret trāsmutatio circa ꝑsonas diuinas. Nulla em̄ est confusio qn̄ nos credimus ꝙ vnus ⁊ idem est tēporalis ⁊ eternus: īmortalis ⁊ mortuus. Nullus etiā est incōueniens cū dicim⁹ filium esse equalem patri ⁊ minorē patre s̄m naturarū dualitatem. Sufficiat itaq̄ nobis ꝙ filius est incarnatus nō imperfecte nō diminute: quinīmo cum omnibbus requisitis ad salutē ⁊ redemptionem nostram. Ipsum ergo audiamus: ipsuꝫ imitemur qui pro nobis in mundū venire dignatus est: q̄ semꝑ paratum se offert ad nos saluandum qui est benedictus ⁊c. Amen.

¶ Feria quinta post scd̄am dn̄icā aduētus contra iudeos: qui dicunt xp̄m esse venturum. Sermo. xij.

¶ Iesus venisse visus est. Fructꝰ. xij.

Beatus qui nō fuerit ⁊c. vbi. s̄. Generatio ꝑuersa iudeoꝝ hodierna die ꝑ totū orbē terrarū dispersa et disseminata in xp̄o scandalizatur: qꝛ ꝑ ip̄os de xp̄o dulcissimo et iesu nostro negat̄ qd̄ per nos p̄dicatur. Dicuntq̄ eū vēturū: quem venisse oīno clarū est. Quib⁹ tāto fortius viriliter est resistendū: quanto ipsis fides maior exhiberi posset: qꝛ ad eos de xp̄o facta est reuelatio. Habent em̄ xp̄i ꝓphetarū documēta ⁊ sctōꝝ patrū exēpla ī scripturis veteris testamēti: quarū sensum ꝑuertētes facile ignorātib⁹ ꝑsuadēt qd̄ volūt. Iccirco in presenti sermone ꝯ iudeos dicturi sum⁹ de xp̄i aduētu in mūdū siue in carnē: cui⁹ tp̄s p̄teritū est: ⁊ nō futurū. Dicemusq̄ ꝑ hac v̄itate sub vno fructu. s. iesus venisse visus est. Ad cui⁹ declarationem tres ꝯclusiones erūt pertractande.

Prima conclusio d̄r iudeorū dispersio siue captiuitas.

Scd̄a cōclusio d̄r ecclesie stabilitas.

Tertia ꝯcl̄o d̄r miraculoꝝ claritas.

¶ Qꝛ iudeoꝝ dispersiōe seu captiuitate ꝓbat̄ xp̄m venisse. Capl̄m. j.

Prima cōclusio d̄r iudeoꝝ dispersio seu captiuitas. Nam mille ⁊ quadringētis ⁊. xxiiij. annis iudei dispersi vagant̄ per oēs nationes mūdi. Non hn̄t ciuitatē: nō templū: nō regnū: nec aliquaꝫ amplius dignitatē. Certe si eos interrogare voluerimus cur tanto tp̄e seuit ira dei contra eos: nesciunt respōdere: nisi qꝛ xp̄m in lege promissum suscipere noluerunt: quinimmo persecuti sunt eum vsq̄ ad condēnationē mortis. Sꝫ ꝓphetia patriarche iacob Gen̄. xlix. satis autentice manifestat xp̄m venisse: contestans tunc nasciturū eum: qn̄ iudeis regale sceptrum deficeret. Aut em̄ non auferet̄ sceptrū de iuda: ⁊ dux de femore eius: donec veniet qui mittēdus est: ⁊ ip̄e erit expectatio gentiū. Verūtamē aliqui iudei dicunt ꝙ hec autoritas nō intelligit̄ de xp̄o: sed de nabuchodonosor rege babylonis: qui missus est ex ordinatione diuina contra hierl̄m ꝓpter peccata populi: vt habetur. iiij. Reg. xxv. ⁊ extunc defecit regnum iudeoꝝ: qꝛ nabuchodonosor cepit Sedechiam regem et filios suos coram eo occidit: et oculos ipsius effodit: vinxitq̄ eū cate-

nis:et adduxit in babylonē: nec postea aliquis de ei⁹ stirpe regnauit. Quibus respōdet Nico. de lyra ꝙ hoc est falsuz: qꝛ post captiuitatē babylonicam iudei habuerūt duces ⁊ ꝑncipes: sicut ptz de zorobabel Esdre. iij. Et de Neemia Esdre per totū. ⁊ de Machabeis vt hr̄ in libris Machabeoꝝ. Habuerūt etiā reges: qꝛ iohānes hircanus fili⁹ Simonis machabei īposuit sibi diadema regni. Et extūc regnauerūt filij ei⁹ vsqꝫ ad herodē. Augustinus aūt. xviij. li. de ci. dei. c. xlv. dicit ꝙ prim⁹ post babylonicā captiuitatē rex fuit Aristobolus. Primus apud iudeos aristobolus assumpto diademate ⁊ rex ⁊ pōtifex fact⁹ est. Nā antea nō reges: sꝫ ꝑncipes ⁊ duces habuerūt. Huic aristobolo successit alexāder etiā ipe rex ⁊ pōtifex. Post hunc vxor Alexā. regina iudeoꝝ fuit cui⁹ tpe mala sunt eos secuta grauiora. Nā filij huius alexādri Aristobolus et hircan⁹ inter se de imperio dimicātes vires aduersus israeliticā gentē ꝓuocauerūt romanas. Hyrcanus nāqꝫ a romanis cōtra fratrē poposcit auxiliū. Uenitqꝫ pōpeius preclarissim⁹ princeps: q̄ iudeam cum exercitu ingressus: ciuitatē cepit: templum reserauit non deuotione supplicis sed iure victoris. Et ad sctā sanctoꝝ: quo nisi sacerdotem summū ītrare licebat: non vt venerator: sed vt prophanator accessit. Cōfirmatoqꝫ Hyrcani pontificatu: ⁊ subiugata gēte imposito custode antipatre vinctū secū Aristobolum ducit. Et extunc iudei tributarij romanoꝝ esse ceperunt. Hoc idem dicit Chryb. ⁊ Eutropius lib. vj. Deinde post paucos annos herodem alienigenā habuerūt: quo regnāte natus est xp̄s. De quo herode dicit Eusebi⁹. j. lib. ecclesiastice historie. ⁊ Josephus. xxvij. antiquitatum lib. ꝙ ex idumeoꝝ gente paternuz genus: arabū ꝟo materni sanguinis originē duxit: qui a romanis iudeoꝝ regnū sibi cōcedi fecit. In quo cū esse subleuatus mox in superbiā erupit ac iudeis plurima mala intulit. Nam ⁊ pontifices non iam ꝟm generis ordinē cōstituebat: sed ignobilibus quibusdā permittebat sacerdotia: sacratam etiaꝫ vestem summi pontificis obclusam signaculo tenuit: non permisso alteri⁹ potestati vsu eius. Cum etiam videret ꝙ generis iudeorum nobilium indicia: si permanerent offuscationis sibi plurimum inferrēt: quare ignobilitatis sue consciētia exagitatus omnes libros in quibus constructio generis habebatur iussit incendi: estimans se nobilem videri posse si nouitius esse ⁊ aduena israelitici generis nullis conscriptionū fastibus vrgeretur. Ueruz fuere tunc pauci diligentes ⁊ studiosi viri: qui vel descriptos ex parte aliqua hmōi libros haberent domi: vel etiā memorie habite ordinem prosapie retinerent. Ecce iam ꝙ iudei confiteri coguntur ꝟm propheticam promissionē xp̄m iam aduenisse: q̄dū fuerint interrogati: vbi sunt illi sanctissimi patres israelitici populi protectores ⁊ defensores xp̄m venisse confiteri cogūtur. Ubi ergo (o iudei) Moyses qui populum captiuum dei virtute: ex egypto de manu Pharaonis eduxit ⁊ liberauit. Exodi. xij. c. Ubi Josue sub quo illa tria magna miracula ostendit deus. Primuz quando iordanis fluui⁹ aquis inundatus liberum populū dei non sorbuit. Josue. iij. c. Secunduz qñ clangentibus sacerdotibus Jerico corruit. Josue. vj. c. Tertium quādo Josue contra hostes pugnante sol vnius diei spacio stetit. Josue. x. c. Ubi iudices illi fortissimi bellatores: qui populum dei de inimicis suis viriliter defenderunt? Ubi Othoniel qui populum dei liberauit de manu regis syrie. Judicum. iij. c. Ubi Aioth qui moabitas circiter decē milia omnes robustos ⁊ fortes ꝑcussit. Eglon eoꝝ rege in suo cenaculo interfecto? Judicum eodem. c. Ubi Sangar filius anath: qui percussit de philistijm sexcentos viros ⁊ israel defendit: eodē c. Ubi Delbora ⁊ Barach q̄ barach creditur vir ei⁹ fuisse: ipa tñ Delbora israel

liberauit de manu Jabin regis asor: Judicũ.iiij.c. Ubi Gedeon: q̃ israel liberauit de manu Madian terrore lampadum ⁊ tubarũ hostibus subito pturbatis alijs mutua cede cadẽtibus: quibusdam vo in fugã cõuersis: Judicum vij.c. Ubi Abimelech filius Vieroboal de concubina natus: qui septuaginta fratres suos de patris vrorib⁹ oẽs pter vnũ Joathã qui minimus abscõditus erat occidit ⁊ dominiũ populi violẽter arripuit: Judicum. ix.c. Ubi Tholadi Sachar. vbi Tholã Jair Galaadites: Ubi Jepte filius cuiusdã meretricis q̃ spurius a fratrib⁹ fuit eiectus: tandem necessitate vrgẽte ad principatũ vocatus est: ⁊ er voto filiã ĩmolauit: stult⁹ in vouẽdo: crudelis in soluẽdo: Judicum xj.c. Ubi abessam q̃ septẽ annis isr̃l iudicauit: Ubi Abialõ zabulonites: Ubi abdõ filius Hellel Pharatonites: qui habuit.xl.filios de q̃bus Judicũ.xij.c. Ubi Sanson fortis qui leonem interfecit: philisteos occidit ⁊ tot ⁊ tãta fecit ptra eos: Judicũ.xv.c.⁊.xvj.c. Ubi Heli ⁊ Samuel ⁊ ceteri victoriosi duces populi iudeor: Ubi reges illi potẽtissimi quos prefecit eis deus: Ubi Saul qui primus regnauit in israel ⁊ er volũtate dei vnctus est in regẽ a Samuele sacerdote.j. Reg.xv.c. Ubi Dauid: q̃ secũd⁹ regnauit: q̃ permissiõe dei interfecit gigantẽ goliath: ⁊ demũ ad paucos dies effect⁹ est rex sup populũ israel.j. Reg. xvj. Ubi Salomõ filius ei⁹ q̃ regnauit post dauid patrẽ suũ.iij.Reg.iij.c. ⁊ dedit eis dñs sapiẽtiã ⁊ prudentiã multã nimis ⁊ latitudinẽ cordis quasi arenã que est in littore maris: ⁊ erat sapiẽtior cunctis hominibus: possidebatq̃ oĩa regna a flumine terre philistijmysq̃ ad terminũ egypti.iij.Reg.iiij.c. Et edificauit domũ dñi: ⁊ gl'iose regnauit in vita sua. Ubi roboã: vbi Abias: vbi Assa vbi Josaphat: vbi Joram: vbi Ochozias: vbi Joas: vbi Amasias: vbi Oziias: vbi Joathã: vbi Achaz: vbi Ezechias: vbi Manasses: vbi Amon: vbi ⁊ reliqui iudeorũ reges: qui vt in libris regum diffusius notatur successiue regnauerunt cũ virtute multa ⁊ victoria inimicorum populi dei. Quid fecistis o iudei. Quod scelus commisistis: cur dati estis in opprobriũ gentiũ: ⁊ abiectionẽ cunctis gẽtibus. Ubi Esaias. vbi Hieremias. Ezechiel: Daniel: Oseas: Johel: Amos: Abdias: Jonas: Micheas Naũ: Abachuch: Sophonias: Aggeus Zacharias: Malachias. Certe nullus est qui aliquid prophetizet de aduentu messie: quia iam venit. Ipsi autẽ iudei clauserunt cor suũ: ⁊ tã manifestissimis exemplis apertissimisq̃ experimentis credere nolunt.

¶ Q̃ ecclesie stabilitate probatur xp̃m iam venisse. Capl'm.ij.

Secunda conclusio d̃r ecclesie stabilitas. Nam a tpe xp̃i stabilis et firma permansit: nec vlle vnq̃ tempestates: nõ dico solũmodo hereticor: sed etiam potẽtissimor tyrannorũ: potuerũt illã submergere. Quod vtiq̃ fieri non posset nisi celitus defenderetur. Nec deus ita sibi assisteret si mendaciter predicaret xp̃m venisse. Quisnam explicet q̃ fuerunt imperatores Romani: q̃ xp̃ianum nomẽ dolere conati sunt: ⁊ ecclesiã dei durissimis cruciatibus ⁊ omni crudelitate vexarunt. Nonnulli fuere qui dixerunt decem tm̃ persecutiões ecclesiam passam. Unam vo nouissimam ⁊ futuram esse dicunt ab antixp̃o: quos tamẽ Augustinus improbat. lib.xviij. de ciuita. dei. lij.c. vbi ait: Proĩde nec illud q̃dem temere puto esse dicẽdum siue credendum: quod nonnullis visum est vel videtur non amplius ecclesiam passuram persecutiones vsq̃ ad tempus antixp̃i q̃ q̃ iam passa est: idest est decem et vndecima eademq̃ sit nouissima ab antichristo. Primam quippe computant a Nerone. Secundam a Domitiano. Tertiam a Traiano. Quartam ab Antonino. Quintam a Seuero: Sextam a Maximino. Septimam a

Decio. Octauā a Ualeriano. Nonaz ab Aureliano. Decimam a Diocletiano et Maximiano. Plagas em̄ egyptioꝝ qm̄ decē fuerūt: anteq̄ inde exire inciperet populus dei: putāt ad hūc intellectum esse referēdas: vt nouissima antixp̄i ꝑsecutio filis videat̄ vndecime plage egypti: qua dū hostiliter persequerētur hebreos in mari rubro populo dei per siccum transeūte perierūt. Sed ego illa regesta in egypto istas persecutiones ꝓphetice significatas non esse arbitror q̄uis ab eis qui hoc putāt exquisite et ingeniose illa singula his singulis cōparata videātur: nō ꝓphetico spū: sed cōiectura mētis humane: qua aliqñ ad verum peruenit: aliqñ fallit. Quid em̄ q̄ hoc sentiunt dicturi sunt de ꝑsecutione: qua ipse dñs crucifixus est. In quo eam sunt numero posituri. Si autē hac excepta estimāt cōputandū tanq̄ ille numerāde sint: que ad corpus pertinent: non qua ipsum caput est appetitū ⁊ occisuz. Quid agēt de illa que postea q̄ christꝰ ascēdit in celum hierosolymis facta est: vbi beatus stephanus lapidatꝰ est: vbi iacobus frater iohānis gladio trucidatus est: vbi apl̄s petrus vt occideret̄ inclusus est: ⁊ ꝑ angelū liberatꝰ: vbi fugati ⁊ dispersi de hierosolymis fratres: vbi Saulus q̄ postea paulus apl̄s factꝰ est vastabat ecclesiā: vbi ipse quoq̄ iam fidem quā ꝑsequebat̄ euāgelizās: qualia faciebat est passus siue per iudeā: siue ꝑ alias gētes quacūq̄ xp̄m feruentissime p̄dicabat: Cur ergo eis a Nerone videt̄ ordiendū: cum ad neronis tēpora inter atrocissimas ꝑsecutiones: de quibus nimis longū est cūcta dicere ecclesia crescēdo peruenerit. Nec Augu. qui in premissis verbis docet ecclesiā dei nō nisi inter turbines ⁊ conquassationes varias floruisse. Et illud profecto mirabile vnicuiq̄ esse debet ꝙ imperatores romani quibus mūdus olim resistere nō potuit ⁊ totū terrarū orbē sue iurisditioni subiecerūt: non valuerūt cultum dei delere de terra quem nullus defendit armis: nec pecunia: nō deniq̄ humanis fauoribus: q̄nimmo cū importuna ꝑsecutione victores esse deberent: ipsi ita victi sunt vt in vrbe collocaretur sedes ecclesie sancte dei. O admirabilis virtꝰ iesu xp̄i crucifixi. O incogitabilis potētia xp̄i: q̄ moriens resurgere voluit tertia die: vt stabiliret ecclesiā eāq̄ firmaret sicut ꝓmiserat petro Matth. xvj. Super hāc petram: scz me christū edificabo ecclesiam meā: ⁊ porte inferi nō preualebūt aduersus eaz. Ipse est de quo daniel exposuit visionem Nabuchodonosor: ꝙ debebat subijcere regnū romanoꝝ. Nā nabuchodonosor vt dr̄ Dañ. ij. dixit: Uidi statuaz magnā cuiꝰ caput ex optimo auro erat: pectꝰ ⁊ brachia ex argēto: vēter ⁊ femora ex ere: tibie ferree. Et post sequitur ꝙ abscisus est lapis de mōte sine manibꝰ: ⁊ ꝑcussit statuā in pedibꝰ eius: ⁊ comminuit eos. Per statuā designantur quattuor regna. Primū est regnū chaldeoꝝ: qd̄ designat̄ ꝑ caput aureū sicut ipse daniel exponit. Scd̄m est regnū persaruz: qd̄ designat̄ per argentū: qd̄ subiecit sibi regnū chaldeorum. Designatur autē per argētum: vt dicit Nicolaus de lyra qr in illo regno multū vacabant sapientie ⁊ eloquētie: que significātur per claritatē argēti ⁊ eius sonoritatē. Et qr regnum medorū ⁊ persarū primo fuerunt duo regna ⁊ in vno regnabat Darius: ⁊ in alio Cyrus: ideo signata fuerūt per illa duo brachia. Uerūtamē qr fuerūt cōiuncta simul tēpore Cyri: mortuo Dario illa duo brachia erāt cōiuncta in pectore vno. Tertium est regnū grecorum: qd̄ subiecit sibi regnū persarum tēpore Alexandri magni. Designatur autē per es propter sonoritatem grece eloquētie: qr es inter alia metalla est magis sonorū. Quartū est regnū romanorum: qd̄ designatur per ferruz: qr subiecit sibi regnū grecorū et oīa regna mūdi: sicut ferrum domat oīa alia metalla. Per lapidē aūt abscisum sine manibus designatur christus: qui est natus de virgine sine manibus cōplectentium: que virgo designa-

tur per montē propter excellentiā vite: Cui xp̄o subijciendū erat regnum romanorū. Qđ impletum fuit tēpore Constātini: qui a beato Siluestro baptizatus romanum imperiū christo subiecit. Ex quibus omnibus conuincuntur iudei: vt velint nolint dicant christuz venisse: quem tamen impie negāt absq; vlla rationabili causa ꝛc.

¶ Qꝛ christū venisse probatur claritate miraculorum. Cap̄m.iij.

Tertia cōclusio dicitur miraculorū claritas. Cōstat nāq; venisse xp̄m: qꝛ ante aduentum eius multa miracula facta sunt in veteri lege. Nunc ṽo illa fieri tm̄ vidētur in christiana religione virtute dn̄i nostri iesu christi. Quāta em̄ fuerint illa signa olim exhibita: patet in scripturis veteris testamēti. Ibi quidē vt Augu. testatur libro.x. de ciui.dei.c. viij. reperiemus qualiter Abrae ex sterili vxore dat⁹ est filius: etiā ipsa senescente. Gen̄.xxj. Ibi vxor Loth in statuā salis cōuertitur: quia supernū preceptum contēpsit. Gen̄.xix. Ibi in liberatione populi de egypto: columna ignis per noctē: ꝛ nubis per diē iter prebebat israelitico populo. Exod̄.xiij. Ibi apertum mare rubrum ostēditur: ꝛ filij israel per siccum transeūtes: egyptij ṽo in medijs fluctibus inuoluūtur. Exodi xiiij. Ibi marath fluuius amarissimus immisso ligno dulcificatur. Exodi. xv. Ibi māna paratur patribus in deserto. Exod̄.xvj. Sed q̄d oīa numerare tentamus: cū breuis sermo illa explicare nequeat. Nō negāt ipsi iudei que dicimus sed rn̄dere nolūt cur tot signa ꝛ ṽtutes defecerūt. Negant aūt ꝙ in nostra fide nūc tales ṽtutes ꝛ multo maiores inueniantur. Nos autē qui xp̄iani sumus de dn̄o nostro iesu xp̄o autētice legimus: ꝙ miracula multa fecit curando infirmos: obsessos a demonibus liberando: illuminādo cecos: mundando leprosos: ꝛ qđ maius est mortuos resuscitādo: vt dictum est fructu.viij.presentis operis. Et nō solū in creaturis rōnabilibus vidētur hec signa: sed etiā in insensibilib⁹ elemētis. Hinc est ꝙ Grego. in homelia epiphanie ait: Oīa elemēta autorē suū venisse testata sunt. Ut em̄ de his quasi quodā vsu humano loquar: deū hūc celi esse cognouerūt: qꝛ ꝓtinus stellā miserunt. Mare cognouit: qꝛ sub eius plantis se calcabile prebuit. Terra cognouit: qꝛ eo moriēte cōtremuit. Sol cognouit: qꝛ lucis sue radios abscōdit. Saxa ꝛ parietes cognouerūt: qꝛ tēpore mortis ei⁹ scissa sunt. Infernus cognouit: qꝛ hos quos tenebat mortuos reddidit. Et tn̄ hunc quē deum omnia elementa insensibilia asserūt: adhuc infideliū iudeorum corda deū minime esse cognoscunt ꝛ duriora saxis ad penitētiam scindi nolūt: eūq; confiteri abnegāt: quē elemēta vt diximus: aut signis: aut scissionib⁹ deuz clamāt. hec ille. Nec ipse xp̄s tm̄ ista miracula fecit; sed in eius ṽtute et noīe in ecclesia vsq; in hodiernum diem multipliciter fiūt: sicut pz in ap̄lis: in martyribus: in ṽginibus: et in cōfessoribus. De q̄bus oībus tāta dici possunt ꝙ vix aliquis illa queat aut legere aut audire. Uerūtamen illud vnū est miraculū miraculorū omniū clarissimū ac mirabilissimū ꝙ mūdus totus per ap̄los in xp̄m crediderit. Nec fuerunt rustici simplices vulgares ꝛ idiote q̄ in xp̄m crediderūt: sed viri litterati: docti: periti: ph̄i: oratores: principes: reges: ꝛ imperatores. Un̄ Augusti.xcij.lib̄.de ciuita. dei.c.v. dicit: Jam ergo tria sunt incredibilia que tn̄ facta sunt. Incredibile est xp̄m resurrexisse in carne ꝛ in celū ascēdisse cum carne. Incredibile est mundū rem tam incredibilē credidisse. Et incredibile ē homines ignobiles: infimos: paucissimos imperitos rem tam incredibilē tam efficaciter mundo: ꝛ in illo etiā doctis persuadere potuisse. Horū trium incredibiliū prima nolunt isti cū quibus agimus credere. Scd̄m cogūtur ꝛ cernere: qđ tn̄ nō inueniunt: vnde sit factum si nō credunt tertium. Certe resurrectio xp̄i ꝛ in

celū cū carne cum qua resurrexit ascensio toto mūdo iam predicat̃ ⁊ creditur. Si credibilis nō est: vñ toto terrarū orbe iam credita est. Sed multi nobiles sublimes ⁊ docti etiā se vidisse dixerūt: ⁊ qō viderūt diffamare curarūt: eis mūdum credidisse non mirū est. Sed istos adhuc credere nolle perdurū est. Si autē vt verū est paucis obscuris minimis ⁊ indoctis ea se vidisse dicētibus ⁊ scribētibus credidit mūdus: cur pauci obstinatissimi q̃ remanserunt ipsi mūdo iā credēti adhucusq̃ nō credūt? Qui propterea numero exiguo ignobilium infimoꝝ imperitorū hoīm credidit: qr in tā cōtemptibilibus testibus multo mirabilius diuinitas seipsa persuasit. Eloq̃nāq̃ persuadētiū que dicebāt mira fuerūt facta nō ꝓba. Qui em̄ xpm in carne resurrexisse: ⁊ cū illa ad celū ascēdisse nō viderāt: id se vidisse narrātibus non loquētibus tm̄: sed etiā mirifica faciētibꝰ signa credebāt. Homines quippe quos vnius vel vt multuꝫ duarū linguarum fuisse nouerāt: repēte linguis omnium gentiū loquētes mirabiliter audiebāt. Claudū ab vteribꝰ matris: ad eoꝝ ꝓbū p xpi noīe post quadraginta annos incolumē cōstituisse. Sudaria de corporibꝰ eoꝝ ablata sanādis languentibus profuisse: in via qua fuerant transituri positos in ordine innumerabiles morbis varijs laborātes vt ambulantium sup eos vmbra trāsiret cōtinuo salutē solere recipere: ⁊ alia multa stupēda in xpi nomine per eos facta sunt signa. Postremo etiā mortuos resurrexisse cernebāt. Que si vt legūtur gesta esse cōcedūt ecce tot incredibilia tribus illis incredibilibus addimus. Et vt credat̃ vnū incredibile: qō de carnis resurrectione atq̃ in celuꝫ ascēsione ō: multoꝝ incredibilium testimonia tāta cōgerimus ⁊ nōdum ad credendum abhorrēda duricia incredulos flectimus. Si ꝓ no per aplos xpi: vt eis crederetur resurrectionē atq̃ ascensionem predicātibus xpi etiā ista miracula facta esse nō credunt. Doc nobis vnū grande miraculū sufficit: qē iam terrarum orbis sine vllis miraculis credidit. Nec Augustinus. Cōfundantur ergo iudei duri qui christianā fidē impugnant qui christū venisse negant: quē vt predicimus tot quotidiana miracula declarant ⁊ manifestant. O iudei olim a deo predilecti: modo dati in opprobriū gentium reuertimini reuertimini: deponite vestrā duriciē. Currite ad xpm desiderātum: qui iam venit māsuetus: qui est benedictus in secula seculorū. Amen.

¶ Feria sexta post secundā dñicam aduētus: de fide firma: qua debemus christum cognoscere. Sermo.xiij.

¶ Jesus fide cognoscitur. Fructus.xiij.

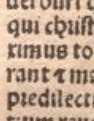

Beatus qui nō fuerit ⁊c. vbi.s. Magna est multitudo et numerꝰ pene incredibilis eorum qui eterno bono priuantur: qm̄ in christū credere nolūt: cū tm̄ vt aplꝰ docet ad Heb.xj. Sine fide impossibile est placere deo. Ipsa nāq̃ est que intellectū illuminat: mēti veritatē reserat: ⁊ animam ducit ad noticiā eoꝝ que necessario sunt cognoscēda p obtinēda salute. Et qm̄ qui sine fide viuit vel in aliquo articulo fidei dubitat: vt notat̃ ēt de hereticis.c.j. infidelis simpliciter est. Jccirco in presenti sermone dicturi sumus cōtra eos qui fide integra carēt et in xpo scādalizātur. Pro quibus ponemus fructū q̃ est: Jesus fide cognoscit. Ad qō plene intelligendū tres conclusiones erūt notāde.

Prima cōclusio ō: paruitas.
Secūda cōclusio ō: sublimitas.
Tertia cōclusio ō: superioritas.

¶ Qr propio ingenio xpm cognoscere nō possumus. Capm.j.

Prima conclusio ō: paruitas. In qua scire debemꝰ q̃ xpm per fidē cognoscere possumꝰ: ingenio aūt propio nequaq̃ qr intellectus rōnalis creature per semetipsum ad talē noticiā extēdere se mi

nime valet. Nisi diceremus ꝟm eos q̄ fatui sunt: ꝙ intellectus noster intelligit oīa: qd̄ est falsum. Et falsitas ista haberi pōt si cōsideret ꝙ tripler est intellect⁹.

Primus est intellectus diuinus.
Scd̄s est intellectus angelicus.
Tertius est intellectus humanus.

¶ Primus intellect⁹ est diuinus: de quo dicit Scotus dis. ij. j. lib. ꝙ est infinitus ⁊ cognoscit quodcūq; intelligibile perfectissime quantū est intelligibile in se: et vnico actu intelligendi intelligit semetipsum ⁊ oīa. Qd̄ etiaꝫ late declarat sanctus Tho. lib. j. cōtra gētiles. c. xxiiij. Et qꝛ esse dei est infinitum: ipse solus se infinite intelligit. ¶ Scd̄s intellect⁹ est angelicus: de quo dicit Diony. in lib de diuinis nominib⁹: ꝙ est deiformis. Qd̄ ideo dicitur ꝟm Boñ. in. ij. dist. iij. parte ij. ar. ij. q. ij. ad primū arg. non qꝛ habet deiformitatē quā habet intellectus gloriosus per assimilationem que est in statu perfecto: sed qꝛ sine susceptione specierum per illud qd̄ hꝫ in se actu cognoscit. Et ob hoc angelus naturali cognitione diuinaꝫ essentiā videre nō potuit in claritate sua. Tum quia hec cognitio est primū premiū: quo habito mēs creata quiescit tanq̄ beata ⁊ perfecta. ꝟm illud Johā. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solum deū verū. Angelus autem non erat per naturam beatus: ideo hoc premium non obtinuisset nisi gratuita dei influentia. Tum qꝛ diuina lux propter sui eminentiā est inaccessibilis viribus oīs create nature: ⁊ ideo ꝑ quādam benignitatis cōdescētionē facit se cognosci: ita ꝙ in illa cognitione cognoscens multo plus agatur q̄ agat. Illa aūt cōdescentio bonitatis q̄d gratuituꝫ dicit: sed cōstat ꝙ nō dicit diuine essentie humiliationem: qꝛ nō pōt minorari: sed dicit alicuius radij gratuitā immissionem: propter quā anima clare cognoscit cū est immissio abundantia sicut est in gloria. Tū etiā non vidit angelus naturali cognitione diuinā essentiaꝫ: quia proximio: est deo anima habēs gratiā: q̄ sit angel⁹ habēs sola naturalia. Anima ꝟo exuta cū gratia non pōt aspicere lucē summam nisi adiuuetur per gloriā sicut patet de his qui fuerūt in limbo: ⁊ de alijs qui sunt in purgatorio. A fortiori ergo nec angelus habet cognitionem de diuina essentia per naturam: sed cognouit deū tūc in puris naturalibus cōstitutus per speculū clarum ⁊ per vestigium. Hec Boñ. in. ij. Ubi ostēditur limitatio intellectus angelici: qꝛ nō extēdit se ad intelligenduꝫ essentiā diuinam eo modo quo intelligit intellectus diuin⁹. Insuper etiam in gloria vnus angelus magis intelligit q̄ ali⁹: qꝛ vt vult Diony. libro de angelica hierar. diuine reuelationes fiunt a deo immediate ipsi seraphin: illas ꝟo cōmunicat cherubin: et sic ꝟm ordinē superiores inferiorib⁹ reuelant. ¶ Tertius intellectus dicitur humanus: qui longe inferior est intellectu angelico: quia cognoscit res in tēpore ⁊ cū discursu ratiocinando: qui tñ non est equalis in omnibus ratione vtētibus: quia quod vnus scit alter ignorat: nec etiam aliquis ita est doctus quin possit fieri doctior. ꝟm illud Prouerbiorum. j. Audiens sapiens sapientior erit. Unde refert Hieronymus de Themistide philosopho scribens ad Nepotianū: ꝙ cuꝫ expletis. cxxvij. annis ad mortē appropinquaret: amare flebat dicēs se tūce vita migrare: cū aliq̄d scire inciperet. Quo exemplo monemur ꝙ non nisi fatue existimant quidā se omnia scire: et illa putant esse que ipsi intelligunt: ⁊ que non intelligunt omnino non esse. Isti sunt qui spiritu superbie et presumptionis decepti a veritate fiūt alieni: quia vt dicit Bernardus super cantica. Superbo oculo veritas non videtur. Et Augustinus. vij. cōfessionum semetipsum de tali errore redarguit dicendo: Tu more meo separabar a te: et nimis inflata facies claudebat oculos meos. Cum itaq; omniū intellectus nō sint equales: oportet vt oēs fide iuuētur.

¶ Qꝛ ea que de xp̄o cognoscunt sunt ita

sublimia ꝙ excedūt capacitatē hūanā: iō necesse ē ip̄z fide cognoscere. Cap̄.ij.

Secunda ꝯclo d̄r sublimitas. Necesse est em̄ iesum fide cognoscere: qꝛ ea q̄ de ip̄o dicūtur adeo sunt sublimia: vt hominis naturalē capacitatē excedāt. Qd̄ cōueniēs esse oñdit sanctus Tho. in.j. cōtra gētiles.c.v.triplici ratione.

Primo ratione ordinatiōis.
Scd̄o rōne vere cognitiōis.
Tertio ratione delectatiōis.

¶ Primo equidē decēs fuit hominib⁹ proponi fide tenēda ea q̄ supra naturales animi vires sunt rōne ordinatiōis. Ordinamur em̄ ad alti⁹ bonū q̄ experiri in presenti vita possumus. Jō oportuit mente euocari in aliquid altius q̄ rō nr̄a pertingere in presenti possit: vt sic discamus aliquid desiderare et in illud studiū tendere qd̄ totū statū p̄sentis vite excedit: ⁊ hoc p̄cipue xp̄iane religioni cōpetit: que singulariter bona spiritualia ⁊ eterna ꝓmittit. ¶ Secūdo hoc cōueniēs fuit rōne ꝟe cognitionis ad dei scꝫveriorē cognitionē habendā. Tunc em̄ solū deū in p̄senti vere cognoscimus qñ ip̄m esse credimus supra oē illud qd̄ de deo cogitari pōt ab homīe: eo ꝙ naturalē hoīs cognitionē diuina substātia excedit. ¶ Tertio illud fuit cōueniēs ratione delectationis. Noticia nanq̄ diuinoꝝ est valde delectabilis. Unde Aristo.x.ethicoꝝ.c.vij. ꝯ Symonidē ph̄m dicit: ꝙ hō ad diuina ⁊ immortalia tēdere dꝫ quātū pōt. Hic Symonides dimittendā hoī dicebat superioꝝ cognitionē: ⁊ humanis rebus īgenium applicādū: inquiens humana sapere hominē ⁊ mortalē mortalia. Et.xj. de animalibus Arist. dicit ꝙ q̄uis parum sit qd̄ de substantijs superioribus percipimus: illud tñ modicū est magis amatum ⁊ desideratū omni cognitiōe: quam habemus de substātijs inferioribus. Et in.ij. de celo ⁊ mundo ait: ꝙ cū de corporib⁹ celestibus questiones solui possunt parua ⁊ topica solutione cōtingit auditori: vt vehemēs sit gaudiū eius ostēdens ꝙ de rebus nobilissimis quātūcūq̄ imp̄fecta cognitio maximā perfectionē ⁊ delectationē aīe confert. Multo magis ergo cognitio diuinorū secretoꝝ que fide haberi potest.

¶ Qꝛ ꝯfirmādo p̄dicta fidei sacr̄a superāt altitudinē hūani ītellect⁹. Cap̄.iij.

Tertia conclusio d̄r superioritas. Ex dictis in prima et in scd̄a conclusione cōstare pōt ꝙ fidei sacramēta superant altitudinem humani intellectus: iō ratione demonstratiua cognosci nō p̄nt. Opꝫ ergo vt simplici fide ⁊ nō sophistica interrogatione suscipiant̄. Jō scribitur ex̄ de sum. trini. ⁊ fi. ca.c.j. vbi glo. ait: Ubi rō deficit supplet fides. Et hoc Hilari⁹.iiij.li.de trini. ait: Neq̄ celestiū p̄ se sciētiā humana imbecillitas consequet̄: neq̄ inuisibiliū intelligētiā ipse sibi corporaliuꝫ sensus assumet. Nō enim subeūt ingenia nostra in celestē sciētiā: neq̄ incōprehēsibilē veritatē sensu aliquo infirmitas nr̄a cōcipiet. Neq̄ propter hoc irrōnabiliter mouent̄ q̄ sic credūt ea q̄ hūanam rōnem superāt: qꝛ vt inq̄t Hugo de sctō victore lib̄.j. p̄te.iij. c.xxiiij. Circa credēda quedā sunt extra rōnem vt necessaria: quedaꝫ s̄m rōnem vt ꝓbabilia: quedā cōtra rōnem vt incredibilia: quedā supra rōnem vt mirabilia ⁊ diuina. Si ꝟo dicatur ꝙ in fide proponitur aliq̄d qd̄ etiā humana rōne inuestigari possit: vt deū esse ⁊ tñ credēdum nobis ꝓponit̄: tradere ergo saltē ista tanq̄ credēda videt̄ esse sup̄fluum. Ad hoc rñdet sanct⁹ Tho.ij.ij.q.ij. arti. iiij. ꝙ necessariū est homini accipere per modū fidei etiā quedā que naturali ratione ꝓbari possunt triplici rōne.

Primo ꝓpter generalitatē.
Scd̄o ꝓpter velocitatē.
Tertio propter securitatē.

¶ Primo ꝓpter generalitatē: qꝛ noticia fidei pōt esse generalior ⁊ communior. Si enim veritas diuina solūmodo rōni inquirēda relinqueretur: paucis homi-

nibus inesset noticia dei. Scd̄m enim Tho. j. cōtra gētiles. c. iiij. A fructu studiose inq̄sitionis que est inuētio veritatis plurimi impediuntur tribus de causis. Quidā siquidē propter cōplexionis indispositionē ex qua multi sunt naturaliter indispositi ad sciendū. Unde nullo studio ad hoc pertingere possent vt summuz gradum humane cognitionis attingerēt: qui in cognoscēdo deū consistit. Quidā v̄o impediuntur necessitate rei familiaris. Oportet eniz inter hoīes esse aliquos qui temporalibus administrādis insistāt: qui tantū tēpus in ocio contēplatiue inquisitionis non possent expendere: vt ad summū fastigiū humane inquisitionis pertingere possent: scz dei cognitionē. Quidā autē impediunt̄ pigricia. Ad cognitionez enim eorū que de deo ratio inuestigari potest: oportet multa precognoscere: cū fere totius philosophie cōsideratio ad dei cognitionez ordinet̄. Propter qd̄ metaphysica que circa diuina versatur: inter philosophie ptes vltima remanet addiscēda. ¶ Secūda rō est ꝓpter velocitatē. Uelocius em̄ fide q̄ ratione cognoscitur deus et citius. Nā qui ad predicte veritatis cognitionem ratione vellēt peruenire: vix post longū tēpus id possent attingere. Tum ꝓpter multa que exigūtur: vt dictū est: tū etiā qr tēpore iuuētutis diuersis passionū mōtibus aīa fluctuās non est apta ad tā alte veritatis cognitionē sed in quiescendo fit prudēs ⁊ sciēs: vt habet̄. vij. physi. ¶ Tertia rō est ꝓpter securitatem: qr noticia fidei est securior inuestigatione rōnis. Plerūq̄z em̄ tali inuestigationi falsitas admiscet̄ ꝓpter debilitatē ītellectus nr̄i in iudicādo; et fantasmatū permixtionē. Et iō oportuit vt per viā fidei veritas elucescat. Hic apl̄s ad Ephe. iiij. Nō amplius ambuletis sicut ⁊ gentes ambulāt in vanitate sensus sui: tenebris obscuratū habentes intellectū. Igit̄ humiliet vnusq̄sq̄z mentē suā: deponat om̄es curiositates animi sui: abijciat q̄libet presumptionē a se: ⁊ cū de xp̄o senserit fide videāt propter rōnis debilitatē. Sed nescio quid dicā de multis q̄ nullo argumēto flecti possunt ad credendū q̄ credere obligantur. Nisi forte dixerim eos excecatos: vl̄ supbia: vel auaricia: vel luxuria: a q̄bus cū abstinere nolint id credūt qd̄ volūt. Hoc nāq̄z solū esse videtur malorum refugium. Quapropter nos veram fidem habeamus: vt deum in celo videre possimus: qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

¶ Sabbato post scd̄am dn̄icā aduētus de seq̄la xp̄i: ꝯ falsos xp̄ianos: q̄ dicūt se in xp̄m credere: quē tn̄ in operibus virtutū nolūt imitari: vnde in ipso merito scandalizant̄. Sermo. xiiij.

¶ Jesus est imitādus. Fructus xiiij.

Beatus qui nō fuerit scādalizatus ī me. vbi. s̄. Ostēdūt q̄dā se in hac vita xp̄m diligere: et in ipsuz credere verba ꝓferēdo: sed operibus ipsi cōtrariantur: qm̄ vitiosius viuūt: vitaq̄z eorum est reprehensibilis valde: atq̄z in his que dei sunt facillime fatigātur: adeo vt nec in minimo laborare velint ꝓ adipiscenda gloria sanctorum. Pro quibus in presenti sermone dicturi sumus de sequela iesu christi: qr vt Jaco. ait. ij. c. Fides sine operibus mortua est. Non em̄ ꝓdest nobis xp̄m cōmendare: xp̄m laudare: xp̄m magnificare: xp̄m noiare: nisi ipsuz fuerimus imitati. Erit itaq̄z huius sermonis fructus: Jesus est imitandus. Nam qui ipsum sequitur in illo non scandalizatur. Pro cuius declaratione circa xp̄i seq̄lā tres ꝯclusiones notabimus.

Prima ꝯclusio d̄r determinatio.
Scd̄a ꝯclusio d̄r ratio.
Tertia ꝯclusio d̄r retardatio.

¶ Qr debemus imitari christum: nō tamen in omnibus sed ex necessitate ī obseruantia humili diuinorum consiliorū ⁊ operibus perfectionum.

Capitulum. j.

Sabbato post dñicam. II. aduētus.

PRima ꝯclusio d̄r determinatio. In qua expedit scire in quo debem⁹ xp̄m sequi. De quo Petr⁹ ait. j. Pe. ij. Xp̄s passus est pro nobis vob̄ relinquēs exēplū: vt sequamini vestigia eius. Et Job. j. canonica ij. c. Qui dicit se in xp̄m credere: debet sicut ille ambulauit ambulare. Et Lactā. vij. li. diuinaꝝ institutionū. ait: Pater em̄ nr̄ ac dn̄s q̄ ꝯdidit firmauitq; celū q̄ libratā magnitudine sua terrā vallauit: montib⁹ mare circūdedit: amnibusq; distinxit: ⁊ quicq̄d est in hoc ope mundi mirabile conflauit atq; perfecit ex nihilo: ꝑspectis erroribꝰ hoīm ducez misit q̄ nobis iusticie viā pāderet. Hūc sequamur oēs: hūc audiam⁹: huic deuotissime pareamus: qm̄ solus: vt ait Lucretius. Ueridicis hoīm purgauit pectora dictis. Et finē statuit torpedinis atq; timoris. Exposuitq; bonū summū quo tēdim⁹ oēs. Quid foret atq; viam mōstrauit limite paruo. Quo possem⁹ ad id recto ꝯscēdere cursu. Nec tm̄ ostēdit: sed precessit ne q̄s difficultatis gr̄a iterveritatis horreret. Et Greg. di. Qui xp̄i vestigia dedignant̄ seq̄: qua temeritate sperāt ad ei⁹ claritatis gaudia cōsequēda ꝑuenire? Et in euāgelio ip̄e saluator ait Job. viij. Ego sum lux mūdi qui sequit̄ me nō ambulat in tenebris. Et Job. xiij. Exēpluz em̄ dedi vobis vt quēadmodū ego feci vobis ita ⁊ vos faciatis. Ex his remanet dubi⁹ anim⁹: in quo debeamus xp̄m sequi: cū xp̄s ieiunauerit quadraginta dieb⁹ et quadraginta noctibus: nihil comedens vel bibens: in desertū locū ad orandū accesserit: aīam suā ꝑsecutorib⁹ obtulerit: fueritq; multipliciter illusus: flagellatus: cōtumelijs affect⁹: in medio duorū latronū crucifixus: ⁊ tandē ꝑ nobis cum amaro dolore mortu⁹. Si ergo debem⁹ xp̄m sequi: nunq̄d et talia pati obligati sum⁹: ita vt al'r nō possum⁹ saluari? Ad qd̄ est notādū illd̄ qd̄ dicit dn̄s Bon̄. in quodā libello suo: q̄ intitulat̄ apologia pauperꝝ: q̄ ī xp̄o ꝯtīgit tres act⁹ repire.

Primi respiciūt dignitatē excellētie.
Secundi condescensionem mīe.
Tertij īformationē perfecte vite.

¶ Primi act⁹ in xp̄o respiciūt dignitatē excellētie: vt illi in q̄b⁹ apparet sua potentia: sicut opa miraculosa: vel sapiētia sicut reuelatio secretorū cordis: vel seueritas iudicij: sicut eijcere vēdentes ⁊ emētes de tēplo: ⁊ dura increpatione ferire pontifices: vel autoritas officij: sicut sacr̄m ꝯficere: ⁊ man⁹ imponere: ⁊ relaxare pctā. Que oīa xp̄o cōueniunt: q̄ ip̄e erat de⁹ op̄s: erat hō: ⁊ ex gr̄a vnionis omnia sciens erat iudex: et erat sacerdos. ¶ Scd̄i act⁹ in xp̄o respiciūt cōdescentionē misericordie. Nā xp̄s nuptijs interfuit. Comedit cum phariseo. Luc. vij. In domo Marthe ⁊ Magdalene multotiēs hospitabat̄: ibiq; comedebat apposita sibi cibaria. Cōedit cuz publicanis ⁊ peccatoribus: vt pz Mat. ix. Et qñ comedit ī domo Matthei pharisei murmurabāt dicētes: Quare cū publicanis ⁊ peccatoribus māducat magister vester? Habebat tunicā incōsutilez non rudem nec hispidā. Cōuersabatur inter hoīes: ⁊ tandē cū peccatoribus loquebatur. Que oīa ipse fecit non tanq̄ imperfectus sed perfectissimus. Et huiusmodi opera ī ipso imꝑfecta nequaq̄ fuerūt: q̄ sicut bonū d̄r tripliciter: ita et malū tripliciter: ⁊ sicut perfectū tripliciter: ita et imperfectum dicit̄ tripliciter. Est em̄ bonū ex genere: vt actus trāsiēs sup̄ debitā materiā: vt ire ad ecclesiā: dare elemosynā: ieiunare: ⁊ sil'ia. Est etiam bonū ex circūstātia: sicut actus circūstātijs debitis informatus: vt occidere hominem propter iusticiā: q̄ lex ita iubet. Est etiā bonū s̄m se: qd̄ nullo modo pōt fieri male: vt est diligere deum: est opus virtutis ex radice charitatis procedēs. Similiter malum aliquid est ex genere: vt actus trāsiens sup̄ materiā indebitā sicut occidere hoīem. Est malū ex circūstātia: sicut dare elemosynā diuiti: pauperibus fame perire permissis: et ieiu-

nare propter inanē gloriā. Et est maluz
ꝑm se: et est illud qđ nullo modo potest
fieri bene sicut odire deū: ⁊ de facto pec
care mortaliter. Perfectū etiā quoddaz
est ex genere: vt est actus difficilis et ex-
cellēs: vt omnia relinquere ⁊ religionez
intrare. Quoddā est perfectum ex circū-
stātia: vt est actus debitis circūstantijs
⁊ perfectionibus informatus: sicut fuge
re mortem non ex infirmitate ⁊ timore:
sed pro meliori bono: vel quātū ad deū:
vel quātū ad proximum. Tertiū est per-
fectum ꝑm se: sicut est actus difficilis a
virtutis sublimitate ꝓcedēs: vt est mo-
tus feruide ⁊ calide dilectionis in deuz.
Imperfectum etiam dicitur tripliciter.
Quoddā est imperfectū ex genere vt est
actus facilis ad quē hūana infirmitas
⁊ fragilitas cōiter inclinatur: vt posside
re pecuniā: habere vxorez: ⁊ filia. Quod-
dam est ex circūstantia: vt dimittere ve-
stem propter fugā maioris iniurie. Ter-
tium est imperfectū ꝑm se: qđ nullo mo-
do potest stare cū euangelica perfectio-
ne: vt fugere paupertatez. Ex his omni-
bus apparet ꝙ bonum ꝑm se nunq̄ po
test esse malū: ⁊ ecōuerso. Sed bene bo-
num ex genere potest esse malum ex cir-
cūstātia: sicut qui iret ad ecclesiā vt pla-
ceret hominibus ⁊ nō deo. Et maluz ex
genere potest esse bonum ex circūstātia:
sicut si iudices maleficiorū ꝑm iura ali-
quem occiderēt. In quo casu non male
faciunt: sed bñ faciūt: vt ptz. xxiij. q. v. c.
lex eterna. c. cū minister. ⁊. c. qui malos.
Perfectū etiā ex genere pōt esse imper-
fectum ex circūstantia: sicut intrare reli
gionem causa alicuius commodi tēpo-
ralis. Ita etiā imperfectū ex genere pos
set perfectū esse ex circūstantia sicut face
re aliquod opus ad debitum finem cha
ritatis ordinatum procedens ex radice
intime charitatis. Hoc mō christus bñ-
dictus oīa perfectissime fecit: q: cum cō-
edit vel bibit: vel conuersatus est cum
hominibus: vel cum nuptijs interfuit:
⁊ similia: nō hoc fecit vt satisfaceret ali
cui suo irrōnabili appetitui: qui in ipso
non erat: sed vt infirmos cōfortaret: ne
crederent si christus talia opera non fe-
cisset se nullo mō posse saluari si ab eis
operibus imperfectionis omnino non
abstinerent. Unde similiter dicimus ꝙ
in christo maioris perfectiōis fuit fami-
liare colloquium cum peccatoribus: q̄z
dura increpatio facta per Johannez ba
ptistam ipsis phariseis. Maioris perfe
ctionis fuit in christo conuersatio cum
hominibus q̄z solitudo Johānis in he-
remo: qm̄ hec ⁊ similia procedebāt a xp̄o
ex ardentissima charitate. Naz sicut hu
manam assumendo naturam in nostris
quidem factus est humilis: sed in pro-
prijs remansit excelsus: sic ⁊ summe cha
ritatis dignatio ad actus quosdam no
stre imbecillitatis ⁊ imperfectionis cō-
formes deprimit: ⁊ a summe perfectio-
nis rectitudine non curuatur. Et ideo
talia opera ꝑfecta in ipso fuerūt. Neq̄z
acceptanda est sententia falsa illorum q̄
minus bene intelligentes dicunt ꝙ per
fectio ⁊ imperfectio differūt: sicut duo
cōtraria: sicut iusticia ⁊ peccatū: gloria
⁊ ignominia: vita ⁊ mors. Sed beneve
rum est ꝙ differunt: sicut magis bonuz
⁊ minus bonum: magis meritorium et
minus meritorium. Itē nō valet cōse-
quētia. Unus facit opus ꝑfectionis: er
go bñ facit. Alter facit opus imꝑfectio-
nis: ergo male facit. Ideo Amb. li. de of
ficijs. ait: Officiū omne aut bonum aut
ꝑfectū est. Qđ cū scripturarū autorita-
te possumus ꝓbare. Habemus enim in
euangelio dixisse deū. Mat. xix. Si vis
ad vitā ingredi serua mandata. Nō ho
micidiuz facias. Non adulterabis. Hec
media sunt officia quibus aliquid de-
est. Jō sequit Mat. xix. Si vis ꝑfectus
esse vade ⁊ vēde oīa q̄ habes ⁊ da pau-
peribus: ⁊ veni sequere me. Hoc est er-
go perfectū officiū qđ greci cathorcum
vocant: quo corriguntur omnia que ali
quos potuerūt lapsus habere. hec ille.
Et idez Ambrosius super epistolam ad
Corinth. ait: A licitis temperare vult fi
deles: vt nō solū innocētes: sed gloriosi

videamur. Cōcessa enī pterire virtutis est maxime. ⁊ Aug. in li. de bono ꝓiugali. inq̄t: Bonū erat qō Martha faciebat occupata circa ministeriū sctōꝝ: sed melius qō maria soror eius. Bonū Susanne in cōiugali castitate laudam⁹: sed tm̄ ei bonuꝫ vidue Anne: ac multo magis Marie virginis anteponimus. Bonuꝫ erat qō faciebāt q̄ de substātia sua xp̄o ⁊ eius discipulis ministrabāt: sed meli⁹ qō faciebāt q̄ oēm substātiā suā dimiserāt: vt xp̄m expediti⁹ seq̄rent. ⁊ Piero. ad Demetriadē inq̄t: Prohibent mala: ꝓcipiunt bona: ꝓcedunt media: suadentur pfecta. In duobus primis oē pctm̄ cōclūdit. Reliqua ho posita sunt in nostra prāte: vt aut vtamur ꝓcessis ac licitis: aut ob maius p̄miū ea q̄ nobis permissa sunt respuamus. Quibus oībus apparet ꝙ pfectū nō differt ab imperfecto sicut virtuosum a vitioso; sed sicut maius bonum a minori bono. ¶ Tertij actus in xp̄o respiciūt informationē pfecte vite: sicut offerre se morti: virginitatē ⁊ paupertatem obseruare: ⁊ hmōi. Cū ergo q̄rit in quo debemus seq̄ xp̄m? Respōdeo ꝙ in obseruātia diuinorum mādatorum: vt apparet ex p̄missis. In operibus aūt perfectionis nō tenemur ipsum sequi: nisi inquātum volumus: sicut si nos astringeremus ad obseruādū diuina ꝓcilia: vel in casu ꝙ extrema necessitas expostularet: sicut si aliter vnus nō posset se defendere: vt si nō negaret xp̄m moteret: in quo casu tenet de necessitate salutis magis eligere mortem. Iccirco multi iudices sunt q̄ ex operib⁹ pfectionis vel in xp̄o cōsideratis vel in sctis suis: eos lacerāt: in q̄bus talia opera nō relucent. Quis ignorat ꝙ etiā in operibus perfectiōis: ⁊ gradus ⁊ varietas inueniatur? Opus nāq̄ perfectiōis est pro xp̄o cōburi: lapidari: crucifigi: capite trūcari: sagittari: vel decorticari. Op⁹ perfectionis est: mūdo dimisso in solitudine deo seruire. Opus perfectionis est habitū religionis assumere: ⁊ inter homines stādo verba vite predicare. Que fatuitas est ergo dicere. Paulus prim⁹ heremita stetit in heremo: ⁊ bene fecit; Stephanus fuit lapidatus ⁊ nō stetit in heremo: ergo male fecit. Sctūs Frāciscus nō fuit sacerdos: ⁊ noluit esse ꝓpter humilitatē ⁊ bene fecit: ergo sctūs Antonius qui fuit sacerdos male fecit. O rudis intellect⁹ est ista cogitare. O rudia ingenia: O mentes insipide atq̄ bestiales. Certe absq̄ vlla rōne volunt plerīq̄ de q̄bus loquimur: oēs ad opera perfectionis fore obligatos: dānant cōiugia: dānant reges: duces: barones: milites: mercatores: artifices: ⁊ q̄scūq̄ in seculo cōstitutos. Quibus ego dico ꝙ hi qui in seculo sunt in quolibet gradu: ⁊ seruant mandata dei: salus eterna eis nō denegat. Asserūt etiā hi eos q̄ pfectionis viā ingressi sunt ad oia ⁊ singula perfectionis opera teneri. Qō falsum est vt ostēdimus exemplis prealle gatis. Sequamur ergo xp̄m bono aīo: qr ad nihil impossibile nos cogit.

¶ Qr tribus rōnibus inducimur sequi xp̄m quē multi fugiunt. Cap. ij.

Secunda cōclusio dicitur ratio vel inductio. Inducimur nāq̄ xp̄m sequi: quem multi fugiunt triplici rōne.

Primo rōne noiationis.

Scdo rōne honorationis.

Tertio rōne remunerationis.

¶ Primo inducimur seq̄ xp̄m rōne nominationis. Noiamur em xp̄iani: qō nomen primo ab aplis ⁊ discipulis fuit introductū. Nā vt scribitur in ij. libro ecclesiastice historie. Cum passim per gentilium populos diuina effunderetur dignatio: primum Cornelius apud Cesaream palestine vrbem maximam cuꝫ oī domo sua ad fidem christi Petro ministrante perducitur. Iamq̄ indies q̄plurimi ⁊ alij ex gentibus apud Antiochiā ad fidem venerunt. Ob quod ibidem florentissima congregatur ecclesia: in qua omnibus pariter ⁊ in gratia dei ⁊ vnanimiter degentibus: ibi primuꝫ discipuli perēni fonte sumpto mutata vocabu

lo appellati sunt christiani. Qz ho christianus a christo dicitur: oportet vt qui illud nomen habent christum sequant: qz nomen debet esse consonans rei. Sicut probatur. xxj. di. c. cleros. ⁊ ex de preben. ⁊ digni. c. cum hm aplm. ⁊ insti. de dona. §. est ⁊ aliud. Hinc est q̃ scribitur ex de sacra vnct. c. cū venisset. A christo christiani dicunt: tanq̃ vncti deriuent ab vncto: vt oēs currant in odorem vnguentorū illius: cuius nomen vt oleum est effusum. ⁊ Aug. in li. de doctrina christiana de hoc sic loquitur. Ex sacramento vnctionis christianorū oīm vocabulum descendit. Qd nomē ille frustra sortitur: qui xpm minime imitatur. ¶ Secundo inducimur ad sequendū christū ratione honorationis: qz honorat xpus se sequentes tanto honore: vt maior excogitari non possit. Ideo dixit discipulis suis christus Job. xv. Iam non dicā vos seruos: sed amicos. ⁊ in pſ. cxxxviij. Nimis honorificati sunt amici tui de⁹. Qd verum esse conspicimus: cum videmus taz celebri veneratione coli memoriam sctōr. Et magis aperte videbitur cum in fine seculi imitatores christi magis honorabuntur: q̃ purpurati reges: q̃ insatiati diuites: q̃ delicati iuuenes q̃ hi qui voluptatibus ⁊ blandicijs seculi vacauerunt. Tūc vt scribitur Sap. v. Stabunt iusti in magna constantia aduersus eos ⁊c. vsq̃: illoz est. Erit tūc maior glia ⁊ honor piscatoris amici dei q̃ fuerit gloria exhibita quibuscūq̃ imperatoribus romanoz. Nulla erit tunc illoz romanoz gloria: qui post multos labores ⁊ sudores ⁊ angustias: ⁊ effusiones sanguinis: ⁊ dira vulnera superatz hostibus in vrbe maxima triumphabāt Erat nāq̃ triumphus ille honor maximus qui dari poterat a romanis. Et dicitur a tris qd est tres: ⁊ phonos qd est sonus: quasi tripler sonus pro benemerito ciue. Fiebat aūt tripler cōsultatio pro triumpho. Nam primo consulebat exercitus. Scdo senatus. Tertio populus. Quibus concordantibus triūphabat victoriosus dux. Vel dicitur triumphus quasi trinus sonus: eo q̃ tripler fuit leticia triumphantis. Prima q̃ cū ad vrbem triumphalis ciuis rediret: ei cum effusa leticia occurrebat ppls vniuersus. Scda erat leticia qñ triūphantis currum precedebant captiui oēs manibus post tergum ligatis. Tertia leticia qz triumphans seruum post se habebat gestantem anulum similem suo: ⁊ a tergo triumphantis coronam auream deferentem. Ipse ho triumphans indutus veste aurea ascendebat super currū aureū tractū a quattuor equis albis: vt scribit Lucius florus li. j. Et sic pompaticus dux eunte senatu in capitolio albos mactabat tauros ⁊ sacrificabat ioui. Et ob temperamentum huius effuse leticie: licebat impune oībus iocose aduersum triumphantem dicere quecūq̃ cōuitia. Et ideo moti romani ad tantaz gloriam fine rubore postulabant sibi decerni triumphales titulos ob quecūq̃ leuia. Quibus vt occurreretur teste Valerio li. ij. sub rubrica de iure triumphādi. l. cautuz est ne quis triumpharet nisi quinq̃ milia hostium in vna acie cecidisset. Et ne ler cupiditate lauree: fraudaretur: adiutorio alterius legis suffulta est: quam Lucius Marius: ⁊. M. Cato tribuni plebis tulerūt. Minabatur eīm penā imperatoribus qui falsum numerum aut occisoz hostium aut amissorum ciuiuz senatui suis litteris nūciassent. Iubebat etiam vt q̃ primo vrbem intrassent: apud questores vrbanos iurarēt de vtroq̃ numero he ab his senatui scriptū esse. Erat etiā sancitū vt pro aucto imperio nō p recuperatis romani ppli triumphus decerneret. Ob quā legē: vt scribit Valerius: superior africanus ob recuperatas hispanias nullum triumphū habuit. Nec. M. Marcellus ob recuperatas siracusas. Fiebant autē in his triūphis solaciosi ludi ⁊ festiui ioci in honorem triumphantis. Eīm maxime mouebant ipsi romani ad vtiliter agendū ⁊ aggrediendū quecūq̃ ardua

ꝛ difficilia sibi cōmissa. Sic triūphauit Lucius posthumus megetellus ꝟm Titum Liuiū li. j. ab vrbe cōdita: q̄ Sannites vicit ꝛ Uriā supauit. Triūphauit Lucius Emilius. Paulus filius Lucij Emilij: q̄ apud Camios occisus est: ꝟm Pliniū de viris illustribus: eo ꝙ Ligures vicit: ꝛ Persem regē macedonie superauit. Triūphauit Papirius: qui Lucius papirius cursor dictus est: q̄ Sannitū duriciem fregit ꝛ adeo clare cūcta gessit: ꝙ romani ꝟm Eutropium ꝛ Orosiū: hūc Alexandro maximo duci parem esse prestolabant. Triumphauit Quintus Cecilius Metellus dictus macedonicus ꝟm Eutropiū li. iiij. a domita macedonia: q̄ Philippū regem de macedonia deuictū eduxit. Triūphauit Metellus filius eius ꝟm Orosiū Creticus dictus: qꝛ Cretā romano ppl̄o subiugauit Triūphauit Pōpeius magnus post superatos duos reges ꝟm Orosiū trahentibus currū elephātis: p̄ferens añ se filios mitridatis ꝛ Triganis: ꝛ Aristobolū principē iudeoꝝ. Triūphauit Cesar q̄nquies: vt Suetonius scribit ꝛ Florus: ꝓpter ea q̄ gesserat in gallia ꝛ britānia ꝛ egypto ꝛ africa. Triūphauit Probus imperator: q̄ ꝟm Eutropiū. ix. li. ꝛ Rufinū in annalibus romanoꝝ: vicit alemānos: germanos: gothos exarmatos: et diebus. v. sic gl̄iose triūphās inter alia spectacula totū circū in spēm silue fecit cōseri arboribus: ac ꝑ diuersos aditus: mille apros: mille ceruos: mille leones: centūq̄ lupicos immisit leopardos: et quascūq̄ alias feras habere potuit viuas ꝛ om̄ia cōcessit diripiēda populo. Multiq̄ fuerūt alij qui in hmōi triumphis nō parū sibi honorē vendicauerūt Sed ꝟe fumus fuit ꝛ vanitas talis honor. Laborauerūt sollicitudine ꝓ re instabili ꝛ momētanea. Nō sic aūt erit de honore amicoꝝ dei: q̄ honorē ꝑpetuum ꝛ indeficientē acquirēt. Nō dicet̄ imperatoribus olim triūphātibus: tūc ꝟo flētibus: sꝫ his q̄ xp̄m sunt imitati. Mat. xxv, c, Uenite bn̄dicti patris mei. O ergo mūdana pigritia: o vituperabilis negligētia. Si illi ciues terrene ciuitatis tātū laborarūt pro illo modico honore accipiendo: cur oēs nō inuigilāt ad imitandū xp̄m ꝓ honore: q̄ ꝓmittit̄ oībus beatis in regno celoꝝ. ¶ Tertio inducimur ad imitādū xp̄m rōne remunerationis. Dat nāq̄ se sequētibus remunerationē liberalissimā: ꝓ seruitio tp̄ali vitā eternā: ꝓ breui labore bonū qd̄ nūq̄ deficiet. Hinc est ꝙ Hiero. in q̄stionib⁹ ad helbidiā ait: O q̄nta btītudo ꝓ paruis magna recipere: eterna ꝓ breuibus ꝓ morituris semꝑ viuētia: ꝛ habere deum debitorem.

¶ Qꝛ multi sine rōne ꝓpter tria retrahunt̄ a xp̄i sequela. Cap̄. iij.

Tertia cōclusio dicitur retardatio. Retardantur equidē ꝛ retrahuntur multi a seq̄la xp̄i irrationabiliter maxime ꝓpter tria.

Primo ꝓpter fidē dubiā.
Scd̄o ꝓpter humanā verecūdiam.
Tertio ꝓpter spem falsam.

¶ Prima retardatio d̄r esse ꝓpter fidez dubiam: qꝛ nolūt firmiter credere: existimātes nihil aliud esse nisi qd̄ in p̄nti vita inuenit̄ atq̄ videt̄. Quos Grego. in iiij. dialogoꝝ quodam exēplo valde digno conuincit: vbi ait: ꝙ si casu vna mulier in fouea aliqua terre obscura ꝛ angusta pariat filiū: ibiq̄ euꝫ educat vsq̄ ad annos discretionis: postmodū ei dicat qualiter est supra ipsos celuꝫ: terra: sol: luna: stelle: plāte: hoīes: edificia: fontes: maria: ꝛ hmōi: fatuus esset ille filiꝰ si nō crederet dicēs: ista nō possunt esse qꝛ ea nō vidi. Pariformiter stultus est hō q̄ nō credit sctē matri ecclie: non credit p̄dicatoribus ꝛ cōfitētibus de futura vita regni celoꝝ. ¶ Scd̄a retardatio d̄r esse ꝓpter humanā verecūdiā. Timēt em̄ maloꝝ hoīum latratus ꝛ morsus: q̄ deridēt sepenumero eos q̄ bn̄facere student: ꝟm illud Prouer. xiij. Detestantur stulti eos q̄ fugiūt mala. ꝛ Prouer. xiiij. Ambulās recto itinere ꝛ timēs deū: de-

spicit ab eo qui infami graditur via. Et Job.iij. Ois q̄ male agit odit lucē. Cōtra quos Hiero. dicit ad Pāmachium. Prima virtus monachi est cōtēnere oīa iudicia: ⁊ recordari apl̄i dicentis Gal.j. Si adhuc hoībus placerem xp̄i seruus non essem. Magisq̄ deridēdi sunt qui imitant̄ diabolū q̄ qui sequunt̄ xp̄m.

¶ Tertia retardatio d̄r esse ꝓpter spem falsaz: q̄r sperāt diu viuere: qd̄ vnicuiq̄ dubiū esse debet. Sed euenire solet qd̄ Hiero. scribit ad Gerūtiā. Nemo (inq̄t) em̄ est tā fractis viribus ac tā decrepite senectutis: vt nō se putet vnū adhuc annum superuicturū esse. Vñ subrepit obliuio cōditionis sue vt terrenū aīal iāq̄ soluendū erigat̄ in superbiā: ⁊ aīo celuz teneat. hec ille. Coercitent̄ itaq̄ oīum mētes: aperiant̄ oculi: cognoscam⁹ seculi vanitatē: labilitatē: falsitatē: instabilitatē: calamitatē: breuitatē: ⁊ finē. Conemur itaq̄ imitari xp̄m iesum q̄ nos inuitat: ac ad nos clamat: Venite ad cenā paradisi: ⁊ ad btitudinē impetrabilem: q̄ parata est oībus post me venire volentibus: quam nobis cōcedat iesus xp̄s. Amen.

¶ Dñica tertia aduentus: de p̄dicatione Johānis baptiste: qua dei filiū publice predicauit. Sermo.xv.

¶ Jesum Jobes p̄dicat. Fructus.xv.

Edius aūt vestrū stetit quē vos nescitis. Job.j.c. ⁊ in euāge. p̄ntis dñice. Precursor dñi nostri iesu xp̄i Johānes baptista ex dispositione spūssancti xp̄m dei filiū publice p̄dicauit: cuius altitudinem singulariter indicare voluit his qui fuerant ab hierosolymis ad euz missi: qui tñ cum ceteris phariseis ac iudeis perfidis nullo modo acquieuerūt Johannis testimonio veracissimo. Noluerunt que de christo audierant a Johanne humili mente suscipere. Et q̄r in euangelio hodierno fit specialis mētio de iohānis predicatione: qua xp̄m dei filium firmiter: fortiter: veraciterq̄ asserebat: iccirco pro euangelij declaratiōe fructum proponimus elucidanduz qui est: Jesum iohannes predicat. Ad cuius expositionem tres conclusiones occurrunt annotande.

Prima ꝯclusio d̄r missionis.
Scd̄a ꝯclusio d̄r interrogationis.
Tertia ꝯclusio d̄r magnificationis.

¶ Q̄r missi sunt ad iohānem sacerdotes ⁊ leuite interrogātes an esset christus.

Capitulum.j.

Prima cōclusio d̄r missionis. Que notatur in prima parte euāgelij: vbi dicitur ꝙ miserunt iudei ab hierosolymis sacerdotes ⁊ leuitas: vt interrogarent eum. Tu qui es? Ubi nō immerito querimus quare iudei potius opinabātur de iohanne ꝙ esset christus q̄ de domino nostro iesu christo. Nā ꝟm Origenē tēpus aduētus christi ppl̄m recreabat: ⁊ quodāmodo iā presens existens legisperitis ex sacris scripturis speratuz colligentibus: propter quod Theodas nō modicam multitudinez quasi christus congregauit: ⁊ post illum Judas galileus in diebus professionis. Cum ergo feruentius expectaretur christi aduentus: iudei transmittunt ad iohannē cōmuniter scire volentes si ipse se xp̄m fateretur: ꝓpter tria.

Primo ꝓpter baptismi nouitatē.
Scd̄o ꝓpter p̄dicationis claritatez.
Tertio ꝓpter vite austeritatē.

¶ Primo iudei habuerūt de iohāne talem opinionē ꝓpter baptismi nouitatē q̄r vt d̄r in fine euāgelij Job.x.c. Johānes erat in bethania trans iordanē baptizans. Hec bethania ꝟm glo. alia fuit ab illa que nō longe erat ab hierusalez: vbi fuerat lazarus mortuus suscitatus. De qua etiā dicit Origenes ꝙ alio nomine vocabatur bechabora. Et q̄r nullus prophetarum ante iohannem acceptauerat baptizare: ideo baptismus eius quandam nouitatem pretendere videbatur: que nō immerito superiores

iudeoꝝ mouere poterat: vt de Johāne suspicarent̄ ꝙ esset xp̄s. De quo baptismo quattuor veritates tenēde sunt catholice. ¶ Prima veritas ꝟm Rich. in iiij.dis.ij.ar.ij.q.j.ꝙ si extēdam⁹ nomē sacramēti ad omne signū rei sacrātꝫ suscipientē: sic baptism⁹ Johānis erat sacramentuꝫ: qꝛ expresse rep̄sentabat xp̄i baptismū: qui est res sacrās suscipiētē. Si aūt restringamus nomē sacr̄i ad illud qd̄ est sacre rei signū ⁊ cā: sic nō erat sacr̄m: qꝛ nō cōferebat gr̄am ex vi sacr̄i vt declarabimus. Uñ respectu sacri baptismi xp̄i dꝫ dici fuisse sacramētale: qꝛ fuit quedā dispositio ⁊ p̄paratio ad illius baptismi susceptionē: vt dicit magister sententiarū in lr̄a.di.ij. iiij.libri. ¶ Secūda veritas: ꝙ baptism⁹ Johis vt dicit prefatus doctor vbi.s̄.q.ij.fuit institutus autoritate diuina. Qd̄ ꝓbatur per illud qd̄ d̄r a Johāne baptista. Joh.j. Qui misit me baptizare ī aqua ille mihi dixit: Sup quē videris spiritū descēdētē ⁊ manentē supra eū ip̄e est q̄ baptizat in spūsctō. Hoc ip̄m ptꝫ: qꝛ Mat.xxj. xp̄o querēti de baptismo Johannis vtrū esset ex celo an ex hoībus: non fuerūt ausi dicere ꝙ ex hominib⁹. Et dicitur ille baptismus Johānis: eo ꝙ ipse solus fuit minister primarie institutionis ⁊ executionis illi⁹ baptismi. ¶ Tertia veritas: ꝙ baptism⁹ Johānis ꝟm glo.super illud Luce.iij.p̄dicās baptismū penitētie: nō dabat seu cōferebat gr̄am: qꝛ vt d̄r ibi. Johannes dare non potuit baptismū quo pctā soluerētur. Nā vt dicit Boñ.ij.lib.di.iiij.ar.ij. q.ij.talis baptism⁹ fuit institut⁹ ꝓpter quādā p̄parationē et assuefactionē ad baptismū xp̄i.de ꝯse.dis.iiij.c. nō regenerabant̄. Uñ glo.Mat.iij.sup illo verbo. Ego baptizo.ait: Tm̄ corp̄a lauo qꝛ pctā soluere nequeo: vt sicut nascēdo ⁊ predicādo p̄curro: sic baptizādo ad xp̄i baptismū dirigā. ¶ Quarta veritas est ꝙ baptizati baptismo Johānis: iteruꝫ debuerūt rebaptizari: sicut ptꝫ p Aug. super Joh. ⁊ ponitur de ꝯse. dist.iiij.c. aliud.vbi dicit: Si quos baptizauit iudas: nō sunt iterū baptizandi: et quos baptizauit Johānes: iterū sunt baptizandi. Et idē lib.ij.de baptismo contra donatistas.ait: Dñs iesus xp̄s tali baptismo mūdat eccl̄iaꝫ quo accepto nullum alterū requirat̄. Johannes aūt tali baptismo pretingebat: quo accepto esset etiā baptismū dñicū necessarium. Ex hoc habetur expresse Act̄.xix.c.quādo baptizatos baptismo Johānis paulus baptizauit baptismo xp̄i. Tñ dñs Boñ.dicit vbi.s̄.q.iij. ꝙ quorūdā opinio fuit ꝙ baptizati baptismo iohānis si non habebāt fidē trinitatis rebaptizandi erāt. Si aūt habebāt fidē trinitatis qua interius insigniebantur tanq̄ charactere: habebant sp̄m̄sanctum per impositionē manuū: ⁊ ideo nō erāt rebaptizandi. Scotus autē in.ij. dist.sui iiij.parte.ij.q.vnica.inq̄t: ꝙ dupliciter pōt intelligi baptismus iohānis. Uno mō in forma baptismi xp̄i: quaꝫ potuit didicisse a discipulis xp̄i: vel ab alijs audiētibus eos baptizare. Et tunc nō d̄r ꝓprie baptismus iohānis: sicut non d̄r baptismus Petri vel pauli. Et planū est ꝙ tales sic baptizati nō erant baptizādi. Alio modo pōt ītelligi baptismus iohis nō in forma baptismi xp̄i: sꝫ in aliqua alia forma ꝓpria.s.in noīe vēturi: vt d̄r Act̄.xix. vl̄ absq̄ aliq̄ forma. Et sic de baptizato satis videt̄ necessariū ꝙ erat baptizandus baptismo xp̄i. Tum ꝓpter preceptū generale obligās oēs: qd̄ non implebāt sic baptizati a iohanne. Tū qꝛ medicina p̄paratiua suscepta: cōgruū est recipere medicinā curatiuā. Baptismus aūt iohānis vt dixi paulo superi⁹ erat sicut dispositio ⁊ medicina p̄paratiua ad baptismū xp̄i. Jō nō tenet̄ opinio magistri a doctoribus in hoc passu: qꝛ nō videtur h̄re ratiōes conuenientes. ¶ Secūdo iudei magis opinabant̄ ꝙ iohannes esset xp̄s q̄ de dño nr̄o iesu xp̄o ꝓpt̄ doctrīe claritatē. Adeo nanq̄ doctrina eius erat grata: vt magna populoꝝ frequētia ꝯueniret

ad ipm audiēdū. Unde Mat. iij.c.d:: Eribat ad eum hierosolyma ⁊ omnis iudea: et omnis regio circa iordanē. Et si dicatur ꝙ populi stulte faciebant: cum non constabat eis de autoritate iohannis: qui etiam nulla miracula faciebat. vt d: Job.x.c. Dicitur ꝙ fama miraculose cōceptionis iohānis de sterili ⁊ sene: ⁊ annūciatio eius facta patri in loco ⁊ festo solēni: et ablatio vsus lingue ⁊ eius restitutio nota plebi: ⁊ p̄clara vita parentum: ⁊ eius ab infantia pmansio in desertis: ⁊ sctitas: ⁊ stupenda efficacia spiritus in loquēdo dabāt apertissimū testimoniū Johāni ꝙ esset vox illa clamantis in deserto. De qua dicit Esa.xl. Ideo exitus populorū non erat temeritas: sed potius motio spūs dei ⁊ rationis ⁊ volūtatis eorū sibi consentiētis. ¶ Tertio iudei de iohāne opinabātur ꝙ esset xp̄s ꝓpter vite austeritatez vel singularitatē. Nam xp̄s ferebat vestes cōmunes. Johannes autem de pilis camelorum confectas. Xp̄s panem et vinum cōmedebat cum peccatoribꝫ. Johannes autem habebat durissimuz victum: ⁊ euitabat consortia peccatorꝫ. Christus de fabro progenitus esse credebatur: Johannes vo a summo sacerdote. Uerūtamen non excusantur iudei quibus iste de quo tantā opinionē habebāt xp̄m ostendit: vt patebit in sequētibus. Ex hoc vt p̄dixim⁹ in p̄cedēti fructu: conuincūtur illi q̄ hoīes ex exterioribus iudicare volunt.

¶ Qz destinatis ad iohannē ipe ad tria veraciter respondit. Capl'm.ij.

Secunda conclusio dicitur interrogationis. Nā hi qui fuerunt ad Johannem destinati: ipsum sagaciter ⁊ studiose interrogauerunt: proponentes sibi simpliciter tria: ad que ipse veraciter voluit respondere.

Primum quis es tu.
Secōm helias es tu.
Tertiū ꝓpheta es tu.

¶ De primo dicit textus. Et cōfessus est et non negauit. Et confessus est: qz non sum ego christus. Ubi respondet ꝑm Chrysostomū intentioni eorum quia ad hoc querebant. Tu quis es: vt responderet eis si esset christus vel non? Dicit Chrysostomus. Sic fide dignum existimauerunt esse iohannez: vt ei de seipo dicenti crederent. ¶ Ad secundū sibi ꝓpositum dicit: Non sum. Quod contrariari videtur sententie saluatoris q̄ dixit Matthei.xj.c. de Johāne baptista: Ipse est helias. Et ad hoc origenem dixerunt quidam ꝙ iohānes erat helias: tamen ignorabat se esse heliam. Et hoc nimirum tenent qui asserunt iterate incorporationis vnionem tanq̄ anima multa posset induere corpora. Unde iudei per leuitas ⁊ sacerdotes querūt an esset helias: arbitrantes helie animam in iohanne esse. Qui dixit: Non sum. nesciens primeuam vitam propriā. Sed hunc errorē interimit origenes dicens: Qualiter autem videtur rationabile si tanq̄ propheta a spiritu illuminatus: et de eo vnigenito tanta narrauit ignorasse de seipso an vnq̄ eius anima fuerit in helia. Ideo Gregorius in homelia hunc passum declarat dicēs. Ex his verbis questio nobis valde implexa generatur. Alio quippe loco inquisitus a discipulis dominus de helie aduētu respondit: Helias venit ⁊ non cognouerunt eum. Sed si vultis scire Johānes ipse est helias. Requisitus autem Johānes dixit: Non sum helias. Quid est hoc fratres charissimi: quia quod veritas affirmat hoc propheta veritatī negat. Ualde enim inter se diuersa sunt. Ipse est: ⁊ non sum. Quomodo ergo ꝓpheta veritatis est: si eiusdem veritatis sermonib⁹ concors non est. Sed si subtiliter veritas ipsa requiratur: hoc qd̄ inter se contrarium sonuit: quomodo contrarium nō sit inuenitur. Ad zachariam nanq̄ angelus de iohanne dixit: Ipse precedet ante illum in spiritu ⁊ virtute helie. Quia sicut helias ꝑm domini aduentum preueniet: ita Johannes

preuēnit primū. Nam sicut ille precursor vētur? est iudicis: ita iste precursor factus est redēptoris. Johānes ergo in spū Helias erat: in persona helias non erat. Ob ergo xpus fatetur de spū: hoc iohānes denegat de psona. Qz ⁊ iustuz erat: vt discipulis dñs spiritualē de iohanne sententiam diceret. Et iohānes idem turbis carnalibus non de suo spiritu: sed de corpore responderet. hec ille. Ad tertiā interrogationez respondit Johannes se non esse prophetā. Quod si alicui dubium hec responsio faceret: cum dominus eum prophetam dicat ⁊ plus ꝗ prophetā: nos respondere possumus ꝗ hic propheta tripliciter potest capi: videlicz

Primo modo gñaliter.
Secdo modo specialiter.
Tertio modo singulariter.

¶ Primo modo accipitur generaliter p quolibet ppha. Et sic Jobes non erat propha: sz plus ꝗ ppha. Et Aug. ait: Johānes maior erat ꝗ ppha: qz quem prophete lōge ante pnūciauerūt: Johānes psentē demonstrabat. ¶ Secdo mō accipitur ppheta specialiter. Et sic ꝟm Nicolaū de lyra sup hūc passum: famosa erat opinio tūc xpis apud antiquos iudeos: ꝗ ante xpm veniret vnus magnus ppheta eo ꝗ scriptum est Deut. xviij. Propha suscitabo eis de medio fratrū suorū. Que quidē autoritas ꝟm veritatem intelligenda est ad lram de xpo: licz iudei intelligerent eam de alio propheta. Et ideo interrogauerunt eū si esset ille ppheta. Et respōdit nō. Non em negauit se esse ppheta absolute: scz prophetā missum ante xpm: qz negasset veritatē: sed negauit seipm esse ppheta de quo loquitur scriptura pallegata: q̄ ad litterā intelligēda erat de xpo: vt dictum est. ¶ Tertio modo accipitur propheta singulariter. Et sic ꝟm glo. accipitur pro Heliseo: in quo requieuit duplex spirit? ppheta. iiij. Reg. ij. Ideo iohannes dixit: Non sum: scilz Heliseo. Mira certe humilitas iohānis animā possidebat: qui tāta estimatione sui noluit iactāter dicere ꝗ nō erat. Potuisset respōdere se esse xpm vel prophetā: ⁊ noluit. Recusauit sibi vsurpare honorem alienū: ⁊ veritatē rei petētibus manifestauit. Sed vhe mundo a scādalis. Pro tali honore ⁊ quotiēs veritas offuscatur? Quot mendacia pferunt: quot flagitia perpetrantur? Certe vix illa explicare possemus. Nō sic faciebat Johānes q̄ nobis sue hūilitatis pberevoluit exemplum. Et hec sufficiant pro secunda conclusione.

¶ Qz Johānes sua pdicatione xpm magnificauit. Capl'm. iij.

Tertia conclusio ōz magnificationis. Magnificauit em Johannes christum illū predicando: declarans his qui interrogabant eū specialr de tribus.

Primo de maiestate.
Secūdo de prioritate.
Tertio de sublimitate.

¶ Prio de maiestate magnificauit xpz: quia illis petentibus quis es vt respōsum demus his qui miserunt nos: quid dicis de teipso: respondit? Ego vox clamantis in deserto dirigite viā dñi. vbi christū dñm predicat. ꝟm ꝗ Esa. xl. predixerat. Johānes em demōstrat se clamare in deserto iudee: vt oēs se pparēt in aduētu xpi in mundū. Et bene designatur iohānes in pprietate vocis: qz erat annūciator verbi diuini hoc est xpi qui est verbū patris. Unde Greg. in homel. ait: Scitis aūt qz vnigenitus filiū verbū patris vocatur: iohāne attestante qui ait: In principio erat verbuz ⁊c. Et subdit: Ex ipsa aūt nostra locutione cognoscimus: quia prius vox sonat vt verbū possit audiri. Johānes ergo vocē se esse asserit: quia verbum precedit. Aduentū itaqz dominicū pcurrens vox dicitur quia per eius mysterium patris verbū ab hoibus auditur. Theophilus autē dicit ꝗ Johannes vox est: qz veritatē manifeste annunciat. Omnes em qui in lege erant obscure loquebātur.

¶ Sed posset queri quare iohānes appellat se vocē? Respōdet triplici ratiōe. Prima ratio est: quia ꝟbū est in corde: sz manifestat per vocē dicētis: ⁊ ponit in corde audientis: ⁊ sic nihilominꝰ verbū adhuc remanet in corde dicentis et audiētis: ⁊ vox trāsit. Sic etiā xp̄s qui est verbū in corde patris ad nos venit: ⁊ iohānes ipm manifestauit. Sic xp̄s ⁊ remanet in corde patris per eternā generationē: ⁊ in cordibus nostris per fidē: ⁊ Johannes transiuit per mortem. Job. iij. Me oportet minui: illum autē crescere. Secūda ratio est: qꝛ sicut ꝟbū prius est q̄ vox: ⁊ tū vox preit verbū: sic xp̄s fuit ante iohannē. Et ideo ipse dixit Job. j. prior me erat. Et tū iohānes precessit xpm. Lu. j. Ipse precedet ante illū ī spiritu ⁊c. Tertia ratio est: qꝛ sicut vox est cōiūcta verbo: nec tū est verbuz: sic iohānes multa sanctitate cōiunctus fuit xpo: nec tū fuit xp̄s. Nam xp̄s fuit spōsus: iohānes ꝟo amicꝰ spōsi. ¶ Secūdo magnificauit xpm de prioritate. Nā sequitur euāgeliū. Et q̄ missi fuerāt erant ex pharisēis. Et interrogauerunt eū ⁊ dixerunt ei: Quid ergo baptizas si tu nō es xp̄s: neq̄ Helias: neq̄ ꝓpha? Respōdit eis iohānes dicens: Ego baptizo in aqua: medius aūt vestruz stetit quē vos nescitis. Qō sic intelligitur ꝟm Greg. qꝛ per carnē dñs apparens ⁊ visibilis extitit corpore: ⁊ inuisibilis maiestate. Vel ꝟm Chrysost. qm̄ decens erat xpm cōmixtū esse populo vt vnū multorum se vbiq̄ humilē esse docentez. Vel ꝟm Theophilū. Medius erat pharisēorū dñs: sed ignorabāt eū qꝛ ipi scripturas se scire putabant. Et inquantum in illis prenūciabatur: dñs medius eorū erat. s. in cordibus eoꝝ. Sed nesciebant eū: eo q̄ scripturas non intelligebant. Ipse est qui post me venit: qui ante me factus est. Sed quō verū est hoc dictū: cū xp̄s ꝟm diuinitatē sit genitus ⁊ non factus? Scōm humanitatē ꝟo post cōceptuz precursoris in vtero virginis sit incarnatus? vt patet Luce. j. Ad quod respondet Greg. in homel. dicens: Sic nāq̄ dicitur: ante me factus est: ac si dicatur antepositus est mihi. Post me ergo venit: quia postmoduz natus. Ante me factus est: quia mihi prelatꝰ. ¶ Tertio magnificauit xpm de sublimitate: cū dixit: Cuius nō sum dignus vt soluā corrigiā calciamētoꝝ eius. Circa quod dubiū occurrit: si xp̄s calciamenta portauit. Et ꝟm hanc sententiam videtur q̄ sic. Tamē ex altera parte hr̄ Lu. r. q̄ xp̄s aplis suis calciamenta portare inhibuit. Et ipe fecit qō docuit Act. j. Et Hiero. ad Eustochiū inquit: Discipuli absq̄ calciamentoꝝ onere: et vinculis pelliū ad predicationem noui euangelij destinantur: ⁊ milites vestimētis iesu sorte diuisis caligas nō inuenerunt quas tollerēt: ideo ꝟm Nico. de lyra dicendū est q̄ Johannes metaphorice locutus est dicēs se nō esse dignū exhibere xpo etiā minimū seruitiū sicut solent hoies aliqn̄ loqui ad ostendendū suam paruitatē vel alicuiꝰ alteriꝰ excellētiā. Vel ꝟm Greg. dicere possumus q̄ per corrigiā calciamenti: incarnatiōis mysteriū intelligitur. Ait enim. Incarnatus dñs veniens quasi calciatus apparuit: qui ī diuinitate sua morticina nostre corruptiōis assumpsit. Corrigia ergo calciamēti est ligatura mysterij. Johannes ergo soluere corrigiā calciamēti eius non valet: qꝛ incarnationis mysteriū nec ipse inuestigare sufficit. Acsi patenter dicat: Quid miruz si mihi ille prelatꝰ est quē post me quidē natū considero: sed natiuitatis eiꝰ mysteriū nō cōprehendo. Hec Greg. Quis itaq̄ iudeos pertinacissimos et formidolosos non iudicet: qui postq̄ Johannis testimoniū audierūt: xpm querere neglexerunt: imo ipsum inuentū suscipere noluerunt? Sed non minus: immo multo magis iniqui existimandi sunt falsi christiani: qui christū expellunt de cordib̄ suis. Audiūt ꝓphas: p̄riarchas: aplos: martyres: ꝓfessores: ꝟgines: doctores: ⁊ predicatores clamantes xpm

esse saluatorē mūdi: ⁊ eū fugiūt ⁊ malis operib⁹ ipsum persequunt. O quot scelera: quot impietates: quot facinora mala falsi xp̄iani cōmittūt: rursum crucifigētes filiū dei: vt dicit ap̄lus. ij. Cor. vij. Aperiam⁹ ergo corda nostra: mundem⁹ illa ab omni inquinamēto ⁊ suscipiamus dōm iesum xp̄m: q̄ seipsum tā benigne nobis cōicare voluit apparēs in medio hominu⁹ vt oēs eū cognoscerēt: atq̄ ab ipso quererēt munus eterne salutis: qd̄ nobis concedat ipse qui est benedictus in secula seculo⁹. Amen.

¶ Feria secunda post tertiam dominicā aduentus: de satisfactione per christum facta. Sermo.xvj.

¶ Jesus satisfactor. Fructus.xvj.

Edius aūt vestrum ⁊c. vbi.ē. Propter grauitatē peccatorū humani ghis suscepit xp̄s innocens carnem: eterno patri cum sua penitentia pro oibus assumpta plene satisfacturus. Non enim pro seipso xp̄s venit in mundum: ⁊ passus est sudores: labores: opprobria: vulnera: ⁊ duram mortē: sed vt paternā iusticiā cōtra hominum peccata ex condecēti placaret. Nā ita ꝓtra pctā mortalia indignatur deus: vt nullus posset per se sufficere non solū pro peccato primorum parentum: sed ꝑ quocūq̄ peccato proprio ipsius furorem mitigare. Cum itaq̄ fructū tam vberrimum omnes gustamus: scilz q̄ iram dei vincere possumus ex beneficio incarnati iesu: iccirco in presenti sermone de satisfactione per christū facta dicturi sumus sub vno fructu: qui est Jesus est satisfactor. In quo contemplabimur christum satisfactorē. Pro cuius declaratione tres conclusiones erūt notande.

Prima ō: cōgruitatis.
Scōa ō: possibilitatis.
Tertia ō: copiositatis.

¶ Qz humanum genus reparari per satisfactionem congruū fuit. Lapm.j:

Rima conclusio dicitur congruitatis. In qua videndu⁹ est q̄ magis congruum fuit humanu⁹ genus reparari ꝑ satisfactionē q̄ per aliū modu⁹. Et hoc ꝑm dōm Bona.in.iij.dist.xx. arti.j.q.ij. maxime ꝓpter tres rationes.

Primo rōne diuine iusticie.
Scōo rōne diuine sapiētie.
Tertio rōne diuine honorificētie.

¶ Primo rōne diuine iusticie: qz illa via magis cōueniens fuit ad reparationē humani generis: in qua seruat ordo diuine iusticie. Magis aūt seruatur ordo diuine iusticie cum malū punitur: q̄ cū malū relinquit impunitū. Sed cū pctōr reparatur ꝑ satisfactionē malū punitur cū fine satisfactione malū relinquit impunitū. Ergo magis seruat ordo diuine iusticie in reparatiōe per satisfactionem q̄ sine satisfactione. Hāc rōnem tāgit Anselmus in li. Cur deus homo. vbi ait: Si peccatū impunitū dimittitur similiter se hz deus peccāti et nō peccāti.

¶ Secūdo magis congruū fuit reparationem predictā esse per satisfactionem rōne diuine sapiētie. Nam illa via magis congruit reparationi humani generis: in qua magis seruat ordo diuine sapiētie. Sed sic est ꝑm Aug. q̄ ordinatio peccātiū in supplicijs siue pctī in pena: manifestat decorē diuine sapiētie: que nō patit vniuersum ex aliqua sui parte deturpari. Sed cū pctōr releuatur per satisfactionē: pena sequitur ad culpā: cū ño fine satisfactione: culpa non ordinatur per penam. Ergo reparatio humani generis potius conuenit diuine sapientie per satisfactionē q̄ sine satisfactiōe.

¶ Tertio diuine honorificētie magis cōgruum fuit ⁊c. Nā illa via magis cōuenit reparationi humani generis: in qua magis seruat honorificētia diuine maiestatis. Sed pctōr cū peccat ꝑ preuaricationē deū inhonorat. Si ergo peccatum dimittit sine satisfactione: peccatū relinquitur absq̄ honoris ablati recōpēsatione: cū autē satisfactio redditur:

honor recōpensat. Ergo in modo reparādi hoīem p satisfactionē magis seruatur honorificētia diuine maiestatis: q̄ per aliū modū. ¶ Sed instare possum⁹ multipliciter. Et primo sic: Magis decet deū facere qd magis facit ad ostēsionē sue benignitatis ⁊ mie. Sed dimittere pctā oīa absq̄ aliqua satisfactiōe pene est maioris mie q̄ erigere ab illis penam. Sed de⁹ est misericordissim⁹ ⁊ benignissimus adeo vt benignior cogitari nō possit. Ergo videt q̄ modus ille reparādi q̄ est absq̄ satisfactione magis sibi cōuenit. Secō possumus instare q̄ ille modus magis cōuenit reparationi humani generis: q̄ magis est ostēsiuus diuine sufficiētie. Sed si sic deus humanū genus repararet q̄ nullā satisfactionē req̄reret magis sufficiēs appareret. Ostēderet enī tūc q̄ emēdarū nostrarū ⁊ bonor nostrorū nō indiget: ergo modus reparādi absq̄ satisfactiōe magis esset cōueniens. Tertio possum⁹ obijcere q̄ ille modus magis cōuenit reparationi hūane nature: q̄ magis est ostensiuus diuine potētie: pro eo q̄ reparatio est quedam recreatio. Sed si deus absq̄ omni satisfactiōe reparasset gen⁹ humanū solo ꝓbo: ficut fabricauit mūdū: maior ibi esset diuine virtutis ostēsio: ergo ⁊c. Quarto possum⁹ arguere q̄ ille modus magis cōuenit reparationi hūani generis: in quo hō magis astringit ad laudādū ⁊ amādū deū. Sed si de⁹ culpā habentē reliq̄sset absq̄ omni satisfactione pene: esset magis laudandus ⁊ amādus ab hoīe: qr ab ipso plura percepisset. ergo ⁊c. Quinto possumus arguere: qr ille modus magis cōuenit reparationi humani generis: in quo magis erudit hō ad executionē diuini mādati ⁊ imitationē dei. Sed hō dr remittere ⁊ cōdonare alīs culpam ⁊ penā: ergo si de⁹ hoī debuit dare exēplum perfectionis: videtur q̄ magis decuit reparare genus humanum totū relaxādo q̄ satisfactionē aliquam exigēdo. ¶ Rūdetur ad obiecta p̄m dūm Bon, vbi.ō. ¶ Ad primū q̄ vniuerse vie dñi mia ⁊ veritas. Cum igitur ipse sit summe iustus et misericors: ideo in reparatione generis humani: que est excellentissima viarū dei: congruum est vt simul currat mia cū iusticia. Et ideo decēs fuit vt deus ab hoīe satisfactionē exigeret p iniuria. sibi facta: et si homo non posset: tunc mia diuina subueniret dādo ei mediatorē q̄ pro eo satisfaceret. ¶ Ad scōm dicendū q̄ sicut deus exigit a nobis mandatorr suorr obseruantiar: nō propter suam indigentiar: sed ppter ordinationē nostrā: qr debemus ei tāq̄ dño obedire: sic et p peccato exigit emēdam: non ppter hoc q̄ indigeat: sed vt reducat nos ad ordinationem debitam. ¶ Ad tertiū dicimus q̄ si in omni opere dei ostēdatur diuina potentia: in opere tamen reparationis magis manifestatur benignitas ⁊ misericordia: ⁊ per cōsequēs ipsa iusticia cū misericordia annexa. Et ideo cum posset vno verbo genus humanū reparare: maluit tamē reparare cum difficultate ⁊ penalitate: qr magis opportunum erat ibi misericordiam ostēdere q̄ potentiam. ¶ Ad quartum dicitur q̄ plus nos stringit ad honorem ⁊ laudē dei hoc q̄ dedit vnigenitum filiū suum q̄ si non dedisset. ¶ Ad quintū dicimus q̄ si debeam⁹ xp̄m imitari in aliquib⁹: non tamē necessariū est ipsum imitari in omnibus: ad deū spectat querere vindictam: ꝓm q̄ dicitur ad Romanos.xij.c. Mihi vindictam et ego retribuam. Et tamē nobis vindicta prohibita est. Unde doctores oēs cōcludunt q̄ nullo mō iusticia dei potuisset efficacius mitigari q̄ per viā satisfactionis. Et sic patet prima cōclusio.

¶ Qr nulla creatura preter xp̄m potuisset p hoīe satisfacere. Capm.ij.

Secūda cōclusio dr: possibilitatis. In qua considerare licet possibilitatem satisfactionis fiēde p ptō tripliciter.

Primo ex parte angeli,
Secō ex parte hoīs,
Tertio ex parte xp̄i.

¶ Primo ex parte angeli. Alexā. in. iij. q. j. mem. vj. ar. j. dicit ꝙ nullus angelus nec oēs simul potuerūt hāc satisfactionem reddere. ¶ Sed contra hoc possumus arguere: qz hō qui cecidit per aliū impellentē dz releuari p illū eūdē. Sed homo per angelum cecidit: ergo per angelum debuit fieri satisfactio. Ad hoc dicit Alexan. vbi. s. ꝙ satisfactio per angelum non est conueniens necꝫ possibilis multiplici ratione.

Primo rōne diuine iusticie.
Scdo rōne sequele peccati.
Tertio rōne restitutionis.

¶ Primo rōne diuine iusticie que requirit vt qui peccauit satisfaciat. Sed hō peccauit: ergo homo debet satisfacere. ¶ Scdo rōne sequele peccati. Nam reatus pcti originalis obligat totā humanam naturā ⁊ oēs illius generis seu nature ad dānationē eternā. Sed nullus angelus pōt se equare toti humane nature. Et sic dicit Anselmus. Illud per qd debet fieri satisfactio debet esse maius ꝙ commissum. Oportet autē ꝙ ille qui habet satisfacere de pctō originali sit tantus ꝙ possit equari toti humane nature: et ꝙ etiā plus valeat. ¶ Tertio rōne restitutionis. Nam si hō reparetur oportet ꝙ restituatur ad dignitatē illā quā habiturus erat ante peccatum. Qd aūt si repararet per angelū: nō posset restitui ad illā dignitatē patet: qm̄ si non peccasset esset equalis angelis dei in celis. Et idē nobis promittitur post reparationē ⁊ resurrectionē Luc. xx. ⁊ Mat. thei. xxij. Erunt sicut angeli dei in celo. Si autē repararet p angelū: angelus p cōsequēs esset hoīs dñs: qz vt dicit Anselmus. Quecūq; alia persona hominē a morte redimeret: eius seruus idem homo recte iudicaretur. ¶ Ad argumentū rndetur ꝙ idem ordo seruatus est in lapsu et in reparatione humani generis: qz sicut ibi fuerat consensus mulieris: malo angelo eidē suggerente: ita causa reparationis hoīs fuit cōsensus mulieris: bono angelo eidē nūciante. ¶ Scdo licet cōsiderare huiꝰ satisfactionis possibilitatē respectu hoīs. Sicut enim angeli nō potuerūt satisfacere de pctō: ita et hoīes siue aliqua alia creatura. Et si dicatur ꝙ Aug. dicit ꝙ iusticia diuina nō plus exigit in pena ꝙ cōmissum fuit in culpa. Si ergo cōmissa est culpa a pura creatura: ergo pura creatura debuit satisfacere. Respōdet Alexā. in. iij. vbi. s. ar. ij. ꝙ quātitas pcti Ade debet attēdi penes tria; videlz

Quātum ad peccatū.
Quātum ad inordinationē peccati.
Quātum ad illū in quē peccatur.

¶ Et ꝙ quātitas talis peccati debeat sic cōsiderari patet: quoniā si quis offenderet regē ⁊ militē: plus offenderet offendendo regem ꝙ militem. Ita diuina iusticia attendit quātitatem peccati Ade: cuius peccatū licz ratione peccantis fuerit solius creature: tñ peccauit in bonuz infinitū: sicz in deum. Insuper deordinauit ⁊ ream fecit totam humanam naturam: ergo ꝑm istos duos respectus est Ade peccatū infinitū ⁊ transcendēs omnem humanā creaturaz. ¶ Scdo debet cōsiderari in pena quātum commissum est in culpa: culpa autem fuit infinita: ⁊ peccatū propter deuz offensum. Ex quo patet ꝙ dz exigere penam infinitam in peccato Ade: aut si admittat satisfactionem: debet fieri satisfactio a tali persona in qua sit infinitū bonū: et a qua sit ordinatio totius humane nature. Sed nulla pura creatura est talis: ergo propter hoc de iusticia nō fuit: vt per puram creaturā fieret satisfactio. ¶ Tertio licet cōsiderare possibilitatem huius satisfactionis ex parte christi. Nā cum satisfactio fieri nō posset per aliquē creaturā: vt dictum est: conueniens est vt satisfaciat christus deus et homo: quia vt ait Anselmus: sic satisfacit deus qui potest et homo q̄ debet: vt mēs humana quibuslibet curiosis inquisitionibus dimissis: satisfactori xpo gratias agat: et infirmitatē propriā cognoscēs ad ipsum medicum humiliter currat.

¶ Qꝛ xp̄i satisfactio quātū ad culpas penas ⁊ angustias fuit copiosa. Cap̄m. iij.

Tertia cōclusio dr̄ copiositatis Si enim cōsideremus satisfactionē per xp̄m factā: inueniemus eā copiosam ⁊ abūdātez valde: ꝟm illud ps̄. cxxix. Copiosa apud eū redēptio. Ad qd̄ plene intelligenduz intueri licet: ꝙ huius satisfactio singulariter se extēdit ad tria: videlz

Primo ad culpas.

Scd̄o ad penas.

Tertio ad angustias.

¶ Primo inquam xp̄s satisfecit pro nostris culpis sufficientissime: pro quibus inimici deieramus: propter primorū parentum peccatū: ⁊ quotidie dei inimicitiam incurrimus ꝓpter debita ꝓpria. Unde Augu. xij. lib̄. de ciui. dei. iij. c. ait: Dicuntur in scripturis inimici dei qui nō natura sed vitijs eius aduersant̄ imperio: nihil ei nocere valētes sed sibi. Cū itaqꝫ nullorꝫ hominū vires sufficiāt ad amicitiā reconciliandā ⁊ iniuriā abolendam: xp̄s benedictus meritū passionis sue sanctissime eterno patri obtulit: cuius virtute vniuersalis pax dei ⁊ hominū est cōsecuta. Et cum quisqꝫ post facinora ⁊ cōmissa vere penitēs ad deū redire voluerit: nō potest ipse magnus deꝰ ⁊ excelsus dicere. Offendisti me infinituz bonū: culpa tua infinita: nō sufficit penitētia tua: vt meā obtineas amicitiā. Quinimmo obligatꝰ est benigne ⁊ gratiose redeuntē peccatorē: ad amorē suū ducere ⁊ amplecti. Et ideo peccator potest dicere. Et si merita mea sint insufficientia: vt te deū meū quē inique offendi ⁊ turpiter dereliqui pacificū videam nō est tn̄ insufficiens meritū dilecti filij tui: qui ꝓ me tibi ⁊ ꝓ oībus peccatoribus plenissime satisfecit. Securus ergo ad te clamore req̄ro vt mihi indulgeas: vt ignoscas: vt veniaz prebeas. Multa sunt flagella mea: de quibus me dolenter accuso. Et qꝛ dolor meus nō sufficit illorū maculā delere: suscipe dolorē filij tui: qui pro me passus est: ꝓ me sanguinem fudit: pro me mori dignatus est. O incogitabilis virtus verbi incarnati. O mira suauitas anime penitentis. Nulla est tā grādis culpa: ꝓ qua xp̄s nō satisfecerit. Jō Apoca. j. dr̄: Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Et Augu. ait: Fuso sanguine sine culpa omnium culparū chirographia deleta sunt. Dicitur aūt chirographū ꝟm Bon̄. di. xix. iij. li. ar. j. q. ij. metaphorice a chiros qd̄ est manꝰ ⁊ graphos qd̄ est scriptura: quasi scriptura manu facta. Sicut em̄ qn̄ aliquis obligat se alteri facit ei chirographum: ita hoīes peccātes obligant se vt diuina iusticia habeat eos punire: diabolica malicia possit eos accusare: cōscientiaqꝫ propria remordere. Omnia chirographa per xp̄m deleta sunt. Et si dicatur hoc non esse verum: qꝛ multa sunt peccata per que diabolus detinet homines hic ⁊ in futuro ad luenda supplicia: ergo videtur ꝙ non oēs culpe sint delete? Respōdere possumus ꝙ merituz xp̄i pōt dupliciter cōsiderari.

Primum quātum ad sufficientiā.

Scd̄o quātum ad efficaciā.

¶ Primo si consideremus meritū christi quātum ad sufficientiam: sic se extendit ad oēs hoīes ⁊ ad oēs culpas: quia oēs homines merito christi possunt saluari. Si autē cōsideremus quātum ad efficaciam: sic se extēdit tm̄ ad eos qui faciūt qd̄ debent. Et qꝛ multi in hoc deficiunt ideo non experiūtur effectuz meriti iesu christi. Qui tāto nequiores sunt quāto pro eis christus sicut et pro alijs copiosissime satisfecit. ¶ Scd̄o xp̄s satisfecit pro nostra pena. Un̄. j. Pet̄. ij. c. Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignū. Que verba exponēs magister sentētiarū sup̄ di. xix. iij. lib̄. c. iiij. ait: Portare peccata nostra est portare penam nostrorum peccatorū. Et de hoc Esaie. liij. ait: Uere languores nostros ipse tulit: et dolores nostros ipse portauit. Nam vt dicit Bonauētura. vbi. s̄. q. j. virtute passionis dimittitur nobis pena eterna ⁊ pena satisfactoria: sicut habet fieri

in sacramēto baptismi: ⁊ in relaxationi bus quas facit ecclia ⁊c. ¶ Tertio satisfecit xps pro nris angustijs virtute passionis ⁊ resurrectionis: sicut dicit Boñ. in.iij.dist.xix.vbi.s.in fine.qm̄ q̄ amici dei erunt: accipiēt donū impassibilitatis: ⁊ erūt īmunes ab omni amaritudine: quā gustamus in presenti vita. Nō dormiāt igitur mortales miseri: sed festinanter currant ad xp̄m. Ipse nāq; est qui peccatores venit saluare. Ipse pro eis sanguinis proprij p̄cium exposuit. Ipse ad eos clamitat Mattb.xj.c. Venite ad me oēs qui laboratis et onerati estis. Venite.s. vos peccatrices anime aggrauate pondere peccatorū vestrorū: ad me dilectorem vestrū: ad me amatorem vestrū. Et ego ex charitate mea et amore intimo: quo vos diligo reficiam vos: gratiā restituēdo: exonerando vos ab omni pena quā deberetis psoluere. O reprehēsibilis multorū pigritia: qui proprie salute cōsulere negligūt. Apta est vena clemētie xpi iesu: ⁊ peccatores non curant. Heu inquam. Heu multa milia animarū descendunt ad infernū: que si vellent merito xpi possent saluari. Nihil deest ex parte ipsius: ipsarum tamē tarditas est manifesta. Nolūt currere ad fontem aque viue: qui vt prediximus plenissime p omnibus satisfecit: offerens redeuntibus a peccato in presenti gratiam: et in futuro gloriā: quam nobis ille concedat qui est benedictus in secula. Amen.

¶ Feria tertia post tertiam dñicā aduētus de penalitatib⁹ ⁊ defectibus assumptis a christo. Sermo.xvij.

¶ Jesus defect⁹ sustinēs. Fruct⁹.xvij.

Edius aūt vestrū stetit quē vos nescitis. vbi.s. Oēs cōditiones assumpte nature in dño iesu xpo p̄dicāt suā ardētissimā charitatē. Admirādū profecto est eum suscepisse naturā nostram cum penalitatibus ⁊ angustijs: quibus propter pctā subijcitur hoīm debilis vita. Passus est nāq; xps famē: sitim: labores ⁊ erūnas: sicut ⁊ ceteri homines. Qō nos cōsiderātes: animi vires debemus restringere ad cogitandū q̄ vehemēs fuit charitas filij dei. Ob quod in presenti sermone de penalitatib⁹ ⁊ defectibus assumptis a xpo dicturi sum⁹: sub vno fructu q̄ est. Jesus defect⁹ sustinens. Pro cuius declaratione tres cōclusiones notande erunt.

Prima ōr qualitatis.
Secūda ōr equitatis.
Tertia ōr causalitatis.

¶ Qr xps illos defect⁹ assumpsit quos assumere debuit. Capl'm.j.

Rima cōclusio ōr qualitatis In qua videre debem⁹ quales defect⁹ sustinuit seu assūpsit. Ad quod dicit magister sententiarū.dist.xv.c.j. ⁊.iij. tertij li. q̄ illos defect⁹ assumpsit quos illū assumere decuit: ⁊ nobis expediens fuit. Qō declarat dñs Boñ. in eadē dis. ar.j.q.j. ⁊ Alexan. in.iij. summe dicit q̄ quidā sunt defect⁹ ex culpa et ad culpā: sicut pronitas ad malū: ⁊ difficultas ad bonū. Et tales nō decuit xp̄m assumere: qr fuit magister iustiae: oīno segregat⁹ a pctō. Quidā vo sunt defect⁹ ex culpa: sed nō ad culpā: quoꝝ quidā sunt personales: quidā vo sunt naturales. Naturales sunt illi qui respiciunt totā humanam naturā: sicut fameſcere: sitire: egere: ⁊ hmōi. Personales vo defectus sunt illi q̄ respiciūt aliquas psonas specialr: sicut diuerse egritudinū species. Qm̄ ergo xps venerat naturā humanam redimere cōiter sine personaꝝ distinctione: iō defectus penales tm̄ habuit: ⁊ nō vitiosos: et defectus naturales ⁊ nō defectus psonales. Naturales defectus voluit assumere: quia in assumptione defectuū apparet humiliatio. Sed si arguitur cōtra: qr ꝑm Bern. descēdit quātum descēdere potuit. Si ergo maior est humiliatio in assumptiōe pluriū defectuū q̄ paucoꝝ: videtur q̄ assumere debuit

oēs defectus? Respōdet Boñ. ꝙ oīs humiliatio bona ⁊ laudabilis ortuꝫ habet ex discretione rōnis. Nō eñ debet ꝓcedere ex impetu: sed ex cā rōnabili. Et qꝛ de aliquib⁹ defectibus rōnabile nō erat vt xp̄s se per eoꝝ assumptionem humiliaret: qꝛ potius ex illa humiliatione se inutilē q̄ꝫ vtilē reddidisset: sicut si fuisset cecus vel gibbosus ⁊ hmōi: iō tales defectus nullo modo voluit assumere.

¶ Qꝛ equū fuit defectus penalitatis in xp̄o reperiri. Cap̄m. ij.

Secūda cōclusio dicitur equitatis. Equum etem̄ ⁊ rōnabile fuit: supradictos defect⁹ et penalitates in xp̄o reperiri propter tria.

Primo ꝓpter preciuꝫ nostre salutis.

Scdo ꝓpter exemplū virtutis.

Tertio propter fulcimentum nostre fragilitatis.

¶ Primo propter preciū nostre salutis: qꝛ ꝓposuerat non corruptibilibus auro ⁊ argēto redimere: sed precioso sanguine suo: vt dr̄. j. Pet̄. j. ⁊ aīam suā ponere pro aīabus nostris. Ad hoc aūt nō fuisset idoneus nisi naturā deficientem ⁊ passibilē assumpsisset. Et si cōtra hoc obijcitur. Sicut summe iusticie repugnat defectus culpe: sic summe potētie repugnat defectus fragilitatis ⁊ impotētie. Sed deū summe iustū non decuit habere defectū culpe nec in se nec in natura assumpta. Ergo pari rōne nec defectum penalitatis ⁊ impotētie. Respondere possumus ꝑm Boñ. vbi. s̄. q. j. ad. j. ar. ꝙ hec similitudo tenet si cōparet̄ infirmitas ⁊ culpa ad naturaꝫ diuinam. In natura enim diuina sicut nulla pōt esse iniusticia: sic nulla pōt esse impotentia. Si aūt cōparent̄ ad naturā assumptam: sic non hꝫ veritatē pro eo ꝙ ipsa infirmitas pōt esse materia exercēde virtutis. Virtus eñ fortitudinis exercetur potissime in perpessione terribiliū: eoꝝ maxime que mortē inducūt. Culpa ꝟo ⁊ iniq̄tas oīno aduersant̄ iniusticie: ⁊ vituperabile reddit subiectum in quo est. Infirmitas ꝟo reddit magis laudabile qñ est cōiuncta interiori virtuti animi ꝑm meriti statū. ¶ Scdo fuit rōnabile xp̄m prefatos defectus assumere ꝓpter exēplū virtutis specialiter humilitatis ⁊ patientie: q̄bus mediātibus peruenit̄ ad celū: ⁊ in q̄bus xp̄s nos ipsuꝫ voluit imitari: vt dr̄. xciij. di. c. dñs noster iesus xp̄s. ¶ Tertio fuit conueniēs ꝓpter fulcimentū nostre fragilitatis: vt. s. fragilitati nostre succurreret manifestādo nobis veritatē assumpte nature. Hanc rationem tangit magister sententiarū in littera. Sed contra ipsam possum⁹ arguere: qꝛ in resurrectione gloriosa non erunt hmōi defectus: ergo ꝑ hos defectus nō ꝓbat̄ veritas humane nature. Ad hoc respōdet Alex. in. iij. qꝛ vt scribitur. j. Coꝝ. xv. c. Seminatur corpus aīale: surget corpus spūale: ⁊ prius est qđ aīale: deinde qđ spūale. Jō aliud est oñdere veritatē corporis: vt est spūale: aliud vt est aīale. Nā vt corpus est aīale indiget alimento: vt spūale nō. Similiter aliud est ostendere veritatem anime: vt est vnita corpori aīali: aliud vt est vnita corpori spūali.

¶ Qꝛ isti defectus ex alia causa sunt in nobis ⁊ ex alia in xp̄o. Cap̄. iij.

Tertia conclusio dicitur causalitatis. Nam vt dicit magister sen. in. iij. dist. xv. c. iij. ex alia causa sunt isti defectus in nobis: ⁊ ex alia in xp̄o. In nobis enim sunt ex necessitate cōtracti: sed in xp̄o sunt ex voluntate assumpti. Ait em̄ tex. sic. Ex sola voluntate miserationis de nr̄o in se trāstulit verā infirmitatem: sicut accepit verā carnē. Qđ declarat dñs Boñ. in. iij. di. xv. ar. j. q. iij. di. ꝙ nos defectus a parentibus trahimus ꝓpter legem propagationis ⁊ legem cōcupiscentie: que militat in istis membris. Naꝫ passibilis generat passibilem: ⁊ habens legem concupiscentie in membris generat filium subiectū cōcupiscentie: ⁊ ex reatu illius concupiscētie insunt proli omnes penalitates. Et

propterea dicūtur oēs iste penalitates in nobis ꝓtracte quasi ex cōcursu duoꝝ tracte. s. propagatoris nature: ⁊ corruptoris cōcupiscētie. In xpo aūt secus. Ipse em̄ neutro modo fuit ꝓpagatus: nec ꝑm propagationē legis naturalis: nec ꝑm corruptionē libidinis: sz spūsanctus adueniēs in ipsa virgine ⁊ ipsam fecūdans: carnē eius ab oī feditate corruptionis purificauit: passibilitatem aūt reliquit. Ex illa aūt carne ipse filius dei edificauit sibi corpus īmaculatū: ⁊ illud corp̄ vniuit ⁊ sibi ⁊ anime rōnali: que quidē īmunitatez habuit a culpa: ⁊ in se ⁊ in carne cōiuncta. Et sicut īmunitatē habuit a reatu culpe: sic ꝑm ordinē diuine iusticie īmunitatem habere debuisset a passibilitate miserie Ex ergo in carne illa remāsit penalitas hoc fuit ex dispēsatione ipsius assumentis: ꝓcurrēte simul acceptiōe illi⁹ aīe rationalis: q̄ in primo instāti sue creationis habuit vsum cognitiōis: ⁊ placuit sibi tali corpori vniri propter salutē generis humani. Et sic ptz ꝙ tales effect⁹ in xpo fuerūt nō necessitate gnationis: sz volūtate dispēsatiōis. volūtate īquā dīna pueniēte: sed volūtate creata comitante. Dicim⁹ aūt fuisse a volūtate dīna nō tanq̄ infligēte de nouo: sz tāq̄ a relinquēte in acceptione aīe xpi: cū in ei⁹ arbitrio esset ⁊ ptāte defectus illos excludere. hec Bonauē. in. iij. dist. xv. ar. j. q. iij. Cōsideremus ergo nos q̄ saluari cupimus: qualr aīa eius bēdicta ab instanti sue creatiōis p̄uidit oēs labores quos ipse passurus erat in. xxxiij. ānis in huius vite peregrinatiōe. Preuidit ꝙ in ꝑsepio frigore ⁊ pauptate cruciari debebat: ꝙ in desertis egypti cū matre paupcula esset peregrin⁹ futur⁹: ꝙ in terra aliena penuriā sustineret: ꝙ in ieiunijs: orationib⁹: ⁊ vigilijs: ⁊ sui corporis vulneribus a iudeis illatis esset fatigandus. Et tū prompte benigne et liberaliter dixit: Magis contētor natura humanā assumere cū penalitatibus vt saluet inūdus: q̄ sine penalitatibus vt dānetur mūdus. O pelagus amoris iesu xpi. O fornax succēsa nimis illius aīe bēdicte. Quō poterimus nos ꝗmuculi condignas ⁊ debitas gratias psoluere tāto redēptori: q̄ nō nisi ex amore tā stupenda facere dignat⁹ est in assumpta carne. Amor fecit eum lachrymari. Amor fecit eum peregrinari. Amor fecit eum vulnerari. Amor fecit eum verberari. Amor fecit eum in cruce mori. O anima insignita imagine dei dilige xpm. Dilige inquā illū qui est tot⁹ legitim⁹ spōsus: quē vides amore tuo nūc vagientē in presepio: nūc fatigatum in itinere: nūc orātē in solitudine: nūc flētē in cruce: vt te ducat ad regnū eterne beitudinis: in q̄ ipse xps regnat. Amen.

¶ Feria quarta post tertiā dūicā aduētus de moribus iesu xpi: ⁊ qualiter animam suā benedictaz cū passionibus regulauit. Sermo. xviij.

¶ Jesus rectus moib⁹. Fructus. xviij.

Edius aūt vestrū tē. vbi. ū. Qm̄ in precedenti fructu de defectibus a xpo assumptis aliqua diximus in generali: cōueniēs est vt in presenti sermone aliquid dicam⁹ in speciali de ipsis defectibus: ꝑm ꝙ respicūt aīam rationalē: q̄ ipse dei fili⁹ ⁊ verbū caro factus tam ex parte corporis q̄ ex parte aīe ordinatissimus adeo fuit: vt nihil supfluū aut diminutum in assumptione nostre nature valeat in ipso reperiri. Et quoniā in aīa est potētia irascibilis: iccirco videbimus quēadmodum christus quātum ad istam tria animā suā benedictam cum passionibus regulauit. Erit autez fructus huius sermonis Jesus rectus moribus. Pro cuius declaratione tres conclusiones sunt notande.

Prima ōr exclusionis.
Secōa ōr cōtristationis.
Tertia ōr cōturbationis.

¶ Qr christus nō habuit defectus ignorantie.

Prima ꝯclusio d̄r exclusionis Nā dn̄s noster iesus xp̄s quātum ad potentiā rationalez voluit a se excludere defectū ignorātie: vt docet magister sentētiarū di. xv. c. ij. tertij libri. Et rō est ꝑm Bon̄. dist. predicta. ar. ij. q. j. qr nec xp̄m decebat nec nobis expediebat. Xp̄m nō decebat: qr aīa ei⁹ debuit esse deiformis ac ꝑ hoc repleta luce sapientie ⁊ rectitudine iusticie. Ignorātia aūt priuatio est sciētie: ⁊ pōt esse via in errorē ⁊ obliquationē a rectitudine iusticie: ac ꝑ hoc xp̄o nō cōpetebat. Nobis etiam nō expediebat quos venerat redimere dirigere ⁊ docere. Qd̄ facere non potuisset si habuisset defectū ignorātie. Inde est ꝙ Anselm⁹ ait in libro. Cur de⁹ hō. Illa assumptio in vnitatē ꝑsone filij dei nō nisi sapienter a summa sapientia fiet: ⁊ iō nō assumet in hoīe qd̄ nullo mō est vtile. Et iterum idē. Qūo tot ⁊ tanta faceret opera sine immēsa sapiētia? Et iterū. Qūo illi crederent hoīes: si illū scirēt nescientez? Si autē nescieret ad quid erit vtilis ei ignorātia. ¶ Sed circa hoc cōtingit dubitare: primo qr Johānes damascenus loquēs de verbo incarnato ait: Oportet scire ꝙ seruilē ⁊ ignorantez naturā xp̄s assumpsit. ¶ Scdo qr Leo papa in sermone de epiphania ait: Adorauerūt infantē in nullo ab aliorum generalitate discretū. Sed generaliter alij infantes sunt ignorātes: ergo ⁊ xp̄s in sua infantia habuit ignorantiā. ¶ Tertio arguit̄ qr scīa inflat. Sed xp̄s summe se humiliauit ⁊ defectus nostros assumpsit: qui faciūt ad humilitatē: ergo debuit habere defectū scie. ¶ Ad hoc respōdet̄: ⁊ primo quantū ad primū ꝑm dn̄m Bon̄. ꝙ Damascenus nō attribuit ignorantiā ⁊ seruilitatē nature assumpte rōne istius singularis nature que fuit verbo copulata in vnitatem persone: sed quantum ad alias naturas cōsimiles in specie: q̄si diceret. Assumpsit naturā nostrā que est ignorās nō in xp̄o: sed in nobis. Aliud dictū Leonis pape est, Ad qd̄ respōdetur ꝙ loquit̄ de xp̄o quantū ad ea q̄ exterius apparebant. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ dupliciter est loqui de scīa. Aut ꝓut est absq̄ charitate: aut ꝓut est charitati ꝯiuncta. Si loquamur de ipsa ꝓut est a charitate diuisa: sic dicit apl̄us ꝙ inflat. Si aūt accipit̄ ꝓut est charitati ꝯiuncta: sic nō est via ad inflationē sed potius ad rectitudinē ⁊ edificationē. Et hoc mōi fuit in xp̄o. De cuius scīa in sequētibus plenius loco suo dicem⁹: Nunc aūt quantū ad presens ꝓpositū nobis sufficiat ītelligere ꝙ xp̄s ignorātiam nullo mō secū habere voluit. Exq̄ colligimus ꝙ grauiter errāt qui ignorātiam studēt magnificare: quasi in ea aliquid ꝑfectionis inueniāt. Quos q̄d aliud dixerim q̄ bestiales ⁊ brutales? Naz vt scribit̄. xxxviij. di. c. ignorantia. Ignorantia est mater cunctorum erroruz. Et de qua Aug. in li. de verbis apostoli dicit: Pessime matris ignorantie: pessime inde filie due sunt falsitas ⁊ dubietas. Illa miserior: ista miserabilior: illa pernicior: ista molestior. Quare christus in exemplum debet esse omnibus vt ignorantiam fugiam.

¶ Qr christus habuit potentiam concupiscibilem. Cap̄. ij.

Secunda conclusio dicit̄ contristationis. Voluit nanq̄ deus quantum ad potentiā concupiscibilem contristari ꝑm illud Mat. xxvj. Tristis est aīa mea vsq̄ ad mortem. Et iterum ibidē. Et cepit contristari ⁊ mestus esse Hoc idem patet: quia fleuit super hierusalem: vt scribitur Luc̄. xix. Et ratio est ꝑm Richardum distin. xv. iij. li. arti. iij. q. j. quia sicut ex coniunctione rei amate cum apprehensione eiusdem causatur in appetitu passio delectationis: sic ex coniunctione rei odite cum apprehensione eiusdem causatur in appetitu passio tristicie. Et quia res de ꝓximo ⁊ certitudinaliter futura consideratur quasi iam presens: propter instantem ꝓpinquitatē ⁊ infallibilitatē: ideo nō solum

respectu rei odite cū est p̄sens: sed etiaꝫ respectu rei odite infallibiliter ⁊ de ꝓximo future est passio tristicie. Unde ꝟm pb̄m in.ij.rhetorice.illi q̄ iā decapitant̄ nō timēt vidētes sibi necessitatē imminere: sed tristātur. Et iō qꝛ sensualitas aīe xp̄i mortē recusabat cū apprehendit ipsam vt de ꝓximo ⁊ infallibiliter venturā fuit in eius appetitu sensitiuo passio tristicie. ¶ Sed contra hoc arguere possumus: qꝛ vt dicit pb̄s.iij.Ethi. Eadeꝫ magis eligēda sunt sine tristicia q̄ꝫ cū tristicia. Sed xp̄s optime sciuit eligere: ergo magis debuit redimere genus humanū sine tristicia q̄ꝫ cuꝫ tristicia. vt pꝫ Esa.xlij.c. vbi de xp̄o d̄r: Non erit tristis neq̄ꝫ turbulētus. ⁊ Prouer.xij. Non cōtristabit iustū quicquid ei acciderit. ⁊ Sene. ꝓbat multiplici rōne ꝙ tristicia nō cadit in sapientē. Et fundamentum sue rōnis est: qꝛ virtutē nihil ledere pōt: sicut nihil pōt eaꝫ auferre. Ergo si xp̄s ꝟe sapiēs fuit: ⁊ virtutē incōcussam habuit: passionē tristicie nō sensit. Amplius. Nullus tristat̄ nisi de eo qd̄ fit cōtra voluntatē suā. Sed cōtra volūtatē xp̄i nihil fieri potuit: ergo nō videtur ꝙ in se tristiciā habuerit. ¶ Respōdetur ad hoc ꝟm dominum Bona. dist. xv.ar.ij.q.j.iij.li. ⁊ Rich̄.ibidē ꝙ potest esse triplex tristicia.

Prima est p̄ter rōnis imperiū.
Scd̄a est ꝯ rōnis iudiciū.
Tertia est subiecta rōnis imperio.

¶ Prima tristicia est q̄ consurgit ex quadam necessitate ⁊ surreptione: sicut motus primi. Et hec quidē cōis est sapientibus ⁊ insipientibus: bonis ⁊ malis. ¶ Scd̄a tristicia est in qua rō subijcit̄ sensualitati: nec tm̄ turbat̄: sed etiā perturbat̄. ¶ Tertia tristicia est qñ q̄s tristatur rōne dictāte ⁊ suadēte ipsum tātuꝫ ⁊ taliter sup̄ aliquo debere tristari. Et isto tertio mō fuit ꝟe in xp̄o. Duob⁹ aūt primis modis nō fuit in eo tristicia Et ꝟm hoc soluunt̄ autoritates in cōtrariū adducte. Ad illud ꝟo qd̄ vltimo adducebat̄: ꝙ nihil cōtra voluntatem xp̄i euenit: dicēdū ꝙ hoc est verū de volūtate rōnis absoluta: nō aūt est verū de voluntate sensualitatis: vel de volūtate cōditionata. Cōtristatus est ergo xp̄s cuꝫ videret suos labores ⁊ hoīm ingratitudinē: ac multoꝝ pctā ⁊ dānationem. Et qꝛ oīa tā p̄terita q̄ꝫ p̄sentia q̄ꝫ etiā futura clare videbat ab instanti sue ꝯceptionis: iccirco sepius contristabat̄ ⁊ afficiebat̄ merore: adeo vt de ipso legat̄ ī quadam epl̄a ꝙ visus est flere: ridere: aut nunq̄ꝫ. O q̄ꝑie mens humana moueri debet cū xp̄m dei filiū.xxxiij. annis semper in amaritudine cōtēplat̄. Uide quō vide queso o aīa mea: ⁊ inspice diligenter qualiter b̄ndictus iesus semp̄ tristat̄ siue sit puerulus in cuna vagiēs: siue sit in maternis brachijs semp̄ gestatus: siue sit in medio doctoꝝ: siue sit in conuiuijs: siue ꝯuerset̄ cū discipulis: siue doceat in tēplo: siue mirāda operet̄. Interroga ipsum ⁊ dic ei. O leticia angeloꝝ. O gaudiū aīarū sanctarū. Cur nō letaris inter honores? Et statim dicet tibi: O aīa mea: ego cōtristor ꝓpter te. Ego cōtristor ꝓpter pctā tua: propter q̄ ego nō nisi dolere debeo. Ego cōtristor qꝛ video quot angustijs: quot cruciatibus: quot laboribus: te aīa mea exq̄ro. Et tñ ob ingratitudinē ⁊ ignorātiā de me nō curāt: me fugiūt: me spernūt: ⁊ diabolū sequētes me abominant̄. Contristabat̄ ergo xp̄s ob multas hmōi cās: ⁊ quāto plura videbat ⁊ cognoscebat voluntati sue contrariari: tanto vehementior in eo erat tristicia.

¶ Qꝛ christus potentiam irascibilez habuit. Cap.iij.

Tertia cōclusio d̄r cōturbationis. Scd̄m em̄ catholicā veritatē in xp̄o fuit cōturbatio ⁊ ira quātū ad potentiā irascibilem: sicut pꝫ Job.ij.qñ eiecit vendentes ⁊ ementes de templo. ¶ Sed cōtra hoc obijcit̄ primo ꝟm Augu.de ciui.dei. Perturbatio passionū a sapientibus et bonis ita regitur: vt malint eā nō habere q̄ꝫ vincere. Sꝫ dicit Greg.li.v. moral.

q̄ ira per zelū sapiētes turbat: ergo cuz xp̄s fuerit sapiētissim⁹ ⁊ optimus: maluit eā habere q̄ vincere. Itē sup illud Job.v. Uirū stultū interficit iracūdia: Grego. dicit: Ira sicut per vitium oculū mentis excecat: ita per zelū turbat. Sz oculos mētis in xp̄o nec excecare potuit nec turbare: cū ipse esset in cotinuo vsu cōtēplationis: ergo nō videt q̄ aliqua affectio ire in eo fuerit. ¶ Respōdet ad hoc ꝟm Rich.in.iij.dist.xij.ar.iij.q.iiij. q̄ ira tripliciter pōt accipi. Uno mō ꝓ superabūdantia que ꝟm pb̄m.iiij.Eth. xij.c.d̄r iracundia. ⁊ sic ira nō fuit ī xp̄o. Alio mō accipit ira ꝓ volūtate iudicādi aliqd̄ male factū: ⁊ sic ira est in apetitu intellectiuo: ⁊ hoc mō fuit in christo. Tertio mō accipit ira ꝓ quadā passione appetitus sensitiui insurgente ex apprehensione illate iniurie: vt possibilis vindicari q̄uis cū difficultate. Si em̄ app̄hendat iniuria vt nō possibilis vindicari: nō insurgit nisi passio tristicie. Si vero apprehendatur vt possibilis vindicare absq̄ omni difficultate: tūc nō insurgit passio ire: qr tunc talis vindicta nō apprehenditur sub rōne ardui. Hoc tertio mō fuit passio ire in appetitu sensitiuo aīe xp̄i: ex hoc q̄ apprehendebat, inferri deo iniuriā a pctōribus quantum in eis erat: que iniuria possibilis erat vindicari cū difficultate: tñ nō ex parte dei: sed ex parte pctōꝝ rebelliū ⁊ difficiliū ad penitētie susceptionem ⁊ ex parte nature humane si suis naturalibus relinqueretur. Hec tñ passio in xp̄o nō fuit contra imperiū rōnis: nec preter imperiuz: nec de necessitate: sed ad imperium voluntatis: ⁊ ꝟm rectum ordinez rōnis. ¶ Ad primum ergo dicit Rich. q̄ q̄uis ira ꝑ zelū turbet hoīes sapiētes alios a xp̄o: tñ xp̄m nunq̄ turbauit: qr sicut dispensatiue factū fuit q̄ gloria aīe xp̄i in corpus ⁊ sensualitatē nō redūdaret: ita dispēsatiue factū fuit vt passio partis sensitiue in nullo rōnem turbaret. ¶ Ad secundum d̄r q̄ ira per zelum in alijs hoībus turbat in aliquo rationem ad tempus propter debilitatē intellectus eoꝝ. In xp̄o aūt fuit semper intellectus fortissimus ⁊ clarissim⁹: ideo nullo modo turbari potuit. Quare si recte sapere voluerimus atq̄ sentire: dicemus q̄ xp̄s passionē ire in se suscepit contra duriciē pctōꝝ impenitentiū: nō solū eoꝝ q̄ tūc erant: sed oīm quotūcūq̄ taz presentiū q̄ futuroꝝ: ex quo mēs eius iusticie zelo succensa commouebat cōtra pctōres obstinatos ⁊ duros. Non enim sine causa allocutus est blande peccatricem penitentem deprehensam in adulterio: latronem pendentem in cruce: ⁊ reliquos de quibus legitur in euangelijs. Phariseos vero dura increpatione asprimis verbis ⁊ facie tremebunda reprehendit et increpauit: qm̄ sicut ex rōne mitis eē debebat ⁊ pius peccatoribus penitentib⁹ ita econuerso seuerum ⁊ durū debebat se ostendere impenitentibus ⁊ obstinatis: sicut etiam in die iudicij manifestabitur qñ congregabuntur ante ipsum omnes gentes. Tunc videbunt qui duri sunt qui conuerti nolunt: qui penitētiam negligūt: q̄ grauis erit ira filij dei qñ sine vlla compassione proferet furibundam ⁊ tremebundam sententiam: Ite maledicti in ignem eternum ⁊c. O q̄ iracūda erit tūc reprobis facies sua. O q̄ terribilis erit tunc eius aspectus. Non est presentis disputationis in talibus dilatari. Sed hec pauca diximus ad ostendendū q̄ rōnabiliter ira fuit in xp̄o: q̄ est bñdictus in scl̄a. Amen.

¶ Feria quinta post tertiam dominicaz aduentus de gratia capitis nostri qualiter iesus gratia est ⁊ caput omniū nostrum. Sermo.xix.

¶ Jesus caput ꝓponit. Fructus.xix.

Edius autez. Iterū vbi.s. Congregauit in vnum electos suos dñs iesus christus: q̄bus eandem dedit regulam charitatis: qua fit vt ꝟm sententiā apostoli multa membra vnum corpus

constituant:vnamq; faciant ecclesiam in spiritusancto adunatam:et qua ordinatur ⁊ colligitur exercitus celestiũ ciuium in superna hierusalem. Et qm̃ nõ expedit sine capite esse corpus p consolatione omniũ dilectoꝝ iesus christus dei filius ipsorum caput meruit esse:cui oẽs quantum possumus inherere debemus. Ideirco pro nostra instructione in presenti sermone dicemus de gratia capitis nostri:⁊ de his qui sunt membra eius sub vno fructu q̃ est. Jesus caput pponit. Pro cuius declaratiõe tres cõclusiones erũt notãde.

Prima ꝗ conueniẽtie.
Scõa ꝗ dependẽtie.
Tertia ꝗ influẽtie.

¶ Qd christo conuenit esse caput.

Capitulum.j.

PRima conclusio dicitur conuenientie. In qua scire debemus ꝙ rpo conuenit esse caput ecclesie: put testat apls ad Ephe.j.di. Ipsum dedit caput supra oẽm ecclesiam q̃ est corpus ipsius.⁊ ad Col.j. Ipse est caput corporis ecclie. Qõ sic esse intelligendum declarat Alerã.in iij.q.xij.mẽ.ij.art.j.§.j.vt metaphorice intelligat esse caput:qõ de rpo ꝗ quadruplici ratione.

Primo rõne supioritatis.
Scõo rõne dignitatis.
Tertio rõne puidẽtie.
Quarto rõne grẽ.

¶ Primo dicitur esse caput ratione superioritatis. Quia sicut rex dicitur esse caput regni:eo ꝙ per suum imperiũ mouet regnum:ita christus q̃ ꝑm ꝙ homo est rex regum:⁊ habet regnũ supra oẽm creaturam:ꝑm ꝙ habetur Apoca.xix. Et erat scriptum in femore suo. Rex regum ⁊ dñs dñantium. ¶ Scõo ꝗ esse caput rõne dignitatis:q̃ melior ⁊ dignius in quolibet genere:caput ꝗ esse in illo genere:sicut leo ꝗ esse caput aĩaliũ: q̃ est dignius ⁊ nobilissimũ oĩm aĩaliũ ita rpus q̃ dignissimus ⁊ nobilissimus est caput oĩm creaturarum rõnabiliũ.

¶ Tertio ꝗ esse caput rõne puidentie. Nam paterfamilias dicitur esse caput sue familie:q̃ oĩbus puidet. Cum ergo christus se habeat per hunc modum ad ecclesiam: q̃ pastor est ⁊ eps animarum ⁊ prouidet ⁊ regit ecclesiã. Unde.j.Pe.ij. Eratis enim sicut oues errantes: sed conuersi estis nunc ad pastorem ⁊ eps animarum vestrarum:ideo merito dicitur caput. ¶ Quarto dicitur esse caput ratione gratie. Nam ipsũ caput ita ab anima perficitur per sensum ꝙ in capite sunt omnes sensus:nõ aũt i corpore. Ita christus a spiritusancto accipit oẽs modos gratie sicut caput ab aĩa. Nos aũt sicut membra:q̃ nos oẽs sensus grẽ ab ipso recipim⁹. Et hoc est qõ dicit Augu.ad Dardanum. In capite qõ est christus sunt oẽs sensus gratie: in alijs ꝗo est solus tactus: quibus datus est spiritussanctus ad mensuram. Dicitur ergo christus caput ꝑm has proprietates: q̃ est velut rex:⁊ q̃ est dignissimus rationabilium creaturarum:⁊ q̃ est in ratione prouidentie:⁊ q̃ habet plenitudinẽ gratie quantum ad omnes sensum gratie. Et ly sic dicatur esse caput metaphorice:tamen propie dicitur caput ex influentia: vt sicut caput influit sensus ⁊ motus ꝑm diuersas partes eius: q̃ ab anteriori parte capitis fluunt nerui per quos fluunt sensus ad membra:a posteriori ꝗo parte fluũt nerui per quos fluit motus ab anima ad singula mẽbra. Similiter christus in ecclesia influit sensus ⁊ motum spiritualiter. Sensum influit per fidem:motum ꝗo per amorem. Verũtamen est aduertendum ꝙ caput ecclesie dicitur dupliciter:scs communiter ⁊ pprie. Communiter tota trinitas est caput ecclesie. Tota enim mouet ⁊ regit ecclesiam:⁊ infundit ei gratias:qua sentiat per fidem ⁊ moueatur per charitatem. Unde in ratione regentis ⁊ influẽtis se habet ad ipsam. Propie ꝗo dicit caput christus homo siue de homo ꝑm humanitatem:q̃ hoc modo se habet ad ecclesiam ꝑm rationem conformitatis

ad ipsam per gratiam ⁊ naturam.

¶ Qꝛ multi habent dependẽtiam a xp̄o capite. Cap̄.ij.

Secũda ꝯclusio d̄r dependẽtie. In qua videre debem⁹ q̄ sunt illi qui tanq̄ mẽbra a xp̄o capite habent dependentiam: siue illi inhereãt ⁊ vniantur: ⁊ specialiter quantum ad quattuor.

Primo quãtũ ad angelos.

Scd̄o quantũ ad electos.

Tertio quãtũ ad reprobos.

Quarto quantum ad vtrumq̄ compositum.

¶ Primo cõsideremus quantum ad angelos si ipsorum est caput xp̄us. Ad qd̄ dicendum videt̄ ꝙ non: qꝛ vnius nature sunt caput ⁊ corpus. Sed christus inquantuꝫ homo ⁊ angeli: non sunt eiusdem nature: ergo christus ꝑm ꝙ homo non est caput angeloꝝ. Sed contrariũ dicitur ab ap̄lo ad Col̄.ij. vbi loquitur de xp̄o cum ait: Qui est caput oĩs principatus ⁊ potestatis. Insuper oĩa subiecit deus sub pedibus eius: vt dicitur ad Heb.ij. autoritate psalmiste. Ubi loquit̄ glo. Sicut pes est infima pars corporis: sic in xp̄o infima pars est humanitas quam angeli adorant. Exquo relinquitur ꝙ angeli sunt subiecti ip̄i humanitati xp̄i. Uñ si christus dicitur caput ecclesie: vt dicebatur pauloante: eo ꝙ regit ecclesiam sibi subiectam: similiter debet dici caput angelorũ: eo ꝙ imperat ipsis sibi subiectis. Exquo respõdere possumus ad illud quod adducebat̄ in cõtrariũ: ꝙ si dicatur caput per metaphoram qua rex dicitur caput regni vt mouens ⁊ imperans ipsi: sic ipse christus inquantum homo est caput angelorum: qꝛ est rex cõstitutus super eos. Si aũt dicatur caput ꝑm conformitatẽ nature: sic christus inquantũ homo nõ est caput angelorum simpliciter: sed ꝑm quid: qꝛ non est conformis angelis ĩ natura simpliciter: sed ꝑm qd̄ dicit̄ ꝙ aĩa rõnalis quantum ad partem superiorẽ intellectiuam habet conformitatem cũ angelis. Est ergo caput ipsis inquantũ conformatur ipsis in natura per partes rõnis intellectiuaꝫ: hoĩm aũt est caput simpliciter: qꝛ habet plenam conformitatem cum illis. ¶ Secundo consideremus quantum ad electos: sic omniũ electorum vel aliquorũ christus est caput. Et ꝙ nõ sit omnium caput probat̄. Nã christus proprie est caput ꝑm ꝙ homo. Sed nõ fuit homo ante incarnationẽ. Ergo nõ fuit caput sanctoꝝ patruꝫ. Ad hoc respõdet glo. super.c.j. ad Col̄. querens. Cum ecclesia ab Abel ceperit: quõ xp̄s caput eoꝝ est qui tunc fuerunt. Et dicit ꝙ xp̄s d̄r caput ꝑm diuinitatem ⁊ ꝑm humanitatẽ. Scd̄m diuinitatẽ fuit principium ⁊ fundamentum ecclesie: qꝛ oẽs iustos qui ab Abel vsq̄ ad vltimuꝫ iustum fuerũt ⁊ futuri sunt generaliter virtute diuinitatis illuminauit. Scd̄m humanitatem põt dici caput vel principiũ eccl̄ie: qꝛ sup̄ fidẽ humanitatis eius fundata est. Ex hoc exp̄sse relinquit̄ ꝙ si eccl̄ia fuit fundata sup̄ fidẽ humanitatis sue ante incarnationẽ: ⁊ ex eo dicitur caput quo est fides de sua humanitate: ergo est caput eoꝝ q̄ fuerũt ante incarnationẽ fideliũ sicut eoꝝ q̄ sunt post incarnationẽ. Nam si diceret̄ caput solum: qꝛ habet humanitatẽ: tunc esset caput fideliũ ⁊ infideliũ equaliter: cũ ꝑm humanitatẽ equaliter cõueniat cũ hoĩbus fidelibus ⁊ infidelib⁹: qd̄ maximuꝫ esset inconueniẽs. Ideo caput d̄r nõ qꝛ est homo in re: sed qꝛ est homo in fide: ⁊ creditus est esse homo ab omnibus electis: lꝫ tempore variato: quia patres antiqui fidem habuerunt de ipso iam venturo: ⁊ nos fidem habemus: qꝛ iam venit. Uñ oĩum electoꝝ est caput. Et de h̄ Aug. ponit exemplum in lib̄. de cathezizandis rudibus: qd̄ habet̄ Gen̄.xxxviij. c. de filijs iude ⁊ Thamar vidue: in quorum natiuitate zarã prior eduxit manũ in qua obstetrix ligauit coccinũ dicens: Iste egredietur prior. Illo v̄o retrahente manum: egressus est alter. Vic dicit

Aug. ꝙ sicut zaram dū nasceretur pri⁹ emisit manuz: postmodū caput secutū: est: deinde cetera mēbra. Sed tñ caput dignitate ⁊ potestate p̄cessit: licz tp̄e sequeret. Ita xp̄s mediator dei ⁊ hoīum in patriarchis ⁊ ꝓphetis premisit manum anteq̄ appareret in carne: vinculis legis superbū populū astringētē siue cōprimentē: tp̄e aūt nascēdi secutuz est caput corporis ecclesie: cui adheserunt oēs fideles credendo. ¶ Tertio cōsideremus quātū ad reprobos qui sunt in fide ⁊ charitate: non tñ perseuerantes: vtrū xp̄s sit caput ipsorū. Et videt ꝙ non: qr corpus xp̄i verū qd̄ traxit de virgine est figura ⁊ sacramentū corpis mystici qd̄ est eccl'ia: qr sicut corpus xp̄i cōpactū est ex purissimis sanguinibus virginis ⁊ pertinētib⁹ ad gloriā resurrectionis: ita a sil'i corpus mysticuz qd̄ est ī eccl'ia cōpaginatū debet esse ex purissimis ⁊ fidelissimis animabus ꝑtinētibus ad gloriā resurrectionis: ergo nō sunt mēbra ecclesie nisi ꝑtinētes ad gloriam resurrectionis. Sed reprobi in fide existētes ⁊ charitate: qui tñ non ꝑseuerabunt: ⁊ infideles: nō pertinent ad gloriā resurrectionis: licz ꝑtineāt ad resurrectionē: ergo nullus reprob⁹ est mēbrum ecclesie. Et sic xp̄us non est caput reproboꝝ etiam existentiū in charitate. ¶ Ad hoc respōdet Alex. vbi. s̄. §. iij. ꝙ esse membra xp̄i vel ecclesie non ponit nisi sensum gratie per fidem ⁊ motuz ꝑ amorem ⁊ charitatem ⁊ cōformitatē cū xp̄o in natura. Et quia ista sunt ī reprobis existentibus in fide ⁊ in charitate: licz non cum perseuerantia: ideo q̄diu sunt ista in illis concedendū est ꝙ sunt membra xp̄i ⁊ ecclesie: ⁊ comparant̄ ad xp̄m: tanq̄ ad caput: quantū ad presentem statum in quo sunt in fide ⁊ in charitate. Quando aūt postea discedēt ab istis: tunc erunt membra abscisa a corpore ecclesie. ¶ Ad rationem in ꝯtrariū est dicendū ꝙ corpus xp̄i verum figura est ⁊ sacr̄m corporis mystici quantū ad presentē statū; sed nō quātū ad futuꝝ. Ratio aūt ꝓcedit: ac si respiceret statū futurum: cuz obijcit pertinentibus ad gloriā resurrectiōis. Et qd̄ de reprobis diximus qui tamen sunt in fide ⁊ charitate: de malis intelligere debem⁹: lz ad vnionē corpis mystici siue eccl'ie nunq̄ proprie pertineāt existentes in peccato mortali. Verūtñ differt dicere vnitatez eccl'ie ⁊ corporis eccl'ie. In vnitate nāqz ecclesie sunt boni ⁊ mali dummodo habeāt fidē rectā. Et hoc est qd̄ hr̄ Mat. xiij. ꝙ ipsi tritico adiuncta est zizania. Ubi dicit Aug. ꝙ eccl'ia est ager in quo radicantur triticū. i. boni ⁊ zizania hoc est mali. Et tñ in fine separabunt̄. Unitas v̄o corporis eccl'ie non est nisi ꝑ fidē formatā charitate: sicut dicit Hugo li. de sacramentis. Ideo mali non sunt de corpore ecclesie: q̄uis sint de ecclesia. ¶ Quarto cōsideremꝰ quātū ad vtrūqz cōpositū. s. corpus ⁊ animā: si xp̄s est caput animarū tm̄: aut corpoꝝ ⁊ animaꝝ simul. Ad quod respondet v̄m glo. j. ad Coꝝ. vj. Nescitis qr corpora vestra mēbra sunt xp̄i: ꝙ caput est non solum animarum: sed etiā corporū q̄ in gl'iosa resurrectione suam perfectionē habebūt. Tunc nanqz electi oēs erunt cū p̄ncipe xp̄o: quem dilexerunt: in cuius aspectu placido hilari ⁊ iocūdo letabunt̄ ⁊ reficientur interius ⁊ exterius. Sed q̄ nūc nolunt esse membra illius nō poterunt tunc regnare cū illo. O infelix mūdanorum conditio. Uolunt homines membra potius fieri diaboli q̄ xp̄i. Illū sequūtur: a xp̄o fugiūt: virtutes spernūt: amplectuntur vitia: et de futuro nihil premeditantur. Nunc nūc tp̄s est in ecclesia militanti xp̄m patronum accipere: vt in ecclesia triumphanti valeamus cum xp̄o gloriari. O q̄ beata gens: o q̄ beatus populus cuius ꝑius iesus xp̄s domin⁹ ⁊ caput est. O q̄ miserabilis ⁊ lachrymosa societas cui diabolus preest: nō in ordine sz in errore: nō in gaudio sed in merore: non in bono sz in oī malo. Studeam⁹ itaqz quātū possum⁹ vt xp̄i mēbra ⁊ nō diaboli inueniamur.

¶ Qꝛ influentiā gratie a xp̄o capite accipimus. Capl'm.iij.

Tertia ꝯclusio d̄r influētie. In qua ꝑscrutari debem⁹ de influētia gratie a xp̄o capite: ex eo ꝙ Joh̄.j.d̄r: De plenitudine ei⁹ oēs accepim⁹ gr̄am. Pro cui⁹ declaratione occurrūt quattuor dubia aperienda.

Primū vtrum possit esse influētia a xp̄o homine in corpus ecclesie.

Secundum vtrū possit esse influentia in angelis.

Tertiū vtrum maior fuerit influētia hoīs post īcarnationē q̄ añ vel eq̄lis.

Quartū vtrū vnio capitis ad corp⁹ sit vnio simpliciter.

¶ Circa primum est sciendū ꝙ christus homo influit gratiā corpori eccl'ie ⁊ mēbris eius tribus modis.

Primo per modū meriti.

Scd̄o per modū exēplaris.

Tertio per modum capitis.

¶ Primo modo nobis est gr̄a a xp̄o homine ꝑ modū meriti: qꝛ ipe est q̄ nobis meruit gr̄am ꝑ quā remittunt̄ pctā nostra: ⁊ gratiā ꝑ quā cognoscerem⁹ ⁊ diligeremus ipm: ⁊ oībus credētibus in ipm ⁊ diligentibus hoc meruit. Uñ ad Roma.v.d̄r: Sicut ꝑ vni⁹ hoīs inobedientiā pctōres ꝯstituti sunt multi: ita per vni⁹ hoīs obedientiā iusti ꝯstituūtur multi. ¶ Scd̄o mō īfluit nobis gratiā ꝑ modū exēplaris. Sicut em̄ videmus ꝙ sic se habet exēplar ad exemplū ꝙ quodāmodo exēplū educit̄ ab exemplari: ita in ipo xp̄o hoīe est exēplar ꝓpositū gratie cui debem⁹ coaptare nos ⁊ conformare. Nā ipse est liber vite iuxta quē scribi debent libri nr̄i: idest conscientie que sunt libri vt hr̄ Apoc̄. xx.c. Vinc et apostolus.j. ad Coꝝ. xv.c. ait: Prim⁹ hō de terra terren⁹: secūdus homo de celo celestis. Qualis terrenus tales ⁊ terreni: qualis celestis tales ⁊ celestes. Ergo sicut portauimus imaginem terreni: portemus ⁊ imaginem celestis.

¶ Tertio modo influit xp̄s nobis gr̄am per modū capitis. Est em̄ q̄dā amor capitis ad mēbra: vt ipm caput quodam naturali amore diligat mēbra. Uñ spirit⁹ animales qui sunt in capite ex hoc amore decurrunt a capite in membris. Unde si aliquod mēbrū leditur: concurrunt spūs a capite ad partē illā dolentem: ⁊ ibi colliguntur. Influentia ergo capitis ad mēbra vt sensificent̄ ⁊ moueātur est per naturalē amorē. Et hunc appetitū implet spūs animalis influēs a capite ad mēbra. Secūdū hoc ergo dicendū ꝙ spiritus increatus per quem est nobis cōmunio totius trinitatis scꝫ spiritussanctus abundat in nostro capite: scilꝫ in christo: ⁊ ipsi⁹ christi ⁊ sue beate anime est desideriū vt participemus suū spiritū. Ipse v̄o spirit⁹ explet desideriuꝫ quod habet christus ad nos ex suo ardentissimo amore.

¶ Circa scd̄m dubiū est notādū ꝙ a capite xp̄o homine recipiūt angeli singulariter tria.

Primo cognitionē v̄itatis.

Secundo honorem.

Tertio dulcedinē siue iocūditatē.

¶ Primo cognitionē veritatis: qꝛ erudiuntur ab ipso: īmo etiā per ecclesiam que est corpus eius innotuit eis mysteriū incarnationis. Nec erubescūt erudiri per ipsam. Uñ apostolus ad Eph̄. iij.c. Mihi em̄ omniū sanctorum minimo data est gratia hec in gentib⁹ euangelizare inuestigabiles diuitias christi: illuminare omnes: que sit dispensatio sacramenti abscōditi a seculis in deo: qui omnia creauit: vt innotescat principibus ⁊ potestatibus in celestibus per ecclesiam multiformis sapiētia dei: ꝟm prefinitionē seculoꝝ: quam fecit in christo iesu domino nostro. Super que verba dicit Nicolaus de lyra. ꝙ redēptio christi dispensabilis tā gentib⁹ q̄ etiaꝫ iudeis non fuit ante reuelata nisi paucis ⁊ obscure. Et mysteriū christi de vocatione gētiliū non solū hominib⁹ fuit absconditum: sed etiam angelis. Qui etiam predicantibus apostolis hāc no-

ticiā intuitiuā habuerūt per ecclesiam idest per apostolorꝫ predicationes: videntes actu conuersionē gentilium ad fidē. Quod factū fuit ꝟm prefinitionē seculorꝫ.i.eternā dispositionē tpe plenitudinis adimpletā: quā fecit in xpo iesu adīpleri. Cui dicto cōcordat Diony. di.angelicas dignitates supra memoratū mysteriū xpi ad plenū nō intellexisse: donec cōpleta est passio xpi: ⁊ apl'orꝫ predicatio ꝑ gentes dilatata. Aug. etiā vij.sup Gen. ad lr̄am ait: Sic fuit mysteriū incarnatiōis xpi a seculis abscōditum in deo: vt tn̄ innotesceret principibus ⁊ potestatibus in celestib⁹. Ubi dicit sanct⁹ Tho.in.j. parte.q.lvij. ar. v.ad.ij.ar. ꝙ de mysterio incarnatiōis xpi ꝯtingit loqui dupliciter. Uno modo in generali. Et sic oībus reuelatum est a principio sue beatitudinis. Cuius ratio est: qꝛ hoc est quoddā gn̄ale principiū ad quod oīa eorꝫ officia ordinantur. Oēs em̄ sunt administratorij spiritus. Heb.j. in ministeriū missi propter eos qui hereditatē capiūt salutis. Qd̄ quidē fit per incarnationis mysteriuꝫ. Unde oportuit de hoc mysterio oēs a principio cōiter edoceri. Alio mō possumus loqui quātū ad speciales cōditiones. Et sic nō oēs angeli a principio de omnibus sunt edocti: īmo quidā etiam superiores angeli postmodū didicerūt: sicut dic̄ Diony.vij.c.cele.hierar. ¶ Secūdo accipiūt honorē qui attēdit̄ quātum ad reparationē siue restaurationē ruine angelice. Non em̄ paruꝫ erat eis detractū honoris ex ruina apostataruꝫ angelorū. Sed per incarnationē ⁊ passionē fit restauratio ruine āgelice ꝑ homines īplentes numerū ipsorꝫ angelorū. Unde in ps̄.cix.dꝛ: Judicabit in nationibus implebit ruinas. Et glosa ad Ephe.j.dicit: Proposuit restaurare.i. ad primū statū reducere omnia ꝑ peccatum destructa: angelos ⁊ homines: qꝛ per hominis restaurationem ruina angelorum reparatur. ¶ Tertio recipiunt dulcedinem ⁊ iocunditatem ab ipsa humanitate xpi. Nam magnam recipiunt dulcedinem ⁊ contēplationē diuinitatis. Sed cū vident diuinitatem in humanitate: est eis alius modus dulcedinis. Propter quod Petr⁹.j. Pe.j. ait: In quem desiderant angeli prospicere. Et Johel'.iij. dicitur: Colles fluent lac et mel. Colles enim angeli sunt: q̄ ante incarnationem fluebāt mel in dulcedine cōtēplationis diuinitatis in se. Sꝫ ex eius incarnatione fluunt dulcedinē contemplationis diuinitatis ⁊ humanitatis que humanitas significatur ꝑ lac. ¶ Et si dicatur ꝙ angeli erāt beati ante incarnationē christi. Sed beatitudo est status omniū bonorꝫ aggregatione perfectus: erga ipsi erant in statu omniū bonorum congregatione perfecto: ergo nihil deficiebat eis de aliq̄ bono. Respōdet Alexander in.iij.ꝙ q̄uis in bono essentiali essent ꝑfecti ex visione dei: tamen eis accrescere potuit bonum ⁊ gaudiū accidentale. ¶ Circa tertium dubium est dicendum ꝙ ecclesia post incarnationem et passionem christi maiorē recepit gratiam q̄ ante. Qd̄ patet: quia ante incarnationē per fidē christi erat remissio peccatorū quātum ad culpam ⁊ non quantū ad omnē penā: quia remanebat pena carentie visionis dei. Post incarnationē v̄o est remissio peccatorū quantum ad culpā ⁊ oēm penā. Unde lꝫ fides ecclesie ante incarnationē ⁊ post fit eq̄lis: virtuosior tn̄ est post q̄ ante: quia habet meritū passionis christi sibi coniunctum: hec habentur ab Alexandro. ¶ Circa quartum dubium dicendū ꝟm Hugonem de sancto victore: ꝙ vnū dꝛ multipliciter. Primo modo est vnuꝫ in natura. Et hoc modo pater filius ⁊ spūssanctus sunt vnum. Scd̄o modo est vnuꝫ in persona. Et sic humanitas et diuinitas sunt vnum in persona filij. Tertio mō est vnū ꝑ iusticiā presentē: ⁊ futurā gl'iam. Et illud est vnū qd̄ attēdit̄ in ꝯformitate volūtatꝫ. Et sic dicim⁹ ꝙ est vnio mēbrorꝫ cū capite in corpe eccl'ie: ⁊ est vera vnio in qua

beati sunt qui vniuntur: et miseri q̃ ab ea separātur: qm̃ omne bonuz felicitās animaz in xpo est: in ipso sunt thesauri incōparabiles: ⁊ inestimabiles diuitie dei. Ergo ipsum queramus vt ab ipo recipiamus gratiam: quam nobis ipe cōcedat ⁊c. Amen.

¶ Feria sexta post tertiā dñicā aduent⁹ de scientia xpi. Sermo.xx.

¶ Jesus est sciens oia. Fructus.xx.

Edius autem vestrū. Jterū vbi.s. Doctores iudeoz audiebāt xpm sepenūero scripturas pphetarū pdicantē ⁊ mirabant quō lras sciret: cū eas non didicisset. Nec soluz eo pfectionis tpe: quo maturā ingeniū litterarū pinguedine solet esse delibutum hoc viderunt verū etiā in infantili etate anno videlz xij. in medio eoz sedentem sapiētissime audientem ⁊ interrogantē illū cōspexerunt. Quo spectaculo potuissent si voluissent cognoscere ipm esse filiū dei in quo relucebat splendor tante scientie ⁊ sapiētie. Sed volūtate sua peuersa in eū credere noluerunt: spreuerūt sciētiā eius ⁊ ipm persecuti sunt vsqz ad mortē. Et qm̃ singulare est hoc priuilegium in dño iesu xpo scz ꝑm assumptā naturam omni sciētia erat decoratus: ideo in presenti sermone de scientia anime xpi dicturi sumus. De qua fructum vnū proponim⁹ cōtēplandū q̃ est. Jesus est sciēs oia. Pro cuius declaratione tres conclusiones erunt notande.

Prima ō: multiplicatiōis.
Secunda ō: acquisitionis.
Tertia ō: conditionis.

¶ Qz multiplex fuit scientia in christo. Capitulum.j.

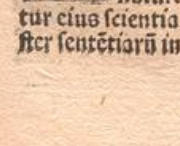

Prima conclusio ō: multiplicationis. In qua scire debemus q̃ ꝑm multiplicationē naturarū in xpo multiplicatur eius scientia: put declarāt magister sentētiarū in.iij.⁊ catholici doctores. Cuius rōnē assignat Alexā. in.iij. summe.q.xiij. memb.j. dicens: vt dicit Jobes Damas. Quoz sunt diuerse natura: eoz sunt diuerse opatiōes. Opationib⁹ aūt ꝓportionatur habit⁹: ergo cū in ipo sint diuerse opatiōes propter diuersas naturas: erunt in ipso diuersi habitus. Et cū sciētia dicat habitū ꝑm diuinā naturā ⁊ hūanā: in ipo xpo erūt diuerse sciētie. Insup put dicit Boeti⁹ in lib. de diuersis naturis ⁊ vna psona: xps accepit aliq̃d a triplici statu humani generis siue Ade. Un⁹ stat⁹ fuit qui debebat ei si stetisset stat⁹. s. beatitudinis in pmiū. Ali⁹ fuit stat⁹ in q̃ erat scz stat⁹ innocētie. Et terti⁹ stat⁹ fuit post lapsum. Ūñ xpm triplicē ꝑm hos stat⁹ cognitionem decuit habere: videlz

Primo cognitionē glie.
Scdo cognitionē nature integre.
Tertio cognitione penalis expiētie.

¶ Et hoc ꝓpter pfectionē aīe xpi: q̃ nō tm̃ dz esse perfecta ꝑm superiorē portionē: verū etiā ꝑm inferiorē: etiā ꝑm partē sensualē: nō tantū quātū ad statū patrie: sz etiā quātū ad statum vie. Addit dñs Bon. dist. xiij. iij. libri. ar. iij. q. j. q̃ q: perfecta fuit aīa xpi quātū ad cognitionē nō solū respectu cognoscibilium: sed etiā respectu modoz cognoscēdi: iō cū res tripliciter sint cognoscibiles ꝑm q̃ tripl'r habēt esse. Habent em̃ esse in verbo in ītellectu creato: ⁊ ī ꝓpo gne. Ad hoc q̃ intellect⁹ aīe xpi plenā de rebus hret cognitionē: res cognouit ista triplici cognitōe. Et sic pz q̃ xpi aīa nō tm̃ habuit cognitionem rerū in verbo: sed etiā rerū a verbo. Cognitionem inquā nō tm̃ simplicis noticie: sed etiam experiētie. Possumus tamē cōtra hoc arguere sic. Uni⁹ persone vna est perfectio: christus est vna persona: ⁊ sciētia est perfectio: ergo ipsius erit vna scientia. ¶ Secundo sic: christus est sciens scientia increata: ⁊ hec est certissima perfectissima et nobilissima: ergo superfluum est ponere in ipso aliā sciētiā: q: frustra fit per plura quod potest

fieri per pauciora. ¶ Tertio sic: scientia xp̄i que est per gratiam vnionis est ꝑm maius lumē q̄ sint alie tres sequentes: de quib⁹ dictū est. Sed sicut est in lumine corporali ꝙ maius lumē absorbet minus: ergo sil̄iter est in lumine spūali: ergo nō manēt in xp̄o alij modi sciēdi nisi duo. s. vnus q̄ est scientie increate: alius qui est per lumen gratie vnionis. ¶ Ad primū horū argumētorū respondet̄ ꝑm voluntatē dn̄i Bon̄. di. xiij. iij. li. ⁊ Alex. in. iij. ꝙ habit⁹ nō diuersificat̄ ꝑm personā sed ꝑm naturam. Vn̄ dicit Johan. Damasce. ꝙ in xp̄o sunt diuerse voluntates ꝓpter diuersas naturas: ⁊ sil̄r debēt esse diuerse scientie. ¶ Ad scd̄m dicēdum ꝙ q̄uis xp̄s sit vna persona cū filio dei: ⁊ per personalē vnionez ꝑm hoc est sciens scientia increata: sicut filius dei. vn̄ ratione persone nō indiget alia scientia: tn̄ rōne persone in humana natura indiget alia sciētia: scz creata. Non em̄ dz esse humana natura ī xp̄o imperfecta: qd̄ sequeret̄ si careret sciētia creata. Sed perfectior debet esse in ipso natura oībus alijs. Ideo omni genere sciendi scientia creata oportet ꝙ sit perfecta illa aīa. ¶ Ad tertiū dicendū est ꝙ in corporalibus minus lumē offuscatur et absorbet̄ a maiori. Et rō huius est: qm̄ oīa lumina corporalia sunt ad vnū actū scilz manifestationis: qui quidē actus ꝑ se et perfectissime est a lumine maiori. Sed in spūalibus nō est sic. Nō em̄ oīa lumina spiritualia sunt ad vnū actum. Distinguendum tn̄ est ꝑm statū comprehensoris et viatoris. Nam viatoris non est vnus actus sed plures. Unde lumina plura virtutum seu donoꝝ in viatore non sunt ad vnū actum. Cōprehensoris v̄o non est nisi vnus actus q̄ determinatur ꝑm summū luminis ⁊ totalitatem virtutis eius lumē: scz diuine visionis in gloria: xp̄s aūt erat in statu simul viatoris et comprehensoris ꝑm partes anime differentes superiorē ⁊ inferiorē: ⁊ ideo scientia comprehensoris non absorbebat alias sciētias.

¶ Q̄ sciētia xp̄i nō fuit per successionez tēporis acquisita. Cap̄m. ij.

Secūda ꝯclusio d̄r acq̄sitionis In qua notare debem⁹ ꝙ scientia xp̄i nō fuit ꝑ successionē tēporis acq̄sita: sed ab initio sue cōceptionis sibi indita. Qd̄ sentire videt̄ Alex. in. iij. vbi. s̄. mem. ij. Et ad hoc facit illud Greg. sup̄ illo v̄bo Luce. ij. Proficiebat etate ⁊ sapiētia. Proficiebat nō ꝙ ipse sapiētior fieret ex parte: sed paulatim demōstrabat sapiētiā. ¶ Sed circa hoc notādū est ꝑm Alex. in iij. vbi. s̄. ꝙ in christo fuit multiplex modus sciēdi. Primus fuit ꝑm diuinam naturā. Et ibi sciētia idē est qd̄ idipsuz. Et iste modus fuit in filio dei ab eterno. Scd̄s est ꝑm gratiā vnionis: q̄ modus distinguit̄ ab om̄i alio sciēte incōicabilis cuicunq̄z alteri creature. Tertius est ꝑm gratiā cōprehensoris: in quo cōicāt angeli ⁊ aīe sancte. Quartus ꝑm naturā integrā aīe ꝑm ꝙ habuit Adam sciētiam in statu innocentie. Quintus ꝑm penalē naturā assumptam. Sextus est quedā gratia data xp̄o ad cognoscēduz res ꝑm numerū et ꝑ ꝓgressum tēporis. ¶ Quantū ad primū sciendi moduz sil̄r se habet xp̄s ante incarnationez ⁊ post. Scd̄s v̄o modus non fuit ab eterno. Et ꝑm istū habuit cognitionē omniū eorū que pertinebāt ad mysteriū incarnationis: passionis: ⁊ redēptionis. Scd̄m v̄o tertiū modū habuit cognitionē omniū eorū que pertinebant ad gloriā suam et suorū: idest eoꝝ que ordinantur ad illā. Scd̄m v̄o quartū modū habuit noticiā eorū que cognouit Adam in statu naturе integre. Scd̄m quintum modum didicit multas penalitates ꝑm experiētiā in affectiua: quas tn̄ cognouit ꝑm aliū modū: scilz ꝑm gratiā cognitionis: que data est sibi per gratiaz vnionis. Unde presciuit illas per istā gratiam. Sextus modus cognitionis est ad cognoscendū per experientiam: non vt prior qui fuit affectiue sed cognitiue ex sensu. ¶ Secūdum notandum est ꝙ cognitio in sensu

per experientiaꝫ est duplex. Una cũ res est in sensu ꝟm similitudinem. Alia cum res est in sensu ꝟm formam. Aliter eniꝫ est similitudo coloris in oculo: aliter dolor. Ita duplex est cognitio in christo ꝟm experientiã. Prima quãtum ad naturam penalem. Secũda quãtũ ad specialem gratiã cognoscẽdi res ꝟm naturam per processum tẽporis.

¶ Qꝛ aĩa xp̃i eque erat sapiens vt deus.

Capitulum.iij.

Tertia cõclusio ꝺr cõditionis. Fuit nãq; sciẽtia xp̃i magna ⁊ admirabilis. Circa quã contingit dubitare: si fuit equalis sciẽtie dei ex eo ꝙ Hugo de sctõ Victo. ait: Aĩa xp̃i eque sapiẽs est vt deus. Ad qꝺ dicit Alex. in.iij. vbi.s̃.mem.vij. ꝙ est cõsiderare diuinã sciẽtiã ꝟm ꝙ ꝺr respectu sui. Et sic sciẽtia illa est ꝟtutis infinite. Et ꝟm hunc modum nihil est ei equabile. Scꝺo est cõsiderare diuinã scientiã respectu creatoꝝ: ⁊ hoc tripliciter.

Primo respectu ad illud qꝺ scitur.

Scꝺo respectu ad mediũ ꝑ qꝺ scitur.

Tertio respectu ad modũ quo scitur.

¶ Et ad hoc ꝙ aliquid dicatur equale scientie dei oportet ꝙ equetur ꝟm hec tria: qꝺ nõ est possibile creature aliquo modo. Dicendũ ergo ꝙ cõparatio scientie anime xp̃i habita ad diuinã scientiã: ꝟm illud qꝺ scitur est dicere animaꝫ xp̃i eque scire sicut deus: qꝛ scit oĩa que scit deus. Cõparatione ꝟo habita quãtum ad mediũ per qꝺ scitur: vel quãtum ad modum quo scitur: nõ erit dicere equalitatem: qꝛ deus scit omnia per seipsum sicut causa omniũ. Aĩa ꝟo xp̃i nõ per seipsum causam: immo per causam deum. Ecce inequalitas quãtũ ad mediũ. Luculẽtior est etiã cognitio dei ꝙ̃ cognitio anime xp̃i de rebus oĩbus: qꝛ deus ipse oẽs res videt vt in se: anima ꝟo xp̃i non vt in se sed vt in deo. Ex quo patet equalitas quãtũ ad modũ. Non est ergo absurdum dicere dñm nostruꝫ iesum xp̃m noticiam habuisse ex lumine sciẽtie sue presentiũ preteritorũ ⁊ futuroꝝ: qua scientia ⁊ cognitiõe fiebat: vt dolor inestimabilis semꝑ cruciaret animam illius Et vllo vnq̃ tẽpore inueniri nõ potuit sine merore: q̃ nũq̃ caruit clarissima cognitione. Cogita aĩa mea quẽadmoduꝫ ante oculos xp̃i semꝑ erant pctã totius mũdi. Videbat ipse quoscũq; deũ offendẽtes: qui fuerunt a principio mundi: ⁊ sunt atq; erũt vsq; ad finẽ seculi. Videbat ipse pctã oĩa offendere deũ summũ bonũ ⁊ infinitũ. Videbat ipse multitudinẽ eoꝝ qui ingrati erãt sibi de beneficio incarnationis. Videbat numerũ dãnãdorũ. Videbat singulas penas: quas sustinuerũt quilibet sancti cõfessores et martyres: ⁊ ceteri quiq; ob suũ amoreꝫ. Videbat quecunq; tormenta passionis sue tẽpore per ipsum sustinẽda. O quot suspiria ex fornaceo illo corde sepissime prorumpebant. O quot lachryme mitis iesu faciẽ rigabant: qñ hec omnia simul cõtemplans in semetipso dicebat: Ego carnẽ assumpsi vt peccatũ destruerẽ: et ecce tot peccata multiplicãtur. Ego carnem assumpsi vt spoliarẽ infernũ: ⁊ ecce grandis est numerus illorũ qui in illuꝫ sunt adiudicandi. Ecce carnem assumpsi vt ad paradisum omnes reducerem cruciatibus meis. Passurus sum nãq; opprobria: infamiã: flagella: liuores: vulnera: et morteꝫ amaram. Et ecce quot a regno celoꝝ expellentur. O ingratissimi hoĩes: o infideles de vobis doleo: qꝛ ad paradisum nõ venitis. O iudei pro vobis affligor: quos infernus suscipiet. O xp̃iani falsi pro vobis contristor quos ignis gehẽne indefinẽter exuret. O mẽs mea in profundo amaritudinis posita. O mens mea angustijs vndiq; vexata. Si inimicos meos ꝯsidero: ꝑ illis affligor. Si amicos inspicio: ⁊ illis ex pietate cõpatior. O stephane in amore meo eris lapidatꝰ. Et tu laurẽti amore meo eris combustus. Et tu Sebastiane eris sagittatꝰ. Et sic de alijs dicere poterat: quos in sua mẽte lucida colligebat. Cõpatere ergo anima dño nostro iesu xp̃o: quem cũ audis in assumpta natura oĩa

scientem: scias etiam q̄ crebro dolētem: merentem: ingentem: suspirantem: et lachrymantem. Infige cordi tuo illius lachrymas ⁊ suspiria: vt sic valeas ab ipo suscipere gratiaz: qui est benedictus in secula. Amen.

¶ Sabbato post dñicam tertiā aduentus de potētia christi. Sermo. xxj.

¶ Jesus potēter operās. Fructus. xxj.

Edius aūt vestrum ⁊c. iterum vbi. s. Dñi nostri iesu xp̄i maiestatē diuinitatis declarāt nobis opa illa miraculosa: que non nisi supernaturali potētia fieri potuerunt: vt dictū est in precedētibus. Et qm̄ possunt nōnulli eā potentiam xp̄o tribuere in assumpta natura: qd̄ erroneum est dicere: iccirco in presenti sermone de potētia xp̄i dicturi sumus: vt ita credamus de ipso mirabilia facta: ꝙ semp cōditiones et ꝓprietates seruemus vtriusq; nature. Nā certissimum est ꝙ sicut scientia in christo fuit admirabilis: ita ⁊ potētia. Verum scientia fuit in eo ꝑm humanitatē et diuinitatez: vt diximus in anteriori sermone. potentia ꝟo in ipso est ꝑm diuinitatez. Ad qd̄ plenius intelligendum proponemus in medio fructū qui est. Jesus potenter operās. Pro cuius intelligentia tres cōclusiones erunt notande,

Prima d̄r determinationis.
Scd̄a d̄r negationis.
Tertia d̄r impressionis.

¶ Quaīa xp̄i nō est oīpotēs. Cap̄m. j.

Rima cōclusio dicitur determinatiōis. In qua scire debemus de potentia xp̄i ꝑm doctores catholicos ꝙ anima xp̄i nō est omnipotēs: sicut notatur in. iij. senten. dist. xiij. Et ratio huius est ꝑm Rich. ibidē. arti. v. q. j. qr omnipotētia includit actiuam potentiam infinitā intēsiue: qr cū vnūquodq; agat ꝑm ꝙ est in actu: et patiatur quātum est in potētia: quātuz res habet de actiua potētia: tantū habet de actualitate: ergo potētia actiua infinita includit actualitatē infinitā in habente illaz potentiam. Actualitas autē infinita in nulla creatura eē pōt: qr oīs actualitas creature cū possibilitate ꝑmixta est. Tñ omnis potētia actiua que anime christi dari potuit sibi data est. Dñs autē Bona. dist. xi. ij. iij. arti. iij. q. iij. ait: ꝙ omnipotentia cōicari non potuit alicui creature: qr omnis creatura eo ipso ꝙ ex nihilo est deficit a summa stabilitate. Vñ qr non existit per seipsam deficit a summa simplicitate vnde qr non agit per se totā deficit a summa maiestate: vnde distare potest in ipsa virtus a substantia. Et qm̄ per se non subsistit: nec in se nisi sustētetur a diuina potentia: qr nō pōt seipsam sustentare: ideo impossibile est ipsam esse omnipotentē. Rursus qm̄ ex seipsa tota nō agit: nō pōt in totam rei substantiā: ⁊ ideo nō potest esse omp̄s: cum non possit totū producere. Postremo quia virtus eius distat a substātia tātum pōt elongari ꝙ deficit omnino: vñ non pōt in omnia. Sicut igitur soli deo cōuenit summa stabilitas: summa simplicitas: summa immēsitas: sic etiaz omnipotētia: que necessario req̄rit ista tria. Unde nec aīe xp̄i: nec alicui creature pōt omnipotentia cōicari: nisi dixerimus de aīa xp̄i ꝙ ei omnipotētia communicatur eo modo: quo cōicatur ei nomen excellētie diuinitatis: hoc est ꝑ cōicationez idiomatū: que ortum habet ex personali vnione. Sicut etiā possumus dicere ꝙ hō est omp̄s. Sed contra hoc obijcitur: qr d̄r Matth. vlti. c. Data est mihi omnis potestas in celo ⁊ in terra. Ubi glo. inquit: Nō de coeterna patris diuinitate: sed de assumpta humanitate dicit. Et iterū glo. super illud Luc. j. hic erit magnus. dicit: Nō ꝙ ante virginis partū magnus nō fuerit: sed quia potentiā quā dei filius naturaliter habet: hō ex tempore erat accepturus. Ad hoc dicit Rich. ꝙ iste glose intelligunt ꝑm illū modum loquēdi quo idiomata

cōicantur. Vñ post ꝟba glo. scdo allegate statim subiūgitur: vt vna sit persona hō et deus: in quo satis datur intelligi ꝙ ille hō ideo dicit omps qꝛ est deus.

¶ Qꝛ in christo nō est potentia peccandi. Capm. ij.

Secūda cōclusio dꝛ negationis Nam negamus in xpo potentiam peccādi: sicut vult Anselmus lib. Cur deꝰ homo. ⁊ oēs docto. in. iij. dist. xij. Qd declarās Rich. ij. q. j. ait: ꝙ xps peccare non potuit: nec inquātū deus: vt per se patet: nec inquātū homo: qꝛ erat cōprehēsor. Et sicut angeli boni peccare nequeūt: ita etiam nec ipe. Nō potuit etiā peccare inquātū hō viator: qꝛ qñ materia est sub aliqua forma: cuius actualitas equat ⁊ implet totam capacitatem ⁊ possibilitatē totius materie: nō est possibilis ad cōtrariam priuationē: vt ptꝫ in materia cuiuscūqꝫ corporis celestis: sed xps etiā inquātum viator tantā habuit gratie plenitudinē ꝙ equabat ⁊ implebat totā capacitatez aīe sue. Et iō non fuit possibilis ad contrariā priuationē: que est per pctm̄ sicut per simile est declaratū. ¶ Sed notādū ꝟm Boñ. vbi. s. ar. ij. q. ij. ⁊ Alexan. in. iij. q. xiiij. mem. j. ꝙ potētia peccandi dicit dupliciter. Uno modo potētia qua peccatur. Et sic noīat ipsum liberū arbitriū creatū: qd quidez pōt in bonū adiutum gratia. Et qꝛ per sui naturam est defectiuum: hinc est ꝙ illa potentia siue facultas dici pōt potētia benefaciendi et potentia peccādi. Nullus em̄ peccat nisi ꝑ illā. Alio modo potētia peccādi dicitur potentia ordinata ad peccanduz: vt illa potētia nominat medium inter substantiam ⁊ peccati actū per qd substātia illa possit exire in peccati perpetrationem. Primo modo potentia peccandi fuit in xpo: qꝛ vt dicit Damascenus: oīa que in nostra natura plātauit deus assumpsit dei verbū. Si ꝟo potētia peccandi dicit potētia ordinata ad pctm̄ perpetrāduz: sic nō est concedendum ꝙ xps habuerit potentiā peccādi ꝑ eo ꝙ peccare nō potuit. Talis em̄ ordinatio: immo deordinatio diminuit de plenitudine libertatis. Qd vt clarius vno ꝟbo intelligamꝰ dicimus ꝙ xps habuit potentiā peccandi ex eo ꝙ habuit liberū arbitriū: qd tñ ꝓpter plenitudinē gratie nō poterat a bono deficere: ⁊ ita nec peccare. Et si dicatur ꝙ si xps nō pōt peccare: ex necessitate cōseruat iusticiā: ergo nō est laudādus de iusticia: qꝛ vt inqt Lact. vj. diui. institutionum aduersus gentes. Nulla laus est nō facere qd facere non possis. Ad hoc rñdet Alexan. vbi. s. ad. iij. ar. ꝙ est quedā necessitas coactiōis ⁊ ꝓhibitionis. Et cū aliquod bonū fit ex huiusmodi necessitate nō debet laus facienti illud qꝛ ista tollit volūtatē. Et est necessitas immutabilitatis. Et ista nō tollit volūtatē nec laudē: sed ponit immutabilitatē volūtatis in bono: ⁊ hoc mō dꝛ deus ex necessitate esse bonus et bona queqꝫ facere: sicut scribit Hierony. ad Paulinū dicēs: Bonus est deꝰ ⁊ omnia quecūqꝫ facit bona sint necesse est. Tali ergo necessitate secūdo modo dicta xps seruauit iusticiā. De qua dicit Ansel. ꝙ improprie dicit necessitas: eo ꝙ non est ibi coactio nec ꝓhibitio. Et sic ptꝫ ꝙ sicut deus maxime laudandus est de bonis que habet ⁊ seruat: ita ⁊ dñs Jesus xps: qꝛ peccare nō potuit.

¶ Qꝛ aīa xpi diuina virtute poterat in istis inferioribus vltra opera nature. Capitulum. iij.

Tertia cōclusio dꝛ impressiōis. In qua plerique querere solēt si aīa xpi posset facere mediāte opere nature impressiones: que per naturā fiūt in istis inferioribꝰ: qꝛ ex quibusdā sanctorū dictis ⁊ rationibus videtur ꝙ sic. Nam dicit Johā. Damasce. lib. iij. c. xv. loquens de xpo. Supra hominē que hominuz sunt agebat. Et ponit exemplum de ambulatione super aquas: ergo videtur ꝙ hoc fecerit ꝑ naturā humanā supernaturaliter sublimatam. Ergo pari ratione aīa xpi posset facere nō mediāte natura impssiōes

quas fecit natura. ¶ Ad hāc questionē dixerunt aliqui: ꝙ q̄uis anima humana per suā naturalē virtutē non posset facere tales impressiōes: tñ anima btā ⁊ maxime aīa xp̄i propter excellētiā sue beatitudinis et propter excellētiam sue actualis existentie posset facere tales impressiones nō mediante opere nature. Unde isti plene cōcedūt ꝙ ipa posset hanc materiā transmutare ad formā substantialē ⁊ accidētalē modo sublimiori q̄ trāsmutetur opere nature. ¶ Sz cōtra videtur posse argui per euāgeliū et per sanctos: qꝛ per miracula q̄ faciebat xp̄s ostēdit se deū esse. Que ꝓbatio nō fuit efficax: si illa fieri potuissent creata virtute: q̄uis autē ꝑ beatitudinem anime xp̄i ⁊ suam existentiam in verbo sit in ea supnaturalis virtus: tñ nō trāscendit terminos virtutis create. Ideo dicēdū ꝙ q̄uis xp̄s: qꝛ est deꝰ ⁊ homo: possit rōne diuine potētie p̄dictas impressiones facere nō mediāte ope nature: ⁊ quecūq; alia q̄ cōtradictionē non includūt: tñ eiꝰ anima hoc non pōt. Unde Rich. j. li. de trini. ait: Illa signa ⁊ prodigia q̄ facta fuerūt ad cōfirmationem fidei nostre: nō nisi diuina virtute fieri potuerūt. Unde ītelligēdū est verbū Damasceni: qꝛ in illo vult dicere ꝙ christꝰ q̄uis esset homo faciebat ꝑ diuinā virtutē opera excedētia virtutē humanā. Et ꝙ iste fuerit intellectus eius patet: quia post illa verba: paucis interpositꝫ sic dicit: Non enim homo erat sed deus homo. Ista ergo q̄ supradicta sunt de potentia christi catholice tenere debemus: quem cū deū verū ⁊ hominē profiteamur: nō irrationabiliter dicimus ꝙ potestatem habet saluandi et damnandi: mortificare ⁊ viuificare: deducere ad inferos ⁊ reducere: Cui om̄es debemus gloriam ⁊ honorem per infinita secula seculoꝝ. Amen.

¶ Dominica quarta aduentus de clamore Johannis qualiter cōgruo tempore christū clamitat. Ser. xxij.

¶ Jesum Johēs clamitat. Fructꝰ. xxij.

Factum est verbū dñi super Johānem zacharie filium in deserto. Scribuntur hec verba Lu. iij. c. ⁊ in euangelio presentis dominice. Exiuit p̄cursor dñi dilectus Johānes baptista in solitudinē deserti a teneris annis: ibiq; cōuersatꝰ est vsq; ad etatē maturā. Quare factū est vt xp̄m quē in vtero matris existēs exultando salutauerat: toto illo tp̄e nunq̄ viderit: sicut patere potest ex illo verbo Joh. j. Et ego nesciebā eum. Spūsancto in eū veniente xp̄m publice diuulgare cepit: ip̄m p̄dicabat ⁊ demōstrabat saluatorē seculi: prout testatur lectio euāgelica hodierna: que non immerito a nobis diligenter est ponderanda ⁊ examināda. Pro cuius declaratione occurrit nobis cōsuetus fructus qui est: Jesum Johānes clamitat. Pro quo tres cōclusiones ponemus.

Prima dr̄ tēporis opportunitas.
S. da dr̄ persone dignitas.
Tertia dr̄ clamoris qualitas.

¶ Qꝛ xp̄s in quo Johānes xp̄m clamitabat fuit opportunū. Cap̄m. j.

Prima cōclusio dr̄ tp̄is opportunitas. Notat em̄ in prima parte euāgelij opportunitas temporis in quo xp̄s in mundum veniēs a Johāne baptista est predicatus. Dicit nāq; euangeliū Anno. xv. imperij Tiberij cesaris: procurante pontio pilato iudeam: tetrarcha autem galilee Herode. In quibus verbis tria tēpora designātur.

Primū vnionis romani imperij.
Scd̄m partitionis regni iudaici.
Tertiū diuisionis sacerdotij.

¶ Primū tēpus qd̄ hic designat dr̄ vnionis romani imperij. Nam vt colligit ex dictis Liuij Orosij Eutropij et aliorū q̄ romane reipublice gesta cōscripsere: romani orbis dñium appetentes vsq; ad Octauiani tēpora bellis prouincias varias edomādo: regimē in vrbe ꝓ reipu.

statu sepenumero mutauerunt. Nã primo regnauerũt ibi reges: videlz Romulus: deinde Numa Pōpilius: qui leges romanis instituit. post hũc Tullus Hostilius: qui albanos vicit: veientes et fidennates: cui successit Ancus martius: qui dimicauit cōtra latinos ⁊ montẽ ianiculũ ciuitati adiecit: post ipsum Tarquinus Priscus: qui ludos romanis instituit: vicit sabinos: primusqz triũphãs romã intrauit. Post cuius obitũ secut' est Seruius Tullus. Tandem fuit Lucius Tarquinus superbus: qui primus excogitauit vincula carceres ⁊ fasces: et propter stupriũ Lucretie vxoris collatini. xxxv. anno regni sui cum vxore ⁊ liberis expulsus est. Et per hos reges regnatum fuit annis. ccxliij. Cũ adhuc Roma vix vsqz ad. xvij. miliarium possideret. Post reges consules regnare ceperunt: duo hac de causa creati: vt si vnus malus esse voluisset: alter habẽs potestatẽ potuisset eũ phibere. Et placuit ne imperium longius qz per annũ haberent: ne propter diuturnã ptãtem insolentiores redderẽtur: sed annales semp essent qui se post annum scirẽt esse priuãdos. Habuerunt ergo romani prio anno Lucio Juniũ Brutũ ⁊ Tarquinũ collatinũ cõsules. Et cũ amouerek tarquinus collatinus eodẽ anno factus est cõsul Lucius Valeri' publicola. Et vsqz ad annum trecẽtesimũ ⁊ vltra ab vrbe cõdita durauit imperiũ cõsulare. Post qõ pro duobus cõsulibus facti sunt decẽ: q̃ sententiã ⁊ potestatẽ haberẽt. A q̃bus scõo anno ꝑ ptãs sublata est: ex eo ꝙ Appi' Claudius vnus ex decẽ filiã cuiusdã virginẽ voluit corrũpere. Restitutũ est igitur imperiũ consulare: ⁊ vsqz ad ambo bella inter Cesarẽ ⁊ Pōpeiũ gesta nullus vnqz fuit: q̃ nec vrbi nec orbi per se imperaret. Sed Julio cesare interfecto Octauianus imperiũ sumpsit: qt vt dicit Sene. in. j. li. de q̃stionibus naturalibus: ⁊ Plutarchus de vita ⁊ obitu Ciceronis: nepos erat Julij cesaris: eiusqz filius adoptiuus: quez cesar heredẽ in testamento reliqt. Vic Octauianus: vt dicit Suetonius regnauit annis. lvj. Duodecim cũ Marco Antonio. ⁊. xliij. p se. Qui sedatis oibus bellis: orbẽ totũ suo subiecit imperio: cũctis inimicis ⁊ turbationibus romanorum deuictis. Huic successit in imperio Tiberius: ut' tpe romanorz imperiũ solidũ erat ⁊ vnitum: cui' anno. xv. imperij Jobes rp̃m incepit p̃dicare. Qõ quidẽ tps merito ꝑ assignat vt notarek ꝙ gẽtiles erant ad fidẽ rp̃i reuocãdi. Vñ Grego. in homek. ait: Redẽptoris p̃cursor q̃ tpe verbum p̃dicationis acceperit memorato romane reipublice principe: ⁊ iudee regibus designat: cũ ꝛ anno. xv. ⁊c. Quia enim illuz p̃dicare venerat: q̃ ex iudeis quosdaz: ⁊ multos ex gentibus redẽpturus erat p reges gentiũ: ⁊ principes iudeorum p̃dicationis eius tpa designãtur. Quia aũt gẽtilitas colligẽda erat: ⁊ iudea ꝓ culpa pfidie dispergẽda: ipsa q̃z descriptio terreni principatus ostendit qm̃ ⁊ in romana repu. vnus p̃fuisse describit: ⁊ in iudee regno p quartã partẽ plurimi principabant. Ad hoc etiaz inquit Origenes. In pphetico q̃dẽ sermone solis iudeis p̃dicato solũ iudeorz regnũ describit. Visio inq̃t Esaie in diebꝰ Ozie: Joathan: Achaz: ⁊ Ezechie regus iuda. Et in euãgelio qõ erat predicãdus in vniuerso mũdo dñium describit Tiberij cesaris: qui totius orbis dñs videbatur. hec Origenes. ¶ Scõm tps qõ hic designat ꝛ partitionis regni iudeorum: cum sequit in euãgelio. Procurante pontio pilato iudeam ⁊c. Vbi Beda ait: Pilatus equidẽ. xij. anno Tiberij cesaris in iudeã missus ꝓcurationẽ gẽtis iudaice suscepit: atqz ibi per decem annos continue vsqz ad ipsum pene finez Tiberij perdurauit. Herodes aũt ⁊ phillippus ⁊ Lisanias filij sunt herodis illius sub quo dñs natus est. Inter quos ⁊ ipsum Herodem ⁊ Archelaus frater eorum decem annis regnauit. Quis ño a iudeis apud Augustum criminatus est: apud Viennaz exilio perijt. Regnũ

aũt iudee quo minus validũ fieret. idẽ Aug. per tetrarchas diuidere curauit. Hec Beda. Uerũtñ de Lisania dicunt aliqui ip̃m non fuisse filiũ herodis: sed magis ptolomei qui sub monte libano habitabat: ⁊ alexãdre filie Aristoboli q̃ de Machabeis descẽderat. Tetrarcha aute idẽ est quod princeps quarte partis. Nã regnũ ip̃oꝝ iudeoꝝ in quattuor partes erat diuisum: scz iudee: galilee: ituree: ⁊ abiline. Quib⁹ p̃fuerũt q̃ttuor scilz Pilatus tenẽs locũ imp̃atoris sup̃ iudeaz: ⁊ herodes qui erat tetrarcha. i. p̃nceps galilee: ⁊ philipp⁹ q̃ erat tetrarcha ituree ⁊ traconitidis regiõis. ⁊ Lisanias q̃ tetrarcha abiline. Abilina est nomẽ regiõis. Nõ aũt sine causa factũ est ꝙ tot p̃ncipes imperarẽt iudeis eo tempore quo xp̃s venit in mundũ. Ait nanqꝫ Greg. in homel. Quia em̃ iudea erat ꝑ culpa perfidie dispergẽda: in iudee regno per quartã partẽ plurimi p̃ncipabant. ꝟm illud Luc. xi. Oẽ regnuz in seipsum diuisum desolabit ⁊c. ¶ Tertium tempus qd̃ hic designatur d̃r diuisiõis sacerdotij: cũ subditur. Sub principibus sacerdotum Anna et Caypha. Super quo verbo ait Beda. Ambo incipiente predicatione Johannis: idest Anna ⁊ Cayphas principes fuerunt sacerdotũ: sed Anna in illum annũ. Cayphas ꝟo eũ quo dominus ascendit crucem administrabat: tribus alijs in medio pontificatu perfunctis. Uerum hi maxime qui ad domini passionem pertinent ab euangelista cõmemorantur. Legalibus nanqꝫ tunc preceptis vi et ambitione cessantibus: nulli pontificatus honor vite vel generis merito reddebatur: sed romana potestate summa sacerdotij p̃stabatur. Hec Beda. Quare autem tale tempus in euangelio notatur: rationem assignat Gregorius in homelia: dicens: Et quia Johannes illum predicauit qui simul rex et sacerdos extitit: Lucas euangelista predicationis eius tempora non solum per regnũ; sz etiã per sacerdotiũ designauit.

¶ Qꝛ persona Johannes erat dignissima. Capl'm. ij.

Secunda cõclusio d̃r p̃sone dignitas. Que notat̃ in verbis euãgelij: cũ d̃r: Factũ est verbuz dñi sup̃ iohãnẽ zacharie filiuz in deserto. In quibus tria notari possunt.

Primũ est diuina inspiratio.
Scd̃m est iohãnis cõmẽdatio.
Tertium est loci deputatio.

¶ Primũ est diuina inspiratio: qꝛ factũ est verbũ dñi. Nã Johãnes baptista nõ cepit predicatiõis officiũ presumptuose: sed a spiritusancto celitus inspirat⁹. Unde Chryb. sup̃ hoc passu ait: Uerbũ dei hic mãdatũ d̃r: qꝛ nõ a se venit zacharie filius: sed deo ipsum monente. ¶ Scd̃m qd̃ notatur hic d̃r iohãnis cõmendatio: qꝛ dicit̃ sup̃ iohannẽ zacharie filiũ. Ubi nobilitas designat̃: qꝛ erat ex genere sacerdotali ⁊c. ¶ Tertiuz qd̃ hic notat̃ est loci deputatio: qꝛ subiũgitur: In deserto. Ubi Theophilus ait: Per totũ tempus preteritus occultus fuit iohãnes in deserto: vt nulla suspitio nascatur i hominibus ꝙ gratia affinitatis ad christũ vel cõuersationis a teneris annis diuina de xp̃o testaretur. Ex quibus verbis nos moraliter instruimur: ꝙ si verbum dñi. i. inspirationẽ diuinã super nos fieri volumus: tria debemus habere. Primo humilitatez cũ qua habitat gratia. iuxta illud Jaco. v. Superbis de⁹ resistit: humilibus aũt dat gratiã. Nã Johannes interpretatur vas gratie. i. ille in quo est gratia. Scd̃o debemus habere memorie viuacitatẽ. Zacharias nãqꝫ memorans dñm interpretatur. Tertio debemus habere penitẽtie rigiditatem: vt scz simus in deserto p̃nie. Nã Mat. iij. ⁊. iiij. dicit̃: P̃niam agite: appropinquabit em̃ regnũ celoꝝ. Non equidem erat iohãnes in voluptatibus seculi: nõ in delitijs mũdi: non in gaudijs huius tẽporis: sed in solitudine deserti. Nam quanto quisqꝫ magis se elongat a dele-

ctatione sensuū exteriorum: tanto plus attingit ad intelligentiā ⁊ lumē secretorum dei. Non miremur inquā nō miremur: si falsi xpiani de deo non bene sentiāt: qr inebriauit eos fallax gra tēporalium bonorūz: quibus nō sapiūt ea que dei sunt.

¶ Qr iohānes venit predicare in omnē regionē iordanis. Lapm. iij.

Tertia conclusio ōr clamoris qualitas. In qua notare debemus ꝑm euangelij seriē ꝙ iohānes venit in oēm regionem iordanis: vt dicit Nico. de lyra. Exiuit in deserto vbi pauci habitabāt: ⁊ venit ad loca magis habitata: vt plures possent ad eī predicationē venire ⁊ ab eo baptizari. Ibiqz clamando tria singulariter predicabat,

Primo baptismi efficaciā,
Scōo vie mūdiciā.
Tertio salutis noticiā.

¶ Primo predicabat baptismi efficaciā. Dicitur enī in textu euāgelij. Predicās baptismū penitētie in remissionē peccatorū. Que verba ꝑm ꝙ Nicolaus de lyra sup. c. j. Luce videtur dicere: possunt dupliciter intelligi. Vno modo pro baptismo Johānis quo lz non dimittere tur peccata: tamen susceptio illus baptismi erat quedam protestatio agendi veram penitētiam: per quā ipsa peccata dimittuntur. Alio modo potest intelligi de baptismo christi cuius virtute peccata dimittūtur. Et quia tale baptisma Johānes dare nō poterat: ideo predicabat dandū per christum in proximo vēturum. ¶ Secundo predicabat vie mūdiciam dicēs: Scriptū est in libro sermonum Esaie prophete. Vox clamantis in deserto. Parate viam domini: rectas facite semitas eius. Omnis vallis exaltabitur: ⁊ oīs mons ⁊ collis humiliabit: ⁊ erunt praua indirecta ⁊ aspera in vias planas. Hec aūt habentur Esaie. xl. et Matth. iij. Marci. j. ⁊ Johā. j. c. que ad litterā xpo pdicāti cōueniūt. Nā Amb. dicit: Bene vox ōr: iohannes verbi nunciūs: ex eo ꝙ ipe manifestauit ꝓbum incarnatū: cui dicebat viā esse parandam. Nam si bene cōsideremus: ipse erat orbis conditor totiusqz vniuersi gubernator ⁊ rector: quem suscipere oēs debent cū diligēti ꝓparatione. Vnde ꝙ Amb: in sermone tertie dnice de aduētu dicit: Oportet nos esse omni sanctitate puros: mūdos pudicitia: nitidos honestate. Et Origenes super his ꝓbis ait: In corde nostro via paranda est dño. Magnum enī est cor hominis ⁊ spaciosum si tamen fuerit mundū. Nec in corporis quantitate: sed in ꝓtute sensuū magnitudinē eius intellige que tm scientiam capiat veritatis. Prepara ergo in corde tuo viam dño per cōuersationem bonā ⁊ egregiā vel perfectis operib' dirige semitā: vt in te sermo dei absqz offensa perambulet. hec ille. Et certe ꝙ iohannes predicabat populis circa iordanez: ecclesia hoc tēpore sacratissimo fidelib' suis cōmemorat: vt omnes se preparēt pro futura solennitate domini nostri ie su christi. Cui grati sunt illi qui sibi nascenti seipsos presentant penitentia cādidatos: decoratos virtutibus: et deuotione feruētes. O temeraria christianorum corruptela: o reprehensibilis ꝓsuetudo: o detestabiles mores. Tunc nācqz magis offendit xps cū magis est honorandus. In sequēti enī festiuitate multiplicant vanitates: pōpe: solacia: iepte leticie: iocularionēs: lenocinia: comesationes: ebrietates: vaniloqa: vsure: periuria: mendacia: prohibiti ludi: ⁊ quod horrendum est: impudenter: inuerecunde: publice impia blasphemia dei audietur in nocte natiuitatis domini. Nā pastores erunt laudantes ⁊ glorificantes deum: sed tot ⁊ tanti viri mulieres iuuenes ⁊ senes: deuz celi erūt maledicētes. O celi quō non absconditis faciem vestram a nobis? O sol quomodo non abscōdis lumen tuum? O planete quō nō retrahitis lumen vestrū? O terra quomodo non contremiscis? O hoīes iusti ⁊ pq quomodo non fletis in tā execran-

da iniuria creatoris? Nascit xp̄s paruulus: humilis: pauper: lugēs in presepio ꝓ salute hoīm: ⁊ ecce blasphemat. Nō est hec via vt eius gr̄a nos dignos reddamus. Inquit em̄ apl̄s ad Roma. xiij. Abijciamus opera tenebrarum ⁊ induamur arma lucis: vt ī die honeste ambulemus. Nō in comesationibus ⁊ ebrietatibus: nō in cubilibus ⁊ impudicicijs nō in cōtentiōe ⁊ emulatione: sed indui mini dñm nostruz iesum xp̄m. Uidem⁹ nāq̄ in xp̄o factū esse: qd̄ in ꝓphetia ꝑ Johannē allegata cōtinebat. Humiles em̄ qui ꝑ valles ītelligunt impleti sunt donis spūalibus. Mōtes qui sunt sup̄bi tyranni: sicut fuit Herodes: Nero: Domitianus: Diocletianus: ⁊ alij xp̄m persequētes humiliati sunt. Corda praua directa sunt: sicut fuit in Maria magdalena peccatrice. in Mattheo publicano: ⁊ ceteris ad xp̄m cōuersis. Corda aspera ⁊ contra christum indurata mollificata sunt ⁊ deducta in vias planas: sicut patet in Paulo. Si ergo christus est qui gr̄am donat: rebelles reprimit: pctā dimittit: ⁊ duros sua pietate mollificat: ipsum amare: ipsum timere tenemur: ⁊ dignū sibi habitaculū in nostra mente preparare. ¶ Tertio p̄dicabat Johānes salutis noticiā qñ dicebat: Uidebit omnis caro salutare dei. Lu. iij. Ubi Chrys. ait: Ostenditur hic qm̄ ad fines mūdi diffundet euangelij virtus atq̄ cognitio. Greg. in homel. ait: Oīs caro: idest oīs hō salutare dei. i. xp̄m in hac vita videre nō potuit. Propha ergo oculum ad extremum iudicij diē tēdit: quādo hūc oēs ⁊ electi ⁊ reprobi pariter videbūt. hec Greg. Nos itaq̄ qui xp̄m per fidem videmus conemur ita seruire vt mereamur ip̄m aspicere gl̄iosum cū plenitudine oīm nr̄oꝝ desideriorū in felici illo regno: in quo ipse viuit ꝑ infinita secula seculoꝝ. Amen.

¶ In natiuitate dñi nr̄i iesu xp̄i: de possibilitate qualitate ⁊ iocunditate incarnationis verbi dei. Sermo. xxiij.

¶ Iesus letāter nascit. Fructus. xxiij.

Euāgelizo vobis gaudium magnū qd̄ erit oī pplo: qr natus est vobis hodie saluator mūdi: q̄ est xp̄us dñs: in ciuitate dauid. Scribunt hec verba Lu. ij. ⁊ in euāgelio prime misse huius sacratissime solennitatis. Dies hic celeberrimus dilectissimi in xp̄o iesu summa cuz deuotione est excolēdus: in quo sctā mr̄ eccl̄ia recolit mysteria iocūdissima natiuitatz saluatoris nostri iesu xp̄i. Quid nanq̄ dulcius pōt audiri: q̄d suauius: q̄dve mirabilius: q̄z ꝙ iesus xp̄s filius dei in bethleē nascit? Currite gētes ⁊ venite oēs cū pastoribus ad vidēdū dei filiū ꝓ nobis pctōribus in p̄sepe natum. Hoc sit nobis hodierna die studiū ⁊ magnificētia vt natiuitatē iesu xp̄i pie ardenter atq̄ affectuose contēplari velimus. Inuigilēt sensus nr̄i: ⁊ puerulum xp̄m iesum suscipiamus reuerēter. De q̄ in p̄ñti sermone dicere volētes fructum ꝓponimus: qui est. Jesus letāter nascitur. Qd̄ angelus testificatus est in verbis ꝓpositis in themate: in q̄bus nascētis xp̄i gaudiū exprimit. Ubi ⁊ nos tria mysteria cōtemplabimur.

Primum dicitur incarnationis possibilitas.

Scd̄m d̄r natiuitatis qualitas.

Tertiū d̄r natiuitatis iocūditas.

¶ Qr īcarnatio xp̄i est possibilis. Cap̄. j.

Primū mysteriū d̄r incarnationis possibilitas. In quo explicemus ꝯtra nōnullos impie sentiētes ꝙ deū īcarnari fuit īpossibile. Qd̄ aūt hoc sit falsum pz: qr suū oppositū est veruz. Et hoc tangit a doctoribus. videlz sctō Tho. ⁊ beato Bona. in. iij. sen. di. j. ar. j. q. j. ⁊ ꝓbat ipsuz possibile esse īcarnari tribus rōnibus.

Primo rōne oīpotētie.

Scd̄o rōne excellētie.

Tertio rōne ꝯueniētie.

¶ Primo ꝓbāt rōne oīpotētie. Naz de⁹

cū sit oīpotēs: pōt oē illud qđ nec ꝯtradictionē includit: nec aliquē defectū in deo ponit. ꝟm illud Lu. j. Nō erit īpossibile apud deū oē verbū. Sed deuꝫ humanā naturā assumere nec includit contradictionē: nec in deo aliquē defectum ponit. Nā diuinā naturā vniri humane in vnitate ꝑsone nō est aliud q̄ꝫ diuinā ꝑsonā q̄ ab eterno fuit hypostasis respectu diuine nature: esse hypostasim respectu humane nature in tꝑe. Hoc aūt non dicit aliquā impfectionē: sed potius dignitatē ⁊ nobilitatē. Sicut em̄ cū deus sit ens ab eterno: in nullo fit derogatio bonitati sue: dū est causa bonitatis creature create in tꝑe: q̄uis bonitas creata lōge sit inferior bonitate increata. Sic etiā ꝑsona filij dei cū sit hypostasis ītellectualis ⁊ spūalis ⁊ increata ab eterno in nullo derogat si sit hypostasis rōnalis nature create ī tꝑe. Et quēadmoduꝫ deus de nō creāte fit creās ī actu absq̄ꝫ aliq̄ sui mutatiōe vel innouatiōe: sed solū facta mutatiōe ex parte nature create: sic ꝑsona filij dei q̄ nō erat hypostasis humane nature in actu: hꝫ esse eius hypostasis absq̄ꝫ aliqua sui mutabilitate solū facta mutatione ex parte nature assumpte. Et quēadmodum deus est in creatura ꝑ essentiā ⁊ ꝑ pn̄tiā ⁊ ꝑ potentiā ⁊ in nullo depēdet ab illa: sed potiꝰ depēdet creatura ab ipso tāq̄ꝫ a cā ꝯseruāte ⁊ sustētāte: sic ⁊ deꝰ cū est ī creatura rōnali ꝑ vnionē nō depēdet ab ipsa: sed potius ecōuerso: qꝛ hꝫ sustētari in illo: sicut natura hꝫ substantificari in persona. ¶ Scđa rō đꝛ excellētie. Nam vt ait Hilarius. Plus pōt deus facere q̄ꝫ homo dicere vel intelligere. Sꝫ hō pōt dicere vel intelligere rōnabiliter deū humanā naturā assumere: ergo multo magis deꝰ pōt hoc facere. Intelligat nāq̄ꝫ hō congruū fuisse deū incarnari. Tum ꝓpter sue potētie sapiētie ⁊ bonitatis eminentē manifestationē: que quidē facta est in humani generis susceptione. Tum ꝓpter operū diuinoꝝ excellentez ꝯsummationē que est facta cū vltimuꝫ coniunctū est primo. Tū ꝓpter humilē pctī solutionē ad liberationem hoīs captiui: qꝛ sola ꝑsona diuīa erat q̄ ꝑpōderabat toti humano generi. ¶ Tertia rō đꝛ conueniētie. Nā eoꝝ est facilis vnio: que adinuicē similitudinē habēt. Sed hō est creatus ad similitudinē ⁊ imaginē dei. vt đꝛ Gen̄. j. ergo humana natura diuine aliquo mō est vnibilis in ꝑsona. Et si đꝛ ꝙ nulla pōt esse vnio inter illa inter que nulla est ꝓportio: sed dei q̄ est infinitus ad creaturā q̄ est finita nulla est proportio: ergo nulla potest esse vnio. Ad hoc dicendum ꝙ duplex est proportio. Una que attenditur in conuenientia ordinis. Alia que attenditur in cōmēsuratione quantitatis. Cū ergo đꝛ ꝙ om̄e vnibile est ꝓportionabile ⁊c. dicendū ꝙ verū est si intelligat̄ de proportione q̄ attendit̄ in cōueniētia ordinis. Si autē intelligat̄ de ꝓportione q̄ est in cōmensuratione quātitatis: non habet veritatē ꝓ eo ꝙ si aqua maris infinita esset: adhuc posset spōgia immergi: sicut nunc immergeret̄. Et ideo sufficit ad vnionē ꝓportio que ꝯsurgit ex cōuenientia ordinis. Et talis est cōuenientia que est inter creaturam rationalem ⁊ deum: ꝓ eo ꝙ creatura rōnalis eo ipso ꝙ est imago dei: nata est ordinari in ipsa. Diximus qualiter doctores theologici possibilitatem incarnationis ostendunt: qđ a nobis nō est curiose inuestigandum: sed mēte potius affectuose recolendum.

¶ Quo tꝑe ⁊ loco ⁊ qua pauꝑtate xp̄s natus sit. Cap. ij.

Secundum mysterium dicitur natiuitatꝫ qualitas. In quo considerare debemus qualiter christus natus describitur ab euāgelista. Ex cuius consideratione tres conditiones xp̄i nascētis colligimus.

Prima đꝛ tēporalitas.
Scđa đꝛ localitas.
Tertia đꝛ paupertas.

¶ Prima cōditio dicitur temporalitas.

Designatur nanq̃ in euangelio ꝙ christus natus est Octauiani imperatoris tempore. Qui vt scribit Suetonius et Eutropius nat⁹ est in veletrano oppido. viij. kal. septẽbris ex pr̃e Octauiano senatore et matre Actia nepte Julij cesaris genita ex Julia sorore: q̃ nupserat L. Balbo. De quo refert plinius in. ij. historie naturalis: ꝙ cũ vrbez intraret apparuerũt stelle circa solẽ in modũ corone posite. Hic sedatis oĩbus bellis orbẽ totũ suo subiecit impio: cũctis inimicis et turbationib⁹ romanoꝝ deuictis. Regnauit nãq̃ annis. lvj. duodecim cum M. Antonio. ⁊. M. Lepido. ⁊. xliiij. per se. Et vt dicit Solinus de mirabilibus mũdi tp̃s Augusti solũ reptũ est q̃ plurimũ arma cessauerũt ⁊ ingenia floruerũt fuerũt em̃ tũc Horati⁹ flaccus. Vergili⁹: Ouidius: Macer: Catullus veronẽsis: Terẽti⁹: Varro. M. T. C. Apollodor⁹. Valerius: Messala. Valerius maxim⁹: et q̃plures alij. Ut autẽ dicit Orosius. Octauianus victor rediẽs ab oriẽte cuz triplici triũpho vrbem ingressus: tunc prim⁹ qr rẽpublicã auxerat: August⁹ est salutatus. Et cũ pacificũ possideret imperiũ edictũ fecit vt describeret vniuersus orbis vt sciret q̃t ꝓuincie: q̃t hoĩes essent in toto orbe. Et dicebatur descriptio: qr nũerus eoꝝ qui censum ferebãt redigebatur in scriptis: vt refert magr̃ in histo. schola. Dicebat etiã ꝓfessio: qr quilibet offerens denarium suum presidi ponebat illum super caput suum: et ꝓprio ore ꝓfitebatur se esse subditũ romano imperio. Regnãte hoc imperatore pissimo xp̃s deus filius nasci voluit. Vñ Beda ait: Nascitur⁹ in carne dei filius sicut de virgine nat⁹ virginitatis sibi decus ostendit esse gratissimum: sic pacatissimo seculi tempore procreatur: quia pacem querere docuit: et pacis sectatores inuisere dignatur. Nulluz aũt maius potuit esse pacis indicium: q̃z totum orbem vna descriptione concludi: cum Octauianus augustus tanta. xij. annis circa tempus dominice natiuitatis pace regnauit. Theophil⁹ ꝯo ait: Cõueniens erat vt per christũ cultus multorũ deoꝝ deficeret: ⁊ vnus deus coleretur: vñ vnus rex orbi imperasse describitur. Nec existimare debemus regem regũ iesum xp̃m sub descriptione mundi natũ absq̃ mystica ⁊ rõnabili cã. Dicit Origenes. Diligentius aũt intuenti sacramẽtũ quoddã videtur significari: qr in toti⁹ orbis professione describi oportuit xp̃m: vt cum oĩbus scriptis sctificaret oẽs. Grego. in homel. inquit: Mystice aũt nascituro dño mundus describitur: qr ille apparebat in carne q̃ electos suos ascriberet in eternitate. ¶ Secũda conditio dr̃ xp̃i nascentis localitas. Nasci em̃ voluit in bethleem iude: ad quaz iuerat ioseph cũ maria: eo ꝙ esset de domo et familia dauid ꝟm Nico. de lyra: qr inde oriundus fuit. vt hr̃. j. Reg. xvij. et ioseph erat de genere dauid: sicut dr̃ Mat. j. Et non est alienũ a ꝓposito: qr iesus xp̃s natus est in tã humili loco: et non in hierl'm nec in maxima roma: qr in oĩbus suis actibus se humilem exhibere voluit. Vñ bethleem elegit sue natiuitati: hierl'm sue passioni: vt per hoc gl'iam hoĩm confutaret: qui in ciuitate ignobili nascens: in ciuitate nobili est passus opprobriũ. Et vt dicitur in quodam sermone ephesini cõcilij. Si maximã romã elegisset ciuitatẽ: propter potentiã ciuiũ mutationẽ orbis terrarum putarẽt: si filius fuisset imperatoris potestatis autoritatez imperatori ascriberent. Sed vt humilitas xp̃i ostenderet: et diuinitas cognosceretur orbẽ terrarũ transformasse: pauperculã elegit matrem: pauperiorẽ et ignobiliorẽ patriã. tñ in signũ perfecte victorie et vt suam potestatem ostenderet: in ipsa roma q̃ caput erat orbis statuit caput eccl'e sue. ꝟm illud Esa. xxvj. Ciuitatem sublimez humiliabit: et cõculcabit eam pes pauperis. i. christi. gressus egenorum. i. petri et pauli apostoloꝝ eius. ¶ Tertia cõditio dicitur christi nascẽtis paupertas De q̃ ait Lucas. ij. c. Impleti sunt dies

marie vt pareret: et peperit filiuz suum primogenitū: et pannis eū inuoluit: et reclinauit eū in presepio: quia non erat ei locus in diuersorio. Diuersoriū nāqz ꝟm magistrū in historia scholastica dicitur operimentuz quod est inter duas domos: sub quo ciues ad colloquendū: vel propter aeris intēperiē diuertebāt. vbi Joseph boui ⁊ asino presepe fecerat Mirare modo aīa mea q̄z extrema fuit paupertas regis celoꝝ et oīm creaturarū nascentis. Audi Hieronymū ad marcellā de vrbe secedenda dicentem: Quo sermone: qua voce speluncā tibi saluatoris exponā? Et illud presepe in quo infantulus vagijt: silentio magis q̄z infimo sermone honorādū est. Ubi sunt late porticꝰ? Ubi aureata laquearia? Ubi domus miserorum penis et dānatoruz labore vestite? Ubi adinstar palatij priuatoꝝ extructe basilice: vt vile corpusculū hominis preciosius inambulet et q̄si mundo quicq̄ non possit esse ornatius tecta sua magis velit aspicere q̄z celuz? Bethleē. Ecce ī hoc paruo terre foramine celoruz cōditor natꝰ est: hic inuolutꝰ pannis hic visus a pastoribꝰ: hic demōstratus a stella: hic adoratus a magis. hec ille. Et idē ad Eustochiū. Ille cuius pugillo mūdus cōcludit: presepis continetur angustia. O q̄d erat videre filiuz dei inuolutū pannis vagientē: lachrymantē: pre frigore tabescentez? Eamus oēs queso cū pastoribus et dicamꝰ sibi. O angeloꝝ rex dignissime: qui ꝓ nobis ad hanc necessitatem venisti: vt ex paupercula matre ī tuguriolo vilissimo nō habes vbi caput reclines: quid vis a nobis? Quid tibi persoluere possumꝰ? Vis aurū? vis argentū? Placēt tibi vel gemme vel iocalia vel preciosa queqz diuertibilia? Et si forte ista spreueris que faciunt tantū ad ornatū pro tua necessitate domū acciperes ad habitandum: ligna et pannos ad calefaciendum. Et mox infantulus iste clamabit ardenter. O rationales creature nolo mundi diuitias: nolo delitias: nolo magnificētias. Ecce vestram carnem assumpsi. Puerulus sum et pro vobis trigintatribꝰ annis laborabo indesinēter in fame ⁊ siti: in vigilijs et peregrinationbus: in angustijs et persecutionibus: in plagis et vulneribus: in sanguinis effusione vsqz ad mortez. Si mihi placere cupitis qui vos ita diligo: peccata vestra mihi donata. Ille super humeros meos ponite dolentes in corde vestro de quibuscūqz cōmissis: et ego pro vobis satisfaciam. Ego oīm penitentiā portabo. O humani cordis duricia cur nō mollit: cur nō flectit: cur nō mouet ad vocē oīm saluatoris. Sunt nēpe hūane mētes gelate ⁊ ferro duriores: qm̄ xp̄m paruulū clamātem et dicentē: pctā deponite pctā deponite: quia propter peccata incipio peregrinari ad mortē non audiunt. Sed q̄d tu faciebas o virgo pijssima: quando videbas in assumpta carne facto rem oīm tam infimo loco natū? Flebāt oculi tui. Que tantomagis eras pietate deuicta: quanto certior eras de altitudine secreti. Nempe humanus intellectus excogitare non posset qualiter virgo sacratissima puella ⁊ plena gratia: sui filij ardētissimā paupertatē defleuit.

¶ Q̄ omnes creature in christi natiuitate signum iocunditatis ostenderunt.

Capitulum.iij.

Tertium mysteriū dicitur natiuitatis iocunditas. Nam natiuitas presentium letissima debet esse animis q̄buscūqz bene depositis. De qua et nos triplicem iocunditatem inferemus.

Prima dicitur supernaturalis.
Secunda dicitur virginalis.
Tertia dicitur generalis.

¶ Prima dicitur supernaturalis: que facta fuit in angelicis choris. Et quidē angelus vnus letus ad pastores descēdit: qui vigilias noctis custodiebant super gregem suum: annūcians eis ꝙ natus esset Jesus: cū quo facta est multitudo magna celestis exercitus cātātiuz

gloria in altissimis deo ⁊c. Et vt inquit Beda in homel'. nunq̄ in tota veteris testamēti serie reperiemus angelos: q̄ tam sedulo apparuerūt patrib⁹: q̄ cum luce apparuerint. Sed hoc priuilegiuz recte huic tp̄i est reseruatū: qñ exortum est in tenebris lumen: ⁊ rectis corde leticia. hec ille. ¶ Secūda iocūditas dicitur virginalis. Suscepit equidē virgo gloriosa inestimabile gaudiuz: cū vidit se peperisse sine corruptione: ⁊ sine dolore. Nec vt quidā fatue arbitrantur iacens peperit filiū suū nec obstetricū habuit adiutoriū. Unde Hierony. aduersus Heluidiū. Nulla ibi obstetrix fuit: nulla muliercularū sedulitas ītercessit. Ipsa pānis inuoluit infantē: ipa ⁊ mater ⁊ virgo. Puto em̄ q̄ appropinquante hora partus sensit v̄go purissima tātam intellectus leticiā quantā nō senserat vnq̄ omnibus diebus vite sue: et oēs sensus eius spirituales ⁊ corporales quadā inenarrabili suauitate replebantur. Et eleuata super humanas vires in abyssum diuine contemplationis: ita cū immenso dulcore peperit filium suū. Quemvt vidit natū: mox adorauit vt verū deū: et deinde illum ad se suscipiēs suo pectori strinxit: et pannis inuoluendo lacte suo purissimo pascebat. Audiuit ⁊ angelos cantātes: vidit pastores cū admiratione venientes ad inquirēdū de saluatore nato: quem ipa parturierat: ipa tenebat: ipa tractabat. O gaudiū vere incognoscibile: cū v̄go gloriosa videbat oculis corporeis: quē sancti patres ceteriq̄ electi desideraue runt inspicere: nec solū filiū suū sentiebat: sed suijpsius ⁊ etiam dei filiuz esse intelligebat. ¶ Tertia iocūditas d̄r generalis. Naz dño nascente oēs quodāmodo creature vise sunt suo modo letari. Creatura nāq̄ pure corporea letata est: qr vt testatur Jnno. iij. Tp̄e illo quo rome longo tp̄e pax fuit: romani templū pacis pulcherrimū construxerunt: ⁊ ibi statuā Romuli posuerunt. Consulentes v̄o Apollinē quātū duraret acceperūt respōsuz quousq̄ virgo pareret. Qd̄ ipsi audiētes dixerūt: in eternū durabit: qr virgo nunq̄ pariet. Uñ ⁊ in foribus templi titulū hūc scripserūt. Tēplū pacis in eternuz. Sed in ipa nocte qua virgo peperit tēplū fundit⁹ corruit Ubi mō est eccl'ia: q̄ sctē marie noue d̄r. ¶ Scd̄o letata est creatura corporea et lucida vt p̄dictus Jnnocē. papa dicit: Jn ipsa enim nocte natiuitatis obscuritas aeris in claritatem diei versa est: et in die natiuitatis domini tres soles in oriente apparuerūt: qui paulatim in vnū corpus solare redacti sunt: lz in historijs scholasticis dicat̄ q̄ hoc non fuit in die natiuitatis: sed ante p̄ aliqd̄ tp̄s. s. post mortē Julij cesaris: qd̄ etiā eusebi⁹ in chronica asserit. Orosius v̄o dicit verba hec. Hora circiter tertia tp̄e liq̄do ac puro ⁊ sereno: circulus ad speciem celestis arcus orbē solis ambiuit: quasi venturus esset q̄ ip̄m solem solus mundūq̄ totū effecisset et regeret. Addit et Jnnocentius rē dignā miratu q̄ Octauianus imperator in tantū senatui placuit: vt ip̄m p̄ deo colere vellēt. Qui se mortalē intelliges: īmortalitatz sibi nomen noluit vsurpare. Ad illoruz v̄o īportunā īstātiā Sibyllā p̄phetissaz aduocat: scire volens p̄ eius oracula: si in mundo aliqñ eo maior nasceret̄. Et cū in die natiuitatis dñi cōciliū super hac re cōuocasset: ⁊ Sibylla in camera imp̄atoris oraculis īsisteret: in die media circul⁹ nitens apparuit circa solē: ⁊ in medio circuli v̄go pulcherrima filiū gestās in gremio. Tūc sibylla hoc cesari oñdit. Cū aūt imp̄ator ad p̄dictā visionē pl'imū admiraret̄: audiuit vocē dicētē: Hec est ara celi. Dixitq̄ ei Sibylla. Hic puer maior te est: ip̄m adora. Et in camera in q̄ hec celebrata sunt: ī honore sctē marie dedicata est eccl'ia: q̄ vsq̄ hodie d̄r ara celi. Octauianus v̄o puero sibi monstrato myrrham dedit: et deus de cetero vocari recusauit. ¶ Tertio letati sunt pastores inuenientes sicut dixerat eis angelus. Unde et nos

De templo pacis rome

omnes letari debemus ⁊ spūaliter iocundari: qꝛ ait Leo papa in sermone. Saluator noster hodie dilectissimi natus est: gaudeamꝰ. Neqꝫ enim locū fas est esse tristicie: vbi natalis est vite: que consumpto mortalitatis timore ingerit nobis de ꝓmissa eternitate leticiā. Nemo ab huius alacritatis participatione secernit. Una cūctis leticie communis est ratio: qꝛ dn̄s noster mortis peccatiqꝫ destructor: sicut nullū a reatu liberū repperit: ita liberandis oībꝰ venit. Exultet sanctus: qꝛ appropinq̄t ad palmā. Gaudeat peccator: qꝛ inuitatur ad veniā. Animet gētilis: qꝛ vocatur ad vitam. hec ille. Igitur leti facti sunt celi ⁊ ciues celorum ⁊c. Sic ⁊ nos gaudētes referamus gr̄as deo: qui se ipsum dedit paruulū: vt nos magnos faceret in regno celoꝝ: in quo viuit et regnat ꝑ infinita secula sclōꝝ. Amen.

¶ In festo sancti Stephani ꝓthomartyris de eodem. Sermo.xxiiij.

¶ Stephanꝰ Jesuꝫ vidēs. Fructꝰ.xxiiij

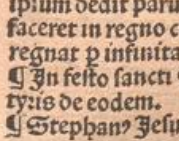

Video celos apertos ⁊ Jesum stantē a dextris v̄tutꝫ dei. Act. vij. In tribulatiōe positis ac laborantibus dilectissimi in xp̄o Jesu pro diuino amore non deest auxiliū sue gratie: qua fit vt quecunqꝫ ardua ⁊ difficillima nō solū moleste: sed iocunde ⁊ equo aīo ferāt. Nihil em̄ morte terribilius. Hāc tamē amici dei cū opꝰ fuit passi sunt ꝑ xp̄o gaudentes. Et ne multoꝝ exēpla referamus: proponitur exēplū de ꝓthomartyre: qui ī etate floridissima lapidationis martyriū patientissime tolerauit. Cui cū ex debito cogamur honorez deuotum exhibere: vt possimꝰ suffragio ipsius sue sanctissime vite esse imitatores: de ipso in presenti sermone dicturi sumus sub vno fructu: qui est Stephanꝰ iesum videns: sicut dicit in themate. Video celos apertos ⁊c. In q̄bꝰ sanctissimis v̄bis tria principalia priuilegia beati Stephani notabimus.

Primum dicitur gratie.
Secundū victorie.
Tertium glorie.

¶ Quod in Stephano fuit gratia. Cap. j.

Primū priuilegiū dicitur gratie: de q̄ d̄r Act. vj. Stephanus aūt plenus gr̄a ⁊ fortitudine faciebat signa ⁊ prodigia magna in ppl'o. Nā cū tria sint peccata prima: que ad cetera reducuntur: videlꝫ superbia: auaricia: luxuria. Pro quibus dicit. j. Joh. ij. Om̄e qd̄ est in mundo: cōcupiscētia carnis est: ⁊ cōcupiscētia oculoꝝ: ⁊ supbia vite: necessariuꝫ est vnicuiqꝫ laborare vt ab his nō superet: quinīmo vincēdo contrarias sequat virtutes. Qd̄ esse nullo mō pōt sine diuina gratia sicut docet Aug. in lib. de correptione ⁊ gratia: ⁊ in libro de predestinatione sanctoꝝ: ⁊ in enchiridion. Deus aūt benedictus vnicuiqꝫ laborare volēti ⁊ facere quod in se est: hanc gratiā libere largit: adeo vt nullus de propria negligētia cōqueri possit. Vn̄ Cyprianus in epl'a ad dn̄m ait: Perfluēs largit spūs: nullis finibꝰ premitur: nullis metarū spacijs frenatur. Manna iugiter exuberat affluenter. Nostrū pectus tm̄ sitiat ⁊ pateat. Quātum illud fidei capax offerimus: tātuꝫ inundantis gratie haurimus. hec ille. Qd̄ clare percipimꝰ in beato stephano xp̄i ꝓthomartyre dilectissimo: qui gr̄a diuina superauit p̄fata peccata: ⁊ obtinuit in se tres solēnes v̄tutes: videlꝫ

Prima est virtus humilitatis.
Scd̄a est virtus paupertatis.
Tertia est virtus castitatis.

¶ Primā virtutē quā obtinuit beatus Stephanus dicitur humilitatis in honore sibi ab ecclesia exhibito. Ut enim docet scriptura Act. vj. ipse nō fuit vltimus: immo primus ex septē diaconibus ab apostolis ordinatis in ministerio. Cū em̄ esset maxima mlt'itudo credentiū: que in dies crescebat. xij. apostoli decreuerūt eligere septē qui pos-

sent preesse ministratiōi temporali: vt ipsi possent liberius vacare verbi diuini predicationi. Et elegerūt stephanuz plenū fide ⁊ spūsctō. ⁊ Philippum: et Prochoꝝ: ⁊ Nicanorē: ⁊ Thimonem: ⁊ Parmenā: ⁊ Nicolaū aduenam antiochenū. In quo honore nulla elatione Stephanus intumuit: sed in cunctis se humilē exhibuit. ¶ Scda virtus dicitur paupertatꝫ. Nā de eo dr Act. vj. ꝙ fuit plenus fide. Vñ Aug. ait: Qui de deo verā fidē hūt: nō cupiunt in his miserijs diuites fieri. Et sic ptz quātū ad secūdā ṽtutē. ¶ Tertia dr castitatꝫ. Nā de eo dr ꝙ fuit boni testimonij: et mūdissime fame. Et qꝛ plerique sua volūtate in pctis cōmorātes excusationē suscipiūt dicētes nō posse ṽtuose viuere: qꝛ ipe dñs suā grāz dnegat: nos ītelligere debem⁹ ꝙ ex fonte illo inundātissimo diuine bonitatis vnusq̄sq̄ gustare potest si velit. Et qꝛ qui mali sunt nolūt qd in se est facere: ideo gratiam diuinā participare non pñt. Inq̄t em̄ Euchidi⁹ in lib. de causis: ꝙ pma causa inest oībus reb⁹ ꝟm dispositionem vnā: nō tñ oēs equaliter accipiunt: sed tm̄ ꝟm dispositionē suā. Quo fit vt ali qui recipiant de grā quātū eis sufficiat ad salutem: vt sunt illi qui in charitate obseruant diuina mādata: alij ṽo aīo feruētiores perfectiōis opa aggredientes ample⁊ copiose gratiā diuinā impetrāt. Nō em̄ potuissent perseuerare in deserto antoni⁹ magn⁹ hilarion: Paulus primus heremita: ⁊ alij de q̄bus dicitur in vitispatrū: nec etiā martyres tā immanes ferre cruciatus durasq̄ penas: si gratia dei illis non succurrisset. Non potuissent in etate sua tam florentissima supportare ⁊ calcare mundi superbiam: spernere mundi diuitias: paruipēdere vanas delitias: ⁊ humiliter ac caste sequi xp̄m in paupertate: si non fuissent adiuti grā dei. Et si obijcitur ꝙ gratia non potest esse maior in vno q̄ in alio: potest ad hoc responderi per Aug. dictū ad Dardanum. In quibus habitat de⁹ nō equaliter habitat. Et idē ad Bonifaciū. Tripliciter gratia meret augeri. Que verba exponēs Alex. in. iij. q. lxix. mē. iiij. ar. ij. dicit: ꝙ maius ⁊ minus in formis spūalibus non dr sicut in formis corporalibus: qꝛ ꝟm Aug. de quantitate aīe in formis materialibus dr maius ⁊ minus ꝟm quātitatē dimēsiuā: in formis aūt spūalibus ꝟm quātitatē ṽtualem. Redeūtes ergo ad nostrū propositum dicimus ꝙ non est inconueniens bonitati diuine quibusdā copiosuz donum gratie concedere: cū ⁊ deus nulli deneget: vt dictum est qd est ad salutem necessariū. Sic em̄ oēs iudei heretici infideles ⁊ mali xp̄iani in hoc seculo existentes vellent gratiaz dei: facile possent eam obtinere. Habuit eam stephanus ⁊ estimauit ac magnifice precium illius appreciauit.

¶ Qꝛ in stephano fuit victoria. Cap. ij.

Secundū priuilegiū: in quo relucet diuinū adiutorium beati stephani dicitur victorie. Mos em̄ maloꝝ est bonis persecutionē inferre: qꝛ ꝟm phoꝝ sententiam: contraria simul stare non possunt: sed mutuo se expellūt: ꝟm ꝙ Aristo. x. meta. docet in predicamentis: siue fuerint contraria priuatiue siue positiue: sicut calidum nō stat cum frigido: nec album cū nigro: nec tenebra cū lumine. Vñ quia boni malis contrarij sunt: eos cedūt ⁊ molestant: ⁊ importune persequunt. Unde xxiij. q. iiij. c. Qui ꝟm carnē. ait Hiero. Qui ꝟm carnē natus est persequebat spūalez. s. Hismael ⁊ Isaac. Nūq̄ aūt spūalis carnalē persequit. Quod patz etiā per beatū Hiero. in epitaphio sancte Paule. Semp virtutes persequit inuidia feriūtq̄ summos fulgura mōtes. Etem̄ sancti oēs emulos habuerunt. In paradiso quoq̄ serpēs fuit: cuius inuidia mors intrauit in orbem terrarū. Et vt de oībus taceā: domin⁹ noster iesus xp̄s phariseoꝝ inuidia est

crucifixus. Et ne multoꝝ exemplar: q̃ sunt innumerabilia replicem⁹: ecce in proposito est stephanus leuita: contra quē insurrexerūt viri iniqui impij que rentes sibi mortem inferre triplici bello interueniente.

Primū ꝗ disputationis.
Scōm ꝗ accusationis.
Tertiū ꝗ cōminationis.

¶ Primū prelīū fuit disputationis: q̃ insurrexerūt quidā de synagoga: q̃ appellabatur libertinoꝝ. a regione sic nominatoꝝ ꝑm Nicolaū de lyra: ⁊ cyrenē sium a cyrene ciuitate: ⁊ alexandrinoꝝ ab alexandria metropoli egypti: ⁊ eoꝝ qui erāt a cilicia ⁊ asia: que sunt regiones propīque iudee. In quo prelio datus est sibi spūsctūs: qui sibi facūdiaꝫ ministrauit ꝑm xpi promissuꝫ. Lu. xxi. Ego dabo vobis os ⁊ sapiētiā: cui nō potuerūt resistere ⁊ contradicere oms aduersarij vestri. Ideo aduersarij stephani nō poterant resistere sapientie ⁊ spiritui qui loquebat̃. ¶ Scōm prelīū dicitur accusationis: q̃ vidētes iudei q̃ per primū modū eū nō superassent: callide submiserūt duos falsos testes: qui eū in iudicio accusarent. Et venerunt ⁊ accusauerunt eū dicētes stephanū blasphemasse deū ⁊ moysen ⁊ templuꝫ ⁊ legē. In q̃ prelio affuit sibi diuinū auxiliū: q̃ intuentes in eū oēs qui erant in cōsilio: faciē eius viderūt tāq̃ faciem angeli. Ubi est subsecuta victoria: quia de oibus sibi obiectis ipse se clarissime purgauit magnificādo deū: ⁊ moysen ⁊ legē ⁊ tēplū. De deo dicit eū qui locutus est patribus ⁊ pphetis deum fuisse gloriosum. De Moyse: q̃ amicus dei fuerat. De lege: q̃ fuerat a deo data. De templo: q̃ fuerat̃ ex precepto dei constructum. ¶ Tertiuꝫ prelīū ꝗ cōminationis. Nam cū stephanus fuisset multa rationabiliter locutus: emuli sui non valebāt respōdere. ⁊ audientes que dicebant̃ dissecabantur cordibus suis: ⁊ stridebant dēt̃b⁹ in eū. Ecce aūt statim brachium domini auxiliū suggerens stephano: qui in tali prelio prospiciebat sibi imminere periculū mortis. Nā intendes in celū vidit gloriā dei: ⁊ ait: Ecce video celos apertos: ⁊ iesum stantem a dextris virtutis dei. De ista apparitiōe dicūt sancti doctores: q̃ stephan⁹ aut vidit oculo corporali aut mentali. Si corporali tria mirabilia sunt subsecuta. Primuꝫ est q̃ vidit celos apertos. Qd ꝑm Nicolaū de lyra est intelligendū nō q̃ celi fuerunt aperti ⁊ diuisi: cū sint incorruptiles: sed quia sic clare vidit: ac si nullū fuisset obstaculum intermediū. Scōm mirabile est: q̃ vidit iesum in gloria patris: cū ꝑm naturā impossibile sit vt corpus glorificatum ab oculo corporali non glorificato in sua gloria possit videri. Tertium mirabile est: cū corpus xpi sit in celo empyreo: vidēdo ipsum vidit vltra celū aereū sydereum ⁊ crystallinū. Impossibile est autē ꝑm naturā: vt oculus corporalis in tāta distantia possit videre. Si aūt vidit oculo mentali: tūc factū est vt mens eius esset adeo illuminata ad noticiā glorie dei: ⁊ dñi nostri iesu xpi filij sui: vt nihil aliud posset vel velle vel desiderare: nec mortē quā omnes fugiūt velut sibi nociuū timere. Qd ostēdit̃. Judei eū cū audissent eū talia dicētem: cōtinuerūt aures suas. ꝑm glo. ne audirēt blasphemiā: ⁊ sic ex malicia sua estimātes eū blasphemū: lz nō esset: eduxerūt eū extra ciuitatē ⁊ lapidabant ⁊ testes deposuerūt vestimenta sua: vt celeriꝫ interficerent eum ad pedes adolescentis qui vocabatur Saulus: qui postea Paulus fuit. Ipse ꝗo lapidatus vulneratus: cruore perfusus non dicebat: Heu me dolentem: non heu me iuuenem: non dicebat heu me: quia morior sine causa: nō dicebat heu me: quia relinquo mundum. Heu me quia relinquo amicos morte percussus. Sed q̃d dicebat: Dñe iesu accipe spū meum: ⁊ ne statuas illis hoc peccatū. Quo dicto obdormiuit in dño. Ubi glosa ait:

Pulchre dictum est: obdormiuit in domino: ⁊ non mortuus est: qꝛ obtulit sacrificium dilectionis: ⁊ obdormiuit in spe resurrectionis.

¶ Mi Stephano fuit gloria. Cap̄. iij.

Tertiū priuilegiū beati stephani: in quo relucet diuinū adiutoriū dicitur glorie. Naz vt ait ps̄. cxv. Preciosa in cōspectu dn̄i mors sanctoꝝ eius. Qđ in Stephano verificatū est: qui triplicem gloriam adeptus est.

Prima đr specialis honorationis.
Scđa đr miraculoꝝ operationis.
Tertia đr plene beatificationis.

¶ Prima gloria quā cōsecutus est beatus stephanus đr specialis honorificationis. Est em̄ in ecclesia dei inter martyres primus: ⁊ eius festū post natiuitatē domini celebratur. Et nota ꝙ de de beato stephano fit duplex officium vel festū scilz inuentionis: ⁊ passionis. Inuentio eius anno dn̄i quadringentesimoseptimo. ⁊ anno sexto Honorij principis narratur fuisse. Cuidā enim presbytero Luciano in territorio hierosolymitano feria sexta in stratu suo quiescenti cū pene vigilaret: quidā senex statura procerus: vultu decorꝰ ꝓlixa barba: pallio candido amictus: in cuius summitatibus erāt tanq̄ auree cruces cōtexte: calciatus caligis: in superficie deauratis apparuit: qui virgā aureā manu tenēs tetigit euz dicens: Patefacito diligenter tumulos nr̄os: qꝛ indecēter recōditi sumꝰ: ⁊ despecto valde loco: ⁊ resera hoc ep̄o hierosolymitano Johāni. Cui Lucianus dixit: Domine quis es? Et ille. Ego sum gamaliel qui Paulū apostoluz enutriui: eumqꝫ docui legem. Qui aūt mecū iacent est sanctus stephanus: quem lapidatū in meo tumulo nouo collocaui. Alius est Nicodemus nepos meus Et alius Abibas filius meus. Quo dicto sanctus Gamaliel disparuit. Cum aūt prefatus Lucianus iussa eius differret implere: iterū apparuit ei. Dixitqꝫ Gamaliel. Quare neglexisti que tibi dixeram? Qui dixit: Pater nō neglexi: sed oraui si hoc a deo esset: mihi secundo appareret feria sexta sequentis hebdomade. Post hoc aūt Lucianꝰ abijt ad episcopū: narrauitqꝫ ei cuncta per ordinē. Pergunt igitur cū alijs ep̄is ad locū Luciano ostēsum: inuenteqꝫ sunt sanctorū reliquie ⁊ in ecclesia montis syon sunt reuerenter collocate. De hac inuentione loquitur Beda in chronica sua. Corpus v̄o sancti stephani est delatū cōstantinopolim. Qđ tādē tp̄e Theodosij imperatoris rome est delatū: ⁊ in sepulcro in quo iacet sanctus Laurētius fuit etiā conditū. Inuētio aūt fuit eadē die qua passio eius celebratur. Festiuitas aūt mutata est post natiuitatē dn̄i: qꝛ solēniꝰ agebatur festū de eius inuentione q̄ꝫ de passione. Ideo festū de passione post natiuitatē domini ab ecclesia celebratur: ⁊ ꝓpter reuerētiā natiuitatis domini: ⁊ qꝛ passio eius maior ⁊ dignior est q̄ꝫ eius inuentio. ¶ Secūda gloria quā assecutꝰ est beatus stephanus dicitur miraculorum operationis. Dicit em̄ Augu. xxij. de ciui. dei. c. viij. beatū stephanuz īnumeris miraculis coruscasse: ⁊ mortuos sex suis meritis suscitasse: multosqꝫ a varijs languoribus liberasse: de quibus diffusius loquitur ibi Aug. ¶ Tertia gloria quā beatus stephanꝰ assecutꝰ est: dicitur plene beatificationis. Hanc hz in regno celoꝝ. deū clare videndo tenendo atqꝫ fruendo. Ibi factus est in pace locus eius. Ibi possessionē habet opulentaz: ⁊ plenam quibuslibet bonis. Ibi possidet aureolam que datur martyribꝰ: doctoribꝰ: ⁊ virginibus. Sic itaqꝫ audiuimus stephanū laborantē: intelleximꝰ eū xp̄m adiuuantem: ip̄m v̄o vincentem: eumqꝫ nunc gloriosum colimus in regno celoꝝ: in quo xp̄us ipse benedictus viuit ⁊ regnat cum omnibus sanctis suis ꝑ infinita secula seculorum. Amen.

¶ In die sancti Johānis euangeliste:

de eodem. Sermo.xxv.

¶ Jesus Johannē diligit. Fructy.xxv.

Jlectus meus mihi ⁊ ego illi. Cant.ij. In collegio sanctorū celi magnā gliaz possidet Johannes euangelista cuius laudes vix lingua exprimere sufficit: qm̄ ex omni parte virtutū suaruz precomia superabundant. Verūntā q̄ hodierna die ecclesia ipsi festum celebrat: nos deuotione qua poterim̄ de ipso verba facturi sumus: dicemusqz q̄ dilectus atqz charus fuit dño nro iesu xpo sub vno fructu: qui est. Jesus iohannez diligit. Quod in propositis verbis exprimitur: cum de ipo xps dicit: Dilectus meus ⁊c. In quib̄ verbis tria mysteria huius ardentissime dilectionis erunt nobis contemplanda.

Primum dz rationis.

Secundū dz ostensionis.

Tertium dz conclusionis.

¶ Qz rōnib̄ probat Johannez a xpo singulariter fuisse dilectū. Capkm.j.

Primū mysteriū dz ratiōis. In quo contemplari libet cur xps filius dei iohannē euangelistam ita dilexit? Respondetur vt de ipso singulariter dicit q̄ fuerit dilectus discipulus iesu. Naz Job.xiij. habet: Erat recūbēs vnus ex discipulis ei̇ in sinu iesu: quez diligebat iesus. Et Job.xx. Venit ad simonē petrū ⁊ ad illū discipulū quē diligebat iesus. ⁊.xxj.c. Conuersus petrus vidit illū discipulū quē diligebat iesus sequentē. Augustinus super hoc verbo ait: Seipm̄ dicit discipulū quem diligebat iesus: quia ipsuz pre ceteris familiarius diligebat. De hoc etiaz cantat ecclesia: ⁊ sumit ex dictis venerabilis Bede. Vic est iohannes qui priuilegio amoris precipui ceteris altius a dño meruit honorari. Et dicimus q̄ triplici ratione xps ita diligebat iohannem.

Primo ratione fraternitatis.

Secūdo ratione etatis.

Tertio ratione virginitatis.

¶ Primo eū diligebat ratione fraternitatis: qz erat sibi frater ex eadez stirpe natus. Nā vt colligitur ex dictis sanctorū patrū: Anna tres filias habuit: scz mariā matrem dñi: ⁊ mariam iacobi: ⁊ mariam salome. De maria iacobi geniti sunt Jacobus minoz: Simon chananeus: Judas Thadeus: qui fuerunt apostoli: ⁊ Joseph qui cognominatus est iustus. De maria salome natus est Jacob̄ maioz ⁊ Johannes euāgelista. Unde ꝑm Franciscū de mayronis: colligitur hec veritas: q̄ Johannes euangelista habuit triplicē germanitatē ad xpm: ꝑ eo q̄ mater dñi habebat tantā germanitatē sola ad filiū suū: quātā habēt pater ⁊ mater in alijs eo q̄ corporalē substantiam totaz filio suo dedit: in qua germanitas radicat: eo q̄ de substantia virginis xps fuit totaliter formatus. Et ideo tantū fuit ei germanus beatus iohannes ex pte solius matris: quantū si xps fuisset ex vtroqz parente. Et si dicat non est verū q̄ xps magis dilexerit iohannē q̄ alios aplos. qz Job.vl. xpus dixit petro: Simon iohannis diligis me? Et ipse: Tu scis dñe qz amo te. Et xps magis diligit eos qui eū magis diligunt. Ergo magis dilexit petrū q̄ iohannem. Nō etiā ex textu apparet: qz petro cōmisit ecclesiam gubernādā. ¶ Ad hoc dicere possumus ꝑm Aug. sup Job. q̄ est dilectio in signo exterior: ⁊ est dilectio in effectu interior. Si loquamur de dilectione ꝑmo modo: magis diligebat iesus iohannem qz maiorem ei exhibebat familiaritatez. Si aūt quantū ad effectū interiorē qui est effect̄ gratie: sic diligebat petruz: qz maius munus gratie ei exhibebat. Et hec est rō quare per iohannem ⁊ petruz duplex vita significatur. Per petruz vita actiua q̄ trāsit: per iohannē vita cōtemplatiua que permanet. Unde petro dictū est. Se

quere me. De iohāne v̄o d̄r: Sic eū vo
lo manere. Et q̄ actiua est laboriosior
⁊ fructuosior: cōtēplatiua v̄o purior ⁊
iocūdior: ad significādā huius vite du
plicē differentiā familiari⁹ se domin⁹
exhibebat iohanni q̄ petro. Ex hoc di
cit Augustinus: q̄ Petr⁹ erat melior:
sed Johannes erat felicior. Bern̄. autē
aliter rn̄det dicēs: q̄ Petr⁹ dilexit fer-
uenti⁹: ⁊ ideo diligebat̄ fortius. Johā
nes v̄o dilexit dulci⁹: ⁊ ideo diligebat̄
familiarius. Alij aūt dixerūt q̄ Petr⁹
magis dilexit deū in proximo q̄ iohan
nes. Johānes v̄o magis dilexit deū in
se q̄ petr⁹. Un̄ petrus recepit curā re-
giminis: ⁊ ex hoc habuit maiorē gl'iaz
ad laborē actionis. Johēs aūt habuit
efficaciorē gratiā ad quietē cōtēplatio
nis. Fuit ergo vterq̄ dilect⁹ a xp̄o: cū
de iohāne modis predictis dicat̄ q̄ a
xp̄o singulariter diligebat̄. ¶ Sed ali-
quis dicere posset. Videt̄ mihi q̄ pe-
trus apl's fuerit xp̄o ampli⁹ amicus: ⁊
q̄ magis xp̄s ip̄m dilexit. Et hoc ꝓbo
tali ratione. Qn̄ aliq̄s homo habet fa
cere aliqd̄ magnū iter: si est bene sapi-
ens ip̄e cōmittit rē sibi magis charam
maiori ⁊ meliori amico quē habeat in
mūdo. Sed ille qui est fons sapientie
v̄bū dei in excelsis. s. dn̄s iesus quādo
iuit in celuz ipse cōmisit rē sibi magis
charā quā in mūdo haberet: scz sanctā
matrē ecclesiā: pro qua de celis descen
dit ⁊ mori voluit: petro qn̄ dixit ei. Tu
es petrus: ⁊ sup hāc petram edificabo
eccl'iam meā. Matth. xvj. Et qd̄cunq̄
ligaueris sup terrā erit ligatū ⁊ in ce-
lis. Et tibi dabo claues regni celoruz.
Ergo videt̄ q̄ beatus petr⁹ fuerit me-
lior amicus quem xp̄s habuerit. ¶ Ad
istā rōnem ego rn̄deo ⁊ dico q̄ dn̄s no
ster iesus xp̄s cōmēdauit eccl'iam suaz
meliori modo btō iohanni q̄ petro. Et
ratio est ista. Uos scitis q̄ nihil aliud
est ecclesia q̄ cōgregatio fidelium oīm
xp̄ianoꝝ: sed tp̄e passionis xp̄i tota fi-
des xp̄iana defecit in oīb⁹ ⁊ remāsit so
lū in virgine gl'iosa. Un̄ ipsa sola fuit
tunc sancta mater eccl'ia. Et ista cōmē
data fuit btō iohanni: ergo maior ⁊c.
Item videt̄ fuisse maior alia rōne. In
euāgelio fit cōparatio inter statū v̄gi-
nitatis ⁊ matrimonij. Et dicit euāgeli
sta q̄ est tāta differētia quāta est inter
centū ⁊ triginta. Beat⁹ petrus habuit
vxorē ⁊ filiā: beatus aūt iohānes fuit
virgo purissim⁹. Et ideo tāta differen-
tia videt̄ esse inter eos quāta est inter
centū ⁊ triginta. ¶ Sed diceret aliq̄s.
Est ne maior iohanne baptista? Johā
nes baptista fuit virgo purissim⁹: fuit
germanus xp̄i: fuit sctificatus: fuit ꝓ-
pheta ⁊ plus q̄ ꝓpheta: fuit martyr.
Ipse est de quo saluator ait: Inter na-
tos mulierū non surrexit maior iohā-
ne baptista. Quid dices ad istas ma-
gnas prerogatiuas? Rn̄deo ⁊ dico q̄
iohānes euāgelista habuit excellenter
oēs istas prerogatiuas. Si vis dicere
q̄ iohannes baptista fuit virgo: ⁊ iste
euāgelista iohānes fuit virgo mente ⁊
corpore: iō dn̄s vocauit eū de nuptijs:
⁊ ꝓpter excellētē virginitatem xp̄s in
cruce posit⁹ ipsi matrē cōmēdauit. Et
in signū huius maxime virginitatis:
dn̄s nō permisit corp⁹ ei⁹ in feruentis
olei dolio destrui nec corrūpi: nec post
mortē eius vermib⁹ ⁊ terra putrefieri.
Si vis dicere: baptista fuit germanus
xp̄i. Dico q̄ iohannes euāgelista exces
sit eū in vno gradu: q̄ iohānes euāge-
lista fuit filius sororis beate virginis
marie: sed beatus Johannes baptista
fuit filius Elizabeth cognate eius. Si
vis dicere q̄ iohannes baptista fuerit
sanctificat⁹ in vtero: dico q̄ lz iohānes
euāgelista nō fuerit sctificat⁹ in vtero:
tn̄ ibi iohannes baptista recepit semel
sp̄m sctm̄: sed btūs iohānes euāgelista
recepit ter cū alijs apl'is. Si vis dicere
q̄ iohānes baptista fuerit propheta ⁊
plus q̄ ꝓpheta: dico q̄ iohānes euā-
gelista fuit propheta sicut apparet in
Apocalipsi: qn̄ ꝓphetauit multa q̄ vē
tura erāt septē ecclesijs q̄ sunt in asia:
⁊ multa alia que sunt vētura. Fuit etiā

plus q̄ propheta: qꝛ habuit nobilius officiū q̄ꝫ si esset propheta. Si vis dicere ꝙ iohannes baptista fuit martyr: dico etiam ꝙ iohannes euāgelista fuit martyr. Ita dicit beatus Aug. in quodā sermone beati iohānis euāgeliste: q̄ incipit: Postulat aūt mater filioꝝ zebedei cū errore muliebri. Intelligēs xp̄s preces eius ex filioꝝ descendere voluntate ait: Potestis bibere calicem quez ego bibiturus sum. Per calicē in scripturis diuinis passionē intelligimus. vt est illd̄ Matth. xxvj. Marci. xiiij. ⁊ Luce. xxij. Pater si possibile est trāseat a me calix iste. Et in ps̄. cxv. Quid retri. do. ꝓ oī. q̄ retri. mihi? Cali. salu. accipiā. Statimq̄ ifert. q̄s est iste calix? Preciosa ī ꝯspectu dn̄i mors sctōꝝ eiꝰ Possumꝰ: rn̄derūt illi. Quibꝰ christus. Calicē quidē meū bibetis: sedere autē ad dexterā ⁊c̄. Augustinus. Queritur quomō calicē martyrij filij zebedei videlz Jacobus ⁊ Johānes biberūt: cuz scriptura tamē narrat apl'm Jacobuz ab Herode capite truncatum: Johannem aūt propria morte finisse? Sed si legimus historias ecclesiasticas: in q̄bus refert̄ ꝙ ipse propter martyrium fuit missus in feruentis olei dolio ⁊ ꝓ suscipienda corona xp̄i athleta precesserit: statimq̄ relegatus in pathmos insulā sit ⁊ venenū biberit: videbimus martyrij animū non defuisse: ⁊ bibisse Johānem calicē cōfessionis: licz persecutor nō effuderit sanguinē. hec Aug. Demū ille gladiꝰ passiōis xp̄i: q̄ ꝑtrāsiuit animaz Marie: ꝑtransiuit animā Johānis euāgeliste: vt dicūt aliq̄ sctī. Sed q̄d dices ad verbū xp̄i qn̄ ipse dixit: inter natos mulierū ⁊c̄. Respōdeo ⁊ dico s̄m ꝙ dicit quedā glo. ꝙ in hoc non prefert̄ patriarchis ⁊ prophetis: ⁊ cūctis hoībꝰ: sz equalis ceteris sctīs ostendit̄. Uel aliter dicendū est ꝙ xp̄s fecit cōparationē ad sctōs qui precesserūt ⁊ ideo dixit: nō surrexit. i. nullꝰ maior precessit: sz nō negauit q̄n equalis. Uel etiā dicit̄ ꝙ nō fecit cōparationez ad sanctos qui sequi debebant: ⁊ ideo non dixit: nō surget maior: qꝛ Johannes euāgelista debebat surgere equalis. Quis istoꝝ duoꝝ sit maior vel minor: non debemꝰ curare sicut ptz ꝑ q̄ddam miraculū: qd̄ in vita beati Johānis baptiste legit̄: vbi habet̄ ꝙ erant duo doctores theologi: quoꝝ vnꝰ Johannez baptistam: alter euangelistam preferebat. Tandē super hoc disputatione proposita quilibet valde sollicitus erat autoritates ⁊ efficaces rationes inuenire: quibꝰ suum Johannem posset preferre. Aduenientē aūt disputationis die quilibet sanctoꝝ emulatori suo apparuit: eiq̄ dixit: Bene cōcordes sumus in celis: de nobis nō disputetis in terris. Tūc illi sibi adinuicem hoc in populo publicauerūt: ⁊ deū benedixerūt. Dicamus ergo Johānē euāgelistam singulariter inter alios fuisse dilectū. Secūdo diligebat xp̄s Johannem ratione etatis: qꝛ in etate tenera mūdo spreto secutus est xp̄m. Erat q̄ppe adolescēs: ⁊ a xp̄o fuit vocatus ad sui imitanda vestigia. De cuius vocatione dicit Nico. de lyra in prologo in Johannem: ꝙ tripl'r Johānes fuit vocatus. Primo ad xp̄i aliqualē noticiā. Nam vt habet̄ a Johāne. j. c. quando andree petenti: rabbi vbi habitas? Dicit eis: Uenite ⁊ videte (erat cum ipso Johannes euangelista. Qui sequētes xp̄m) venerūt ⁊ viderunt vbi maneret (sicut hospes) ⁊ manserūt apud illum illo die. Secūdo fuit vocatus ad christi familiaritatē. Et de hac vocatiōe dicit Hiero. in ꝓlogo sup̄ Joh̄ez. Hic est Joh̄es euāgelista vnꝰ ex discipul' dn̄i: q̄ v̄go a deo est electus: quē de nuptijs volētē nubere vocauit deꝰ. Tertio fuit vocatꝰ ad apostolatū: qn̄ relictis rhetibꝰ ⁊ p̄re cū fratre suo secutꝰ est xp̄m. Matth. iiij. Ambulās iesus iuxta mare ⁊c̄. ¶ Tertio diligebat xp̄s Johānez rōne sue v̄ginitatꝫ. Placēt em̄ dn̄o nr̄o iesu xp̄o q̄ ī mr̄imonio regulate viuūt: sed multomagis placēt ei q̄ cōtinētiā

seruant. Super oēs tamen grati sunt illi qui mēte ⁊ corpore virginitatē amplectuntur. Quod videt̄ nostram propriā naturā excellere ⁊ superare: q̄ inquit Hierony. ad sacras v̄gines de cōtinentia virginali. Grāde est ⁊ immortale: ⁊ pena vltra nostram corpoream naturam superare luxuriā: ⁊ concupiscentie flāmā adolescētie facibus estuantem animi virtute restringere: nr̄i gemitus oblectatiōes excludere: viuereq̄ contra humani generis legez: despicere coniugij solacia: dulcedinē cōtēnere liberoꝝ ⁊ quecūq̄ presentis vite cōmoda sunt pro nihilo spe future beatitudinis cōputare. hec ille. Cum itaq̄ Johānes adolescens xp̄m fuerit secutus ⁊ virgo afficiebatur ei xp̄us: q̄ puritatē diligit. Quo exemplo inducimur: vt ⁊ nos q̄citius possumus: xp̄m velimus sequi. Quid dormim⁹? Quid sumus inertes: cū audimus Johānez a xp̄o dilectū? Curramus vt diligamur ab illo: q̄ nisi dilexerit nos: nihil nob̄ proderit quodcunq̄ temporale bonū. In dilectione quoq̄ sua cōsummatur omnis felicitas. Ille etem̄ sapiens est: ille magnus: ille deniq̄ gloriosus: qui ita viuit: vt a xp̄i amore non excludat̄.

¶ Q̄ xp̄s ostendit dilectionē quam habebat erga Johannem: Capl̄m. ij.

Secundū mysteriū contemplandū dicitur ostensiōis. Voluit nāq̄ dominus noster iesus xp̄s ostēdere dilectionē erga Johānē in hac vita maxime quātū ad tria: videlz

Primo quātū ad professionem.

Scd̄o quātū ad cōuersationem.

Tertio quātū ad cōmendationem.

¶ Primo ostendit xp̄s iesus dilectionē suā erga Johānem: quātum ad professionem: q̄ sublimauit eum ad gradus multiplices ecclesiastice dignitatis. Nam vt inquit apl̄us ad Ephe. iiij. c. dedit christ⁹ quosdā quidē apostolos: quosdā autē prophetas: alios v̄o euāgelistas: alios autez pastores ⁊ doctores. Sed Johānes fuit apostolus: vt patet Matthei. x. c. Fuit propheta sicut notat̄ Apoc̄. c. j. sicut ipse ait: Beatus qui legit ⁊ audit verba prophetie hui⁹ ⁊ seruat ea que in ea scripta sunt. Fuit euangelista sicut apparet in euāgelij descriptione. Fuit etiā doctor predicando ⁊ discurrendo per asiam: ⁊ demū scribendo epistolas suas canonicas. ¶ Secundo ostendit xp̄s dilectionem erga Johānem in conuersatiōe. Hic nāq̄ fuit qui cū Petro ⁊ Jacobo xp̄m vidit transfiguratū Matth̄. xvij. Secūdo fuit hic in puelle resuscitatione. Ita legit̄ Marci. v. c. q̄ p̄nceps accessit ad eū ⁊ adorabat eū dicens: Dn̄e filia mea modo defuncta est: sed veni ⁊ impone manū super eā ⁊ viuet. R̄ndit ei iesus dicēs: noli timere. Et cū venisset ad domū principis: sumpsit Petrū Jacobū ⁊ Johānem: ⁊ patrē ⁊ matrez puelle: ⁊ ait illi: Surge. Et ꝯfestim surrexit ⁊ ambulauit. Tertio hic fuit etiā in sua acerbissima passione Matthei xxvj. Assumpto Petro ⁊ duobus filijs zebedei: cepit contristari ⁊ mestus esse dicēs: Tristis es aīa mea vsq̄ ad mortez. Hic etiā fuit qui tpe cene recubuit in sinu iesu: ibiq̄ obdormiuit. In qua dormitione reuelata sunt ei secreta celestia: de quibus postea ipse dicebat. j. sua canonica. j. c. Quod fuit ab initio: quod audiuimus: quod vidim⁹ oculis nostris: quod perspexim⁹: ⁊ manus nostre cōtrectauerunt de verbo vite. Ubi s̄m quosdā habemus dicere: q̄ Johānes vidit deū per essentiaz in hac mortali vita. Qd̄ cōfirmatur primo quia ei fuit reuelatū mysteriuz generationis eterne: quā nullus cognoscere potest ⁊c̄. Secūdo q̄ fuit ei reuelatum mysteriū incarnationis: quo ad verbi ꝓpetatem: ⁊ ita a diuinitate sub ꝓpria ratione. Quod expressit Johānes in canonica. j. Joh̄. iiij. dicēs: Nos vidim⁹ ⁊ testificamur: qm̄ pater misit filiū suū saluatorē mūdi. Et Johā. j. Vidimus gloriam eius. Sed actus beatific⁹ non

potest cognosci: nisi cognoscatur illud in quo est: sicut Stephanus nō potuit videre christum esse ad dexteram dei: nisi videret deū. ¶ Tertio ostendit xps erga Johannē dilectionē suam quātū ad cōmendationem: quādo moriens in cruce: ⁊ audiens suā matrem flentē ⁊ lachrymantē cōmendauit eaz suo dilecto Johāni dicens: Ecce mater tua. O q̄ dignuz fuit hoc priuilegiū Johāni concessum. Nam si bene cōsiderem? videbat christus virginē matrem suaz pauperculam desolatam ⁊ meroze cōfectam. Nam clamabat querela voce ad filiuz dicens: O fili mi dulcissime. O fili mi amantissime. O fili mi dilectissime. Video te in cruce deficientem ⁊ ego orbata tanto filio quo ibo? Ad quē confugiam. Quis mihi auxiliū dabit: ⁊ cōsilium in tam inestimabili pena. O fili mi domū nō habeo: pecunias nō possideo: diuitias nō teneo. Tu mihi thesaur? eras: ⁊ ecce in cruce moreris. Amici tui omnes dereliquerunt te. Quis mihi mitigabit dolorē meum Cui me dimittis. O fili sapientissime respōde mihi? Ego mater tua. Ego te in vtero meo portaui. Ego te paui lacte meo. Ego te tenui brachys meis: ⁊ nūc fact?es mihi alien?: latroni locut?es: ⁊ mihi q̄d dicis? Loquere fili loquere affl icte matri tue mane. Audi o Johānes: q̄d de te loquitur christ?. Mulier inquit: ecce filius tuus. Et tu Johannes: vide matrē tuam. Tibi eam commendo. Tu illam adiuua: ei assiste in tribulationibus suis. Nō habebat christus in mundo quēq̄z chariorem sua matre: ⁊ eam vt diximus Johanni benignissime cōmendauit.

¶ Q̄ Johānis amor a christo feliciter est conclusus. Cap. iij.

Ertiū mysteriū principale dicitur cōclusionis. Amor quidem ad Johānem euangelistam feliciter est cōclusus. Quē christus voluit triplici priuilegio decorare in hac mortali vita dū viueret.

Primuz dicitur miraculorum coruscationis.

Secundum dicitur admirande consummationis.

Tertiū dr supne glorificationis.

¶ Primum priuilegiū dr miraculorum coruscationis. Ipse enim multa miracula operatus est. A Domitiano nāq̄z crudelissimo ad vrbē vocat?: in qua inferuentis olei dolio missus: inde illesus exiuit: a quo fuit in exiliū relegat? Hic Domitianus vt de ipso didicim? p̄m Suetoniū Eutropiū Orosiū ⁊ Judam libro de tēporibus: fuit Vespasiani filius ⁊ frater iunior Titi. Qui mortuo Tito in imperiū sublimatus est: et in principio ostendit se moderatū valde: dissimulās diligere studia poetarū ⁊ reficiens bibliothecas. Et ita videbatur horrere cedes: vt nec boues immolari mādauerit. Sed in fine seuer? apparuit. Nam senatores nobilissimos ⁊ multos cōsulares suos occidit. Et p̄m Eusebiū li. iij. ecclesiastice historie persecutus est xpianos et iudeos. Et p̄m orosium se deuz ⁊ dōm permisit appellari: ⁊ in cunctis suarū primordijs litterarum dicebatur. Deus ⁊ dōs noster Domitianus. Qui ppter odium tādē a cubicularijs suis occisus est vulneribus anno etatis sue. xlv. Quo mortuo sanctus Johānes ephesum remeauit. Ubi Drusianaz suam deuotam suscitauit. Ubi Eratonē philosophū ⁊ duos iuuenes qui mundū cōtempserant: ad fidem xpi reduxit propter gēmarū fractarum integritatē. Ubi iuuenē q̄ mortuus efferebat: ad vitā redire impetrauit. Et nō solū in Epheso: verūetiā per totā asiā multa miracula est operatus virtute diuina: sicut diffusius patet in sua legēda. ¶ Scōm priuilegiū dr admirāde cōsummationis. Mirabiliter eñ cursum suū cōsummauit. Nā cū esset. lxxxviij. annoz apparuit ei dōs dicēs: Veni dilecte mi. Qui die dñico p̄dicauit vsqz ad magnā partem diei: demūqz in foueā descēdit: sup quā tanta

lux emicuit: ꝙ nullus ibi respicere poterat. Recedente ꝟo lumine: fouea impleta māna inuēta est. Ubi difficultas oritꝫ apud plurimos: si Johannes fuit mortuus. Et dixerūt aliq̄ ꝙ nō est mortuus: sed dormiuit in sepulcro: hoc accipiētes in signū: ꝙ in sepulcro suo videꝫ quedā scaturicies māne per modū ebullitionis surgere. Et dicunt ꝙ hoc causaꝫ ex anhelitu eiꝰ. Sed Aug. hoc improbat: qꝛ hoc nō esset Johānis priuilegiū sed magis detrimentū: si tādiu a diuina fruitiōe retardareꝫ alijs apostolis in gloria existentibꝰ. Alij ꝟo dixerūt ꝙ Johānes non est mortuus: sed cū Enoch ⁊ Helia trāslatus est in paradisum. Hoc aūt videꝫ esse falsum: quia scribiꝫ ad Heb. ix. c. Statutū est hoībꝰ semel mori. Nec virgini gloriose est cōcessum nō mori. Quidā aūt dicunt: ꝙ est mortuus: tñ sine dolore: sicut fuit sine corruptiōe carnis. Qd̄ videꝫ sentire Hierony. in prologo in Johānem: ⁊ in Apocalypsim. vbi ait: Hic ē Johānes q̄ sciens supuenisse diē recessus sui: cōuocatis discipulis in Epheso: post multa signoꝝ experimēta in defossuꝫ descēdens sepulture sue locuꝫ: oratione facta reddidit spiritū: tā extraneus a dolore sue mortis: ꝙ a corruptiōe carnis fuit alienus. Et si dicaꝫ ꝙ xp̄s dixit Petro de Johāne. sic eū volo manere. vñ erijt sermo inter fratres ꝙ discipulus ille non moriꝫ. Scd̄m Aug. est dicēdū ꝙ xp̄s respōdit ad verba Petri petentis habere Johānem sociū in passiōe ⁊ martyrio dicēs: Sic eum volo manere donec veniā non ad iudiciū in fine: sed ad vocandū in gloriam celestem ab huius mundi statu.

¶ Tertiū p̄ uilegiū dicitur superne glorificationis. In celesti nāq̄ curia copiosam esse Johānis gloriā oēs cognoscere possunt: q̄ sciūt gloriā eē meritis eorrespōdētē. Et ne multa dicamꝰ. Johānes euāgelista nō in infimo ordine ⁊ gradu est sanctoꝝ collocatꝰ: verūetiā ipse est qui propter amorem inter seraphin ardētes habitare crediꝫ. Si ergo felix ⁊ beata dilectio est: q̄ iohannē ad gloriā ac dulcedinē vsq̄ perduxit ipsꝰ exēplo vt xp̄s nos diligat studeamus: qui est benedictꝰ et laudabilis per infinita secula seculorum. Amen.

¶ In festo īnocētū ꝑ eisdē. Ser. xxvj.

¶ Innocētes ꝑ xp̄o occidūt. Fru. xxvj.

Ecipe puerū ⁊ matrē eius ⁊ fuge in egyptū. Angeli ad Joseph loquētis ꝟba sunt ista Mat. ij. c. Iniquitas Herodis impij ⁊ crudelis: xp̄m iesum in cuna vagientē persequi vt occideret curauit. Quod se implere credēs ne deciperet non solū sup xp̄m: vt ipse interficeret effudit irā suā: sed etiam sup alios paruulos innocentes quorū solēnitas celebrata est in eccl̄ia. Ubi mēs deuota ītueri dꝫ quāta sit obligatio rōnis creature ad filiū ꝟginis diligendū: q̄ in qualibet etate sua pati pro nobis dignatꝰ est. Qobrem in presenti sermone recensere debemꝰ ea que de fugatione: ⁊ eius peregrinatione in egyptū: ⁊ pueroꝝ occisione euangelica historia testaꝫ: sub vno fructu: qui est: Innocētes ꝑ christo occiduntꝫ. De quo tria principaliter occurrūt cōtēplāda.

Primū est innocētis iesu elongatio ex angelica monitione.

Scd̄m est Herodis nequicia ex paruuloꝝ necatione.

Tertiū est occisoꝝ merita ex remuneratione.

¶ Qꝛ monitꝰ Joseph ꝑ angelū cū iesu ⁊ Maria fugit in egyptū. Cap. j.

Primū mysteriū cōtemplandū dicitꝫ innocētis iesu elōgatio ex euāgelica āmonitione. De quo in textu euāgelij scribiꝫ. Angelus dñi apparuit in somnis ioseph ⁊c. Ubi tria dubia pñt occurrere.

Primū est an aliq̄s angelus deputatūs fuerit ad custodiā xp̄i.

Scōm est quare christus illo tēpore mori recusauit.

Tertiū est cur in sua fuga egyptum petere voluit.

¶ Ad primū dubiū videt a qbusdā dicendū q̄ xp̄s ad sui custodiā angelum habuit. Multa enī in scripturis inueniunt ex quibus facile hoc colligi potest. Nā Luce. ij. c. habet: q̄ ãgelus nūciauit christi natiuitatē: q̄ potuit esse angelus ad sui custodiā deputat⁹. Et ibidē. xxij. Ecce apparuit ei ãgelus dñi cōfortãs eū. Ubi Beda ait: In testimoniū vtriusq̄ nature angelū eū confortasse: ⁊ angelū ei ministrasse describit. Jesus christus ꝑm humanā naturam ⁊ passibilitatis statuz: fuit paulomin⁹ ab ãgelis minorat⁹: vt declarat magister in. j. sentētiarū. di. xvj. Unde quãtum ad hoc angelico videbatur indigere presidio. Angelicā custodiā deus fecit ad anime dignitatē ꝑm Hierony mū super Mattheū. xviij. c. qui dicit: Magna quippe est dignitas animarū vt vnaquecq̄ ab ortu natiuitatis sue habeat angelū ad sui custodiam deputatum. Anima aūt xp̄i cū sit nobilissima: nō debet tanta dignitate priuari. Que tamen omnia: etsi videntur concludere veritatē: tamen falsa sunt: q̄ non habuit christus angelus ad sui custodiā deputatū ꝑm doctores in. ij. di. xj. vbi ar. j. q. iij. beatus Bonauentura rationem assignat. Quia nec demōes eū poterāt opprimere per violentiā corporis diuinitati vniti: nec poterāt allicere affectum per blanditias: plenitudine gratie cōfirmatum. Ideo christ⁹ nō indigebat angelo bono: nec quãtū ad defensionē corporis: nec quãtū ad eruditionē rationis: nec quãtū ad excitationē affectionis. Non solum aūt xp̄s nō indigebat: sed nec ei etiā cōpetebat. Custodia enī in custodiēte respectu custoditi dicit presidētiā quandā. Et q̄ ãgeli xp̄o dño subijciebant: ideo nullū officiū presidentie ipsius iesu xp̄i eis admitti debebat. Quicq̄d autē de scripturis allegatū est: de ãgelis administrãtib⁹: ⁊ custodiētib⁹ ⁊ seruientib⁹ ipsi xp̄o: nō de presidētib⁹ est intelligēdum. Nūq̄ enim ita minorat⁹ est xp̄us ab angelis: vt aliq̄s angel⁹ auderet ei presidere: cū ita bñ sit adorãdus xp̄s in cruce ⁊ in sua infirmitate sicut in sua virtute. Cū ꝯo dicebat q̄ angelica custodia facit ad hoīs dignitatē: dicēdū q̄ custodiri ab angelis ita dicit dignitatē in aīa respectu aliarū creaturarum que non cōmittunt angelice custodie: vt tñ dicat imperfectionē respectu beatorum: qui aliena custodia nūq̄ egēt. Et aīa xp̄i ab instanti sue cōceptiōis erat perfecte beata q̄ angelū custodientem nō debebat habere: sed bene ministrãtem. Quod nō in vno tm̄: sed in pluribus locis manifestū est: sicut patz Matth. iiij. vbi dicit q̄ ministrabãt ei angeli. In obsequiū ergo christi angelus apparuit in somnis Joseph. Sed adhuc versat in dubiū anim⁹. Quia apparuit angelus zacharie: apparuit ꝯgini gloriose: apparuit pastorib⁹ dū vigilarēt: cur Joseph apparuit in somnis. Ad hoc rñdet Chrysostom⁹ in homelia dicens: Nō apparuit manifeste sicut pastorib⁹ quia valde fidelis erat: pastores erant quasi rudes: ꝯgo indiguit quasi ab angelis instruēda: similiter zacharias indiguit ante cōceptionē plis miraculi visiōe. hec ille. De ꝯ Remigi⁹ assignat rōnē moralez ⁊ dicit: Per hoc q̄ angelus apparuisse in somnis ꝯ: mystice designat: q̄ illi q̄ a curis ꝯrenis ⁊ secularib⁹ negocijs reqescūt: pfrui ãgelica visiōe merent. hec ille. In hac apitiōe notãda sunt ꝯba ãgeli q̄ dixit. Mat. ij. Surge ⁊ accipe puerum ⁊ matrē eius: ⁊ fuge i egyptū. Q: vt dicit Chryso. super Mattheū: non ꝓpter matrē puer natus est: sed propter puerum mater separata est. Et ꝑm Hilariū: cum euangelista desposatam eam iusto significabat cōiugem nuncupauit: sed post partum mater tm̄ iesu ostenditur: vt quemadmodū iusto Joseph deputaret Marie

in virginitate coniugiū: ita venerabilis ostenderet eius in iesu matris virginitas. ¶ Ad scōm dubiū respondet Aug. in q̄stionib⁹ noui ⁊ veteris testamēti. vbi ait: Oīa ꝓpriis locis ⁊ tēporibus gessit saluator. Cum ergo christ⁹ mori disponeret pro hominib⁹: differre voluit vsq̄ ad trigesimū tertium annum etatis sue. Tum vt illo tēpore intremendo ꝓbo pariter ⁊ exēplo instrueret: tum vt veritatē vtriusq̄ nature insinuaret omnibus: tum vt dilectionem suam ardēter ostēderet: q̄ vitam suā ꝓ nobis dedit: quando erat in perfectissimo statu. ¶ Ad tertiū dubiū respondet euāgelista cū dicit: q̄ in egypto xp̄s māsit vt impleret quod dictū est per prophetā. Ex egypto vocaui filium meū. Augustinus in quodā sermone de epiphania dicit: Moyses aliq̄n in egypto clauserat diez: illuc christus aduenīēs sedētibus in tenebris reddidit clarissimam lucē. Quod vtiq̄ verū esse oñdit magr̄ i historia scholastica. Nocte enim illa xp̄s cū matre intrauit egyptum: qua precepto suo exiuerāt filij Israel: vt sicut nō fuit dom⁹: in qua primogenitus non iaceret mortu⁹ angelo percutiente: sic ipso ingrediente non fuit tēplum: in quo idolū nō corruerit. Quod Esaias predixerat. xix. c. Ecce dominus ascēdet super nubē leuem: ⁊ ingredietur egyptum: ⁊ mouebūt simulacra egypti a facie ei⁹. Hāc prouinciam cōmendat Isidorus. xiij. etymologiarū dicēs: eam esse que prius aerea dicebatur. Deinde egypt⁹ vocata ab egypto Danai fratre ibi regnāte. Nec ab oriente Sirie ⁊ rubro mari cōiuncta: ab occasu Libyam habet: a septētrione mare magnū regio celi imbribus insueta: ⁊ pluuiarū ignara. Nilus solus circūfluens eam irrigat: inundatione sua fecundat: vnde multarum terrarū partem frumēto alit. Ceterorū quoq̄ negociorū adeo copiosa: vt impleat mercibus suis orbem terrarum. Hanc xp̄s sibi elegit forte etiam vt ibi se esse mōstraret futurū. In egypto enim plus religio viguit q̄ alibi. Si quis nunc ad egypti veniat solitudines: paradiso omni illā videret heremum dignioreē. Et sic egyptus anachoritis: veluti astris celū fuit adornata. Hec ille. Multa declaramus de christi fuga in egyptū. Sed pia mens nostra debet considerare q̄ dolenter audiuit mater ioseph sibi dicentē: O virgo dulcissima fugiamus repente: quia Herodes filiū tuum perdere querit. O quātus timor virgineam mentē inuasit? quantusve dolor cor benignissimū penetrauit? Puto enim q̄ sine mora filiū in brachijs suscipiēs lachrymantibus oculis: cū Joseph sene puella cum paruulo desertum iter arripuerūt. Cōtemplare nunc aīa mea quot noctes duxerunt insomnes: quot vicib⁹ sitis estuauerunt ardore: quotiens ⁊ absq̄ cibo nocte inuigilauerūt in heremo. Cōpatere nunc aīa dura creatori tuo pro te peregrinātī. Cōpatere ⁊ ioseph qui sollicitus erat ad inquirēdū per heremū vt matris ⁊ filij necessitatibus occurreret pro viribus: ⁊ nō valebat. Cōpatere ergo virgini sacratissime que nūc terretur: nunc pauet: nūc filium inter vbera stringit: nunc faciē eius lachrymis rigat: nunc adorat: nunc etiā eius deflet penalitates. O impossibile esset excogitare: que supra hoc mysterio facta sunt: ⁊ multa alia que fiebāt. Profecto si excogitarent vix oculi a lachrymis cōtineri valerent.

¶ Qr̄ maxima ⁊ crudelis fuit nequicia Herodis cōtra xp̄m. Capl'm. ij.

Secundū mysterium cōtemplādū dicitur herodis astuta nequicia ex puerorū necatione. De quo hodie tria consideranda sunt.

Primū ōr̄ differentia.
Scōm ōr̄ sufferentia.
Tertiū ōr̄ malicia.

¶ Primum cōsiderādum dicitur differentia. Scōm enim historiarū doctri-

nam tres fuerūt Herodes.

Primus dictus Herodes Ascaloni-ta: sub quo dñs natus: ⁊ a quo pueri occisi sunt.

Secūdus dictus est Herodes anti-pas: q̄ Johannē decollauit.

Tertiꝰ dictꝰ est Herodes agrippa: q̄ Jacobū occidit: ⁊ Petrū incarcerauit ¶ Secundū considerandū dicitur suf-ferētia. Nō enim Herodes eoipso quo delusus est a magis: pueros occidi mā-dauit: sed post aliquod tēpus. Quia vt dicit Nicolaꝰ de lyra: cū vellet omnes pueros de Bethleez interficere: ne pu-er sibi incognitus euaderet impeditꝰ est ab executiōe huius facti: eo ꝙ a ce-sare Augusto per epistolā est citatus Romam filiorum accusationibus re-sponsurus. Eundo autē romā ⁊ rema-nendo in curia: ⁊ reuertēdo ad iudeā apposuit annū: ⁊ plus. Et ideo post fe-re duos annos ad regnum suū reuer-sus: ⁊ in regno cōfirmatus est: quādo sententiā pro se cōtra filios habuit. Et tunc perfecit necē pueroꝝ prius in mē-te conceptā. ¶ Tertium cōsiderandum dicitur malicia. Quisnā explicet quan-to dolore animꝰ Herodis fuerit reple-tus. Qui vt xpm perderet: nō solum ip-sum: sed omnes pueros qui erant in Bethleē: ⁊ in omnibꝰ finibꝰ eius a bi-matu. ⁊ infra. idest ab infantibus duo-rum annorum vsqz ad pueros vnius diei. Vel ſz alios vsqz ad pueros qui-qz annorum mādauit occidi. Cui asser-tioni vere fidem facit ꝙ quedam ossa innocentum adeo grandia sunt: ꝙ pu-erorum duos annos habētium esse nō possunt: nisi dicerimꝰ corpora tūc ma-ioris quantitatis fuisse. Quare autem Herodes ita mandauit: cum christus esset duoꝝ annorum: ⁊ non vnius an-ni tm̄ ⁊ vnius mensis: nec vnius diei: cuius etatis pueri interfecti sunt ſm primam opinionem: nec trium anno-rum ſm opinionem secundam. Respō-det Augustinus in sermone de innocē-tibus: quia timebat ne puero cui syde-dera famulabantur paulo supra etatē vel īfra species mutata esset: ⁊ sic tem-pus occultaret. Ideo videtur pueros a bimatu vsqz ad pueros vniꝰ diei in-terfecisse. Tunc adimpletū est quod di-ctum est per Hieremiā ppheram. Vox in rama audita est: ploratus ⁊ vlulatꝰ multus Rachel plorans filios suos. Ubi Hieronymus ait: Quādo dicitur in rama: non putemus nomē loci esse qui est iuxta gabaa. Sz rama excelsuz interpretatur vt sit sensus: vox ī rama audita est: idest lōge lateqz dispersa. Cui dicto concordat dictum Chrysosto-mi super Mattheū: ꝙ ploratus fletus paruuloꝝ ostendit: vlulatus autē ma-trum significat lamentum. Et quod di-citur in euangelio. Rachel plorans fili-os suos: ſm ꝙ dicit Nicolaus de lyra interpretatur metaphorice: quasi me-rens sit Bethleem ratione sue sepultu-re: quia ibi in sepulcro est: vt habetur Genesis. xxv. Et hoc dicit Hieronymꝰ super Mattheū vbi ait. Queritur quō Rachel filios alteriꝰ tribus. i. Bethleē quasi suos ploret. Respōdebimus bre-uiter: quia sepulta sit iuxta Bethleem in effrata ⁊ materni corpusculi hospi-tiū nomen matris accepit: siue quoniā Juda ⁊ Beniamin due tribꝰ iūcte erāt Et Herodes preceperat non solum in Bethleē īterfici pueros: sed etiā in om-nibus finibus eius. Unde per occisio-nem Bethleē intelligimꝰ multos etiā de Beniamin fuisse occisos. Nec Hiero-nymus. O quale edictū irrationabile ⁊ crudele. O q̄ lugubris ⁊ flebilis exe-cutio. O q̄ iniusta ⁊ miq̄ occisio. Ra-piebantur paruuli quidā a pectoribus matrum: quidā in cunis iacentes: qui-dam blāde parentibus alludentes: q̄-dam vrbane in domibus perambulan-tes: ⁊ sine vlla pietate: vel proijciēban-tur ad muros vel gladio vel strictis in gutture manibus suffocabantur. Vi-disses tūc in terra iacere cadauera pue-rorum. Vidisses tunc terram cooper-tam et madefactam sanguine puerorū

paruuloruz innocentum. Uidisses matres in qualibet domo sparsis crinib⁹ ꝓpter tam horrendū flagitiū singultibus lachrymis ⁊ vlulatibus acclamantes. O quāta compassio animū audiētiū mouere debet in spectaculū adeo funestū et lugubre ⁊c.

¶ Qꝛ innocentes merito passionis xp̄i sunt remunerati. Capl'm. iij.

Tertiū mysteriū contemplāduz dicitur occisorū remuneratio. De primo autē istoꝝ sanctorū: apud nōnullos extiterīt varie sententie quas omnes ad tres sententias reducemus.

Prima d̄r sententia falsa.
Scd̄a d̄r sententia debilis.
Tertia d̄r sentētia vera.

¶ Prima sentētia falsa est eoꝝ qui dicunt paruulos hos occisos nihil meruisse: eo ꝙ in eis nondū erat expeditus rationis vsus: nec voluntarie pro christo patiebant̄. Contra quos est autoritas ecclesie vniuersalis: q̄ hos colit pro sanctis: ⁊ in sanctoꝝ numero cōfitetur Unde Augustinus in sermone innocētum. Hodie fratres charissimi natalez illorum infantiū colimus: quos ab Herode crudelissimo rege interfectos esse euāgelij text⁹ eloquit̄. Et ideo cū summa exultatione gaudeat terra nostra celestium militū ⁊ tantarū parēs fecūda virtutū. Ecce ꝓphan⁹ hostis nūq̄ beatis paruulis tātū prodesse potuisset obsequio: quātū profuit odio. Naz sicut p̄sentis diei festa manifestāt quātum cōtra beatos paruulos iniquitas abūdauit: tātū in eis gratia diuine benedictionis effulsit. Hec Augustinus qui in hoc etiā sermone multa prosequitur de gloria istoꝝ sanctoꝝ. Ideo istorum falsa est opinio. ¶ Secūda sententia est debilis. Nam vt inquit Tho. ij. ij. q. cxxiiij. ar. j. ad. j. ar. fuerunt quidā qui dixerunt ꝙ in innocentib⁹ accelerat⁹ est vsus miraculose liberi arbitrij ita ꝙ volutarie etiā passi sunt. Quod dictum nullibi reperit̄ autenticū: ideo vbilibet tāq̄ debile acceptatur: quia vt inquit Hieronymus ad Paulinum Quod de scripturis autoritatē nō habet eadē facilitate cōtemnitur qua ꝓbatur. ¶ Tertia sententia est vera. De qua loquitur sanctus Tho. vbi. s̄. ꝙ martyrij gloriā quā in alijs propria voluntas meretur illi paruuli occisi dei gratiā sunt assecuti. Nā effusio sanguinis ꝓpter christū vicē gerit baptismi. Unde sicut in pueris baptizatis per gratiā baptismalē meritum xp̄i operatur ad gloriam: sic in istis operatū est ad palmā martyrij obtinēdam. Et hoc est quod dicit Augustinus in quodam sermone de epiphania quasi alloquēs ad innocētes sic inquiens: Ille de vestra corona dubitabit in passione pro christo: qui etiā paruulis baptismū ꝓdesse nō estimat christi. Non habebatis etatē in qua impassurū christuz crederetis: sed habebatis carnē in qua ꝓ christo passuro passionē sustineretis. Hec ille. Cū itaq̄z viderimus hos paruulos felicissimos celicolas esse factos qui propter xp̄m passi sunt: eos veneremur: vt etiā ꝓ dn̄o iesu christo simul cum eis pati nō timeamus qui profecto laborātes exaltat in fine: ⁊ beatos facit in glorioso regno celoꝝ: in quo viuit ⁊ regnat in secula seculorū. Amen.

¶ De sancto Siluestro: de dignitate sacerdotali. Sermo. xxvij.

¶ Jesus sacerdotes approbans. Fructus. xxvij.

Ecce sacerdos magn⁹ qui ī diebus suis placuit deo Ecclesi. xliiij. Uerba hec sumit ecclesia in cōmendatione beati Siluestri confessoris in hodierna epistola recitata. Qui mūdum in effabili sapiētia multiplici varietate rerum creauit: ipse ecclesie sue sancte status diuersos mire disposuit: in q̄bus cōtēplari possum⁹ cādorē sa-

pientie sue: ⁊ ꝓficere ad salutē: cū ad illos vocati iuste ac sctē operari conamur. Est tñ inter ecclesiasticos gradus laude dign⁹ ⁊ vere cōmendādus sacerdotalis ordo: q̄ vsq̄ ad pōtificalē pōt ascēdere celsitudinē. In qua q̄ normā debitā obseruare studet: deo placet: et gratus efficit. Fecit hoc mō btūs Siluester: q̄ a iesu xp̄o in sancto contubernio est gloriose deputat⁹. Ad cui⁹ commēdationē in presenti sermone de ip̄o loqui volētes fructū nostrū ꝓponim⁹ cōsuetum: qui est Jesus sacerdotes approbans. Ubi tria pulchra notari possunt de beato Siluestro a xp̄o ꝓbato que quidē hec sunt: videlicz.

Primū d̄r sacerdotalis dignitas.
Scd̄m d̄r sacerdotalis sublimitas.
Tertiū d̄r sacerdotalis sanctitas.

¶ Q̄ sacerdotalis dignitas excellētior est quacūq̄ tpali dignitate. Cap̄. j.

Primū priuilegiuz d̄r sacerdotalis dignitas: q̄ de ipso d̄r: Ecce sacerdos. Est em̄ sacerdotalis dignitas excellētior quacūq̄ dignitate temporali. Quod probare possumus tripliciter.

Primo ratione.
Scd̄o autoritate
Tertio exemplo.

¶ Primo ꝓbare possum⁹ rōne excellētiā sacerdotalis dignitatz. Que triplex potest esse: videlicz.

Prima d̄r significationis.
Scd̄a d̄r institutionis.
Tertia d̄r conditionis.

¶ Prima rō dicit̄ significatiōis. Nam sacerdos ꝟm Jsidoꝝ. vij. etymologiarum idē est qd̄ sacer dux: vel sacra dās. Rō aūt isti⁹ duplicis interpretationis ꝟm Tho. ī. iiij. di. xxiiij. q. j. ar. iij. q. iij. est: q̄ per ministeriū sacerdotale sacerdos est medi⁹ inter deū ⁊ populū. Nā ip̄e diuina nūciat ⁊ ministrat populo: ⁊ vota populi offert deo. Dicit̄ etiā sacerdos: quasi sacra dans. Sacra autē q̄s dare pōt duob⁹ modis: vel auxiliādo: vel sacramēta dispēsando. Primo mō q̄libz iust⁹ īquātū sacra sua merita dat vl' cōmunicat alijs auxiliādo īterp̄tat̄ sacerdos. Scd̄o mō nomē sacerdotis ē īstitutū ad significādū eū q̄ sacra dat. i. sacramētoꝝ dispēsationē. Et sic ille q̄ est ī gradu ordinis cōstitut⁹ d̄r sacerdos. ¶ Scd̄a rō d̄r īstitutiōis. Naz sacerdotiū p̄cessit legē scriptā: q̄ in testamēto veteri prim⁹ sacerdos q̄ iubente dñovictimas obtulit fuit Melchisedech: sicut ptz Gen̄. xiiij. c. Demū p̄ sacerdotiū iubēte dño regalis potestas est ordīata. Un̄. j. Reg. viij. c. dixit dñs ad Samuelē sacerdotē: Audi vocē eorū. i. filioꝝ israel petētiū hr̄e superiorē ⁊ cōstitues sup̄ eos regem. Inde est q̄ spūalis autoritas eternā ptātez hz instituere ⁊ iudicare si bona non sit. Qd̄ probat̄ per apl'm Paulū. di. j. Koꝝ. vj. ca. Nescitis qm̄ angelos iudicabimus quāto magis secularia: Qd̄ etiā notat̄ c. per venerabilez. ex̄ qui fi. sint legi. et xi. q. iij. c. nemo. ⁊ in. c. alioꝝ. ¶ Tertia ratio d̄r cōditiōis. Est em̄ sacerdotalis dignitas spūalis. Et iō quāto spūs nobilior est corpore: tāto sacerdotalis dignitas est nobilior quacūq̄ dignitate tpali: sicut ptz ex̄ de translatione ep̄i ⁊ electi in. c. inter corporalia. Et hoc est qd̄ notat̄. xcvj. dis. c. Duo sunt q̄ppe. vbi sic habet̄: Aurū nō tā preciosi⁹ sit plumbo: q̄ regia potestate altior sit sacerdotalis ordo: ⁊ eadē dist. in. c. quis dubitet. sic dicit̄: Quis dubitet sacerdotes xp̄i regū ⁊ principū oīmq̄ fidelium patres ⁊ magistros censeri. ¶ Secundo possumus probare excellētiam dignitatz sacerdotalis autoritate. Nā Petrus. ij. sue prime epistole: sacerdotib⁹ ait: Vos estis gen⁹ electū: regale sacerdotiū: gēs sctā ppl's acq̄sitiōis. ⁊ Eccl'i. vij. c. d̄r: Honora deū: ⁊ honorifica sacerdotes. Et esaie. lxj. c. scribit̄ sic de sacerdotib⁹ Vos aūt sacerdotes dñi vocabimini mīstri d̄i nr̄i dicet̄ vob̄. Et xj. q. iij. c. absit. Antheri⁹ papa ait. Absit vt q̄cq̄ sinistrū de his arbitremur: q̄ apostolico gradu succedētes xp̄i corp⁹

sacro ore cōficiunt: per quos nos chri-
stiani sumus: qui claues regni celorum
habentes ante iudicij die iudicāt. In
veteri quidē lege habetur: Quicūq; sa
cerdotibus non obtēperasset: aut ex
tra castra positus lapidabat a populo
aut gladio ceruice subiecta cōtemptū
expiabat cruore. Et Piero. ad rusticum
monachum sic de sacerdotibus scribit:
Non est hūilitatis mee: neq; mensure
iudicare de ceteris: neq; de ministris
ecclesiarū sinistrum quippiam dicere.
Et. vj. q. j. c. sacerdotes. Telesphorus
papa ait: Sacerdotes q̄ ꝓpꝛio ore cor
pus dñi cōficiūt: ab oībus sunt obedi-
endi ⁊ timendi: non dilacerandi: aut
detrahēdi. Et. xij. q. ij. c. Sacerdotib⁹.
Gregorius Mauricio imperatori sic
scribit: Sacerdotib⁹ nō ex terrena po
testate dñs rex noster citius indignet:
sed excellenti cōsideratione ꝓpter eus
cuius sunt serui ita eis dñetur vt etiam
debitam reuerētiam impendat. Nā in
diuinis eloquijs sacerdotes aliqñ dij:
aliqñ angeli nuncupant. Nā ad Moy
sen de eo qui ad iuramētū deducēdus
est dicit: Applica istū ad deos videlꝛ
ad sacerdotes. Et rursum scriptum est.
Dijs nō detrahes: scilicꝛ sacerdotibus
Et ꝓpheta ait: Labia sacerdotis custo
diunt scientiā. i. iusticiā ⁊ legem requi
runt ex ore eius: q: angelus domini ex
ercituū est. Quid igit mirum si pietas
vestra dignetur eos honorare: quib⁹
in suo eloquio honorem tribuens eos
aut angelos aut deos etiā ipse appel-
lat deus. hec ille. ¶ Tertio possumus
probare excellētiam sacerdotalis digni
tatis exemplo. Legimus nāq; multos
xpianissimos imperatores fuisse nō de
dignatos subijcere se sacerdotib⁹. In
quorū numero fuit ille pijssimus The-
odosius: de quo scribitur in historia
tripartita. Vic aūt cum audisset apud
thessalonicā ciuitatē q̄sdā iudices fu-
isse lapidatos: indignat⁹ oēs pariter
iussit iterim. vbi. vij. milia sunt occisi
nullo precedente iudicio. Cū ꝯo Me-
diolanū venisset: ⁊ solenniter in sacrum
voluisset intrare templum: occurrit ei
Ambrosius eps foris ad ianuas: ⁊ sic
ingrediētem his sermonib⁹ a sacris li
minib⁹ ꝓhibuit incessum. Nescis miser
imperator ꝓpetrate a te necis quanta
sit magnitudo? Neq; post cām tāti fu-
roris mēs tua molem presumptionis
agnoscit? Si forte recognitionē pcti
prohibet potestas imperij? Decet tū vt
vincat rō potestatē. Quibus igit oculis
aspicies cōis dñi tēplū? Quib⁹ cal-
cabis pedib⁹ sanctū illi⁹ pauimentū?
Qūo man⁹ extēdes de q̄b⁹ adhuc san-
guis stillat innoxi⁹? Recede recede ne
scēdo pctō prior nequiciā augere cōte
das. Audiens hos sermones impera-
tor gemēs ⁊ flēs ad regalia remeauit.
Cūq; octo mēses transissent: ꝓpinqua
uit natiuitatis domini festiuitas. Im
perator aūt satis angustiabat. Quē vi
des Rufinus tūc magister militū ⁊ im
peratoris familiarissim⁹: cām sue triste
cie questuit. Qua cognita Rufinus ad
Ambrosium perrexit. Quē cū Ambrosi
us vidisset: mox ait. Impudētiā canū
imitatus es o Rufine. Ego dico tibi
qm̄ imperatorē ingredi lumina sacra
prohibebo. Que mox Rufin⁹ impera-
tori rettulit. At imperator. in media iā
platea pergo indt ⁊ iustas in facie su-
scipiā cōtumelias. Et veniens ad anti-
stitē supplicabat vt vincula eius solue
ret. Cui Ambrosius. Quā penitētiam
ostēdisti post tantas iniquitates? Cui
Theodosius. Tuus est docere: meus au
tem est suscipere. Cui Ambrosius inū-
xit vt legem conderet: ne quis sententi
am mortis posset dare animo irato: si
trāsacto dierū numero. xxx. Quod ⁊ fe-
cit sicq; lachrymosus ⁊ dolēs cū humi
litate ad ecclesiā est introductus: ser-
uās in omnib⁹ reuerētiā antistiti Am
brosio. Quid de cōstantino imperatore
dicemus: q̄ post susceptū baptisma sa-
cerdotes honorare studuit? Nā de ipo
scribit. xcvj. di. c. in scripturis. In scri-
pturis narrat Cōstātin⁹ imperator dixisse

Uere si ꝓprijs oculis vidissem sacerdotem dei: aut aliquē eoꝝ qui monastico habitu circūcincti sunt peccantē: chlamidē meā explicarē ⁊ cooperirē eū: ne ab aliquo videret. Et. xj. q. j. in. c. sacerdotibus. sic habet: Ecclīastica quoqꝫ testatur historia: qꝛ cū pie memorie Cōstantino principi scripto oblate accusationes ꝯtra epos fuissent libellos q̄dē accusationis accepit: ⁊ eosdē qui accusati fuerant epos conuocans in eorum conspectu libellos quos acceperat incendit: dicēs: Ite ⁊ inter vos causas vestras disponite: qꝛ dignum non est: vt nos iudicemus deos. In qua sentētia sibi magis ex humilitate q̄ illis aliq̄d prestitit ex reuerentia impensa. Ante eum quippe pagani in republica principes fuerunt: qui verū deū nesciētes deos ligneos ⁊ lapideos colebāt: ⁊ tñ eorū sacerdotibus magnū honorē tribuebant. hec ibi. Et ne multa dicam⁹: efficacissimū est exēplū xp̄i: de quo Cyprianus carthaginēsis. xciij. di. c. dñs. ait sic: Dñs noster iesus xp̄s rex ⁊ iudex vsqꝫ ad passionis horam seruauit honorē pontificibus ⁊ sacerdotib⁹. Nam cū leprosum mundasset: dixit ei Mat. viij. Uade ostende te sacerdotibus: sacerdotem adhuc appellās quē sciebat esse sacrilegū. Itē cuꝫ subditus passioni alapam accepisset ⁊ ei diceretur: sic respondes pontifici: nihil contumelio se locutus est in personam pontificis. Ex quibus omnibus clare deprehenditur pamplissimā eē sacerdotalē dignitatē. Cui non debēt xp̄iani esse infesti. qm̄ vt dr. iij. q. j. c. Nulli. Dñm crucifigunt qui eū in suis sacerdotibus persequunt. Sic faciebant antiq̄ tyranni ⁊ inimici christi: quos tñ diuina man⁹ impunes non permisit abire.

¶ De sacerdotali sublimitate: cui⁹ triplex est gradus. Capitulū. ij.

Secundū priuilegiū beati siluestri dr sacerdotalis sublimitas: quia ipse non tm̄ fuit sacerdos: sed etiam magnus. Nam mortuo Melchiade epo vrbis rome: Siluester ab omni plebe in summū pontificem est electus. Ubi sciēdū est ꝙ in nouo testamēto xp̄us instituit triplicem gradū sacerdotum.

Primus est inferiorum.

Secundus est episcoporum.

Tertius est pontificum maximorū.

¶ Primus gradus sacerdotum constitut⁹ a xp̄o est gradus sacerdotū inferiorum. Nam habuit dñs septuaginta duos discipulos: q̄b⁹ succedūt presbyteri: qui sunt mīores in auxiliū operis vt notat. xcv. dis. Oli. ¶ Scd̄s gradus est epoꝝ qui sacerdotes maiores respectu alioꝝ inferioꝝ dici possunt. Hi locū duodecim apl̄oꝝ tenent in ecclesia. sicut ptz. lxviij. di. in. c. quorū vices. ⁊ xij. q. j. in. c. videntes. ¶ Tertius gradus est pontificū maximorū. Nam dominus sup alios elegit Petrū in summū sacerdotē. Sicut notat. dis. xix. in c. Ita dñs noster. Et. xxj. dis. in. c. In nouo testamēto. Et habet in eadē dis. c. Cleros. Ubi etiā dicitur ꝙ talis gradus seruat⁹ est in veteri lege: vbi Aarō summus sacerdos fuisse tradit et filij eius sacerdotes minores fuerunt. Talis etiam discretio a gentilibus maxīe introducta est: qꝛ suos sacerdotes flamines a filo q̄d portabant in capite: alios simpliciter flamines: alios archiflamines appellabant. Quante autem preeminentie sit maximi pontificatus gradus oñdit Agathon papa. xix. dis. in. c. Sic oēs. vbi sic dic̄: Sic oēs apostolice sedis sanctiones accipiēdi sunt tanq̄ ipsius diuina voce petri formate. Quisquis em̄ catholice ad papalem celsitudinē sublimatur: ipse est Petri successor: ipse vicarius xp̄i: ipse est cui totus mūdus deuote est subiectus. Et licꝫ sit magna potestas imperialis: lōge tñ nobilior est facultas pōtificalis. Et ideo scribit ex̄ de maioritate ⁊ obedientia. in. c. solite. §. preterea. Fecit deus duo magna luminaria in firmamēto celi: luminare maius vt preesset

diei: ⁊ luminare min⁹ vt p̄esset nocti. Utrūq; magnū: sed alterū maius. Ad firmamentū igit̄ celi: hoc est vniuersalis eccl̄ie: fecit deus duo magna luminaria. i. duas instituit dignitates: que sunt pontificalis dignitas al's autoritas ⁊ regalis potestas. Sed illa q̄ p̄est dieb⁹. i. sp̄ualib⁹ maior est: q̄ v̄o carnalibus minor. vt quāta est inter solem ⁊ lunā: tāta esse inter pontifices ⁊ reges differentia cognoscatur. hec ibi. Multa adduci possent ad probādū ea q̄ dicimus: que causa breuitatis omittim⁹ concludētes summū pontificē excellere dignitate ac autoritate quoscunq; siue in tēporali siue in sp̄uali statu exaltatos ⁊ honoratos.

¶ De sacerdotali sctitate: ⁊ q̄d pōtifex agere debeat vt placeat deo. Cap̄. iij.

Tertiū priuilegium beati siluestri d̄r sacerdotalis sanctitas: q̄r in dieb⁹ suis placuit deo. Tota em̄ vita sctōꝝ est dies. vn̄. j. Thessal'. v. apl's ait: Oēs vos filij lucis estis. Tria nāq; dum esset pontifex vt placeret deo exercere voluit beatus Siluester.

Primo pascere populū exemplo.
Secundo pascere populū verbo.
Tertio pascere ppl'm tp̄ali subsidio.

¶ Primo voluit pascere populū exemplo. Nā adeo fide ⁊ moribus resplēdebat: vt nō solū a christianis: verūetiaz a paganis miro diligeret̄ affectu. ¶ Secūdo pascere voluit populū verbo: q̄r sepius vultu angelico xp̄m filiū dei predicabat: christianosq; ꝯfortabat: vt in fide stabiles permanerent. ⁊ cōstātinū de fidei sacramētis plene docuit ⁊ instruxit. Ut em̄ dicitur in eius legēda: persequēte ipso Cōstātino christianos exiuit Siluester de vrbe: ac in quodaz monte cū suis clericis mansit. Cum v̄o Constantinus in mirabilem leprā incidisset: ad cōsiliū pontificū idolorū adducta erant tria milia puerorū: vt eos occidi faceret: ⁊ se in eoꝝ sanguine recēti ⁊ calido balnearet. Egrediēte aūt eo ad locū vbi balneū preparari debebat: matres pueroꝝ obuiauerūt ei: miserabiliterq; vlulabant. Constantinus ergo iussit stare currū: ⁊ erigens se dixit: Audite me omnes qui hic statis. Dignitas imperij romani de fonte nascitur pietatis: que hanc etiā legem dedit: vt capitali sententie subderet̄ quicunq; in bello aliquē occidisset infantem. Quāta ergo erit crudelitas vt hoc nostris faciam⁹ filijs: qd̄ nos ꝓhibuimus alienis? Meli⁹ est ergo mori salua vita innocētū: q̄ꝫ per eoꝝ interitum vitā recuperare crudelē. Iussit ergo vt matribus suis pueri ⁊ dona plurima preberent̄. Sequenti v̄o nocte Petr⁹ ⁊ Paulus apparuerūt ei dicentes: Qm̄ exhorruisti sanguinis effusionē: misit nos dn̄s iesus xp̄s dare tibi recuperāde sanitatis cōsiliuz. Siluestrum ergo episcopū qui apud mōtem siraptim latitat accersi. Hic tibi piscinā ostendet: in qua immersus ter ab om̄i curaberis lepre morbo. Euigilās statim Constantinus misit milites ad siluestruz: quos vidēs ad palmā martyrij credidit se vocari. Presentat⁹ tandez Constantino: audiuit per ordinē sui somnij visionē. Percunctanti aūt Constātino q̄ essent qui sibi apparuerant duo dij. respōdit Siluester eos esse xp̄i apostolos: ⁊ non deos. Quorū imagies afferri fecit Siluester: ⁊ imp̄ator tales esse qui sibi apparuerāt exclamauit. Siluester autem eū cathecuminū fecit: ⁊ vni⁹ hebdomade ieiuniū indixit sibi: ⁊ carceres aperiri monuit. Cūq; in aquā descēdisset baptismatis: ibi admirabilis splēdor emicuit: sicq; mūdus exiuit. ⁊ xp̄m vidisse se asseruit. Ipsa aūt die sui baptismatis multa ad ampliationez cultus xp̄i statuit ⁊ ordīauit. ¶ Tertio voluit beatus Siluester pascere populū tēporali subsidio. Scribit̄ nāq; in sua legenda: q̄ oīm orphanoꝝ: viduarū: ⁊ pauperū nomina in scriptis habebat ⁊ oībus necessaria prouidebat. Fecit etiaz multa signa viuēs. Qui mūdū spreue-

rat cũ omnibus suis concupiscentijs. Unde ⁊ in fine obdormiuit in domĩo. Cuius exẽplo animent̃ sacerdotes: vt sicut illi conformes sunt in dignitate. ita eũ studeãt sequi in vite sanctitate: Nã tãto mag̃ oẽs obligãt̃ deo ad rõnẽ reddẽda: quãto ab ipa plura dona suscipiũt. Qui ideo plura eis ꝯtulit bñficia: vt ei seruiẽtes mag̃ exaltent̃ in regno celoꝝ in quo viuit ⁊ regnat. Amẽ.

¶ In circũcisiõe dñi d̃ ead̃. Ser.xxviij.

¶ Jesus est circuncisus. Fructꝰ.xxviij.

Postq̃z consummati sunt dies octo vt circũcideret̃ puer. Scribunt̃ hec verba Luc̃.ij. c. ⁊ in euãgelio hodierno. Ardẽs amor iesu xp̃i ipsius mentẽ pulsare cepit in etate tenella ⁊ infantili: vt humano generi passionis sue beneficia inciperet dispẽsare. Octaua nãq̃z die sanguinẽ suũ fudit in circũcisione apparens velut peccator: circũcisionis legi subiectus: cũ tamẽ mũdus fuerit ab omni sorde. Et q̃z piũ est cõtemplari qualiter puerulus ille lachrymans circũcidebatur: iccirco in presenti sermone de ipsius circũcisione dicturi sumus proponẽtes fructũ: Jesus est circũcisus. Ad cuiꝰ explanationẽ tres cõclusiones notabimus.

Prima dicitur institutionis.
Secũda dicitur obseruationis.
Tertia dicitur cessationis.

¶ Q̃z sacramentũ circũcisionis conuenienter fuit institutum. Capl̃m.j.

Prima cõclusio d̃r institutionis. In qua dicimꝰ circuncisionis sacramentum cõuenienter fuisse institutuz: q̃z deus illd̃ instituit. sicut ptz Gen̄.xvij. vbi sic habet̃. Circuncidetur ex vobis omne masculinũ: et circuncidetis carnẽ prepucij vestri: vt sit in signum federis inter me ⁊ vos. Infans octo dierũ circuncidetur in vobis. Huius aũt institutiõis ꝯueniẽtia triplex assignat̃ a Rich̃.in.iiij.di.j.ar.vj.q.j.

Prima est ratione morbi.
Secunda est ratione temporis.
Tertia est ratione persone.

¶ Prima cõuenientia est ratione morbi. cõtra quẽ circũcisio fuit instituta: q̃ erat peccatũ originale. Quod expresse representabat circũcisio: ⁊ quãtum ad causam ⁊ quãtum ad processuz: ⁊ quãtum ad effectũ. Contrahitur eñ pctm̃ originale per ꝓpagationẽ libidinosaz quã causam circũcisio representabat rõne membri in quo fiebat: quod deseruit v̄tuti generatiue. Processus autẽ fuit circularis: q̃z vt dicit Anselmꝰ. primo ꝑsona corrupit naturã: deinde natura ꝑsonã: quẽ ꝓcessum representabat circuncisio ꝑ circularẽ pellicule incisionẽ. Effectꝰ v̄o est supabundãtia ꝯcupiscẽtie: quẽ representabat supfluitas pellis que ab ipso mẽbro separabat̃. Jõ non tm̃ cã ⁊ ꝓcessus ⁊ effectꝰ originalis pctĩ: sed etiã deletio ꝑ circũcisionẽ significabat̃. ¶ Scd̃a cõueniẽtia fuit rõne tp̃is in quo instituta fuit circũcisio. Erat eñ q̃dã dispositio ad suscipiẽdũ legẽ: ⁊ ad distinguendũ populũ cui dãda erat lex ab alijs ppl̃is. Et iõ anteq̃ lex daret̃ debuit institui. Fuit etiã instituta circũcisio ad significãdũ ppl̃m qui esset deo peculiaris: ⁊ suo cultui mãcipãdus. ¶ Tertia conueniẽtia dicit̃ rõne ꝑsone: cui data fuit qui fuit abraã: de quo d̃r Gen̄.xvij. Tulit aũt Abraã hismael filiũ suũ: ⁊ oẽs vernaculos domꝰ sue: vniuersosq̃z q̃s emerat: cunctos mares ex oĩbus viris domus sue: ⁊ circũcidit carnẽ p̃pucij sui. Et hismael filius eiꝰ.xiij.ãnos ĩpleuerat tẽpore circũcisionis sue. Eadem die circuncisus est Abraam ⁊ hismael filiꝰ eius: ⁊ omnes viri domus illius tam vernaculi q̃ empticij: ⁊ alienigene pariter circucisi sunt. Ipse equidez abraam post diluuium specialius se diuino cultui mãcipauit. Unde exiuit de terra sua: ⁊ de cognatione sua: vt se

ab infidelib⁹ separaret: vt habet Geñ. xij.c. a quo erat descensurus ppl's qui legẽ scriptam erat suscepturus: ⁊ de cuius genere nascitur⁹ erat sanctus sanctoꝝ. Et hoc est qd̄ dicit apl's Ro. iiij. Signũ accepit circũcisionis signaculum iusticie fidei: que est in prepucio: vt sit pater oĩm credentiũ. Huic dixerat de⁹ Geñ. xij.c. Faciã te in gentem magnã ⁊ benedicã tibi: ⁊ magnificabo nomẽ tuũ: erisq; benedict⁹. Benedicaꝫ benedicentibus tibi: ⁊ maledicã maledicentibus tibi: atq; benedicentur in te vniuerse cognationes terre. De cui⁹ promissiõibus a deo sibi factis pleni⁹ suo loco dicem⁹: nũc ꝟo hoc tm̄ concludere sufficiat ꝙ circũcisionis mãdatũ Abrae deus dedit: q: erat fidelissim⁹: amicissimus: ⁊ obedientissimus: sicut ptꝫ legentibus sacram scripturam.

¶ Qꝫ obseruatus est debitus ordo in instrumẽto circũcisionis. Capl'm. ij.

Secũda cõclusio d̄r obseruationis. Obseruat⁹ etem̄ est debitus ordo in huius sacramẽti dispensatione: q: fiebat cum debito instrumẽto. s. cũ cultello petrino. Vñ Josue. v. c. dñs ait: Fac tibi cultros lapideos ⁊ circuncide filios isrl'. Ubi dicit Rich. vbi. s̄. q. ij. ꝙ hoc nõ erat necessariũ nisi in casu spãli. Et ꝟm Hugo. li. j. de sacramentis. parte. xij. c. ij. cultellus de petra factus significat xp̄m: de quo dicit apl's. j. Coꝝ. x. Petra aũt erat xp̄s: ꝑ quẽ ab electis oĩs erat abscindẽda corruptio. Fiebat insuper circũcisio octaua die: vt ptꝫ ex dictꝫ in prima cõclusione. ¶ Et si dicatur: Hoc non est verũ: q: habet Josue. v. Populus qui nat⁹ est in deserto per quadraginta annos in itinere latissime solitudinis incircuncisus fuit: ⁊ postea circuncisi sunt a Josue in galgala: ⁊ ista dilatio circuncisionis non fuit ꝟm legem eis imputata in peccatuꝫ: Rñdet Rich. ex glo. Augusti. ꝙ cum illis fuit dispensatũ inspiratione diuina duplici de causa: vt non tenerent circuncidi in deserto. Nã vt habet Numeri. ix. qñ nubes eleuabatur de tabernaculo debebant proficisci. Et q: non presciebãt futurã eleuationẽ nubis: non potuissent sine nimio grauamine proficisci: qñ de nouo essent circũcisi. Ideo dispẽsatum fuit cũ eis: vt non tenerent circuncidi in deserto. Et etiam q: dũ erãt in deserto: in quo nõ alij habitabãt cũ eis erant sufficienter distincti ab alijs populis.

¶ Quare aũt circuncisio fiebat octaua die: triplex ratio assignari potest.

Prima ratio est ꝟm intellectum tropologicum.

Secunda ratio est ꝟm intellectum analogicum.

Tertia rõ est ꝟm ĩtellectũ historicũ.

¶ Prima ratio est ꝟm intellectum tropologicũ: ⁊ est ista. Ut octo dies accipiantur pro octo que requiruntur ad circuncisionem spiritualem.

Primum est peccati cognitio.

Secundum est propositum deserendi malum ⁊ faciendi bonum.

Tertium est pudor de peccato.

Quartũ est timor de futuro iudicio

Quintum est contritio.

Sextum est confessio.

Septimũ est spes venie.

Octauum est satisfactio.

¶ In quib⁹ oĩbus velut in octo dieb⁹ pctõ: iustificatur. ¶ Scd̄a rõ est ꝟm intellectũ anagogicũ: quã tangit Hugo li. j. de sacramentis. c. ij. dicens: Octonarius in sacra scriptura aliqñ tp̄s resurrectiõis significat: qd̄ post presentẽ vitã septẽ dieb⁹ currit. Sequit autem tp̄s gratie: in quo quasi post sabbatuꝫ legis eterna bona deo seruientib⁹ promittunt. Merito ergo circũcisio iussa est fieri octaua die vt oñderet ꝙ in tẽpore gratie corda circũcidẽda erãt per emendationẽ iniquitatis: ⁊ in tp̄e resurrectiõis corpora ꝑ depositionẽ corruptiõis. Tertia rõ est ꝟm intellectum historicũ: seu litteralẽ. Nã sicut dic̄ rabbi Moyses maxim⁹ pb̄s ⁊ theologus

iudeꝰ: puer in septē diebꝰ tante teneri tudinis est: quante est adhuc in vtero matris. In octaua aūt die fortificatur ⁊ solidat. Et ideo noluit deꝰ ante octauam diē circūcidi: ne ob nimiā teneritudinē nimiū lederet. Et ne parentes quoꝝ amor ꝑ processuꝫ tpis crescit ad filios: subtraherēt filios a circūcisiōe: noluit ꝙ vltra octauā diē differretur. Sed circa hoc cōtingit dubitare: quia vt dicit Hugo de sacramentis vbi .s. ille qui ante diē octauā decedebāt saluabantur in fide parentum: qui ante octauā diem nō debebāt circūcidi. Et magister sniarū ꝯtrariū videt sentire. di. j. q̄rti. vbi dicit: ꝙ necessitate mortꝫ ante octauā diem circuncidebant. Ad quorū concordiam dicit Rich. vbi. s. in expositione circa litterā: ꝙ si circuncisio fiebat ex necessitate mortis ante octauā diē suū habebat effectū: ⁊ tn̄ si non fiebat ꝓpter timorē ne accelerare tur mors pueri puer saluabatur in fide parentū. Unde dicit Rich. ꝙ nō est cōsentiēdū magistro: ꝙ tales peribāt sicut paruuli qui modo moriunt ante baptismū. Noluit em̄ deꝰ puerū obligari ad circūcisionem ante octauā diē. ¶ Si aūt queratur quare mulieres nō circuncidebant: assignari possunt plures rationes. Prima ratio est Alexandri de ales in . iiij . volumine summe sue. ⁊ Rich. in declaratione littere scꝫ qꝛ corruptio nature per quā pctm̄ originale contrahitur principalius fuit a viro q̄ a muliere. Nam si Adā non peccasset postq̄ Eua peccauerat: peccatū originale proles eius non cōtraxisset. ¶ Scd̄a ratio est eorūdē: qꝛ mulieris mēbrū virtuti generatiue deseruiens nō est aptū circūcisioni sicut virile mēbrū. ¶ Tertia rō est ꝟm eosdē: ꝙ circūcisio data fuit in signū distinctiuū. Et quia vir est caput mulieris: vt dicit. j. Corinth. xj. ⁊ Eph. v. ideo sufficiebat ad populi fidelis distinctionē signaculū datū viris. Hugo ꝟo de sacramētis lib. j. ꝑte. xij. aliaꝫ assignat rationē dicens: ꝙ in sacra scriptura per masculinū sexū anima: per muliebreꝫ ꝟo caro significari solet: vt ostēderet ꝙ illa exterior circūcisio aīabꝰ sctificationē cōtulit: sꝫ carni nō abstulit corruptionē. ¶ Qꝛ cōuenienter multis rōnibꝰ cessare debuit circuncisio. Capl'm. iij.

Tertia cōclusio d̄ꝛ cessationis.

Ubi de cessatione circuncisionis inquiri debēt: ⁊ cōsiderari permaxime tria.

Primum rationis euidentia.
Secūdū tpis circunstantia.
Tertium digna obseruantia.

¶ Primū cōsiderandū d̄ꝛ ratiōis euidentia: scilicꝫ qua rōne circuncisio debuit cessare ꝟꝫ illd̄ apl'i ad Gal'. v. Qm̄ si circūcidamini: xp̄s vobis nihil ꝓderit. Et ad hoc rn̄det Alexan. de ales in iiij. volumīe summe. ⁊ Ric. q. vij. mē. ix. ⁊ q. iiij. vbi. s. quia sicut dicit apostolus. j. Corinth. xiij. Cūvenerit quod perfectū est: euacuabit q̄d ex parte est. Sed baptismus est perfectior medicina q̄ circūcisio quātū ad significationem: ⁊ quantū ad gratie collationem: ⁊ etiā quātū ad ampliorem sui extēsionem. Significat em̄ sanationē morbi expressius: ⁊ cōfert gr̄am abundātiꝰ. Et etiā qꝛ est sacr̄m cōmune: qꝛ sibi nō appropriat nec sexū nec gētē. vnde ad Gal'. iij. apl's ait: Quicunqꝫ in xp̄o baptizati estis: xp̄m induistis. Non est iudeus neqꝫ grecus: nō est seruꝰ neqꝫ liber: nō est masculꝰ neqꝫ femina: om̄s em̄ vos vnū estis in xp̄o iesu. Ideo nō est ampliꝰ circūcisio cōueniēs nec necessaria. ¶ Scd̄m considerādū d̄ꝛ tpis circūstantia. Nā vt dicit Rich. legalia habuerūt ꝟtutē suā ⁊ ꝟuari debuerūt vsqꝫ ad passionē xp̄i sꝫ in passione xp̄i vim suā amiserūt. Cui attestat q̄d dic̄ saluator Joh. xix. Cōsummatū est. Tn̄ post passionē ante tp̄s diuulgati euāgelij licitū fuit illis q̄ de iudeis cōuertebant ad fidē seruare legalia: nō spez ponēdo in eis: sed ad euitandū scādalū: ⁊ vt lex deduceret ad tumulū cū ho

nore: ne ac si semper mala fuisset vide
ret repudiari. Post tp̄s v̄o diuulgati
euāgelij nulli fuit licitū seruare illa le
galia. Hinc est q̄ Paulus vt hr̄ Act.
xvj. circūcidit Timotheū: q̄ nūdū erat
diuulgatū euāgeliū: ⁊ ne iudeos scan-
dalizaret. quia Timotheus erat de ma
tre iudea. Titum v̄o quia simpliciter
erat gentilis circuncidere noluit: vt in
circūcisiōe Timothei oñderet sacr̄a le-
galia nō debere dānari: ⁊ in h̄ q̄ Titū
circūcidere noluit oñderet ea nō eē ne
cessaria. ¶ Tertiū ꝯsiderādū d̄r digna
obseruātia. Uoluit em̄ dñs noster ie-
sus xp̄s dignā circūcisionis legē obser
uare. Quod conuenienter factuz ostē-
dit Alexan. in. iiij. vbi. s̄. mem. x. pro-
pter sex causas. ¶ Prima causa est: vt
ostenderet se esse filium Abrae: cui da
ta est circuncisio: ⁊ cui predictum erat
Gen̄. xxij. Benedicentur in semine tuo
omnes gentes. Semē autem istud est
christus: vt dicitur ad Gal'. iij. Uñ cum
tota posteritas Abrae circūcideretur:
non crederet xp̄s esse filius Abrae: nec
ille in quo implende erāt promissiōes:
nisi fuisset circuncisus. ¶ Secūda cau-
sa fuit: vt per subiectionem suam nos
a seruitute legis absolueret. ¶ Tertia
causa fuit: q̄ noluit soluere legem: sed
adimplere ⁊ terminare. ¶ Quarta cau
sa fuit: vt se ostenderet principiū ⁊ cau
sam sanctificationis que fiebat ꝑ tria
remedia cōtra peccatū: scilicz per sacri
ficia a tempore Abel vsq̄ ad Abraam.
ꝑ circūcisionē ab Abraā vsq̄ ad xp̄m:
a xp̄o per baptismū in nouo testamen
to. Uñ decuit xp̄m esse baptizatū ⁊ cir-
cuncisum ⁊ oblatum. ¶ Quinta causa
fuit: vt esset frater iudeorum: vt osten-
deret se esse illum de quo Moyses di-
xit: Prophetam suscitabit vobis deꝰ
de fratribus vr̄is: ipsuz audite. Deut.
xviij. ¶ Sexta causa fuit: ne iudei occa
sionē haberent ipsum non recipiendi
nisi esset circūcisus. Uide ergo o rōna-
lis creatura quanta fuit hodie humi-
litas incarnati filij dei. Intuere quan
ta sit charitas eius: qui non propter
se: sed propter te voluit circuncidi. Cō
templare qualiter hodie innocentem
sanguinē cepit effundere. Inspice qñ
accipit ex manibꝰ mr̄is: vt ducat ad cir
cūcisionē. Audi matrē dicētē Joseph:
q̄ forte eñ portabat. Sit tibi cōmissus
filiꝰ meꝰ paruulꝰ vt q̄ leuiꝰ fieri possit
circūcidat. O v̄go sanctissima ⁊ de fi-
lio tuo tenera: quid facies qñ filiū tuū
videbis a planta pedis vsq̄ ad caput
totaliter vulneratū: sanguineq̄ irriga
tū: Remanet ī tuguriolo mr̄ expectās
filiū circūcisum. O aīa fidelis cōpate-
re dilecto tuo. Qñ em̄ circuncidebat:
plorabat: flebat: lachrymabat: clama-
bat dicens. A. a. a. q̄si diceret. Aīa mea
propter tua pctā hāc penā sustineo: ꝓ-
pter tua pctā sanguinez fundo o aīa.
Sed multo maiora ꝑ te facere sum pa
ratus: q̄ amore tuo lāgueo: amore tuo
vulnerari ⁊ crucifigi cōcupisco: sz tp̄s
expecto cōueniēs ⁊ idoneū. Reportat
filiꝰ matri quē plāgētē pre dolore ipa
stringit ad pectus: ꝯsolat eū blāditijs
virgo pijssima: ⁊ lacte pascit virgineo:
ei tn̄ dicere poterat ⁊ non sine lachry-
mis. O sacratissime fili in quo nulluz
repit pctm̄: hodie ꝓpter pctōres tāq̄
pctōr es vulneratꝰ. Hodie de tuo cor-
pore cū dolore sanguis effluxit. Hodie
violētā penā pro hoībꝰ subire cepisti.
O fili mi delicate. Et hmōi verbis dile
ctū iesuz osculādo alloquebatur. Nos
v̄o matrē cū filio veneremur: ipsamq̄
matrē deprecemur humiliter vt digne
tur filiū suū nobis propitiū facere per
meritū sue circuncisionis: qui est bene
dictus in secula. Amen.

¶ In festo ep̄hie de ead̄. Sermo. xxix.
¶ Iesum adorāt reges. Fructus. xxix.

Vidimus stel-
lam eius in oriente: ⁊ ve
nimus adorare eū. Scri
bunt hec verba Math.
ij. c. ⁊ in euāgelio presen
tis solennitatis. Ne putarent homi-

nes xp̄m non esse deum: cuius natiui-
tas a pastoribus tāq̄ a simplicib⁹ fue-
rat reuelata: aduocati sunt reges ⁊ sa-
pientes: premoniti miraculo nouo stel
le apparētis: qui christū natū in hieru
salē querunt adorare: ipsumq̄ ibi non
inuenientes nō destiterūt a cepto pro
posito: ⁊ exeūtes hierosolymā stelle du
catū secuti sunt: que illos ad presepiū
duxit. Ubi xp̄m vidētes pānoꝝ viliuꝫ
paupertate cōclusuꝫ: tāq̄ deū pro ho
minū salute incarnatū sunt venerati.
Hoc nobis sacramentū pie cōtemplan
dum preponit hodie sancta mater ec-
clesia. Ubi ⁊ nos studia nostra debem⁹
apponere: vt simul cū his regib⁹ chri-
stum inueniamus dicentes cum ipsis:
Uidim⁹ stellā eius in oriente .i. spūs
sancti gratiā qua illustrati sumus per
patriarcharū oracula: per ꝓphetaruꝫ
testimonia: ac ꝑ sanctoꝝ omniū docu-
menta. vt cognoscamus xp̄m filiū dei
affectuosa mēte a nobis fore colendū.
Et venimus adorare eū. In quib⁹ ver
bis fructus occurrit declarandus: qui
est: Jesum adorant reges.

¶ Pro cuius intelligētia de his regib⁹
tria mysteria cōsiderabimus.

Primum d̄r illuminatio.
Secundum d̄r affectio.
Tertium d̄r deuotio.

¶ Q̄ magi illuminati fuerunt appari-
tione stelle. Caplm.j.

Primū mysteriū cōtēplandū d̄r
illuminatio: de quo fit mentio
in euangelio: vbi d̄r ꝙ magi isti
fuerunt illuminati vt crederēt
in xp̄m apparente eis stella miraculi.
Ubi tres cōclusiones sunt notāde.

Prima d̄r nominationis.
Secunda d̄r apparitionis.
Tertia d̄r conditionis.

¶ Prima conclusio d̄r nominationis.
Isti enim reges nominant̄ magi .i. ma
lefici. Uñ Exo. viij. malefici Pharaōis
dicuntur magi. Dicit em̄ Chryso. istos
fuisse maleficos: sed postea cōuersos q̄
bus dn̄s voluit natiuitatē suā reuela-
re: vel dicunt̄ magi q̄si illusores: q̄ He
rodē illuserūt. Raban⁹ v̄o dicit Magi
sunt q̄ de singulis reb⁹ philosophant̄.
Uñ magus idē est qd̄ sapiēs. Nā perse
magus: hebraice scriba: grece philoso
phus: latine v̄o sapiēs d̄r. Uñ ⁊ magi
quasi sapiētia magni. De his sic dicit
Remigius. Sciēdū est aūt ꝙ varia est
de magis opinio. Quidā em̄ dicūt eos
fuisse chaldeos. Et chaldei ꝑ deo stel-
lam colebāt: ⁊ iccirco dixerūt: ꝙ nūcu-
patiuus eoꝝ deus ostēderet verū deū
natū. Alij dicūt persas eos fuisse. Non
nulli dicūt illos de vltimis finib⁹ ter-
re fuisse. Alij v̄o asserunt eos fuisse ne-
potes Balaā: quod magis est credēdū
Balaam em̄ inter cetera que ꝓpheta-
uit dixit Numeri. xxiiij. Oriet stella ex
Jacob et exurget hō de israel. Illi v̄o
habētes hāc ꝓphetiā: mox vt viderūt
stellā nouā intellexerunt regē natum:
⁊ venerūt adorare eū. Hec Remigius.

¶ Scd̄a cōclusio d̄r apparitionis. Se
cundū em̄ ꝙ dicit Chryso. sup Mat.
quidā secretoꝝ inspectores de genere
Balaā elegerūt de seipsis duodeci. Et
si q̄s moriebat̄ fili⁹ ei⁹ aut aliq̄s ꝓpin
quoꝝ in eius loco substituebat̄: ⁊ ꝑ sin
gulos ānos certo tp̄e sup mōtē victo-
rialē ascēdebāt. vbi trib⁹ dieb⁹ orabāt
deū vt eis stellā quā Balaam predixe-
rat ostēderet. Quadā aūt vice dnm sic
ibi manerēt tres reges: stella q̄dā ad
eos sup montē venit: que habebat for
mam pulcherrimi pueri: super cui⁹ ca-
put crux splēdebat: q̄ magos allocuta
est dicēs: Ite velocius in terrā iuda ⁊
regē quē q̄ritis natū inuenietꝫ. ¶ Ter
tia cōclusio d̄r cōditionis. Fuere nāq̄
s̄m Remigiū multi q̄ dixerūt stellā illā
spm̄ sctm̄ fuisse: qui sicut discipulis in
flamma ignis apparuit: ita ⁊ his regi
b⁹ in specie stelle. Alij autem dixerunt
fuisse angelum. Sed vera doctorum
opinio est: ꝙ fuit stella realit̄ de nouo
creata. Unde glo. super illo verbo:
Uidimus stellam eius. dicit: Propri-
am: quia hāc deus creauit ad ostensio-

nem. Dicunt tamē sancti ꝙ hec stella ab alijs differebat ī multis. Prima differentia erat: quia ꝟm glo. sup Mat. differebat in origine: qz alie facte sunt in mūdi principio: hec vo de nouo creata est. Secūda differētia erat: quia differebat in officio: quia alie stelle facte sunt vt sint in signa ⁊ tempora: hec autem vt magis viam preberet. Tertia differentia erat: quia differebat in duratione: quia alie stelle sunt perpetue: hec aūt completo officio suo redijt in preiacētem materiam. Quarta differētia erat: quia ꝟm Fulgentiū differebat in situ: quia non erat localiter stra in firmamēto: sed pēdebat in meditullio aeris prima terre. Quinta differentia erat: quia differebat in fulgore: quia ceteris erat splēdidior: ⁊ in meridie splēdidissima apparebat: nec splendorem eius splendor solis poterat occultare. Sexta differentia erat: quia differebat in motu: quia precedebat magos motu viatoris. Non enim mouebatur motu circulari: sed quasi motu ꝓgressiuo. Septima differentia erat: quia differebat ꝟm Chry. in occultatione ⁊ apparitione: quia aliquādo apparebat: aliquando occultabatur. Cū enim intrauerunt hierosolymam occultauit seipsam. Deinde vbi Herodem reliquerūt seipsam monstrauit. Unde concludit Chryso. Videtur hec stelle virtutis invisibilis fuisse in talem apparentiam formata. ¶ Sed dubium in mētem venit propter ea que dicta sunt: qūo isti christum deū natum in stelle appariri one intellexerūt. Et dicit Leo papa in sermone de epiphania. Preter illā stelle speciē: que corporeū ꝛcitauit obtutū fulgentior veritatis radius eorū corda perdocuit. Aug. vo in li. de questionibus noui ⁊ veteris testamenti concordare videtur cum sentētia Chryso. superius allegata. Ait enim sic: Judeorum natam regem intellexerunt cum stella indice tēporalis rex soleat designari. Si enim magi chaldei non maliuolentia astrorum cursum: sed rerū curiositate speculabant. In sermone vo de epiphania ait: Dicturus es: A quib⁹ audierunt ꝙ talis stella christus natū significaret? Profecto ab āgelis aliqua admonitione reuelationis. Queris fortasse an ab angelis bonis: an a malis? Christus quidem ⁊ angeli mali hoc est demones filium dei esse confessi sunt. Sed cur ⁊ a bonis non audierunt: qū in christo adorando salus eorū inquirebatur: non iniquitas damnabatur? Potuerūt ergo illis āgeli dicere: Stella quam vidistis christi est. Ite adorate illū vbi natus sit. hec Aug. Colligimus tn̄ ex oībus mētem illorum regū siue apparente illis angelo: siue loquēte: siue puerulo in medio stelle: fuisset illuminatam intrinsecus virtute spiritus sancti: vt omnes simul itelligerēt natum esse filium dei.

¶ Q̄ grandis erat affectio magorū erga xp̄m natum. Capl'm. ij.

Secundū mysterium contemplandū dicitur affectio. Tāta etenim affectiōe ad xp̄m natum magi postq̄ eum cognouerūt sunt moti: vt nō terrerentur viarum asperitate: quin ad christum querendū omni sollicitudine se precingerent. Nam ab oriente venerunt hierosolymam. Ubi tria occurrūt consideranda.

Primū est velocitas.
Secōm est localitas.
Tertiū est iniquitas.

¶ Primū considerandum dicitur esse velocitas. Quia vt cōmuniter tenent doctores: cū tredecim dierū esset xp̄us magi ad eū stella duce venerūt. Quod si admirari nos cogat: ꝙ in tā paruo tempore per tāta terrarū spacia venire potuerūt: scz ab oriente in hierusalē que in medio mūdi dicitur esse sita: potest dici ꝟm Remigiū ꝙ puer ad quem ipsi properabāt eos perducere potui. Vel ꝟm Hieronymū: ꝙ sup dromedarios venerūt: qui sunt animalia velo-

cissima: que tãtũ currunt in vna die: quãtũ equus in tribus. ¶ Scõm considerandũ dicitur localitas. Vbi doctores querũt: cur ista magi specialiter venerũt hierusalẽ potius q̃ ad aliã ciuitatem mũdi. Et rñdet Remigi⁹ dicẽs: q̃ hierusalẽ regia ciuitas erat. Et crediderũt q̃ talis non nisi in vrbe regia nasci debuisset. Siue venerunt vt locũ natiuitatis certius discere possent. Siue vt adimpleret quod dictum est: de syon exibit lex: ⁊ verbũ domini de hierusalẽ: quia ibi primo annũciatus est christus. Siue vt studio magorũ damnaretur pigritia iudeorũ. Nec Remigius. Quanta ꝺo fuerit tũc iudeorũ negligẽtia per se patet: qui cũ p scripturas inuenerũt christũ aduentũ esse propinquũ: viderunt q̃z reges a finib⁹ terre venisse ad illuz adorandũ: q̃b⁹ ⁊ ipsi locum natiuitatis reuelant: non curarunt ad eundẽ locum ipsis profecto vicinuz properare. Unde Aug. in sermone de epiphania ait: Cum multi nati atq̃z defuncti eẽnt reges iudeoꝝ: nũq̃ quẽq̃ illoꝝ adorandũ magi quesierũt quia neq̃z quẽq̃ eorum celo loquente didicerũt. Nõ itaq̃z regi iudeorũ quales esse illic solebant: hũc tam magnũ honorem lõginqui alienigene ab eodẽ regno prorsus extranei a se deberi arbitrantur. Sed talem natũ didicerũt in quo adorando se salutẽ que ꝑm deum est consecuturos minime dubitarent. Nec enim etas erat saltẽ cui adulatio humana seruiret: nõ in membris purpura: nec in capite diadema fulgebat: non pompa famulantiũ: non terror exercitus: nõ gloriosa fama prelioꝝ: hos ad eũ viros ex remotis terris cũ tanto voto supplicationis attraxerat. Jacebat in presepio puer ortu recẽs: exiguꝰ corpore: cõtemptibilis paupertate. Sz magnũ aliquid latebat in paruulo: qõ quidem illi homines puritie omniuz gentiũ non terra portãte: sed celo narrante didicerãt. hec ille. Vbi ostendit q̃ grande argumentũ iudei potuerunt habere ex aduentu ⁊ reuelatione magorum. ¶ Tertium cõsiderandum dicitur iniquitas: que Herodis regis mẽtem inuasit: quia audiẽs aduentũ magorum turbatus est ⁊ omnis hierosolyma cũ illo: timens ꝑm Chryso. ne a iudeis de regno expelleretur: ⁊ ne etiam a romanis culpari posset: si aliquis rex ibi vocaret: quẽ Augustus non constituisset. Et notanda sunt verba ista: et omnis Hierosolyma cũ illo. scilicz maiores ciuitatis: qui fauebant Herodi. Et colloquio habito Herodes cũ sacerdotibus ⁊ scribis de loco natiuitatis. Christi clam vocatis magis. Quia nõ confidebat de iudeis: ⁊ ideo voluit suum cõsilium eos latere. Diligenter didicit ab eis tempus stelle: que apparuerat eis. Et mittẽs illos in Bethleem dixit: Jte ⁊ interrogate diligenter de puero: ⁊ cũ inueneritis renũciate mihi vt ⁊ ego veniẽs adorem eũ. O malignitas Herodi superbi. O venenosa ⁊ dolosa locutio: o iniqua astutia serpentina: pro qua sicut inquit Grego. in homelia adorare velle se simulat vt hunc si inuenire posset extinguat: hec ille.

¶ Q: multa fuit deuotio magoꝝ ergz christũ natũ. Capl'm. iij.

Tertium mysteriũ contemplandum dicitur deuotio. Ereũtes nãq̃z reges isti hierosolymã: viderunt stellã antecedẽtem eos vsq̃z dum veniẽs staret supra vbi erat puer. O quãta fuit tunc in eorũ cordibus cõsolatio: quando intrãtes domũ inuenerunt puerũ cum Maria matre eius. Aberat autẽ ꝑm Rabanum diuino nutu Joseph. Et magi tria deuotionis ⁊ humilitatis sue signa in christo paruulo demonstrant.

Primũ signũ fuit adorationis.

Scõm signũ fuit oblationis.

Tertiũ signũ fuit cõgratulationis.

¶ Primũ signum fuit adorationis: q: procidentes adorauerunt eum. Vbi sic exclamat deuotus Bernardus. Quid facitis o magi? Lactẽtem puerũ ado-

ratis in tuguriolo velit in vilibus pā
nis? Nonne deus iste ⁊ rex est? Et vbi
aula regia: vbi thronus? vbi curie re-
galis frequētia? Nunquid ministri Jo
seph et Maria? Isti insipientes facti
sunt: vt fierent sapientes. ¶ Secundū
signū fuit oblatiōis. Quia apertis the
sauris suis obtulerūt ei munera aurū
thus ⁊ myrrhā. Erat em̄ traditio anti
quoꝝ ꝟm Remigiū vt nullus ad regē
vacuus introiret. Perse aūt ⁊ chaldei
talia munera cōsueuerunt offerre ꝟm
Aug. in sermone de epiphania. Aurū
ascribit ei sicut regi magno. Thus im-
molat vt deo. Myrrha prebet tanq̄ ꝓ
salute omnium morituro. ¶ Tertiuꝫ si
gnum fuit cōgratulationis. Pie nāq̄
credere possum⁹: ꝙ benedictus ille fi
lius quē isti reges tāto labore quesie-
runt: quē colebāt: quē tāto veneraban
tur affectu: eos absq̄ leticia abire non
permiserit. Jccirco cōsideremus quali
ter in brachijs matris etistēs aspicie-
bat magos hilari facie: ipsisq̄ gestu et
nutu dulciter blādiebat. Nō exprime-
bat verba: sed signis quib⁹ poterat de
illoꝝ visitatiōe ostēdebat se letū fore.
Et virgo illa mater intacta: que huma
nissima erat ⁊ mitꝫ atq̄ māsueta: post-
q̄ viderat in his regibus tantam fi-
dem tatāq̄ deuotionē: multa eis ve-
recūdo sermone de filio suo est locuta:
enarrando qualiter angelus annūcia-
uerat: ipsaq̄ cōceperat ⁊ parturierat:
angelis cātātibus atq̄ annūciantib⁹
pastoribus eius natiuitatez: ⁊ quomo
do ipse dominus incarnatus fuerat:
vt saluum faceret genus humanū. Cō
mendabat ex hoc magorū prudētiam
sollicitudinem benignitatē: qui ad ip
sum videndū tam cito ꝓperauerant:
⁊ dicebat eis: Pro vestra remuneratio
ne sciatis: quia quē adoratis deus est:
cui munera obtulistis rex est. Jp̄mq̄
in brachijs suscipite: quia hō est. itaq̄
filium suū liberalissime vnicuiq̄ eorū
amplexanduꝫ porrigebat. O virginis
cōsueta pietas: o filij dei profunda hu
militas: o gratia superexcessiua orien
taliū regum: qui a virgine matre filiū
dei incarnatū inter sua pectora strin-
gendū suscipiunt. Conemur etiā nos
mentē nostram disponere: quia nec no
bis negabit se fili⁹ dei. Magi ꝟo ad-
moniti in somnis ne redirēt ad Hero-
dem: per aliā viam reuersi sunt in regi
onē suam. De quo dicit Chryso. super
Mat. cum reuersi fuissent predicātes
multos erudierūt. Et deniq̄ cuꝫ Tho-
mas eēt in ꝓuincia illa baptizati sunt
⁊ facti sunt adiutores predicationis il
lius. Quorū corpora post felicē mortē
primo per Helenā Constantini matrē
reperta: ⁊ in Cōstantinopolim transla
ta. secūdo per sanctū Eustorgiū medio
lanensem archiepiscopū mediolanum
perducta. vltimo ꝑ Federicum impera
torem coloniam theutoni sunt delata
Anime ꝟo eorum viuunt in eterna glo
ria. Amen.